

Novost u radu Zastupničkog doma

Velik broj saborskih odbora, članstvo pojedinih zastupnika u više odbora, množina zakonskih prijedloga – sve to otežava djelotvoran i temeljit rad radnih tijela Hrvatskog sabora. Probleme pojačava i činjenica da je Poslovnik Zastupničkog doma od lipnja 2000. godine uveo tri nova odbora, nažalost još nisu konstituirana, a nakon ustavnih promjena osnovat će se i još novi Odbor za usuglašavanje odluka Zastupničkog i Županijskog doma.

U cilju učinkovitijeg rada odbora Predsjedništvo Zastupničkog doma Sabora je 9. siječnja 2001. zaključilo kako će se u tjednu od 15. do 19. siječnja održati sjednice odbora, a sama X. sjednica Zastupničkog doma započet će s radom 24. siječnja.

Predstavnici odbora i članovi Predsjedništva pozdravili su ovu novost u radu i izrazili želju da to postane stalni oblik djelovanja jer će kvalitetan rad radnih tijela odteretiti rasprave na sjednicama Zastupničkog doma.

Spomenuto je kako će to povećati troškove zasjedanja, međutim, istaknuto je kako najviše košta loš zakonodavni rad jer nedorečena zakonska rješenja dovode do izmjena i dopuna zakona i, što je još bitnije, štete odvijanju života onih društvenih područja koje propisuju.

Može se očekivati da će ovakav novi raspored rada radnih tijela Sabora pojačati njihovu ulogu i pridonijeti oživotvorenju parlamentarne demokracije u Republici Hrvatskoj.

Ž.S.

	Strana
– Uvodnik urednika	2
– Konačni prijedlozi zakona o porezu na dohodak i o porezu na dobit	3
– Konačni prijedlozi Općeg poreznog zakona i Zakona o Poreznom savjetništvu	17
– Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Stečajnog zakona	20
– Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenoj zaštiti	26
– Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o plaćanju doprinosa za mirovinsko osiguranje u 2001. godini	34
– Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjeni Zakona o mirovinskom osiguranju	38
– Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o dopunama Zakona o bankama	38
– Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjeni Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o komunalnom gospodarstvu	39
– Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima	40
– Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o područjima i sjedištima sudova	46
– Konačni prijedlog zakona o ekološkoj proizvodnji poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda	46
– Izvješće Državnog ureda za reviziju o obavljenim revizijama za 1999. godinu – III. dio	47
– Prijedlog Poslovnika Županijskog doma Hrvatskog sabora	53
– Izvješće Hrvatskog fonda za privatizaciju o upravljanju državnim portfeljem sa zaključcima Vlade Republike Hrvatske	56
– Prijedlog za davanje vjerodostojnog tumačenja članka 2. stavka 2. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sustavu državne uprave	64
– Odgovori na zastupnička pitanja	65

PRIKAZ RADA:

- 50. SJEDNICE ŽUPANIJSKOG DOMA HRVATSKOG SABORA ODRŽANE 4., 5., 7., 8., 11., 12. I 13. PROSINCA 2000.
- 9. SJEDNICE ZASTUPNIČKOG DOMA HRVATSKOG SABORA ODRŽANE 5., 6., 7., 8., 12., 13., 14. I 15. PROSINCA 2000.

KONAČNI PRIJEDLOZI ZAKONA O POREZU NA DOHODAK I O POREZU NA DOBIT

Poreznom politikom olakšati uvjete privređivanja

Nakon opsežne rasprave u drugom čitanju i izjašnjavanja o podnesenim amandmanima, Zastupnički dom je, uz određene amandmanske korekcije, donio paket poreznih zakona koji bi trebali stimulirati poduzetništvo, unaprijediti konkurentnost hrvatskog gospodarstva te pripomoći privlačenju stranog kapitala. Županijski dom je te zakonske prijedloge skinuo s dnevnog reda, budući da ih je Zastupnički dom dan ranije već izglasao. Uvodno spomenimo da se zakonima o porezu na dohodak i na dobit, o kojima je objedinjena rasprava, uvode brojne olakšice kojima se potiču ulaganja i novo zapošljavanje te gospodarske aktivnosti na područjima od posebne državne skrbi i grada Vukovara.

• *Predložena rješenja naslanjaju se na dobre tradicije našeg poreznog sustava, a trebala bi osigurati i pravedniju raspodjelu poreznog tereta. Očita je intencija predlagatelja da se ovim poreznim izmjenama rastereti gospodarstvo te stimulira poduzetništvo i privuče strani kapital.*

Sudionici u raspravi ocijenili su da su konačni zakonski tekstovi znatno kvalitetniji od njihovih prvobitnih verzija, budući da je predlagatelj uvažio dio primjedbi iz rasprave u prvom čitanju, ali su još uvijek imali dosta zamjerki. Prigovorili su, među ostalim, što predlagatelj nije

odustao od oporezivanja dividendi i udjela u dobiti, ni prihvatio sugestije o oslobađanju poreza cjelokupne reinvestirane dobiti, itd. Oporbeni zastupnici smatraju da Zakon o porezu na dobit za većinu gospodarskih subjekata neće donijeti porezno rasterećenje, nego da će ih, unatoč smanjenoj poreznoj stopi, dodatno opteretiti jer se ukida zaštitna kamata. To bi moglo destimulirati strane i domaće ulagače i negativno se odraziti na kretanje zapošljavanja. Drže, također, da rješenja predložena Zakonom o porezu na dohodak neće osigurati pravedniji raspored poreznog tereta na sve građane Hrvatske. Procjenjuju, naime, da najniža od tri predložene stope neće ispuniti očekivani socijalni efekat, budući da provedene simulacije pokazuju da će se platne vrećice onih s najnižim primanjima tek neznatno povećati.

Spomenimo i upozorenje iz rasprave da će primjena novih stopa poreza na dohodak utjecati na smanjenje lokalnih proračuna, o čemu bi trebalo voditi računa prilikom donošenja novog Zakona o financiranju lokalne samouprave. No, u jednom se svi slažu – stalne promjene poreznih uvjeta negativno utječu na stabilnost gospodarskog poslovanja, a odbijaju i strane ulagače. Predstavnik predlagatelja je, međutim, obećao da će Vlada do kraja mandata predlagati samo manje korekcije poreznog sustava, tako da će uvjeti privređivanja ubuduće biti stabilni i poznati poduzetnicima.

Podsjetimo, o prijedlozima poreznih zakona opširno smo pisali u našem listu, broj 281 od 29. XI. 2000. (str. 3. – 5.) u okviru prikaza rasprave na sjednicama odbora i saborskih domova, pod naslovom: »Korak naprijed, ali prekratak«.

UVODNO IZLAGANJE

Predstavnik predlagatelja dr. **Mato Crkvenac**, ministar financija, uvodno je zastupnike podsjetio na to da je o ovim važnim zakonskim prijedlozima provedena opsežna rasprava u prvom čitanju, što je rezultiralo značajnim promjenama u njihovim tekstovima. Naime, predlagatelj je nastojao da zakonske odredbe budu što jednostavnije i jasnije a da ne izgube na konzistentnosti. Predložena rješenja naslanjaju se – kaže – na dobre tradicije našeg poreznog sustava a trebala bi osigurati i pravedniju raspodjelu poreznog tereta.

Kod oba zakonska prijedloga Vlada je vodila računa o tome da stimulira poduzetništvo, unapređuju konkurentnost hrvatskog gospodarstva te pridonose privlačenju stranog kapitala. Zbog toga se uvode brojne olakšice kojima se stimuliraju ulaganja.

U nastavku se osvrnuo na rješenja koja su promijenjena u odnosu na prvobitne prijedloge. Primjerice, stopa poreza na dobit je smanjena sa 35 na 20 posto (Hrvatska, sada ima najnižu stopu poreza na dobit u Europi, ne računajući Mađarsku), a ukinuta je i zaštitna kamata koja je u prvoj fazi bila smanjena na 3,5 posto. Razlog – dosadašnje iskustvo u primjeni tog instrumenta nije bilo zadovoljavajuće jer se, unatoč zaštitnoj kamati, novac više izvlačio iz gospodarske sfere nego što se unosio u sustav poduzetništva, odnosno ulagao. To najbolje potvrđuje podatak da je u razdoblju od 1994. do 1999. godine kapital u Hrvatskoj povećan svega milijardu kuna (sa 191 na 192 mlrd). U istom razdoblju zabilježen je unos

kapitala u iznosu od 26 mlrd. a iznos od 37,4 mlrd. Osim toga, zaštitna kamata je fiksirala proizvodnu strukturu (nije stimulirala radno intenzivne djelatnosti, itd.) a nerijetko se obračunavala i na nerealne osnovice zbog čega je dolazilo do gomilanja velikih poreznih gubitaka (lani su iznosili 117 mlrd.).

Po riječima dr. **Crkvenca** važna je novina kod poreza na dobit i to da se porezne obveze smanjuju ne samo za ulaganja u opremu nego i u objekte. Stoga bi taj zakon trebao stimulirati i promjene u strukturi za nove poduzetničke aktivnosti. Osim toga, ukinute su i odredbe kojima je bilo predviđeno plaćanje porezne kamate po bankarskim i robnim kreditima uzetim u inozemstvu.

Ni porez na dohodak neće se ubuduće plaćati ni na kakve kamate – niti na štednju u štedno-kreditnim zadrugama, ni drugdje, niti na kamate po vrijednosnim papirima (to se odnosi i na državne i na korporacijske vrijednosne papire) – kaže dr. Crkvenac. Daljnja je novina da se ne oporezuje sve što se ulaže u životno, dobrovoljno mirovinsko, dodatno zdravstveno osiguranje, itd. Učinci te mjere su – kaže – višestruko važni. U prvom redu poduprijet će reforme u sektorima mirovinskog i zdravstvenog osiguranja te omogućiti da se u narednom razdoblju smanjuju osnovni doprinosi i dalje rasterećuje cijena rada.

U Konačnom prijedlogu zakona o porezu na dohodak zadržan je porez na dividende od 15 posto, no unatoč tome dioničari će ostvarivati veće neto dividende nego temeljem ranijeg zakona, jer je bitno smanjena stopa poreza na dobit, kaže Crkvenac.

Po njegovim riječima predložena rješenja trebala bi osigurati da obrtnici i svi koji samostalno obavljaju djelatnost to čine što jednostavnije. Omogućeno im je i da izaberu hoće li biti obveznici poreza na dohodak ili će biti u sustavu oporezivanja dobiti. Pruža im se i mogućnost da budu uvedeni u sustav paušalnog plaćanja poreza, a propisuje se i vrlo jednostavan način vođenja knjiga za samostalne poduzetnike, odnosno za obrtnike.

Dr. Crkvenac je, među ostalim, spomenuo da su strani stručnjaci, ali i drugi partneri i poslovni bankari, izrazili zadovoljstvo ovakvim poreznim sustavom. To znači da su ovi porezni zakoni ne samo poticajni za naše gospodarstvo nego i prihvatljivi za naše strance. Osim toga, oni vode rasterećenju gospodarstva. Primjerice, u Državnom proračunu povećana je

stavka na kojoj su planirani prihodi od poreza na dobit, u odnosu na raniji prijedlog, ali ne u odnosu na ovu godinu. Naime, 1999. godine iz tog je izvora prikupljeno 7,7 mlrd kuna. Prije toga »težio« je više od 3 milijarde a za iduću godinu procjenjuje se u iznosu od 1,5 mlrd. kuna (u prvoj verziji proračuna bilo je planirano nešto više od milijardu kuna).

Po starom sustavu oporezivanja država je 1999. godine od poreza na dobit i poreza na dohodak ubrala 1,8 mlrd. a iduće godine trebala bi prihodovali 4,8 mlrd kuna. To znači da će u gospodarstvu ostati oko milijardu kuna više. Istodobno se procjenjuje da će se 2001. godine ostvariti za 27 milijardi veći bruto društveni proizvod nego 1999. godine. Prema tome, očita je intencija predlagatelja da se predloženim poreznim izmjenama rastereći gospodarstvo, te stimulira poduzetništvo, tako da ti porezi ne budu samo u interesu fiskusa nego i u interesu razvitka, zaključio je dr. Crkvenac.

RADNA TIJELA

Konačni prijedlog zakona o porezu na dohodak

Odbor ŽUPANIJSKOG DOMA za zakonodavstvo sugerirao je Domu da podrži donošenje ovog zakona. U raspravi na sjednici tog radnog tijela izneseno je stajalište da bi iz članka 10. stavak 2. točka 4. ovog zakonskog prijedloga trebalo izbaciti riječi »dohodak od kapitala« jer navedeno, u osnovi, i ne predstavlja dohodak nego kapitaliziranje kapitala. Zbog toga dividendu ne bi trebalo oporezivati, rečeno je u raspravi. Istaknuto je, također, da je krajnje vrijeme da se riješi pitanje statusa profesionalnih športaša i njihova oporezivanja te da treba propisati porez na transfere športaša i na taj način uvesti red i u to područje.

Odbor za gospodarstvo i financije, međutim, nije podržao predloženi propis.

Nadležna radna tijela Zastupničkog doma poduprla su ovaj zakonski prijedlog. Odbor za zakonodavstvo je uložio i 7 amandmana na ponuđeni zakonski tekst pravno-tehničke naravi (članci 27., 33., 41., 42., 49., 53. i 54.). Uz to je sugerirao predlagatelju da do okončanja rasprave svojim amandmanima otkloni manjkavosti sadržane u članku 23. stavku 7., u svezi sa člankom 29. stavkom 5 (u odnosu na pobliže određenje pojma

»uže obitelji«, u smislu ovog Zakona) te u članku 39. (glede usklađivanja sadržaja odredbe stavka 1. i naslova iznad njega s određenjima posebnog zakona).

Na sjednici matičnog **Odbora za financije i Državni proračun** upozoreno je, među ostalim, da provedena simulacija odredbi predloženog Zakona pokazuje da njegovom primjenom niži dohoci neznatno rastu (npr. za čistačicu taj porast iznosi oko 0,4 posto, a za savjetnika u Vladi RH ili izvanrednog profesora 6,3 posto) u odnosu na sadašnju plaću. Spomenimo i mišljenje člana Odbora da će primjena predloženih rješenja utjecati na smanjenje prihoda lokalne samouprave, zbog čega bi u najkraćem roku trebalo donijeti Zakon o financiranju lokalne samouprave, kako bi se osigurala sredstva za pokrivanje nastalih gubitaka.

Konačnim prijedlogom zakona dovede se u neravnopravni položaj obrtnici u odnosu na fizičke osobe, upozoravaju dalje članovi Odbora. Naime, njima se obvezno mirovinsko osiguranje priznaje u trošak samo do ugovorenog iznosa, dok poduzetnik koji ima firmu može sebi isplatiti plaću bez ograničenja i na takav bruto iznos obračunati mirovinsko osiguranje, koje mu se u cijelosti priznaje kao trošak. Osim toga, obrtniku se prihod od dividendi oporezuje dok je firma koja kupi udio u nekom drugom poduzeću, i s tog osnova ostvari dobit oslobođena poreza.

Po mišljenju članova Odbora neobičajeno je da se u istom članku (čl. 18.) definiraju poslovni primici i poslovni izdaci. Smatraju, također, da bi se uvođenjem četiriju poreznih stopa (najniža od 10 a najviša od 45 posto) porezno opterećenje rasporedilo ravnomjernije i pravednije. Daljnja je njihova sugestija da se razmotri mogućnost davanja poreznih olakšica i za uzimanje stambenih kredita, što bi bio značajan doprinos oživljavanju gospodarstva i novom zapošljavanju.

Uvođenje paušalnog poreza smatraju korisnom novinom u ovom zakonu, ali drže da bi trebalo definirati koje struke trebaju plaćati taj porez (u europskim zemljama se utvrđuju deficitarne, uslužne i druge struke od interesa za određeno područje). Spomenimo i njihovu sugestiju za izmjenu stavka 3. u članku 12. Konačnog prijedloga zakona, u kojem se reguliraju primici po osnovi nesamostalnog rada. Naime, u toj se odredbi navodi da se primitkom po osnovi povoljnih kamata smatra razlika između ugovorene niže i kamatne stope od 6 posto godišnje. Budući da se

očekuje daljnje smanjenje kamatnih stopa, umjesto fiksne kamate trebalo je predložiti iznos eskontne stope Hrvatske narodne banke, rečeno je u raspravi. Čuo se i prijedlog da bi u članku 26. Konačnog prijedloga zakona trebalo izostaviti mogućnost oporezivanja dividendi, kao i kamata na sredstva koja porezni obveznik posudi vlastitom poduzeću.

Po mišljenju članova Odbora paušalni troškovi priznati kod autorskih honorara stvaraju zabunu. Primjerice, novinarima i drugim zanimanjima kojima su autorski honorari jedini izvor prihoda priznaju se troškovi u iznosu od 40 posto, bez prava na odbitke iz članka 29. ovog Zakona, iako novinari mogu imati znatno veće troškove (npr. za avionske karte, dnevnice i dr.) koji im se neće priznati.

Članovi Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu su u raspravi izrazili zadovoljstvo što je predlagatelj uvažio većinu primjedbi i prijedloga iz rasprave u prvom čitanju, ali i žaljenje što nije odustao od oporezivanja dividende, jer to nestimulativno djeluje na razvoj gospodarstva.

Na sjednici Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo upozoreno je, među ostalim, da niti Konačni prijedlog zakona o porezu na dohodak ne predviđa oblike subvencioniranja troškova, kroz moguće porezne olakšice, kod zaštitnog zapošljavanja u ustanovama za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje invalida.

Budući da je predlagatelj u konačni zakonski tekst uvrstio tek mali dio primjedbi koje je Odbor za obitelj, mladež i šport iznio na Prijedlog zakona, to radno tijelo sugeriralo je Zastupničkom domu da donese Zakon o porezu na dohodak uz dvije amandmanske korekcije. Predložilo je, naime, da se u članku 42. stavak 1. iza riječi »kulturnu« dodaju riječi i »športsku«, kako bi se utvrđena oslobođenja i porezne olakšice proširile i na osobe koje obavljaju športsku djelatnost.

Članovi Odbora založili su se i za to da se dopunom članka 49. utvrde i »neoporezivi iznosi naknada, potpora i drugih primitaka koje neprofitne organizacije isplaćuju osobama koje za njih obavljaju poslove iz njihove djelatnosti te uvjeti pod kojima se mogu isplatiti«.

Budući da je u pripremi novi Zakon o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, Odbor za hrvatske branitelje iz Domovinskog rata je mišljenja da se ta problematika ne bi trebala izdvojati, nego riješiti u okviru izmjena

Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji. Zbog toga je sugerirao da se iz zakonskog teksta brišu: točka 1. »Oslobođenja za hrvatske ratne vojne invalide i članove njihovih obitelji« u Glavi VII POSEBNE OLAKŠICE I OSLOBOĐENJA te članak 39., a i točka 2. stavka 2. u članku 54.

Članovi Odbora za ratne veterane prihvatili su, međutim, obrazloženje predstavnika predlagatelja o intenciji da se porezna pitanja rješavaju u poreznim, a ne posebnim zakonima, te s tim u svezi i prestanku važenja odredbi članka 22. Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji. Također je prihvaćeno obrazloženje o ukidanju potpunog oslobođanja plaćanja poreza na dohodak od nesamostalnog rada i mirovina za HRVI Domovinskog rata te uvođenju razmjernog oslobođanja navedenog poreza, ovisno o stupnju utvrđene invalidnosti.

Odbor za obrazovanje, znanost i kulturu razmatrao je navedena pitanja kao zainteresirano radno tijelo, ograničivši se pritom na pitanje olakšica u korist poreznih obveznika zainteresiranih za donacije namijenjene djelatnostima iz njegovog djelokruga. Odbor, naime, zastupa stajalište da treba pozdraviti sve fiskalno objektivno moguće mjere u korist obrazovanja, znanosti i kulture i to kao dio šire politike shvaćanja ovih djelatnosti neodgodivim razvojnim imperativom. Posebno podupire donošenje takvog rješenja koje bi odgovaralo specifičnom položaju i interesima fizičkih osoba obveznika poreza na dohodak.

Spomenimo i amandman što ga je to radno tijelo uložilo na članak 9. Konačnog prijedloga zakona o dohotku. Riječ je o prijedlogu da se u stavku 7. izričaj »... do visine 2 posto od ostvarenih ukupnih primitaka prethodne godine«, zamijeni riječima: »... do visine od 20 tisuća kuna od ukupnih primitaka prethodne godine«. Navedeno normativno rješenje predlaže se u korist poreznih obveznika manje gospodarske i fiskalne moći koji su ipak voljni koristiti se mogućnostima što ih predviđa novi Zakon. Kada bi se ostalo kod predloženog rješenja, značilo bi da su moguće jedino olakšice koje rezultiraju iznosom beznačajnim za samu svrhu zamišljenu zakonom, stoji u obrazloženju Odbora.

Konačni prijedlog zakona o porezu na dobit

Odbor ŽUPANIJSKOG DOMA za zakonodavstvo je utvrdio da nema

ustavnopravnih zapreka za donošenje ovog zakona i sugerirao Županijskom domu da ga podupre. Za razliku od njega Odbor za gospodarstvo i financije nije podržao donošenje tog propisa.

Ponudeni zakonski prijedlog dobio je, međutim, podršku nadležnih radnih tijela Zastupničkog doma. Odbor za zakonodavstvo je, uz to, zatražio amandmansku korekciju članka 27. (stavci 4., 5. i 6.) u pravnom i nomotehničkom smislu.

U raspravi na sjednici Odbora za financije i Državni proračun, ponovno je iznijeto mišljenje da će se ukidanje zaštitne kamate negativno odraziti na poslovnu bilancu, pogotovo velikih poduzeća koja dobro posluju. Ujedno je izražena dilema je li ukidanje zaštitne kamate stvarno porezno rasterećenje poreznih obveznika u Hrvatskoj. Među ostalim, ukazano je na postojanje problema u svezi reinvestiranja dobiti. Naime, izraženo je mišljenje da se, zapravo, radi o ubrzanom amortizaciji. Prava poticajna mjera bilo bi oslobođanje porezne obveze za kompletnu zadržanu dobit, napominju članovi tog radnog tijela.

Upozoravaju, nadalje, da je predloženim rješenjima definitivno napravljen jaz između oporezivanja dohotka i dobiti, odnosno između oporezivanja poduzeća i obrtnika (evidentno je da će obrtnici plaćati daleko veći porez kad im se na postojeću stopu doda i prirez). Po njihovu mišljenju predlagatelj je oslobođanje od plaćanja poreza na dobit, kroz ubranu amortizaciju, trebao proširiti i na drugu dugotrajnu imovinu, a ne samo na zgrade i opremu (npr. u poljoprivredi na osnovno stado, dugogodišnje nasade, i dr.).

Spomenimo i prigovor da se Konačnim prijedlogom zakona odustaje od definicija prihoda i rashoda utvrđenih međunarodnim računovodstvenim standardima te upozorenje da na taj način hrvatski poduzetnici gube transparentnost i usporedivost s bilo kojim poduzetnikom u Europi. Daljnja je njihova primjedba da su predložene porezne povlastice u članku 16. Konačnog prijedloga zakona, koje se odnose samo na novoosnovana poduzeća, komplicirane i ekonomski nedovoljno racionalne, te da bi ih trebalo proširiti na sva poduzeća.

Članovi Odbora smatraju da bi još jednom trebalo preispitati razloge posebnog sustava oporezivanja fizičkih i pravnih osoba i utvrditi koji je to interes, osim špekulativnih razloga, da osoba koja se bavi samostalnom djelatnošću bude registrirana kao obrt-

nik a ne kao pravna osoba. Zanima ih i to kako će se donošenje ovog Zakona odraziti na privatizaciju dijela kapitalno intenzivnih firmi koja se planira provesti sljedeće godine (INA, HEP, Naftovod, i dr.). Da je većina tih sustava već privatizirana ne bi bilo toliko dvojbe oko predloženog napuštanja zaštitne kamatne stope, napominju članovi Odbora (ukidanje zaštitne

kamate zacijelo će utjecati na smanjenje prodajne cijene navedenih sustava).

Podržavši donošenje ovog Zakona članovi **Odbora za gospodarstvo** iznijeli su oprečna stajališta u svezi s odredbom o zaštitnoj kamati. Rečeno je, među ostalim, da njena dosadašnja primjena nije dala značajne rezultate a imala je za posljedicu znatne

porezne gubitke za državu. Članovi **Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo** sugerirali su Zastupničkom domu da donese ovaj zakon u predloženom tekstu, u koji je ugrađena većina njihovih prijedloga iz rasprave u prvoj fazi zakonodavnog postupka. **Odbor za obitelj, mladež i šport** nije imao primjedbi na predložena rješenja.

Prigovor u Županijskom domu

Na sjednici Županijskog doma Ivan Brleković (HDZ) prosvjedovao je zbog toga što zastupnicima ovog Doma nije dana prilika da raspravljaju o ovom važnom setu poreznih zakona, budući da ih je dan ranije Zastupnički dom usvojio mimo dosad uobičajene zakonodavne procedure (bez mišljenja Županijskog doma). Zbog toga ni on nije mogao podnijeti amandman na članak 54.

stavak 2. točka 3. Konačnog prijedloga zakona o porezu na dohodak, za što su ga ovlastili Hrvatski olimpijski odbor, Izvršni odbor Hrvatskog nogometnog saveza te nogometni klubovi »Hajduk«, »Dinamo«, itd. Po riječima zastupnika navedena amandmanska korekcija omogućila bi da se ubuduće izbjegnu afere poput onih koje su nastale u svezi s nalazima Financijske policije

u pojedinim nogometnim klubovima. Preostaje jedino da se ide u redovnu proceduru izmjene Zakona o športu i Zakona o porezu na dohodak, ali dok to bude riješeno može se dogoditi još puno takvih afera, negodovao je Brleković (izgleda da je nekome to u interesu). Najavio je da će sljedeći tjedan s tim u svezi biti sazvana posebna konferencija za tisak.

RASPRAVA

ZASTUPNIČKI DOM

Predložena rješenja neće rasteretiti gospodarstvo

Nakon uvodnog izlaganja prvi se za riječ javio glasnogovornik Kluba zastupnika HDZ-a Ivan Šuker, konstatiravši na početku svog izlaganja da je Vlada u drugoj fazi ponudila posve novi zakonski tekst. Napokon smo, kaže, došli do zaključka da je ključni problem u hrvatskom poreznom sustavu zaštitna kamata. Međutim, njegovi stranački kolege smatraju da ona ima posve drugačiji utjecaj nego što tvrdi predstavnik predlagatelja. Do tog su zaključka, kaže, došli na osnovi pokazatelja o poslovanju konkretnih poduzeća. Primjerice, poduzeće s temeljnim kapitalom od 10,5 mln. kuna i ostvarenom dobiti od milijun 467 tisuća kuna plaćat će po novom zakonu trostruko veći porez na dobit nego po starom. Poduzeće, pak, sa 500 zaposlenih i temeljnim kapitalom od 91 mln 180 tisuća kn koje ostvaruje dobit od 4 mln 857 tisuća kn po starom je bilo u poreznom gubitku, dok će po novome morati platiti porez na dobit 970 tisuća kuna, što znači da će uposljeni

dobiti za 2 tisuće kuna manju dividendu.

Po ocjeni hadezeovaca predloženi Zakon o porezu na dobit za većinu gospodarskih subjekata neće donijeti porezno rasterećenje već će ih, naprotiv, dodatno opteretiti, a to ne može biti stimulatивно ni za strane ni za domaće ulagače. Pohvalno je, kaže Šuker, da je Vlada uvela poticajnu mjeru za novozaposlene.

• Novi način oporezivanja dobiti većini gospodarskih subjekata neće donijeti porezno rasterećenje, već će ih, naprotiv, dodatno opteretiti, a to ne može biti stimulatивно ni za strane ni za domaće ulagače.

Što se, pak, tiče drugih olakšica, bilo bi bolje da se ne oporezuje kompletna zadržana dobit, bez obzira na to iskoristi li se za kupovinu osnovnih sredstava ili ostaje u poduzeću (ministar je ljetos to predlagao, ali od tog se prijedloga odustalo). Sada se ide na smanjenje poreznih obveza za iznos nabavljene opreme a to nije ništa drugo nego instrument ubrzane amortizacije. U nastavku je izrazio zadovoljstvo što je predlagatelj uvažio sugestiju HDZ-a da se kao porezne olakšice priznaju ne samo darovanja

športskim društvima, kulturnim institucijama i dr. nego i crkvi i vjerskim zajednicama.

Po mišljenju zastupnika HDZ-a predložena definicija dobiti (razlika između prihoda i rashoda) koja ne uvažava financijska kretanja tijekom godine više priliči planskom nego tržišnom gospodarstvu. Ne sviđa im se ni prijedlog da se rashodi i prihodi definiraju zakonom i tu uvođenjem hrvatskih umjesto međunarodnih računovodstvenih standarda. Smatraju, naime, da će to znatno umanjiti transparentnost financijskog stanja hrvatskih poduzeća.

U nastavku je napomenuo da treba poštovati odluku Vlade da se uvedu 3 stope poreza na dohodak, ali njegovi stranački kolege su mišljenja da ona treća, od 15 posto, nije ispunila očekivani socijalni efekt. Naime, za zaposlene koji s prosječnom plaćom uzdržavaju dvoje djece to će značiti povećanje primanja za svega 37,5 kuna. Međutim, novi način oporezivanja pogodovat će onima koji imaju veće zarade. Primjerice, onima koji zarađuju oko 9 tisuća kuna platne vrećice će se povećati za 312 kuna. Stvarno porezno opterećenje za građanina s prosječnom plaćom koji ima dvoje djece sada iznosi 4,25 posto a po novome će iznositi 3,2 posto, napominje zastupnik. Spomenuo je da zaposleni na to još plaćaju preko 20 posto doprinosa za izvanproračunske fondove i još toliko poslodavci. To znači da je prije svega trebalo ići u reformu mirovin-

skog i zdravstvenog sustava a porezni sustav je samo trebalo modificirati.

Oporezivanje dividendi – antipoduzetnički potez

Po mišljenju zastupnika HDZ-a predloženi Zakon o porezu na dohodak je normativno daleko lošiji od postojećeg. Osim toga, uvođenje poreza na dividendu je antipoduzetnički potez. Dosad se, kaže Šuker, porez po odbitku i u svim drugim slučajevima kad nije obvezno podnošenje porezne prijave plaćao po najnižoj stopi, a ubuduće bi se za različite vidove dohotka plaćale različite stope. Po svemu sudeći, predloženim se ne ostvaruje osnovno načelo poreznog zakona – oporezivanje prema ekonomskoj i gospodarskoj moći. Nije u redu ni prijedlog (članak 39.) da hrvatski ratni vojni invalidi ubuduće plaćaju porez na dohodak od nesamostalnog rada proporcionalno stupnju invaliditeta (dosad su bili oslobođeni tog poreza). Osim toga, uopće nije definirano što je s obitelji poginulih, odnosno s korisnicima obiteljskih mirovina.

• Ne ostvaruje se osnovno načelo poreznog zakona – oporezivanje prema ekonomskoj i gospodarskoj moći, a upitni su i fiskalni efekti predloženih promjena te njihove reperkusije na lokalne proračune.

U nastavku je konstatirao da će hrvatski obrtnici plaćati daleko veći porez od onih koji su registrirani kao poduzetnici. Sumirajući stajališta svojih stranačkih kolega naglasio je da njihove primjedbe u prvom čitanju nisu uvažene i da stoga ne mogu podržati ponuđene zakonske prijedloge. Evidentno je – kaže – da se predloženim dezintegrira porezni sustav RH, koji postaje netransparentan, što bi moglo destimulirati potencijalne investitore. Upitni su i fiskalni efekti predloženih promjena te njihove reperkusije na lokalne proračune. Nema saznanja ni o troškovima uvođenja novih rješenja, kako za državu tako i za porezne obveznike, iako nema sumnje da će biti veliki. Možda je, kaže, bilo jeftinije i jednostavnije uvesti poticaje za ulaganja i smanjenje nezaposlenosti kroz postojeći porezni sustav, a novac i energiju utrošiti na liberalizaciju tržišta kapitala

koje u Hrvatskoj još uvijek ne postoji. Osim toga, postavlja se pitanje kada će biti realizirano obećano smanjenje PDV-a (primjerice, nigdje u Proračunu ne vidi se efekt nulte stope tog poreza u turizmu).

Po mišljenju Kluba zastupnika HDZ-a Republika Hrvatska ima vrlo moderan i transparentan porezni sustav, dok su novi zakonski prijedlozi napravljeni stihijski i sadrže mjere koje nisu baš najprikladnije za ostvarenje postavljenih ciljeva. Stoga im nije jasno zašto se Vlada odlučila na promjene u poreznom sustavu, to više što je postojećim zakonima »zeleno svjetlo« da i MMF.

Dr. Mato Crkvenac opovrgao je njegovu tvrdnju da su propisi o kojima je riječ napravljeni stihijski. Naglasio je da se na njima radi od prošlog, uz konzultacije s renomiranim gospodarstvenicima, znanstvenicima i inozemnim stručnjacima.

Osim toga, treba imati na umu činjenicu da je Ministarstvo pripremlilo ove zakone polazeći od ukupne koncepcije Vladine politike. Riječ je, kaže, o strateškom opredjeljenju da se podupre zapošljavanje i samozapošljavanje, te da naš porezni sustav bude što jednostavniji i stimulativniji, pa i za strance (iako ni dosad nije kočio strana ulaganja).

Po njegovim riječima deficit lokalnih proračuna bio bi izražen i bez ovih novina, ali u sustavu decentralizacije promijenit će se odnosi u raspodjeli prihoda. Na kraju je pojasnio da Vlada postupno smanjuje porez na dodanu vrijednost (npr. rok naplate je pomaknut na kraj mjeseca, neke su stope smanjene na nulu, a iduće godine tu će pogodnost imati i organizirani turizam) te da će s takvom politikom nastaviti i dalje. U ovom trenutku, kaže, bilo bi pogrešno ići na generalno smanjenje stope PDV-a jer bi to iziskivalo povećanje nekih drugih poreza.

Postojeći sustav jasniji i stimulativniji

Replicirajući mu, Ivan Šuker je ustvrdio da je postojeći porezni sustav daleko jasniji, a i stimulativniji, od predloženih novina. Podsjetio je na činjenicu da ni gospodarstvenici nisu zadovoljni novim rješenjima jer će 90 posto njih ubuduće plaćati veći porez na dohodak i na dobit. Nitko neće zapošljavati nove ljude zbog ovakve ili onakve političke odluke, ako nema program i osigurano tržište, kaže zastupnik. Naime, za ulazak stranog kapitala je itekako važna gospodarska, politička i fiskalna stabilnost.

Mr. Zorko Vidiček (SDP) ne slaže se s njegovom tvrdnjom da će novi zakoni povećati porezno opterećenje gospodarstva. Naime, simulacija njihove primjene na 25 zagorskih tvrtki pokazala je da će sve one po novome plaćati manji porez na dobit. Ivan Šuker je primijetio da su direktori »Kraša« i »Podravke« drugačijeg mišljenja.

Po riječima mr. Zorka Vidičeka, Klub zastupnika SDP-a drži da su konačni prijedlozi ovih zakona znatno kvalitetniji u odnosu na njihove prvobitne verzije (predlagatelj je, očito, uvažio brojne korisne primjedbe i prijedloge iz rasprave u prvom čitanju). Izračunali su, nadalje, da će njihova primjena u idućoj godini rasteretiti gospodarstvo za više od milijardu kuna (u iznimnim slučajevima plaćat će se isti ili neznatno veći porez).

• Porezni sustav u Hrvatskoj bitno se pojednostavljuje i usklađuje s modernim zakonodavstvima zapadnoeuropskih i zemalja u okruženju. Zahvaljujući ovim promjenama Hrvatska postaje atraktivna za strane ulagače (ima jednu od najnižih stopa poreza na dobit).

Po njihovoj ocjeni predloženim se porezni sustav u Hrvatskoj bitno pojednostavljuje i usklađuje s modernim poreznim zakonodavstvima zapadnoeuropskih i zemalja u okruženju. Nema sumnje, kaže, da je predlagatelj vodio računa o načelu jednakosti i pravednosti u oporezivanju. Naime, uvođenjem treće stope poreza na dohodak, od 15 posto, poreznim obveznicima s nižim prihodima omogućava se plaćanje poreza po nižoj stopi. Zahvaljujući ovim promjenama, posebno u Zakonu o porezu na dobit, Hrvatska postaje atraktivna za vanjske ulagače (ima jednu od najnižih poreznih stopa), kaže zastupnik. Osim toga, Zakonom o porezu na dobit poreznim obveznicima se omogućava da sami izaberu način na koji će im se obračunavati porez (kao »dobitašima« ili kao »dohodašima«). Po riječima zastupnika stručni krugovi, posebno manji i srednji poduzetnici, podržavaju ove zakonske promjene. Posebno je istaknuo da se poduzetnicima koji posluju na područjima od posebne državne skrbi i grada Vukovara

priznaju znatne porezne olakšice, radi poticanja gospodarskih aktivnosti na tom području. Zbog svega toga Klub zastupnika SDP-a podržava predložene zakonske propise, naglasio je Vidiček.

Proširiti olakšice

Jadranko Mijalić napomenuo je da Klub zastupnika HSLS-a ocjenjuje pozitivnim smanjenje postojeće stope poreza na dobit te uvođenje niza olakšica, posebno dodatno umanjjenje porezne osnovice za plaće novih zaposlenika. Ocjenjuju, nadalje, da će se priznavanje troškova darovanja u kulturne, znanstvene, odgojno-obrazovne, zdravstvene, humanitarne, sportske, vjerske i druge svrhe u rashode poreznog obveznika poticajno odraziti na razvoj tih djelatnosti.

Za razliku od Prijedloga zakona koji je predviđao dodatno umanjjenje porezne osnovice za vrijednost nabavljene opreme, Konačnim prijedlogom zakona predlaže se priznavanje u rashode poreznog razdoblja i dodatni, djelomični ili potpuni, otpis opreme i proizvodnih objekata nabavljenih u poreznom razdoblju. Zahvaljujući toj poticajnoj mjeri poduzetnici će moći osjetno poboljšati likvidnost i efikasnost svog poslovanja, napominje zastupnik. Haeselesovci, međutim, smatraju da bi cjelokupnu reinvestiranu dobit trebalo priznati kao poreznu olakšicu.

Mišljenja su, također, da će pozitivne učinke, sa stajališta poticanja zapošljavanja i gospodarskog rasta, imati zakonom predviđene olakšice poreznim obveznicima s područja od posebne državne skrbi, napose grada Vukovara, te onima koji posluju u slobodnim zonama, kao i poticaji ulaganja predviđeni člankom 16. Uočili su da su i u Konačnom prijedlogu zakona o porezu na dohodak (članak 20.) na isti način definirane povlastice po osnovi ulaganja, ali nije uvažena sugestija da se te povlastice prošire na sva postojeća društva (izuzetak je turistička djelatnost). Nisu, međutim, uvjereni u to da će se umanjjenje porezne osnovice temeljem zaštitne kamate, koja se sada ukida, moći kompenzirati smanjenjem porezne stope na 20 posto, bez široke lepeze dodatnih olakšica. Po njihovoj ocjeni upitan je i učinak odredbe stavka 9. u članku 4. Konačnog prijedloga zakona na razvoj tržišta kapitala u Republici Hrvatskoj. Riječ je o odredbi koja propisuje da prihode za utvrđivanje osnovice poreza na dobit čine i prihodi od prodaje dugotrajne imovine (materijalne i nematerijalne), dobi-

ci od prodaje tražbina, prihodi od dividendi i udjela u dobiti, te dobiti od prodaje dionica i udjela.

Uvažene primjedbe iz prvog čitanja

Pozdravljaju, međutim, izmjene članka 26. kojima se propisuje snižavanje stope, (sa 25 na 15 posto) za porez po odbitku poreznim obveznicima koji plaćaju naknadu za korištenje raznih prava intelektualnog vlasništva, raznih usluga, dividende, udjele u dobiti i kamate inozemnim pravnim osobama. Propisano je, međutim, da se porez po odbitku neće plaćati na kamate po robnim kreditima, kao i na sve vrste bankarskih kredita uzetih u inozemstvu, što znači da su uvažene primjedbe iznesene prilikom prvog čitanja ovog zakonskog propisa.

Po njihovu mišljenju u izradi Zakona o porezu na dohodak vodilo se računa o potrebi dosljednijeg poštivanja načela pravednosti i jednakosti pri oporezivanju. Naime, u skladu s tim načelima fizičkim osobama koje obavljaju poduzetničku djelatnost i obveznici su poreza na dohodak omogućeno je da, na vlastiti zahtjev, postanu obveznici poreza na dobit, a uvođenjem triju poreznih stopa koje se primjenjuju na različite porezne osnovice osigurava se da porezni obveznici s nižim dohotkom plaćaju porez po nižoj stopi. Budući da su Konačnim prijedlogom zakona u izdake poreznog obveznika priznati izdaci po osnovi jednokratnog ili djelomičnog otpisa opreme i proizvodnih objekata nabavljenih u istom poreznom razdoblju, očekuju da će se to pozitivno odraziti na ulaganje i ubrzan razvoj te poboljšanje likvidnosti gospodarskih subjekata. Pored toga, porezne obveze smanjuju se za darovanja u naravi i u novcu, u kulturne, odgojno-obrazovne, znanstvene, zdravstvene, humanitarne, sportske, vjerske i druge svrhe, kao dodatni poticaj razvoju negospodarstvene infrastrukture. Upozoravaju, međutim, da će smanjenje poreznog opterećenja zbog primjene novih stopa poreza na dohodak umanjiti prihode jedinica lokalne samouprave, o čemu treba voditi računa pri donošenju Zakona o financiranju lokalne samouprave.

Skeptični su, također, glede toga kako će se uvođenje poreza na dohodak od kapitala, odnosno oporezivanje primitaka po osnovi dividendi, udjela u dobiti na temelju udjela u kapitalu i kamata, odraziti na razvoj dioničarstva i hrvatskog tržišta kapi-

tala. Pozdravljaju, međutim, dopunu članka 26. kojom je propisano da se dohotkom od kapitala smatraju i primici po osnovi udjela u dobiti članova uprava i zaposlenika trgovačkih društava koje ostvaruju dodjelom ili opcijskom kupnjom vlastitih dionica (ti će se primici prema članku 38. oporezivati stopom od 15 posto). Značajna je novina, kažu, i odredba stavka 4. istog članka, kojom se propisuje da se dohodak od kapitala ne utvrđuje po osnovi dividendi i udjela u dobiti, ako su oni iskorišteni za uvećanje temeljnog kapitala društva.

• Smanjenje poreznog opterećenja, zbog primjene novih stopa poreza na dohodak, umanjit će prihode jedinica lokalne samouprave, o čemu treba voditi računa pri donošenju Zakona o financiranju lokalne samouprave.

Po riječima zastupnika Mijalića njegovi stranački kolege pozdravljaju i dopunu članka 6. kojom je propisano da se primicima od kojih se utvrđuje dohodak smatraju i primici od osiguranja života i dobrovoljnog mirovinskog osiguranja (premije tih osiguranja smatraju se porezno priznatim izdacima). Njihova je daljnja primjedba da bi Zakon o porezu na dohodak trebao sadržavati slične odredbe o poticanju ulaganja obrtnika kao i Konačni prijedlog zakona o porezu na dobit te predvidjeti porezne olakšice za otvaranje novih obrta i primanje naučnika na nauk.

Po riječima Tončija Tadića, glasnogovornika Kluba zastupnika HSP-a – HKDU-a, stječe se dojam da je predlagatelj izgubio iz vida temeljne ciljeve – koliko će novi porezi pridonijeti zapošljavanju u Hrvatskoj i biti u funkciji pravednije raspodjele poreznog tereta. Naime, predloženi zakonski tekstovi su od prvog do drugog čitanja pretrpjeli samo kozmetičke promjene. Zbog toga su, kaže, njegovi stranački kolege uložili više amandmana.

Reinvestiranu dobit osloboditi poreza

Smatraju da je najprije trebalo riješiti osnovne probleme (deficit platne bilance i nelikvidnost, deficit para-državnih fondova te problem sive ekonomije) pa tek onda ulaziti u ovakve porezne eksperimente. Njihovo je mi-

šljenje da je trebalo predvidjeti nultu stopu poreza na reinvestiranu dobit jer jedino to može potaći investicije. Bez toga je čitav sustav poreza na dobit, zapravo, porezna subvencija i vodi ka pogrešnom usmjeravanju kapitala, a u dužem roku do gospodarskog zaostajanja, pa čak i porasta nezaposlenosti. Primjećuju, nadalje, da je među rashodima poreznog razdoblja predviđen samo jednokratni otpis opreme što je, uglavnom, poticaj za inozemnu industriju. Zašto se to ne odnosi i na ulaganja u poslovni prostor, što bi bio poticaj domaćem graditeljstvu, ili softver – pita Tadić.

Njegovi stranački kolege smatraju da bi u rashode poreznog obveznika trebalo priznati 40 posto troškova reprezentacije. Svojim amandmanom na članak 8. sugeriraju da se radi poticanja ulaganja priznaju porezne olakšice u iznosu knjigovodstvene vrijednosti novonabavljene opreme, kao direktni ulog u poduzetničku djelatnost, a ne samo mogućnost ubrzane amortizacije (to je samo drugačije alociranje troškova).

Predlažu, također, dodavanje novog stavka 2. u tom članku kojim bi se preciziralo da se dobit ili gubitak iz članka 3. umanjuje odnosno povećava za iznos revalorizacije vlastitog kapitala poreznog obveznika (obračunavala bi se na prosječno stanje vlastitog kapitala tijekom poreznog razdoblja u visini stope promjene cijena industrijskih proizvoda).

Zatražili su, među ostalim, da se u članku 27. briše stavak 4. (zakonodavac se ne može pozivati na hrvatske računovodstvene standarde koji još nisu usvojeni). Po njihovu mišljenju bilo bi daleko bolje da je zadržan stari sustav oporezivanja dobiti, bez poreza na dividendu, jer to obeshrabruje dioničarstvo, a i strane ulagače (domaći dioničari su u lošijem položaju od stranih) što potiče poslovanje domaćih putem off shore kompanija.

• Bilo bi daleko bolje da je zadržan stari sustav oporezivanja dobiti, bez poreza na dividendu, jer to obeshrabruje dioničarstvo, a i strane ulagače.

Upozoravaju, nadalje, da ukidanje zaštitne kamate, zapravo, znači povećanje poreza za stopu inflacije. Naime, želi li Hrvatska privući ulaganja u nove proizvodne pogone visina poreza bit će manje presudna od

zaštitne kamate (jedino ona može spasiti pogon s vrijednom tehnologijom od velikih poreza). Druga je stvar želimo li privući ulaganja u neproizvodne djelatnosti, odnosno trgovačke lance s malo kapitala s velikom zaradom, kojima zaštitna kamata nije potrebna. To, međutim, u konačnici ne znači povećanje proizvodnje i izvoza, nego veći uvoz. Ako Vlada već ne želi odustati od ukidanja zaštitne kamate, trebala bi barem prihvatiti naš amandmanski zahtjev da se uzme u obzir revalorizacija, kaže Tadić.

Po ocjeni njegovih stranačkih kolega čitav sustav predloženih poreznih normi je prilično kompliciran i za domaće, a posebno za strane ulagače.

Vlada je, očito, predložila novi Zakon o porezu na dohodak s dobrom namjerom da se rašire porezne škarice i smanje sadašnje razlike u sustavu plaća. Mišljenje je zastupnika HSP-a i HKDU-a da je, uvodeći više poreznih stopa, trebala biti malo hrabrija (Slovenija ima 6 stopa, Češka i Austrija 5, Belgija i Italija 7, a Luxemburg čak 17 poreznih razreda). Smatraju, također, da predložena rješenja neće osigurati pravedniji raspored poreznog tereta na sve građane Hrvatske.

Osobni odbitak – fiksna plaća

Naime, provedena simulacija pokazala je da građani s najmanjim plaćama neće osjetiti gotovo nikakav pomak nabolje, dok će se plaće onih koji najviše zarađuju ipak povećati. Problem je i to, kaže zastupnik, što Hrvatska nema jedinstvenu i od svih prihvaćenu metodu izračunavanja troškova košarice potreba za četveročlanu obitelj, što bi trebalo biti presudno kod progresivnog oporezivanja. Jednako tako je upitno od kojeg iznosa treba započeti s progresivnim oporezivanjem, odnosno što je to osobni odbitak. Predlažu da umjesto fiksnog iznosa (u članku 29. predviđeno je 1250 kn) to bude iznos najniže plaće u Hrvatskoj koju utvrđuje Vlada. To je itekako bitno – kaže Tadić – ima li se u vidu činjenica da će lokalna samouprava uskoro moći raspisati 14 novih poreza. Bilo bi najbolje, stoga, da se ovaj Zakon uputi u treće čitanje, kako bi predlagatelj u međuvremenu napravio bolje simulacije predloženih rješenja, s više poreznih stopa. Ako Vlada to ne želi, neka barem prihvati naš amandmanski zahtjev da se osobni odbitak kod obračunavanja poreza na dohodak utvrđuje u visini najniže plaće. Na kraju je napomenuo da će zastupnici HSP-a i HKDU-a ne usvoji

li predlagatelj njihove amandmane glasovati protiv ponuđenog paketa poreznih zakona.

Po riječima Ante Markova, koji je govorio u ime Kluba zastupnika HSS-a, dosadašnji porezni sustav bio je previše statičan i trebalo ga je mijenjati. Naime, takva pasivna porezna politika je prije svega podržavala prikupljanje sredstava za podršku budžetu, a nije u dovoljnoj mjeri vodila brigu o razvoju raznih struktura poduzetništva. Podsjetio je na činjenicu da su njegovi stranački kolege u prvom čitanju zahtijevali smanjenje stope poreza na dobit, između 15 i 20 posto, i uvođenje jedinstvene i jednakopravne metode za sve (zaštitna kamata je u takvoj metodi trebala biti podvrgnuta smanjenju i redefinirana kroz smanjenje stope poreza na dobit). Tražili su, nadalje, da se reinvestirana dobit u cijelosti oslobodi poreznog opterećenja i to ne samo kad je riječ o ulaganju u opremu nego i u građevinsko zemljište, informatičku opremu i sve druge vrste ulaganja u fiksnu imovinu. Zalagali su se, također, za to da se omogući ubrzana amortizacija te da se u novoj poreznoj sferi osigura jednakopravni status malog i srednjeg poduzetništva sa svim ostalim poduzetnicima.

Njihov glasnogovornik je potom iznio sugestiju da se člankom 7. Zakona o porezu na dobit obuhvate i realizirani i nerealizirani gubici od vlasničkih udjela jer će, u protivnom, navedeni gubici dva puta umanjivati poreznu osnovicu (jednom kod imatelja vrijednosnih papira a drugi put kod pravnih osoba kod kojih se ti papiri drže kao predmeti ulaganja). Sličnu dopunu predlažu i u članku 8. u kojem stoji da se dobit iz članka 3. umanjuje za prihode od dividendi i udjela u dobiti, te za trošak amortizacije koji ranije nije bio priznat (iza riječi »udjela u dobiti« dodati riječi: »za realiziranu i nerealiziranu kapitalnu dobit od vlasničkih udjela«).

Zastupnik Markov je u nastavku prenio zadovoljstvo haesesovaca što su predložene stimulativne mjere za novozaposlene osobe, ali upozoravaju da bi trebalo voditi računa o tome da se izbjegnju eventualne malverzacije (npr. poslodavac može premješati pojedine visokokvalitetne radnike iz jednog poduzeća u drugo, u okviru svojeg holdinga, prijavljujući ih na mjesec dana). Po ocjeni njegovih stranačkih kolega oba zakonska propisa su nakon prvog čitanja značajno popravljena. Posebno ih veseli sniženje porezne stope na dobit i preciz-

nije definiranje porezno priznatih rashoda. Također su zadovoljni preciznijim definiranjem oblika dohotka i primitaka od nesamostalnog rada, proširivanjem izdataka koji su porezno priznati (npr. za vlastito mirovinsko i zdravstveno osiguranje poduzetnika, troškova nabave opreme, strojeva, informatičke opreme i dr. te izdataka za novo zapošljavanje). U svakom slučaju, Klub zastupnika HSS-a će podržati donošenje ovih dvaju zakona, izjavio je Markov.

• Umjesto da potičemo ulaganje u dionice, što čine SAD i druge zapadne zemlje, mi dodatno oporezujemo ona ulaganja kod kojih rizik snosi porezni obveznik.

Dr. Đuro Njavro, glasnogovornik Kluba zastupnika DC-a, konstatirao je na početku svog izlaganja da je ove godine, unatoč povoljnijem političkom okruženju, u našu zemlju ušlo manje stranog investicijskog kapitala. Za takvu situaciju krivi neodlučne političare i ekonomiste te Vladu, koji se već desetak mjeseci ne mogu dogovoriti o promjenama u poreznom sustavu a nisu načisto ni s time hoće li biti devalvacije ili ne, skloni su preispitivanju međunarodnih ekonomskih ugovora koje je potpisala bivša Vlada i dr. Lijepo je, kaže, željeti jednako opteretiti rad i kapital, ali treba imati na umu činjenicu da kapital može biti uloženi u bilo koju zemlju a Hrvati mogu raditi jedino ovdje, u Hrvatskoj. Prema tome, u interesu nam je da stvorimo ambijent u kojem će svatko tko ulaže u hrvatsko gospodarstvo biti nagrađen za to što zapošljava i sebe i druge. Kako reče, predložene porezne promjene prvenstveno ocjenjuje s aspekta njihova doprinosa željenom cilju, da Hrvatska za 10 godina dostigne europski prosjek od 10 tisuća dolara po stanovniku.

Novi način oporezivanja nepovoljniji za ulagače

U nastavku je konstatirao da postojeći porezni sustav prikuplja dovoljno novca za državnu kasu, te da je krajnje jednostavan, transparentan i u njemu su primijenjeni međunarodni računovodstveni standardi (dosad se niti jedan strani investitor nije ozbiljnije žalio na njegovu nedostatak). Osim toga, taj je sustav neutralan (sami porezi ne utječu na odluku

investitora u što će uložiti novac) a socijalno je itekako osjetljiv. Naime, obitelji s najnižim dohocima ne plaćaju ili plaćaju vrlo mali porez na dohodak (primjerice, četveročlana obitelj s mjesečnim primanjima do 4000 kuna oslobođena je poreza). To znači da najniža predložena stopa od 15 posto za njih u praksi neće ništa značiti. Jednaki efekti mogli su se, kaže, dobiti samo u povećanjem neoporezivog dijela dohotka. Po njegovim riječima sada se u Hrvatskoj na dohodak od kamate ne plaća porez, kao ni na dividende, dok se na dohodak od investicije u vlastito poduzeće plaća samo porez na dobit. Promjene što ih predlaže Vlada bit će za investitore odnosno ulagače nepovoljnije, tvrdi zastupnik. Čak i teza da se smanjuje stopa poreza na dobit je optička varka, budući da ćemo na dohodak od investicije ili u dionicu ili u udjel najprije morati platiti porez na dobit, po stopi od 20 posto, ali bez zaštitne kamate, a nakon toga još i dodatnih 15 posto poreza na dohodak.

Prihvatimo li predložene zakonske propise unijet ćemo u porezni sustav veliku nepravdu, što je protivno logici slobodnog tržišta, kaže dalje Njavro. Naime, onaj tko štedi u banci bit će zaštićen državnim garancijom (do iznosa od 100 tisuća kuna) i dobit će kamatu na koju ne plaća nikakav dodatni porez. Onaj tko istu svotu uloži u vlastito poduzeće ili u dionice nekog poduzeća morat će na prihod od dividende ili dohodak od udjela najprije platiti 20 posto a potom još 15 posto poreza. Umjesto da potičemo ulaganje u dionice, što čine SAD i druge zapadne zemlje, mi dodatno oporezujemo ona ulaganja kod kojih rizik snosi porezni obveznik, negoduje zastupnik.

U nastavku je ustvrdio da će primjena novih poreznih zakona biti kompliciranija (primjerice, dosad su u sustavu poreza na dohodak trebale dvije do tri uplatnice, a ubuduće će ih trebati 15) te da se uklanjanjem zaštitne kamate radikalno ruši vjerodostojnost cijelog poreznog sustava. Činjenica da većina tvrtki u Hrvatskoj ima niske stope profita (loše se upravlja povjerenim kapitalom) ne može biti argument za napuštanje tog modela. Umjesto ukidanja zaštitne kamate valja poradići na tome da firme ostvaruju visoke stope dobiti, naglašava Njavro (onima koji žele razvijati posao zaštitna kamata odgovara jer ulažu profit i povećavaju glavnicu).

Na kraju je podsjetio na činjenicu da je lani, dok je još postojala zaštitna

kamata, 35 posto HT-a prodano stranom ulagaču. Tko će ulagati u zemlju u kojoj će svaka nova Vlada moći mijenjati porezne zakone tako da se ulagači nađu u nepovoljnijem položaju, pita zastupnik i napominje da će njegovi stranački kolege glasovati protiv ovih poreznih reformi.

Izjednačiti sve poduzetnike

Po riječima **Valtera Drandića (IDS)** se i dalje načelno zalaže za decentralizaciju, pa tako i u oblasti porezne i fiskalne politike. To podrazumijeva i prebacivanje odgovornosti za dio poreznog opterećenja u većoj mjeri na naše županije, gradove i općine. Njegovi stranački kolege nadaju se da će se to realizirati najavljenim novim zakonskim prijedlozima o lokalnoj i regionalnoj samoupravi i da će se na taj način gospodarstvu osigurati povoljniji uvjeti privređivanja. Budući da se temeljni porezni zakoni ne mogu često mijenjati, želimo li jasna pravila tržišne utakmice za naše poduzetnike, u konačnim zakonskim tekstovima ne bi se smio rabiti izraz »može«, kaže zastupnik. Njima bi trebali biti izjednačeni svi poduzetnici (veliki, srednji, mali) bez obzira na to jesu li registrirani kao poduzeće, trgovačko društvo ili obrt.

Po mišljenju ideosovaca predloženim propisima, uz Zakon o poticanju ulaganja, ipak se stvaraju povoljniji uvjeti za potencijalne ulagače (ima li se u vidu fiskalno opterećenje među najpovoljnijima smo u Europi) zahvaljujući čemu Hrvatska ima šansu da doista snažno započne novi razvojni ciklus koji će ići u smjeru apsolutne stimulacije zapošljavanja i izvoza. Smatraju, naime, da je smanjenje stope poreza na dobit dugoročno bolji instrument od kombinacije veće stope tog poreza i zaštitne kamate. Nadaju se da će predložena stopa vrijediti duže vrijeme kako bi oni koji ulažu svoj novac, odnosno investiraju mogli dugoročno planirati svoje poslovanje.

Po njihovu mišljenju na taj se način realizira aktivno porezno rastećenje na bazi ulaganja i zapošljavanja, a ne na osnovi neke statične knjigovodstvene veličine postojećeg kapitala koji je nerijetko izvan upotrebe. Ovakva primjena poreza na dobit stimulirat će nove trendove u gospodarstvu i ekonomiji – osnivanje malih poduzeća koja zapošljavaju puno djelatnika uz skromno investiranje u radna mjesta, napominje zastupnik.

• *Smanjenje stope poreza na dobit je dugoročno bolji instrument od kombinacije veće stope tog poreza i zaštitne kamate.*

Po njegovim riječima, osnovna funkcija poreza na dohodak je pravedna raspodjela poreznog tereta na sve građane. Stoga ideesovci apeliraju na predlagatelja da odustane od oporezivanja dividende jer bi to značilo dvostruko oporezivanje i destimuliralo dioničarstvo. Izražavaju i bojazan da bi uvođenje tog poreza negativno odjeknulo među potencijalnim investitorima. Zalažu se i za jače progresivno oporezivanje većih iznosa dohotka, odnosno uvođenje još jedne stope više od 35 posto.

Na kraju je naglasio da njegovi stranački kolege načelno prihvaćaju predložene zakonske propise, ali zahtijevaju da Ministarstvo financija predoči podatke o eventualnom utjecaju najnovijih promjena poreznog zakona na prihode jedinica lokalne samouprave (prema nekim projekcijama njihovi se proračuni smanjuju od 10 do 30 posto).

Po riječima **Darka Šantića** Klub zastupnika HNS-a i LS-a pozdravlja sva poboljšanja u predloženim zakonskim tekstovima između dvaju čitanja. Nažalost, predlagatelj nije prihvatio brojne sugestije o neoporezivanju dividende i udjela u dobiti na temelju udjela u kapitalu, iako su u Klubu zastupnika prilikom prvog čitanja ukazali na loše posljedice takvih rješenja. Predviđaju, naime, da će zbog toga i trgovačka društva i građani plaćati veće poreze te da će građani biti stimulirani na ulaganja u neoporezive bankovne depozite a ne u inače riskantne dionice. Osim toga, poticat će se neoporeziva ulaganja na inozemnim burzama ili čak i investiranja u kupovinu inozemnih tvrtki preko kojih bi se onda u konačnici moglo ulagati u domaće gospodarstvo. Sve to će nesumnjivo otežati razvoj domaćeg tržišta kapitala i pospješiti odliv kapitala u inozemstvo. Budući da nije prihvaćen prijedlog da se reinvestirana dobit oslobodi poreza, to će također biti ograničavajući faktor u novim investicijama, upozoravaju zastupnici HNS-a i LS-a. Podržavaju, međutim, predloženu izmjenu članka 21. Konačnog prijedloga zakona o porezu na dobit kojem je predviđeno plaćanje poreza po odbi-

tku po stopi od 15 posto za poreznog obveznika koji plaća inozemnim osobama naknade za korištenje raznih prava vlasništva, usluga, dividendi i udjela u dobiti te kamata (osim kamata na robne i bankovne kredite).

Oporezivanje kamate stimulira potrošnju

Dorica Nikolić (HSL) obrazložila je svoje amandmane na članke 10., 26., 31. i 38. Konačnog prijedloga zakona o porezu na dohodak kojima je zahtijevala ukidanje poreza na dohodak od kapitala, i to kako dividendi tako i kamata. Po njenim riječima oporezivanje dividende je dvostruko oporezivanje dohotka od kapitala, što bitno poskupljuje porezni nadzor. Smatra da se kamata na smije oporezivati zbog toga jer bi u tom slučaju štediša na kraju razdoblja štednje zapravo primio manje novca nego što je uložio na štednju. Drugim riječima, oporezivanje kamate stimulira potrošnju na štetu štednje, što bi u konačnici dovelo do smanjenja ulaganja i do povećane nezaposlenosti. Cilj je naše porezne reforme da Hrvatsku učinimo atraktivnom za ulagače, napominje zastupnica.

Predložila je, nadalje, da se umjesto preširoko definiranih oporezivih prihoda i rashoda u člancima 4. i 5. Zakona o porezu na dobit propiše da se »prihodi i rashodi utvrđuju na osnovi Zakona o računovodstvu i međunarodnih računovodstvenih standarda (to povlači za sobom i izmjenu u članku 27. i ostalim zakonskim odredbama u kojima se spominju hrvatski računovodstveni standardi). Apelirala je na predlagatelja da još jednom odvagane rješenje u članku 12., s obzirom na neke procjene da će smanjenjem porezne stope na 20 posto, uz ukidanje zaštitne kamate, doći do većih poreznih opterećenja, a to znači i do osjetnog smanjenja ulaganja i porasta broja nezaposlenih. Nije točno, kaže, da ni jedna zapadnoeuropska zemlja nije uvela zaštitnu kamatu. To je ove godine učinila Austrija, a na to se sprema i Njemačka. Osim toga, sve zemlje daju slične olakšice poput zaštitne kamate koja se dosad primjenjivala u Hrvatskoj (5 posto plus stopa inflacije) zaključila je zastupnica.

Predlagatelj preferira trgovačka društva

Ocjena je **Velimira Pleše (HDZ)** da se ovakvim prijedlozima poreznih zakona definitivno poništavaju predizborna obećanja vladajuće koalicije

u sferi poreza (bilo je najavljeno smanjenje porezne presije, porezno rasterećenje gospodarstva, itd.). U sadašnjim gospodarskim uvjetima, napominje zastupnik, obveznici poreza na dohodak i poreza na dobit posluju pod istim uvjetima, dijele istu sudbinu rizika tržišta i platno-prometne nediscipline, itd. Zbog toga ne postoje opravdani razlozi da se dohodak oporezuje jednom, a dobit posve drugačijom stopom poreza jer će to, pored ustavne nejednakosti na tržištu, producirati i nelojalnu konkurenciju između ovih dvaju sektora.

• *Predlagatelj preferira trgovačka društva pred obrtnicima, što je suprotno proklamiranim stavovima o tendenciji poticanja malog i srednjeg poduzetništva.*

Predloženim rješenjima predlagatelj preferira trgovačka društva pred obrtnicima, što je suprotno proklamiranim stavovima o tendenciji poticanja malog i srednjeg poduzetništva, negoduje zastupnik. Kako reče, kumulativno opterećenje predloženih stopa poreza na dohodak ne bi mogla podnijeti ni najrazvijenija zapadnoeuropska gospodarstva, a kamoli naše, sa zastarjelim tehnološkim kapacitetima. Po njegovu mišljenju predloženi porezni propisi ne rješavaju nego akumuliraju i neke negativnosti iz prethodnih poreznih sustava. U prvom redu zadržavaju se visoka diskreciona prava poreznih organa u oblasti priznavanja vrijednosti dokumenata koji su temelj za oporezivanje dohotka i dobiti, uvode se neproverene novine, odnosno eksperimentira se u sustavu koji ionako karakterizira prečesta promjenjivost i nestabilnost (npr. uvjeti reinvestiranja, kumulativni učinak raznih poreznih opterećenja, osnovni porezi, PDV, porezi i doprinosi na plaće, lokalni porezi) a brojne nejasnoće djelomično će se razjasniti tek kad se donesu provedbeni propisi. Po ocjeni zastupnika ovaj porezni sustav, u kojem dominiraju određena socijalnog karaktera, nauštrb razvojnih komponenti bit će najnepovoljniji u proteklih 30 godina.

Predloženim rješenjima predlagatelj, zapravo, ukida obrtnike, u klasičnom smislu te riječi, i nastoji ih pretvoriti u svojevrzne korisnike društvenih sredstava, što asocira na razdoblje prije 90-ih godina. Naime, mnogi obrtnici će radije plaćati manji

porez na dobit nego da ostanu privatnici u klasičnom smislu. Predložene porezne izmjene očito su rezultat kabinetskog eksperimentiranja autora koji su poslovni vijek proveli promatrajući gospodarstvenike i gospodarstvo s unutarnje strane birokratskog šaltera, zaključio je zastupnik.

Mr. Pavle Kalinić (SDP) predložio je dopunu članka 39. Konačnog prijedloga zakona o porezu na dohodak, u kojem stoji da fizičke osobe kojima je po posebnom propisu rješenjem utvrđen status hrvatskog ratnog vojnog invalida iz Domovinskog rata, ne plaćaju porez na dohodak od nesamostalnih rada i mirovina razmjerno stupnju utvrđene invalidnosti. Zastupnik smatra da bi trebalo dodati: »Porez na dohodak na mirovinu ne plaćaju korisnici obiteljske mirovine ostvarene po propisu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji.«

Jadranka Kosor (HDZ) izrazila je zadovoljstvo što je iz Zakona o porezu na dohodak ispušten članak 52., iako je, kako reče, zabrinjava konstatacija kolege Šukera da porezna policija radi kao da taj članak postoji. Drago joj je i to da je predlagatelj prihvatio njen prijedlog da se osnovica poreza na dohodak obvezniku može umanjiti i za doniranje crkvama, odnosno vjerskim zajednicama, budući da je u Hrvatskoj tijekom Domovinskog rata uništeno više od tisuću vjerskih objekata. Ne slaže se, međutim, s rješenjem da se hrvatskim ratnim vojnim invalidima priznaju olakšice razmjerno stupnju njihove invalidnosti. Po njenom mišljenju trebalo bi zadržati rješenje iz Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji (to bi trebalo vrijediti i za obitelji poginulih, zatčenih i nestalih hrvatskih branitelja).

Zastupnica podupire i predviđene olakšice za obveznike poreza na dohodak s područja Grada Vukovara i apelira na Vladu da što prije uputi u proceduru Zakon o obnovi tog grada. Zanimalo ju je i stajalište Vlade o mogućnosti smanjenja PDV-a za prehrambene proizvode na 8 posto koju je najavio ministar gospodarstva.

Veće pogodnosti obrtnicima

Nema sumnje da ponudeni zakonski prijedlozi imaju i dobrih strana, konstatirao je **mr. Zlatko Mateša** (primjerice, olakšice koje se odnose na novo upošljavanje, na ubranu i jednokratnu amortizaciju, itd.). Budući da porezni sustav nije najvažniji faktor pri donošenju odluke stranog ulagača o ulaganju u Hrvatsku (važnija

je njegova stabilnost i opća poduzetnička klima) zastupnik se nada da za trajanja mandata ove Vlade više neće biti većih promjena na tom području. Smatra da ne bi trebalo napuštati međunarodne računovodstvene standarde te da bi trebalo dati veće pogodnosti obrtnicima, kako bi se olakšao položaj obrtništva (podržava amandmane zastupnika Korenike, odnosno Hrvatske obrtničke komore). Uvođenjem poreza na dividendu donijet će zanemarive fiskalne efekte, ali će zato obeshrabriti one koji žele investirati u poduzetničke aktivnosti, upozorava zastupnik.

• Porezni sustav nije najvažniji faktor pri donošenju odluke stranog ulagača o ulaganju u Hrvatsku (važnija je njegova stabilnost i opća poduzetnička klima).

Na kraju je rekao da njegovi stranački kolege podupiru uvođenje poreznog odbitka, kad je riječ o dopunskom mirovinskom i zdravstvenom osiguranju, a sugeriraju i povećanje godišnjeg limita. Navedene mjere bit će u funkciji prijeko potrebne podrške reformi zdravstvenog i mirovinskog sustava, s obzirom na procjenu da će zbog demografskih kretanja problem izvanproračunskih fondova u idućem razdoblju biti još izraženiji.

Stalne promjene poreznih uvjeta štete gospodarstvu

Drago Krpina (HDZ) smatra da je sadašnja hrvatska Vlada, na stanoviti način, žrtva jednog a priori negativističkog stava prema svemu što je u Hrvatskoj napravljeno do 3. siječnja 2000. godine, iz čega proizlazi i neukrotiva težnja za stalnim i sveopćim promjenama. Najbolji primjer za to su predložene izmjene poreznih zakona, kojima ni poduzetnici ni bankari niti građani nisu zadovoljni. S druge strane, nije realizirano predizborno obećanje o smanjenju PDV-a na 17 posto, od čega bi imali koristi svi građani Hrvatske. Stalne promjene poreznih uvjeta imaju dugoročne negativne implikacije na stabilnost gospodarskog poslovanja, napominje zastupnik. Zbog toga smatra štetnim i dosadašnje rasprave u javnosti o izmjenama poreznog sustava.

U nastavku je spomenuo da za vrijeme HDZ-ove vlasti Međunarodna zajednica, a to znači i strani ulagači,

nisu imali ozbiljnih primjedbi ni na hrvatsku monetarnu niti na poreznu politiku. Čak, štoviše, ministar financija u HDZ-ovoj Vladi, Božo Prka, te guverner Narodne banke Marko Škreb, dobivali su prestižne nagrade međunarodnih financijskih institucija, kao najbolji ministar financija i guverner Narodne banke u srednjoj i jugoistočnoj Europi.

Zastupnik smatra da se olako prešlo preko upozorenja bankara da će ovakve izmjene poreznog sustava, primjerice uvođenje poreza na dividendu, dovesti do porasta kamata na investicijske kredite. Samo taj efekt poništiti će – kaže – čak i eventualne pozitivne učinke predloženih propisa.

Proširiti skalu poreznih stopa

Govoreći o novinama u oporezivaju dohotka izrazio je mišljenje da bi trebalo proširiti skalu poreznih stopa barem još dvjema (od 50 i 75 posto) kojima bi se oporezivale izrazito visoke plaće koje prelaze nekoliko stotina tisuća kuna.

Uz nestabilnost koju izazivaju stalne promjene u poreznom sustavu strane i domaće investitore odbijaju i stalne svađe unutar Vlade i državne vlasti, kaže dalje zastupnik (primjerice, ministar poljoprivrede žali se da mu je ministar gospodarstva ukrao ideju o smanjenju PDV-a na prehrambene proizvode, a ministar gospodarstva negoduje da je Vlada bez njega dala suglasnost na poskupljenje umjetnog gnojiva za 40 posto, itd.). Nadalje, predsjednik države po svijetu izjavljuje kako treba devalvirati nacionalna valuta čemu se Vlada protiviti, itd.

Gospodo iz Vlade, ova vaša neodoljiva težnja za stalnim i vječitim promjenama svega pod svaku cijenu već je sada ostavila negativne učinke po hrvatsko gospodarstvo, napominje Krpina. Te vječite reforme rezultirat će, kaže, još većom socijalnom, gospodarskom i političkom krizom nego što ste je već dosad produbili u samo jednoj godini svoje vladavine.

Stjepan Dehin nije se složio s prethodnikom. Smatra da je za vrijeme bivše vlasti poslovanje s deviznim rezervama RH bilo katastrofalno. Naime, u odnosu na druge zemlje u razvoju u nas je odnos između dohotka i tih deviznih sredstava bio znatno nepovoljniji. Osim toga, novac se posuđivao uz 4 posto kamata, dok su naše tvrtke taj isti novac posuđivale od vanjskih banaka po 7 i više posto.

Nama gospodarstvenicima koji se na svjetskom tržištu borimo s velikim međunarodnim kompanijama uopće nije interesantno smanjenje PDV-a, već smanjenje poreza i doprinosa radi smanjenja cijene rada, kako bismo bili konkurentni na međunarodnom tržištu, izjavio je **mr. Zorko Vidiček**. Dakako da je smanjenje PDV-a interesantno potrošačima, odnosno građanima, ali trenutni prioritet je razvoj gospodarstva, odnosno sniženje cijene rada. Paradoksalno je, kaže dalje zastupnik, da je bivša vlast, uz tako dobre porezne zakone, ostvarila tako katastrofalne rezultate.

Zlatko Mateša je potvrdio da je gospodin Škreb doista bio proglašen najboljim guvernerom Narodne banke u centralnoj i istočnoj Europi te da su za njegova mandata devizne pričuve udvostručene (o tzv. »handlanju« deviznim pričuvama moglo bi se puno govoriti, ali to je druga tema).

U svom ponovnom javljanju **Drago Krpina** je ponovio da je bivši guverner Hrvatske narodne banke, gospodin Škreb doista dobio jedno prestižno međunarodno priznanje. Uvjeren je, kaže, da se oni koji su mu ga dodijelili nisu rukovodili političkim motivima.

Priznanjem da ga ne interesira smanjenje PDV-a nego samo drugih poreza zastupnik Vidiček je, kaže, pokazao da nije predstavnik širokih narodnih slojeva, nego da je na strani krupnog kapitala.

Vladimir Šeks (HDZ) je pitao Vidičeka govori li u osobno ili u ime nekih stranaka, odnosno grupacija. Ujedno je podsjetio na činjenicu da se Vadinim programom koji je Zastupnički dom prihvatio, predviđa sustavno i postupno smanjenje carina i PDV-a. Doduše, ni u njenom programu razvitka i stabilnosti hrvatskog gospodarstva, ni u fiskalnoj projekciji proračuna do 2003. godine nema ni riječi o tom porezu, pa se stječe dojam da se Vlada zanimala za rješavanje tog problema samo za vrijeme predizborne kampanje.

Zorko Vidiček je ustvrdio da je zastupnik Krpina pogrešno protumačio njegove riječi. Pojasnio je da je PDV sa stanovišta gospodarstva neutralan porez. Međutim, zbog naslijeđene gospodarske situacije i potrebe poticanja gospodarskog razvoja prisiljeni smo, kaže, izabrati smanjenje poreza koji utječu na smanjenje cijena rada.

Drago Krpina je ostao pri tvrdnji da je točno citirao Vidičeve riječi iz kojih proizlazi da njega zanimaju interesi poslodavca a ne građana i sirotinje.

Kolega Vidiček očigledno misli da smo još u socijalizmu i da imamo neto plaću, primijetio je **Ivan Šuker**. Pojasnio je da je porez na dohodak individualna stvar svakog poreznog obveznika te da ovisi i o visini osobnih odbitaka i nizu drugih faktora (Zagrepcani na to plaćaju još i prirez). Prema tome, ne radi se o rasterećenju gospodarstva, budući da porez na dohodak plaćaju građani Hrvatske. Osim toga, u današnjim istupima nije dokazali da će se predloženim rješenjima porez na dobit u Hrvatskoj smanjiti. Nenan Stazić (SDP) je optužio Krpinu da iskrivljava Vidičeve riječi, što je ovaj opovrgnuo.

Hrvoje Vojvoda (HDZ) je konstatirao da se u paketu poreznih zakona uočavaju poboljšanja u odnosu na njihove prvobitne verzije, te da je Vlada dobro uočila temeljne probleme gospodarstva. Ako su glavni ciljevi smanjenje nezaposlenosti, privlačenje stranog kapitala i rasterećenje gospodarstva, zabrinjava činjenica da je Konačnim prijedlogom proračuna u stavci prihoda od poreza na dobit planirano 50 posto više sredstava nego mjesec dana ranije.

• Najnižu od predložene tri stope poreza na dohodak trebalo je još sniziti, a najvišu povisiti, kako bi se ostvarila intencija predlagatelja o pravednoj i socijalno ujednačenoj raspodjeli poreznog tereta na sve kategorije poreznih obveznika.

Vlada ponudila kompromisni prijedlog

U nastavku je konstatirao da je Konačni prijedlog zakona o porezu na dobit, u dijelu koji regulira porezne olakšice, doista nešto povoljniji nego njegova prvobitna verzija. Međutim, ništa se ne govori o reinvestiranoj dobiti, što navodi na zaključak da je ovaj put doista riječ samo u ucifranj u brznoj amortizaciji. Vlada je, kaže, ponudila kompromisni prijedlog, priznavajući u rashode poreznog razdoblja odnosno amortizacije i dodatni, djelomični ili potpuni otpis opreme i proizvodnih objekata, ali ne i dugotrajne imovine prema međusobnim računovodstvenim standardima. Upozorio je i na opasnost da će se ukidanjem zaštitne kamate, kao deflatora, ubuduće opozovati i inflatorna

dobit. To nije zanemarivo, s obzirom na to da se u idućoj godini planira prodaja poduzeća u kojima država ima svoj udio (INA, HEP, Naftovod, itd.)

Negodovao je i zbog uvođenja poreza na naknade za znanje i licence za patente. Spomeno je primjer »Varteksa« koji već 18 godina ima licencu s Levisom. Ta će firma ubuduće morati plaćati 15 posto veći porez, što će se svakako odraziti i na cijene njenih proizvoda.

Po mišljenju zastupnika najnižu od tri predložene stope poreza na dohodak trebalo je još sniziti, a najvišu povisiti, kako bi se ostvarila intencija predlagatelja o pravednoj i socijalno ujednačenoj raspodjeli poreznog tereta na sve kategorije poreznih obveznika. S tim u svezi konstatirao je da nema logike da oni koji pune proračun imaju osjetno manje plaće od onih koji ga troše. Po riječima zastupnika u nas se uvriježilo pogrešno razmišljanje prema kojem se svako isplaćivanje dobiti iz firme smatra nepoželjnim, a svako zadržavanje u firmi poželjnim. To sprječava slobodu odlučivanja koja bi u tržišnom gospodarstvu morala biti temeljna, zaključio je.

Potaknut njegovim navodima da su plaće u državnoj upravi veće nego u gospodarstvu, **Andro Vlahušić (HSL)** je podsjetio na činjenicu da je bivša Vlada podigla mjesec dana prije izbora plaće državnim službenicima za 12 posto. Zahtjevom sadašnje Vlade one su smanjene za 5 posto, a smanjenjem izdavanja za zdravstveno i mirovinsko osiguranje nastoji se povisiti plaće u gospodarstvu.

Bivša Vlada je smatrala da bi rad učitelja, liječnika i sveučilišnih profesora u tržišnom gospodarstvu trebalo itekako vrednovati, primijetio je na **Zlatko Mateša**.

Dr. Petar Turčinović (IDS) sugerirao je da se naknade za usluge istraživanja tržišta, poreznog savjetovanja te za odvjetničke, revizorske i konzultantske usluge, izuzmu od plaćanja poreza na dobit po odbitku, jer to izravno pridonosi efikasnosti poduzeća. U prilog tome spomenuo je da su, primjerice, konzultantske usluge već opterećene porezom na dodanu vrijednost i ako ih se još opteretiti s dodatnih 15 posto poreza, to će usporiti transfer znanja u hrvatsko gospodarstvo (u većini zemalja te se usluge ne opozuju).

Pohvalivši rješenja iz članka 16, kojima su regulirani poticaji ulaganja, zastupnik se založio za stimuliranje ulaganja u informatizaciju (ta gra-

na na svaku uloženu kunu proizvodi 17 kuna povrata). Prema njegovu prijedlogu dobit ostvarenu od ulaganja u informatizaciju trebalo bi osloboditi poreza u razdoblju od tri godine od početka ulaganja, uz uvjet da se u tom razdoblju osigura zapošljavanje najmanje pet zaposlenika. Najavio je da će ove prijedloge ideesovci pretočiti u amandmane.

Snježana Biga-Friganović (SDP) pohvalila je Ministarstvo financija koje je, između dvaju čitanja ovih propisa, bilo otvoreno za sve primjedbe zastupnika, ali i stručne javnosti. To je na kraju rezultiralo doista kvalitetnim poreznim zakonima koji će poticati poduzetništvo i otvaranje novih radnih mjesta, kao i pojačano zapošljavanje.

U nastavku je obrazložila svoj amandmanski zahtjev da se u poglavlju VII. Zakona o porezu na dobit, kojim su uređene olakšice, oslobođenja i poticaji, predvide poticaji i oslobođanje obveze plaćanja poreza poreznih obveznika osnovanih u svrhu profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja osoba s invaliditetom. Prema njenom prijedlogu novim člankom 18. bi se propisalo da porezni obveznici osnovani po posebnim propisima radi obavljanja profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja osoba s invaliditetom plaćaju porez na dobit u visini od 25 posto od propisane stope. Drži da bi to bio poticaj poslodavcima za zapošljavanje na tržištu rada manje konkurentne radne snage te da bi osobe s invaliditetom time bile djelomično stavljene u ravnopravnu poziciju u situaciji nezaposlenosti. Zastupnica je izrazila nadu da će predlagatelj prihvatiti ove amandmane, te da će uskoro biti donesen i kvalitetniji zakon o zapošljavanju invalidnih osoba.

Dr. Ante Simonić (HSS) pozdravlja ideju da se donacije u naravi ili novcu priznaju kao porezna olakšica (donatorima bi se smanjila porezna osnovica) ne samo u oblasti športa i kulture nego i u području prosvjete, znanosti, zdravstva te humanitarnih ili vjerskih aktivnosti. Kako reče, podupire i prijedlog da se navedena područja ujednače, kako bi donatori imali jednaku mogućnost stjecanja olakšica. Izrazio je zadovoljstvo što to porezno područje reguliraju samo dva zakona jer se materija čini maksimalno transparentnom te se pojednostavljuje postupak stjecanja poreznih olakšica. Navedene donacije limitirane su, kaže, do iznosa od 2 posto ostvarenih ukupnih primitaka odnosno prihoda prethodne godine (to se odnosi na

ukupna ulaganja u sve te djelatnosti). Na kraju je izjavio da podržava amandman Odbora za prosvjetu, znanost i kulturu da se u Zakonu o porezu na dohodak limit te porezne olakšice definira i apsolutnim iznosom od 20 tisuća kuna, kako bi se donatorima manje fiskalne moći olakšao administrativni postupak.

• Predloženim mjerama uvodi se više reda u porezni sustav, što pridonosi snazi hrvatskog gospodarstva.

Nije točno da se kriza produbljuje

Nova vlast se mora dokazati svojim rezultatima a ne tražiti opravdanje za sadašnje stanje u potezima ranije vlasti, izjavio je u završnoj riječi **dr. Mato Crkvenac**, napomenuvši da ni pristup u izradi poreznih zakona nije bio negativistički. Nije korektna tvrdnja – kaže – da je ova Vlada ove godine produbila gospodarsku krizu jer su neki trendovi upravo obrnuti. Primjerice, smanjuju se državna potrošnja i budžet, a prema podacima svjetskih agencija naš gospodarski, financijski i politički rejting raste. Procjenjuje se, nadalje, da ćemo ove godine ostvariti rast ukupne proizvodnje od 3,5 posto, rastu i industrijska (prerađivačka) proizvodnja i izvoz, devizne rezerve su sve veće, a račun tekućih plaćanja bit će povoljniji za najmanje 500 mln. dolara. Točno je da nezaposlenost i dalje raste ali to ne znači da se kriza produbljuje, kaže Crkvenac. S tim u svezi podsjetio je na činjenicu da je lani ostalo slobodno oko 88 tisuća radnih mjesta nakon odlaska ljudi u mirovinu, a ove godine se procjenjuje osloboditi između 14 i 15 tisuća radnih mjesta.

U nastavku je ustvrdio da iz Vladinih redova nije potekao prijedlog da se PDV za neke proizvode smanji na 8 posto (ministar Fižulić je samo iznio rezultat jedne hipotetičke analize). Dakako, Vlada računa s tim da će u narednom razdoblju, u pogodnom trenutku, doći do smanjenja i tog poreza.

Spomenuo je, također, da su vrlo egzaktno analize pokazale da zaštitna kamata ne proizvodi očekivani učinak (uostalom, zašto da Hrvatska jedina u Europi ima taj institut, ne računajući eksperimentiranje u Austriji). Kod svake promjene poreznih

zakona netko gubi a netko dobiva, stoga i ima tako puno primjedbi, kaže Crkvenac (one osnovane, poput primjedbi bankara, Vlada je uvažila). Po njegovim riječima nisu utemeljene tvrdnje da će oporezivanje konzultantskih usluga iz inozemstva, stopom od 15 posto, ugroziti dotok znanja u Hrvatsku. Naime, taj vid suradnje se nerijetko koristio i za pranje novca (preko stranih ili naših tvrtki u inozemstvu).

Predloženim mjerama uvodi se više reda u porezni sustav, što pridonosi snazi hrvatskog gospodarstva, naglasio je Crkvenac. Novim zakonima predviđene su znatne olakšice za ulagače, nezaposlene, itd. Po njegovim riječima oporezivanje dividende nije drugo oporezivanje istog dohotka od kapitala, već samo drugi korak u njegovu oporezivanju. Osim toga, uvođenjem nižeg poreza na dobit teret na kapital je smanjen. Nema sumnje, kaže, da ovi porezni zakoni povećavaju prihode onih koji su spremni biti poduzetnici. Uz podršku poduzetništvu, i malom i velikom, predložena rješenja osjetno rasterećuju gospodarstvo. O tome najbolje svjedoči činjenica da je 1999. godine po osnovi ovih dvaju poreza ubrano 8 mlrd. 155 mln. kuna, dok se u idućoj godini očekuju prihodi od 6 mlrd. i 400 mln. kuna, uz 27 mlrd veći bruto društveni proizvodi.

U zaključnom dijelu izlaganja dr. Crkvenac je napomenuo da su ovo zadnje promjene poreznog sustava koje ova Vlada predlaže (do kraja mandata predlagat će samo manje korekcije). To znači da će ovaj sustav u cjelini opstati, tako da će uvjeti privređivanja ubuduće biti stabilni i poznati poduzetnicima.

Ivan Šuker je na kraju izjavio da ne vidi po kojoj će to računici porezno opterećenje ubuduće biti manje. Točno je, kaže, da se ranije obračunavala veća stopa poreza na dobit, ali se zato osnovica umanjivala za zaštitnu kamatu (prosječna stopa lani je iznosila 17 posto i realno se povećavala za 15 posto). Upozorio je, također, da će se osjetno povećati porezne obveze obrtnika, jer se niti njihova osnovica ne umanjuje za zaštitnu kamatu.

IZJAŠNJAVANJE O AMANDMANIMA

Na **Konačni prijedlog zakona o porezu na dohodak** uloženo je tridesetak amandmana. Većinu tih zahtjeva predlagatelj nije uvažio, unatoč dodatnim obrazloženjima podnositelja, jer bi, kako je obrazložio dr. Crk-

venac, promijenili koncepciju predloženog propisa. Zastupnici su se kod glasovanja također priklonili mišljenju predlagatelja. Pođimo redom.

Unatoč dodatnom obrazloženju **mr. Zlatka Mateše** odbijeni su amandmanski zahtjevi **Kluba zastupnika HDZ-a** za izmjenu stavaka 1. i 3. u članku 5, prema kojoj bi najniža porezna stopa bila 5 a najviša 45 posto, za brisanje članka 38. kojim je regulirano utvrđivanje predjuma poreza na dohodak od kapitala, te za izmjenu stavka 8. u članku 9. Ovim posljednjim je propisano da se izdacima u poreznom razdoblju smatraju i uplaćene premije po osnovi osiguranja života, dopunskog zdravstvenog i dobrovoljnog mirovinskog osiguranja, do visine 0,8 osnovnog osobnog odbitka iz članka 29. stavka 1. ovog Zakona. Hadezeovci su predlagali da se taj limit povisi na 1,0 osnovnog osobnog odbitka, ali ne više od ukupno 20 tisuća kuna godišnje.

Mr. Mateša je inzistirao da se o navedenim amandmanima glasuje ali im zastupnici nisu dali »zeleno svjetlo«.

Amandmani **Miroslava Korenike (SDP)** doživjeli su različitu sudbinu. U potpunosti su usvojeni samo oni na članak 18., kojim se predlaže uređenje manjkova dobara na isti način kao i u sustavu poreza na dodanu vrijednost, te prijedlog za brisanje stavka 6. u članku 35. Konačnog prijedloga zakona (riječ je o odredbi koja uređuje slučaj neurednog vođenja knjiga i to na različit način od onog u Konačnom prijedlogu zakona o porezu na dobit). Njegove prijedloge za izmjenu stavka 1. u članku 15. (zalaže se za to da se i u smislu Zakona o porezu na dohodak korist i isto određenje kao i u propisima koji uređuju obrt) te za noveliranje članka 32., predlagatelj je djelomično uvažio. Naime, prihvatio je sugestiju da se bolje razradi uvođenje paušalnog načina oporezivanja. Primjerice, utvrdi li Porezna uprava da je porezni obveznik ostvario dohodak iznad iznosa koji primjenom propisane stope premašuje utvrđeni paušalni iznos poreza, može donijeti novo rješenje o paušalnom plaćanju poreza za porezno razdoblje.

Saslušavši obrazloženje predstavnika predlagatelja o razlozima odbijanja njegovih amandmana za dopunu članka 5. (izjednačavanje porezne stope za male i velike poduzetnike) i izmjenu članka 26. kojim se definira što se sve smatra dohotkom od kapitala (brisati riječi »i kamata«) zastup-

nik **Korenika** je odustao od tih amandmana. Ni amandman **Velimira Pleše (HDZ)** na članak 21. nije dobio podršku predlagatelja, a ni većine zastupnika Zastupničkog doma. Podsjetimo, riječ je o zahtjevu da se poslovnim izdacima koji se ne bi oporezivali smatraju i »dnevnice i službena putovanja, troškova prijevoza na posao i s posla, ishrane u tijeku rada, nagrade uz blagdane Uskrsa, Božića i prilikom korištenja godišnjeg odmora, te poklon darove djeci uposlenih djelatnika prigodom Božića, do visine propisanih iznosa«.

Istu sudbinu doživio je i njegov prijedlog za izmjenu stavka 7. u članku 31. kojom se precizira da će se dohodak poreznog obveznika koji ni nakon pismenog upozorenja ne podnese godišnjom poreznu prijavu, utvrditi procjenom. Po mišljenju zastupnika tako bi trebalo postupiti i ako porezni obveznik u propisanom roku ne otkloni eventualne nedostatke i nepotpunosti u godišnjoj prijavi, itd.

Predstavnik predlagatelja **dr. Mato Crkvenac** informirao je zastupnike da je Vlada predložila dopunu stavka 7. u članku 23. Konačnog prijedloga zakona (iza riječi: »između bračnih drugova« dodati riječi: »i srodnika u prvoj liniji«). Budući da se radi o vlastitom amandmanu predlagatelja koji postaje sastavnim dijelom Konačnog zakonskog teksta, o tome se nije posebno glasovalo.

Odbor za zakonodavstvo bio je bolje sreće od drugih podnositelja amandmana budući da su gotovo svi njegovi prijedlozi uvaženi (osim amandmana na članak 42. koji je povučen). Nije prošao ni amandmanski zahtjev **Kluba zastupnika HSP-a i HKDU-a** da se u članku 29., umjesto fiksnog iznosa osobnog odbitka od 1250,00 kuna, uvede varijabilni iznos najniže plaće koju utvrđuje Vlada RH (trenutno iznosi 1700,00 kuna). Niti amandmani **Odbora za obitelj, mladež i šport** nisu naišli na plodno tlo. Predlagatelj nije prihvatio (njegovu mišljenju priklonili su se i zastupnici) ni zahtjev **Drage Krpine** da se na poreznu osnovicu koja prelazi iznos četrdesetostrukog iznosa osnovnog osobnog odbitka plaća porez na dohodak stopom od 50 posto, a na onu iznad osamdesetostrukog iznosa osnovnog osobnog odbitka po stopi od 70 posto. Uvažena je, međutim, sugestija **Snježane Biga-Frganović** »da se u člancima 6., 29. i 43. riječi »invalida« zamijene riječima »osobe s invaliditetom«.

Nije prihvaćen niti jedan amandman **Dorice Nikolić (HSLs)** koja je

predlagala da se ukine porez na dohodak od kapitala, i to kako dividendi tako i kamata (to bi se postiglo brisanjem točke 4. u stavku 3. članka 31. te članka 38.). Spomenimo i to da je **Odbor za obrazovanje, znanost i kulturu** u međuvremenu odustao od amandmanskog zahtjeva za izmjenu članka 9.

Tijekom izjašnjavanja očitovanja o amandmanima zastupnika predstavnik Vlade je, među ostalim, predložio i amandmansku korekciju članka 39. Konačnog prijedloga zakona, odnosno vraćanje stavka 2. koji je u dosadašnjoj proceduri bio ispušten. Njime bi se reguliralo da »porez na dohodak na mirovine ne plaćaju korisnici obiteljske mirovine ostvarene po propisima o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji« (to pravo utvrđeno je Zakonom o pravima hrvatskih branitelja koji je lex specialis).

Nakon istupa **Darinke Orel (HSLs)** koja se založila za brisanje te odredbe (nedopustivo je, kaže, da korisnici obiteljske mirovine, koji mjesečno primaju u prosjeku oko 6.100 kuna ne plaćaju porez, dok ratni vojni invalidi nisu oslobođeni te obveze) predsjednik Doma je odredio stanku za međustranački dogovor oko tog pitanja. Ishod – nakon konzultacija s ministrom branitelja i njegovom ekipom Vlada je povukla spomenuti amandman. Dogovoreno je, naime, da će se, kad je riječ o oporezivanju mirovina članova obitelji hrvatskih branitelja, primjenjivati odredbe zakona o pravima hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji.

Nakon što je predsjednik zaključio raspravu, uslijedilo je izjašnjavanje o Konačnom prijedlogu zakona. Ishod – **većinom glasova nazočnih zastupnika Zastupnički dom je donio Zakon o porezu na dohodak u predloženom tekstu. Njegov sastavni dio postali su i prihvaćeni amandmani.**

Usljedilo je izjašnjavanje o amandmanima podnesenim na **Konačni prijedlog zakona o porezu na dobit** (dvadesetak). I kod ovog zakonskog propisa predlagatelj je uvažio tek manji dio amandmana (o tome je zastupnike informirao ministar **Crkvenac**) dok su od dijela svojih zahtjeva podnositelji odustali, uvaživši argumente Vlade. I zastupnici su se kod glasovanja priklonili njenom mišljenju.

Prihvaćen je zahtjev **Miroslava Korenike**, da se manjkovi dobara urede na isti način kao i u sustavu poreza na dodanu vrijednost. Predložio je,

konkretno, izmjenu točke 7. stavka 1. u članku 7. Konačnog prijedloga zakona, tako da glasi: »rashode po osnovi manjkova na imovini iznad utvrđene odlukom Hrvatske gospodarske komore, odnosno Hrvatske obrtničke komore, u smislu propisa o porezu na dodanu vrijednost, te pripadajući porez obračunat na te manjkove, i«.

Svoj drugi amandman (dopuna članka 23.) zastupnik Korenika je, saslušavši obrazloženje predstavnika predlagatelja, povukao. Podsjetimo, radilo se o prijedlogu da se obveznicima poreza na dohodak, koji su odlučili ući u režim poreza na dobit, omogući vođenje poslovnih knjiga po principu jednostavnog knjigovodstva.

»Zeleno svjetlo« dobio je i prijedlog zastupnika SDP-a (**Dragica Zgrebec, mr. Mato Arlović**) za brisanje stavka 3. u članku 21. kojim se uvodi plaćanje poreza na dobit, po stopi od 15 posto, za naknade za usluge obavljene od strane inozemnih osoba, ako u tuzemstvu nemaju registriranu poslovnu jedinicu. Po mišljenju zastupnika po načinu i rokovima uplate te poreznoj osnovici, ovaj porez nema kvalifikaciju poreza na dobit (ne predstavlja razliku između prihoda i rashoda u određenom vremenskom razdoblju, već trošak domaćeg primatelja usluge u trenutku isplate). Osim toga, njegovo uvođenje značilo bi zatvaranje prema svjetskom tržištu znanja i kapitala, a zbog nepostojanja domaće alternative usporavanje i onemogućavanje razvoja gospodarstva. To bi najviše pogodilo gospodarske subjekte u intenzivnoj fazi razvoja i pretežito izvozne orijentacije (npr. u oblasti brodogradnje), napominju podnositelji amandmana.

Među ostalim uvažen je i amandman **Odbora za zakonodavstvo** (pravno-tehničke naravi) na članak 27., te sugestija **Snježane Biga-Fričanović** da se u poglavlju VII: »Olakšice, oslobođenja i poticaji«, iza točke 5. doda točka 6., s podnaslovom: »Poticaji i oslobađanje poreznih obveznika osnovanih u svrhu profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja osoba s invaliditetom«, te novi članak 18. koji bi glasio: »Porezni obveznik osnovan po posebnim propisima u svrhu obavljanja profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja osoba s invaliditetom plaća porez na dobit u visini od 25 posto od propisane stope«.

Spomenimo, nadalje, da su odbijeni svi amandmani **Kluba zastupnika HSP-a – HKDU-a**. Podsjetimo,

riječ je o prijedlogu da se izmjenom stavka 1. u članku 21. od namjeravnog oporezivanja isključe naknade za usluge istraživanja tržišta, poreznog savjetovanja, odvjetničke, revizorske i sl. konzultantske usluge, zatim da se oporezivanje porezom po odbitku odgođi za godinu dana, kako bi se poduzetnicima omogućilo da pregovaraju o novoj cijeni tih usluga i usklade već sklopljene ugovore. U Klubu zastupnika smatraju da bi trebalo odgoditi oporezivanje dividendi i udjela u dobiti (radi davanja sigurnosti inozemnim vlasnicima trgovačkih društava).

Nije uvažen ni njihov prijedlog za brisanje stavaka 10. i 11. u članku 5. Konačnog prijedloga zakona, niti za izmjenu članka 7. prema kojoj bi se u porezno dopustive rashode priznavalo 40 a ne 30 posto troškova reprezentacije. Spomenimo i njihov amandmanski zahtjev za **izmjenu stavka 1. te dodavanje stavka 2. u članku 8. zakonskog prijedloga**. Riječ je o prijedlogu za uvođenje porezne olakšice u iznosu knjigovodstvene vrijednosti novonabavljene opreme (kao izravni ulog u poduzetničku djelatnost) a ne kao što predlaže predlagatelj – mogućnost ubrzane amortizacije, što je samo drugačije alociranje troškova. Predlagali su i da se dobit ili gubitak iz članka 3. umanjuje odnosno povećava za iznos revalorizacije vlastitog kapitala poreznog obveznika.

Nisu prihvaćeni ni njihovi prijedlozi za izmjene i dopune članka 27. ovog zakonskog propisa.

Dorica Nikolić (HSLs) uložila je čak 9 amandmana na ovaj zakonski prijedlog, ali niti jedan od njih nije dobio podršku Vlade a ni zastupnika Zastupničkog doma. Od dijela svojih zahtjeva je odustala, uvaživši argumente predlagatelja (npr. od prijedloga za dopunu članaka 7. i 8., te brisanje članka 17.) dok je kod drugih zahtijevala da se provede glasovanje. Unatoč tome, nisu prihvaćeni njeni prijedlozi za izmjenu članka 4. i brisanje članka 5. Konačnog prijedloga zakona kojima su definirani oporezivi prihodi i rashodi. Naime, zastupnica smatra da bi ih trebalo utvrditi na osnovi Zakona o računovodstvu i Međunarodnih računovodstvenih standarda. Zbog toga je sugerirala i brisanje stavka 4. u članku 27.

Svojim amandmanom na članak 12. predložila je da se porez na dobit plaća stopom od 35 posto, kako bi se uskladilo oporezivanje dohotka od rada i dohotka od kapitala. Zalagala

se i za to da se na početnu vrijednost vlastitog kapitala obračunava zaštitna kamata, koja bi umanjivala dobit iz članka 3. ovog zakona. Prema njenom prijedlogu porez na dobit plaćao bi se pri isplati dividende ili drugih dohoda od vlasničkih ulaganja fizičkim osobama na temelju udjela u kapitalu. Po njenom mišljenju obveza poreza na dobit trebala bi se umanjivati i za dobit isplaćenu vlasnicima koji nisu fizičke osobe. Predložila je i brisanje članka 20., uz obrazloženje da obračun i plaćanje predumova poreza na dobit ne postoje u sustavu gdje se dobit oporezuje pri isplati.

Zatražila je, među ostalim, da se primjena odredbe članka 21. ovog Zakona, u dijelu koji se odnosi na plaćanje naknade za usluge istraživanja tržišta, poreznog savjetovanja, odvjetničke, revizorske usluge i sl. odgođi do 1. siječnja 2003. godine, kako bi se izbjegao kaos na financijskom tržištu, ali i kod poduzeća koja koriste neka od intelektualnih prava vlasništva.

Očitujući se o amandmanu **Petra Turčinovića**, koji je predlagao da se na dobit ostvarenu od ulaganja u informatiku i informatizaciju ne plaća porez, dr. **Crkvenac** je priznao da ideja nije loša ali da je to teško provesti. Naime, mnoga poduzeća mogu biti registrirana za obavljanje te djelatnosti a da se pored toga bave i drugim poslovima (ne možemo sve njih osloboditi poreza) kaže Crkvenac.

Zastupnik **Turčinović** je precizirao da se njegov amandman odnosi isključivo na poduzeća koja su registrirana za tu djelatnost, a inspeksijske službe mogu provjeriti bave li se time ili ne. Zatražio je da se o tom prijedlogu glasuje, ali nije dobio podršku većine zastupnika.

Svoj drugi amandmanski zahtjev, da se u članku 21. stavak 1. brišu riječi »naknade za usluge istraživanja tržišta, poreznog savjetovanja, odvjetničke, revizorske usluge i sl.« zastupnik je povukao.

Nakon toga je predsjednik Doma **Zlatko Tomčić** dao na glasovanje Konačni prijedlog zakona o porezu na dobit.

Ishod – Zastupnički dom je, većinom glasova nazočnih zastupnika (74 glasa »za« i 14 »protiv«) donio Zakon o porezu na dobit u predloženom tekstu, zajedno s prihvaćenim amandmanima.

M. Ko.

KONAČNI PRIJEDLOZI OPĆEG POREZNOG ZAKONA I ZAKONA O POREZNOJ SAVJETNIŠTVU

Jačati pravnu sigurnost poreznih obveznika

Zastupnički je dom jednoglasno, bez veće rasprave, donio Opći porezni zakon i Zakon o Poreznom savjetništvu predlagatelja Vlade Republike Hrvatske.

Jasnim definiranjem uvjeta za donošenje pojedinih oblika rješenja o utvrđivanju porezne obveze (konačno rješenje o utvrđivanju poreza, rješenje o privremenom utvrđivanju poreza i dr.) smanjuje se odnosno onemogućuje svojevrijedno ponašanje poreznih tijela pri donošenju rješenja o utvrđivanju poreza, a time i jača pravna sigurnost poreznog obveznika, navodi predlagatelj uz predloženi Opći porezni zakon.

U nastavku dajemo prikaz ovih dvaju konačnih zakonskih prijedloga o kojima Županijski dom nije proveo raspravu (mišljenje dato u prvom čitanju) jer su, u međuvremenu, bili prihvaćeni u Zastupničkom domu.

Čitatelje podsjećamo da smo o prijedlozima tih zakona i raspravu u domovima u prvom čitanju pisali u »Izvjješćima«, broj 281 od 19. studenoga 2000. na stranici 3. pod naslovom: »Korak naprijed, ali prekratak«.

O PRIJEDLOZIMA

Općeg poreznog zakona i...

U razvijanju porezno-pravnih odnosa od bitnog značenja su dva osnovna pitanja i to uređenje porezno-dužničkog odnosa i postupovna pravila po kojima nadležna tijela koja provode porezne propise moraju postupati.

U okviru prve grupe pitanja neophodno je urediti: prava iz porezno-dužničkog odnosa, preduvjete nastanka tih prava, te u prvom redu prava i obveze poreznog tijela i poreznog obveznika, ali isto tako i prava i obveze drugih sudionika koji na temelju pravila o odgovornosti propisanih zakonom postaju sudionici porezno-dužničkog odnosa itd.

U okviru druge grupe pitanja koja sačinjavaju postupovne odredbe Općim poreznim zakonom treba jasno odrediti koja su tijela nadležna za pri-

mjenu poreznih propisa (porezna tijela), načela i stvarne odredbe o postupanju, kojima se s jedne strane osigurava učinkovito djelovanje poreznog tijela u primjeni zakona, a s druge strane jasno utvrđuju ne samo obveze nego i prava poreznog obveznika. To obuhvaća veliki broj pitanja koja se odnose na način donošenja poreznih akata, na način sudjelovanja poreznog obveznika u utvrđivanju njegove porezne obveze (pravo na očitovanje, obveze sudjelovanja poreznog obveznika pri utvrđivanju činjeničnog stanja, podnošenje obračunske prijave itd.).

Pokazatelji sadržaja Općeg poreznog zakona već samim naslovima pojedinih odjeljaka i natuknicama uz svaki zakonski članak pružaju dovoljno informativni uvid u sadržaj zakona i nije ga potrebno ovdje detaljno prikazivati. Istaknut ćemo samo neke sadržaje, koji su karakteristični za područje poreznih propisa. Naime, iako je cilj Općeg poreznog zakona razvijanje suradnje između poreznih tijela nadležnih za utvrđivanje poreza i poreznih obveznika ipak bi bilo nestvarno očekivati da se naplata uvijek može tim putem ostvariti. Uvijek je stvarno očekivati i iznimke, pa zakon treba osigurati i odgovarajuće oblike dobivanja pouzdanih i potpunih obavijesti, osiguranje naplate poreznog duga i, u krajnjem slučaju, postupak ovrhe u cilju ostvarivanja naplate poreznog duga, što se može u visokom stupnju jedinstveno urediti za sve vrste poreza.

Budući da se Opći porezni zakon svojim sadržajem iskazuje kao široka osnovica cjelokupnog poreznog sustava, koji je uređen i nizom posebnih zakona, logično je da osim pravnih pravila kojima se stvarno uređuju pitanja porezno-pravnih odnosa (porezno-dužničkog i porezno-postupovnog odnosa) sadrži i načela iz kojih logički generiraju stvarne zakonske odredbe Općeg poreznog zakona, a istovremeno predstavljaju i pravnu osnovicu i strateški cilj u kompletiranju porezno-pravnog sustava donošenjem posebnih zakona.

Iz svega naprijed iznesenog logički se mogu izvući odnosno navesti posljedice donošenja Općeg poreznog zakona.

U pogledu poreznog sustava kao cjeline donošenje Općeg poreznog zakona predstavlja važno sredstvo njegove racionalizacije. On ne ukida mogućnost bilo kojeg stupnja posebnosti u uređenju porezno-pravnog odnosa vezanih uz donošenje i provedbu pojedinog poreznog zakona kojim se uvodi pojedini oblik poreza, ali izbjegava potrebu da se zakonske odredbe koje su zajedničke za sve porezne propise višestruko ponavljaju, unošenjem takvih odredaba u okvir posebnih poreznih zakona. Time se posebni porezni zakoni pročišćavaju i postaju transparentniji u svojim posebnim rješenjima.

Uvođenjem boljeg strukturiranja poreznog sustava, njegovom boljom transparentnošću poboljšavaju se i uvjeti ujednačenog i pravilnog primjenjivanja poreznih propisa, a to je bitan element jačanja pravne države tj. vladavinu prava, koju Ustav Republike Hrvatske svrstava među najviše vrednote ustavnog poretka Republike Hrvatske.

Jačanjem aktivne uloge poreznog obveznika u utvrđivanju njegove porezne obveze stvaraju se na jednoj strani bolji uvjeti za očuvanje odnosno obranu njegovih zakonom utvrđenih prava, ali isto tako i za učinkovitost rada poreznih tijela u utvrđivanju i naplati poreza.

Jasnim definiranjem uvjeta za donošenjem pojedinih oblika rješenja o utvrđivanju porezne obveze (konačno rješenje o utvrđivanju poreza, rješenje o privremenom utvrđivanju poreza, prihvaćanje obračunske prijave koju podnosi porezni obveznik kao osnove za naplatu poreza) smanjuje se odnosno onemogućuje svojevrijedno ponašanje poreznih tijela pri donošenju rješenja o utvrđivanju poreza, a time i jača pravna sigurnost poreznog obveznika.

Da bi se u što kraćem roku postigao očekivani učinak potrebno je provesti odgovarajuće izmjene i dopune

u postojećim posebnim poreznim zakonima, tj. očistiti ih od svih odredaba koje postaju nepotrebne jer su takve odnosno odgovarajuće odredbe uvrštene u Opći porezni zakon koji predstavlja zajedničku pravnu osnovu za sve posebne zakone u pogledu pitanja koja ne traže posebno uređenje u okviru posebnog poreznog zakona. Ovo stoga što odnos između Općeg poreznog zakona i posebnog poreznog zakona počiva na načelu o odnosu između općeg (lex generalis) i posebnog (lex specialis) zakona. A to znači u slučaju razlike primjenjuju se (vrijede) pravila specijalnog zakona. To je ne samo logično nego i neophodno da bi se osigurala mogućnost posebnog uređenja nekog pitanja u skladu s posebnim uvjetima vezanim uz uređivanje pojedine vrste poreza, navodi predlagatelj uz predloženi zakon.

... Zakona o Poreznom savjetništvu

Predloženi zakon uređuje ustrojstvo i djelovanje Poreznog savjetništva kao neovisne i samostalne djelatnosti poreznog savjetnika i određuje tko može biti porezni savjetnik, te koje uvjete mora ispuniti za obavljanje djelatnosti poreznog savjetnika.

Porezno savjetništvo je djelatnost kojom se osigurava, na pouzdan način, valjana primjena poreznih propisa od poreznih obveznika. To je djelatnost davanja savjeta o poreznim pitanjima, zastupanja u poreznim postupcima i sporovima i izrada poreznih prijava. U porezno savjetništvo spada i vođenje poslovnih knjiga, izrada financijskih izvještaja i druge srodne usluge.

Zakon propisuje opće i posebne uvjete za dobivanje ovlaštenja poreznog savjetnika.

Opći uvjeti su da osoba ima poslovnu sposobnost i ispunjava opće zdravstvene uvjete za državne službenike, da ima prebivalište na teritoriju Republike Hrvatske, da aktivno govori i piše hrvatskim jezikom i drugim jezikom koji je u službenoj uporabi na području na kojemu treba obavljati djelatnost, da nije kažnjena za kaznena djela protiv imovine, protiv sigurnosti platnog prometa i poslovanja, protiv pravosuđa, protiv vjerodostojnosti isprava te protiv službene dužnosti, i to za vrijeme od pet godina po pravomoćnosti presude kojom je osuđena, s time što se u to vrijeme ne računa vrijeme provedeno na izdržavanju kazne ili da protiv nje nije izrečena mjera sigurnosti zabrane obavljanja zanimanja koje je u potpu-

nosti ili djelomično obuhvaćeno predmetom poreznog savjetništva.

Posebni uvjeti su da osoba ima završen studij ekonomije ili prava u trajanju od najmanje 8 semestara, priznat u Republici Hrvatskoj, ili koja je nostrificirala svoju diplomu o završenom studiju ekonomije ili prava izvan Republike Hrvatske i najmanje tri godine radnog iskustva na poreznim poslovima.

Posljednji je, ali ne manje važan, uvjet da kandidat za poreznog savjetnika mora položiti ispit za poreznog savjetnika prema programu koji, posebnim pravilnikom, utvrđuje Hrvatska komora poreznih savjetnika, uz suglasnost ministra financija.

Ispit se polaže pred ispitnim i ocjenjivačkim tijelom koje određuje Komora, uz suglasnost ministra financija, a najmanje polovicu članova tog tijela čine osobe iz državnih poreznih tijela, a ostali članovi su stručnjaci iz ekonomske, porezne ili pravne teorije i prakse.

Predloženi Zakon o Poreznom savjetništvu temelji se na određenim načelima, koja možemo razvrstati u sljedeća:

- porezno savjetništvo ostvaruje se samostalnim, neovisnim i stručnim obavljanjem posla poreznog savjetništva kao samostalne djelatnosti;
- porezno savjetništvo obavlja porezni savjetnici;
- porezni savjetnici za obavljanje poslova poreznog savjetništva moraju imati ovlaštenje;
- ovlaštenje poreznog savjetnika može dobiti samo osoba koja je, uz ispunjenje općih i posebnih uvjeta, položila ispit za poreznog savjetnika;
- porezni savjetnik obavlja porezno savjetništvo stručno i savjesno, u skladu s etičkim kodeksom poreznih savjetnika;
- porezno savjetništvo mogu obavljati porezni savjetnici koji imaju ovlaštenje i društva osoba poreznih savjetnika.

Poreznim savjetništvom, neograničeno, može se baviti porezni savjetnik koji djelatnost obavlja kao samostalnu djelatnost i javno trgovačko društvo za porezno savjetništvo. Članovi društva za porezno savjetništvo mogu biti samo porezni savjetnici, a u društvu mogu raditi i druge osobe. Ograničeno, poreznim savjetništvom mogu se baviti ovlašteni revizori i revizorske tvrtke u okviru ovlaštenja iz Zakona o reviziji, trgovačka društva i obrti za računovodstvene usluge, u okviru svoje djelatnosti, te poslodavci u predmetima vezanim uz poreze na plaće za svoje zaposlenike.

Porezni savjetnik obavlja usluge poreznog savjetništva samostalno i neovisno uz odgovarajuću naknadu, koju će u posebnoj tarifi odrediti Komora, a na koju će pristanak dati ministar financija.

Porezni savjetnik je dužan osigurati se od odgovornosti za štetu koju bi mogao počiniti stranci obavljanjem poreznog savjetništva, a minimalna visina naknade za štetu od odgovornosti na koju se porezni savjetnik obavezan osigurati iznosi 200.000,00 kuna. Ovisno o vrijednosti poslova koje će ugovarati, može se osigurati i na veće iznose.

Porezni savjetnici i društva poreznih savjetnika, obvezatno se udružuju u Hrvatsku komoru poreznih savjetnika, kao samostalnu i neovisnu organizaciju sa svojstvom pravne osobe. Komora predstavlja porezne savjetnike Republike Hrvatske kao cjelinu i vodi imenike poreznih savjetnika i društava za porezno savjetništvo.

Komora ima obvezu donijeti statut i etički kodeks poreznih savjetnika, te druge akte nužne za učinkovitu organizaciju poreznih savjetnika.

RADNA TIJELA

Odbor ZASTUPNIČKOG DOMA za zakonodavstvo podupire donošenje Općeg poreznog zakona a na Konačni prijedlog podnio je dvadesetpet amandmana kojima se tekst pojedinih odredbi uređuje pravno, jezično i nomotehnički ali i nude drugačija rješenja. Tako, primjerice, neprihvatljivim drži ponuđeno rješenje da je ovršenik dužan poreznom tijelu dati podatke o svojoj imovini i dohotku kako bi porezno tijelo moglo izvršiti pripremu ovrhe (članak 126. – brisati) jer da se do određenih podataka može doći tijekom poreznog i ovršnog postupka.

Odbor za financije i Državni proračun u raspravi je ukazao na probleme koji se javljaju u praksi prilikom podnošenja žalbi na rješenja porezne uprave. Naime, ne bi trebalo prepustiti poreznoj upravi da ona sama odlučuje o tim žalbama, već bi trebalo utvrditi neku treću osobu koja će riješiti spor između poreznog obveznika i porezne uprave, rečeno je.

Nakon rasprave Odbor je jednoglasno odlučio predložiti Zastupničkom domu donošenje ovog Zakona.

Isto je predložio i **Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu**.

I na Konačni prijedlog zakona o Poreznom savjetništvu **Odbor za zakonodavstvo** podnio je desetak aman-

dmana radi otklanjanja manjkavosti teksta ali i radi izmjena pojedinih rješenja. Tako smatra neprihvatljivom ovlast poreznom savjetniku da potpisuje porezne prijave i drugih uprava (članak 4.) te da mu ne bi trebalo omogućiti zastupanje u poreznim postupcima i sporovima jer bi u tom slučaju bio izjednačen s odvjetnikom iako ne ispunjava potrebne uvjete za obavljanje takvog posla pred tijelima državne uprave i sudovima.

Odbor za financije i Državni proračun predložio je Zastupničkom domu donošenje Zakona o Poreznom savjetništvu.

U raspravi na Odboru ponovno je istaknuto mišljenje da odredba članka 9. Konačnog prijedloga zakona, kojom se propisuju posebni uvjeti koje porezni savjetnik mora ispunjavati nepravedno suzuje krug mogućih kandidata, na način da se i dalje uvjetuje rad na poreznim poslovima.

U okviru navedenog članka trebalo je predvidjeti i mogućnost da određene grupacije ljudi dobiju automatski certifikat poreznog savjetnika. Tako npr. većina zaposlenih u Ministarstvu financija položila je državni ispit koji obuhvaća i područje sadržano u ispitu za poreznog savjetnika, rečeno je.

Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu također je predložio Zastupničkom domu donošenje Zakona o Poreznom savjetništvu. Članovi Odbora su u raspravi iznijeli suprotna stajališta oko uvjeta za obavljanje poslova poreznog savjetnika, pri čemu su iznesena i mišljenja da se stručno ne ograničavaju uvjeti potrebni za poreznog savjetnika.

U vezi s tim Odbor je podnio amandman kojim se precizira potrebna stručna sprema za obavljanje poslova poreznog savjetnika (da je diplomirani ekonomist ili pravnik s diplomom priznatom u RH i da ima najmanje tri godine radnog iskustva na poreznim poslovima«).

Amandmani zastupnika...

Slavko Kojić (SDP) zastupnik u Zastupničkom domu podnio je amandman na Konačni prijedlog zakona o Poreznom savjetništvu kojim je zatražio da iznimno bez propisanog ispita zvanje poreznog savjetnika mogu steći osobe koje imaju završen studij ekonomije ili prava a imaju položaj ovlaštenog revizora, računovođe, pristava I. vrste zvanja, savjetnika ili inspektora Porezne uprave ili Financijske policije (amandman nije prihvaćen).

Drugim je amandmanom predložio da porezni savjetnik na opće i poseb-

ne uvjete (članak 9.) mora imati i najmanje pet godina radnog iskustva na poreznim poslovima.

... i Vlade RH

Predlagatelj ovih zakona, **Vlada Republike Hrvatske** podnijela je četiri amandmana na Konačni prijedlog Općeg poreznog zakona (uvodi se termin inspekcijski nadzor čije je obavljanje (inspektori) uređeno odredbama Zakona o sustavu državne uprave; rješenje o žalbi porezno tijelo mora donijeti i dostaviti stranci najkasnije u roku od dva mjeseca, računajući od dana predaje žalbe, i dr.).

RASPRAVA

U Zastupničkom domu objedinjena je rasprava o konačnim prijedlozima Općeg poreznog zakona i o Poreznom savjetništvu.

Uvodno obrazloženje dao je **dr. Mato Crkvenac**, ministar financija rekavši da su ova dva zakona zapravo infrastruktura poreznog sustava.

O poreznim zakonima se u prvom čitanju vodila opsežna i plodonosna rasprava u Saboru, ali i s gospodarstvenicima i stranim stručnjacima i sve je to pomoglo da porezni zakoni dođu u drugo čitanje bitno izmijenjeni.

Tako je i u Općem poreznom zakonu jasnije definiran pojam porezno-pravnog odnosa, porezno-dužničkog odnosa a pojašnjeni su i porezni dokumenti koji se u svemu tome koriste. Posebno su uvaženi naglasci u raspravama koji su se odnosili na brisanje izravne novčane i zatvorske prisile.

• I u Općem poreznom zakonu jasnije je definiran pojam porezno-pravnog odnosa, porezno-dužničkog odnosa, a pojašnjeni su i porezni dokumenti koji se u svemu tome koriste.

U ime Kluba zastupnika SDP-a **Josip Leko (SDP)** naglasio je da je načelno svaki porez i porezni zakon

dobar ako je jednostavan i porezno neutralan. Općim poreznim zakonom rješavaju se prava i obveze poreznog tijela i poreznog obveznika i drugih sudionika u porezno-dužničkom odnosu, no ovaj Klub smatra da je taj odnos djelomično uspješno riješen. Ne utvrđuje se porezno tijelo koje djeluje kao drugostupanjsko porezno tijelo već će se to urediti drugim propisima. Ovaj Klub zastupnika traži da to tijelo bude nezavisno kadrovski, materijalno i financijski jer je u tome suština drugostupanjskog odlučivanja, rekao je među ostalim zastupnik. Posebno je podržao novi institut u porezno-pravnom sustavu da se prvostupanjsko rješenje poreznog tijela, ako je izjavljena žalba, ne izvršava u dijelu na koji se odnosi žalba.

Klub zastupnika SDP-a podržava donošenje Općeg poreznog zakona kao i Zakona o Poreznom savjetništvu, rekao je zastupnik na kraju.

I **Darinka Orel (HSL)** u ime Kluba zastupnika HSL-a podržala je ove zakonske prijedloge naglasivši da su iz prvog čitanja prihvaćene njihove primjedbe.

Uslijedilo je glasovanje o amandmanima i predloženim zakonima.

Dr. Mate Crkvenac, ministar financija najprije se u ime predlagatelja izjasnio o amandmanima na **Konačni prijedlog Općeg poreznog zakona** i prihvatio sve amandmane Odbora za zakonodavstvo (jedan povučen, jedan modificiran).

Zatim je **Zastupnički dom jednoglasno (99 glasova) donio Opći porezni zakon u tekstu kako ga je predložio predlagatelj zajedno s prihvaćenim amandmanima (amandmani Vlade također su njegov sastavni dio).**

Prihvaćeni su i amandmani Odbora za zakonodavstvo na **Konačni prijedlog zakona o Poreznom savjetništvu** (dva uz manju dopunu), te amandman zastupnika Slavka Kojića o uvjetima koje mora ispunjavati porezni savjetnik s tim da radno iskustvo na poreznim poslovima bude najmanje pet godina. Time je obuhvaćen i amandman Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu.

Zatim se prešlo na glasovanje o zakonu.

Zastupnički je dom jednoglasno, sa 99 glasova »za«, donio Zakon o Poreznom savjetništvu u tekstu kako ga je predložio predlagatelj, zajedno s prihvaćenim amandmanima.

D. K.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA STEČAJNOG ZAKONA

Cilj izmjena – ubrzanje stečajnog postupka

Županijski dom je podržao, a Zastupnički prihvatio ovaj zakonski prijedlog u tekstu predlagatelja, korigiranom njegovim vlastitim amandmanima te amandmanima Županijskog doma i zastupnika Zastupničkog doma.

U svezi s tražbinama isplatnih redova, oko kojih je bilo poprilično rasprave, Vlada je podnijela amandman prema kojem u tražbine isplatnog reda spadaju:

1. tražbine zaposlenika stečajnog dužnika i tražbine Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje i Hrvatskog zavoda mirovinskog osiguranja, koje se iz tih tražbina po zakonu obvezno namiruju kao doprinosi iz plaće i na plaću, osim tražbina za koje je zakonom određeno da će se namiriti kao troškovi stečajnog postupka ili kao ostale obveze stečajne mase.

2. sve ostale tražbine prema dužniku, osim onih koje su razvrstane u niže isplatne redove (opći isplatni red).

Uvaženi su, uz ostalo, prijedlozi da dodatnu pristojbu ne plaćaju zaposlenici i raniji zaposlenici dužnika koji kao vjerovnici predlažu pokretanje stečajnog postupka; da se može dopunjavati lista stečajnih upravitelja; da se ne predviđa mogućnost protivljenja stečajnih vjerovnika.

Prijedlog da uz fizičku i pravna osoba može biti stečajni upravitelj nije prošao uz obrazloženje da je riječ o dobrom prijedlogu, ali da još nije pronađen način kako to ustrojiti.

O PRIJEDLOGU

Umjesto prikaza Prijedloga evo što je o njemu u Županijskom domu rekla pomoćnica ministra pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, mr. Olga Jelčić.

Ciljevi Stečajnog zakona iz 1996. nisu ostvareni u cijelosti. Unatoč zakonskoj obvezi, insolventni dužnici rijetko su podnosili prijedloge za otvaranje stečajnog postupka, a to nisu činili ni vjerovnici, koji za to nisu

motivirani u sadašnjim uvjetima. Predloženim se zadržava važeći institut preustroja na temelju stečajnog plana, ali ga se dopunjava institutom prodaje imovine dužnika, kao cjeline. Izmjenama se, nadalje, unosi veća disciplina u ponašanje vjerovnika, osobito kad je riječ o prijavljivanju tražbina. Rangiran je i status razlučnih vjerovnika prema kojima stečaj djeluje neposredno ne bi trebali odlučivati o sudbini tražbina onih vjerovnika prema kojima stečaj tako djeluje. Sa 5 na 10 godina produžen je rok za pobijanje pravnih radnji dužnika kojima se namjerno oštećuju vjerovnici, razriješen je status tražbina zaposlenika (plaće su prvog isplatnog reda, ostale su drugog). Ostale tražbine su općeg isplatnog reda. Tražbine zaposlenika stečajnog dužnika nastale po otvaranju stečajnog postupka namirivale bi se kao obveze stečajne mase, dakle prije tražbina stečajnih vjerovnika. Listu stečajnih upravitelja za cijelu zemlju utvrđivao bi predsjednik Visokoga trgovačkog suda.

Zamjenica ministra izvijestila je zastupnike o prihvaćenim primjedbama iz rasprave u prvom čitanju zakonskog prijedloga (među ostalim, hitnost postupanja po zahtjevu za izuzeće, duži rok za pobijanje pravnih radnji dužnika kojima se namjerno oštećuju vjerovnici, način preuzimanja zaposlenika uređuje se ugovorom o prodaji).

RADNA TIJELA

Bez primjedbi Konačni prijedlog podržali su Odbor ŽD za pravosuđe, izbor i imenovanja, Odbor za gospodarstvo i financije te Odbor za zakonodavstvo.

Omogućiti dopunu liste stečajnih upravitelja

Odbor ZD za zakonodavstvo podnio je osam amandmana, dobrim dijelom nomotehničke odnosno jezične naravi. Od predlagatelja je zatražio da se i rješenje Stečajnog vijeća kojim se potvrđuje odluka vjerovnika

mora objaviti u »Narodnim novinama«. Amandmanom je, zatim, upozoreno da bi mogućnost protivljenja stečajnih vjerovnika mogla dovesti do odugovlačenja postupka te da mogućnost protivljenja nije propisana u stavku 2. članka 40. (tražbine koje se prijavljuju u roku tri mjeseca po prvom ispitnom ročištu do objavljivanja poziva za završno ročište). Neprihvatljivim je, nadalje, ocijenjeno predviđeno stupanje na snagu pojedinih odredaba (odgoda primjene), uz zahtjev da predlagatelj dodatno obrazloži razloge za odgodu.

• Zadržava se institut preustroja na temelju stečajnog plana, ali ga se dopunjava institutom prodaje imovine dužnika kao cjeline.

Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu podržao je Konačni prijedlog uz jedan amandman. Članovi toga radnog tijela založili su se za to da se omogući naknadna dopuna liste stečajnih upravitelja.

Odbor za pravosuđe zatražio je dodatna obrazloženja u pogledu neprihvaćenih primjedbi, odnosno ponovo potaknuo pitanje reguliranja instituta izuzeća sudaca naznakom apsolutnih i relativnih, odnosno otklonjivih i neotklonjivih razloga za izuzeće te pitanje svrsishodne delegacije, a i trodnevnog roka za odlučivanje o zahtjevu za izuzeće. Valjalo bi, zaključeno je, razmisliti i o objavi u »Narodnim novinama« akta iz stavka 7. članka 163.a. (žalba protiv rješenja o potvrđivanju odluke vjerovnika). Razmotrena je i mogućnost primjene odredbe članka 72. o povratnom djelovanju – u svezi sa člankom 34., koji produžuje rok za pobijanje pravne radnje dužnika poduzete s namjerom da ošteti vjerovnike (iz članka 131.). Rečeno je da je nužno očuvati pravnu sigurnost te radi poštovanja načela jednakosti svih pred zakonom štiti ono što je dovedeno do pravne valjanosti. Spomenimo još upozorenje ovoga radnog tijela

la kako nije logično da osoba koja ispunjava uvjete za suca Trgovačkog suda ne može bez ispita za stečajnog upravitelja obavljati tu dužnost.

Odbor za financije i Državni proračun raspravljao je o zakonskom prijedlogu kao zainteresirano radno tijelo, ne prihvativši u raspravi predloženi amandman, kojim je zahtevano da se predvidi kako vjerovnici, odluču li se za izbor drugog upravitelja (umjesto onoga kojega je imenovano stečajno vijeće), moraju birati s već postojeće liste predloženih.

AMANDMANI KLUBOVA ZASTUPNIKA I ZASTUPNIKA

Za stečajnog upravitelja – i pravnu osobu

Prije prikaza amandmana klubova zastupnika i zastupnika napominjemo da su amandmani šire obrazlagani u raspravi, koju prikazujemo. **Klub zastupnika HSS-a** podnio je pet amandmana. Prvim je predložio da uz fizičku i pravna osoba može biti stečajni upravitelj, a drugim da se ne mijenja članak 71. važećeg zakona, kako bi se tražbina zaposlenicima namirivala kao troškovi stečajnog postupka (izmjenom se, naime, u bitno nepovoljniji položaj stavljaju radnici stečajnog dužnika čije su tražbine nastale prije otvaranja stečajnog postupka). Trećim amandmanom ovog kluba briše se dio predloženog stavka 3. članka 50. tako da glasi: »Stečajno će vijeće odobriti pristupanje dugu ako se pristupitelj obvezao da će najkasnije u roku od dva mjeseca od dana donošenja rješenja o odobrenju pristupanja dugu namiriti sve dospjele obveze predlagatelja.«

• Unosi se veća disciplina u ponašanje vjerovnika, osobito kad je riječ o prijavljivanju tražbina.

Amandmanom na stavak 4. članka 31. predloženo je da se utvrdi kako je predlagatelj osiguranja (vjerovnik) ovlašten zatražiti, najkasnije u prijedlogu za ovrhu, da se stvar ili pravo ne mogu prodati za cijenu koja bi bila niža od osigurane tražbine, uvećane za kamate, troškove i za predvidivi porez na promet te izjaviti da je spreman, ako se ta cijena ne postigne prigodom četvrte prodaje (ne, kao u Konačnom prijedlogu, prigodom prve) zadržati stvar ili pravo kao puno-

pravni vlasnik odnosno imatelj za tu cijenu. Zadnjim amandmanom HSS je zatražio brisanje članka 71., uz obrazloženje da neprimjenjivanje Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima bitno utječe na ukupni tijek stečajnog postupka i ne stavlja sve vjerovnike u istopravni položaj.

Amandmanski zahtjev da se za stečajnog upravitelja može imenovati i pravna osoba registrirana za obavljanje te djelatnosti. **Klub zastupnika HNS-a i LS-a** obrazložio je upozorenjem da se ciljevi stečajnih postupaka nisu ostvarivali zato što stečajni upravitelji nisu bili dovoljno osposobljeni i stručni za svoju zadaću, posebno kad je riječ o velikim stečajnim dužnicima. Pravne osobe sa stručnjacima raznih profila uspješnije bi obavljale taj posao.

• Omogućiti da uz fizičku i pravna osoba može biti stečajni upravitelj.

Šest amandmana podnio je **Klub zastupnika HSP-a i HKDU-a**. I njihov je prijedlog da stečajne postupke provode i pravne osobe (posebne privatne ili državne stečajne agencije). Oni su, uz to, ocijenili da listu stečajnih upravitelja ne bi trebalo ograničavati s obzirom na to da je broj stečajnih upravitelja daleko manji od zadovoljavajućeg. Osim toga, stoji u obrazloženju – stečajni upravitelji mogli bi biti i djelatnici Trgovačkog suda. U protivnom, stečajne postupke provodili bi u slobodnom vremenu jedino menadžeri već zaposleni u nekom od trgovačkih društava. Trećim amandmanom predloženo je da se ukida odluka skupštine vjerovnika koja je u suprotnosti sa zakonom, a ne, kako stoji u Konačnom prijedlogu, sa zajedničkim interesom stečajnih vjerovnika.

Osnovati Fond za zaštitu radničkih potraživanja

Klub zastupnika HSP-a i HKDU-a je, uz to, predložio da dodatnu pristojbu ne uplaćuju zaposlenici i raniji zaposlenici dužnika koji, kao vjerovnici, predlažu pokretanje stečajnog postupka radi namirenja dospjelih tražbina po osnovi rada. Tu je, nadalje, prijedlog da u tražbine viših isplatnih redova spadaju i tražbine zaposlenika u stečajnom postupku i tražbine Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje te Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje koje se iz tih tražbina po Zakonu obvezatno namiruju kao

doprinosi iz plaće i na plaću, osim tražbina za koje je zakonom određeno da će se namiriti kao troškovi stečajnog postupka ili kao ostale obveze stečajne mase te sve ostale tražbine prema dužniku, osim onih koje su razvrstane u niže isplatne redove (opći isplatni red). Zadnjim je amandmanom predloženo da se radi sigurne i brze naplate potraživanja radnika, koja prema dosadašnjoj odredbi članka 86. Zakona o radu spada u troškove stečajnog postupka, osniva Fond za zaštitu radničkih potraživanja te da po isplati potraživanja radnika iz sredstava Fonda, Fond postaje vjerovnik u stečajnom postupku isplatnog reda koji je predviđen za potraživanja radnika temeljem odredbi Zakona. Prema istom amandmanu, na članak 73., na stečajne postupke započete prije stupanja na snagu ovog zakona, a u kojima još nisu isplaćena radnička potraživanja po osnovi troška stečajnog postupka, primjenjuju se odredbe tog članka.

• Ciljevi stečajnih postupaka nisu se ostvarivali zato što stečajni upravitelji nisu bili dovoljno osposobljeni i stručni za svoju zadaću.

Klub zastupnika SDP-a podnio je pet amandmana. Predloženo je ponajprije da zaposlenici i raniji zaposlenici dužnika koji pokreću stečajni postupak radi namirenja tražbina ne plaćaju sudske pristojbe. Amandman na članak 29. Konačnog prijedloga, odnosno 71. važećeg zakona (kojim se preciziraju tražbine viših isplatnih redova), predloženo je da ne bi dolazilo do nesporazuma u tumačenju odredbe. Naime, člankom 86. Zakona o radu propisano je da se dio tražbina zaposlenika nadoknađuje kao trošak stečajnog postupka. U obrazloženju Konačnog prijedloga navodi se da se taj nesklad može prevladati tako da je spomenuti članak Zakona o radu lex specialis u odnosu na članak 71. Stečajnog zakona te da se njegove odredbe primjenjuju samo na slučajeve koji nisu obuhvaćeni člankom 86. Zakona o radu. Budući da će se tražbine zaposlenika nastale prije stečaja moći namiriti tek nakon što se namire troškovi stečajnog postupka (isporuka robe stečajnom dužniku, plaće zaposlenika nakon stečaja i sl.) »prioritet zaposlenika« mogao bi ostati »mrtvo slovo na papiru« ako im se ne omogući barem djelomično namirenje na teret troškova stečajnog po-

stupka – stoji u obrazloženju drugog amandmana SDP-a. Uz napomenu da svakako ima razloga da se dio tražbina zaposlenika namiri na teret troškova stečajnog postupka, jer je preduko čekati na diobu iz stečajne mase (npr. novopredloženim člankom 163b. propisano je da se kupovna cijena mora isplatiti najkasnije u roku šest mjeseci).

• *Osnovati Fond za zaštitu radničkih potraživanja.*

Predloženom stilizacijom izmjene članka 35. Konačnog prijedloga uređuje se način preuzimanja zaposlenika od kupca na način koji je sigurniji za zaposlenika – stoji u obrazloženju trećeg amandmana. Četvrtim se, koji se također dijelom prestilizira, utvrđuje obveza stečajnog upravitelja da sastavi popis svih tražbina zaposlenika i »ranijih zaposlenika dužnika dospjelih do otvaranja stečaja i predoći im na potpis prijavu njihovih tražbina u dva primjerka«. Zadnjim amandmanom Klub zastupnika SDP-a predložio je dopunu članka 42. Konačnog prijedloga stavkom 2.: »Ako su osporene dospjele tražbine zaposlenika i ranijih zaposlenika stečajnog dužnika, parnica radi utvrđivanja osporene tražbine vodi se po općim odredbama u postupku pred sudovima te posebnim odredbama za parnice u radnim sporovima (članci 433. do 437. Zakona o parničnom postupku).

• *Prioritet zaposlenika ostao bi »mrtvo slovo na papiru« ako se ne omogući barem djelomično namirenje tražbina zaposlenika na teret troškova stečajnog postupka.*

Vladimir Šeks i Hrvoje Vojvoda, zastupnici HDZ-a, predložili su dopunu članka 29. Konačnog prijedloga novim stavkom, kojim se predviđa da se tražbine viših isplata redova iz točke 1. (plaće zaposlenika stečajnog dužnika za posljednja tri mjeseca prije otvaranja stečajnog postupka ili prije prestanka ugovora o radu, naknade plaće u istom razdoblju te naknade za godišnji odmor i otpremnine) namiruju kao troškovi stečajnog postupka. Nije opravdano niti socijalno pravedno, stoji među ostalim u obrazloženju, da tražbine nastale prije otvaranja stečajnog postupka ne

dobiju prioritet u namirenju u odnosu na tražbine nastale nakon otvaranja stečajnog postupka.

Amandmani Vlade

Vlada RH podnijela je četiri amandmana. Prvim je predložila izmjenu članka 29. Konačnog prijedloga tako da članak 71. važećeg zakona glasi:

1. tražbine zaposlenika stečajnog dužnika i tražbine Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje i Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, koje se iz tih tražbina po zakonu obvezno namiruju kao doprinosi iz plaće i na plaću, osim tražbina za koje je zakonom određeno da će se namiriti kao troškovi stečajnog postupka ili kao ostale obveze stečajne mase.

• *Nije opravdano niti socijalno pravedno da tražbine nastale prije otvaranja stečajnog postupka ne dobiju prioritet u odnosu na tražbine nastale nakon otvaranja tog postupka.*

2. sve ostale tražbine prema dužniku, osim onih koje su razvrstane u niže isplatne redove (opći isplatin red).

Amandmanom na članak 55. Konačnog prijedloga (članak 307. važećeg zakona) utvrđuje se da upravitelj stečajnog postupka otvorenog u Republici Hrvatskoj i upravitelj stečajnog postupka otvorenog u drugoj državi nad istim stečajnim dužnikom međusobno surađuju te da su dužni jedan drugome dati pravno dopuštene obavijesti koje mogu biti od značaja za provedbu tih postupaka.

Brisanje stavka 3. u članku 322. važećeg zakona predloženo je s obrazloženjem da ta odredba slabi pravni položaj privilegiranih domaćih vjerovnika stranoga stečajnog dužnika. Ta odredba omogućuje, naime, stranom stečajnom upravitelju da, u dogovoru sa stečajnim dužnikom, izbjegne traženje priznanja stranoga stečajnog postupka u Republici, odnosno da priznanje stranoga stečajnog postupka zatraži tek nakon što imovina stečajnog dužnika, koja se sastoji od tražbina koje on ima prema svojim hrvatskim dužnicima, bude iznesena u inozemstvo. Na taj način može se izbjeći primjena članka 324. Stečajnog zakona, koji privilegiranim

domaćim vjerovnicima i nakon priznanja stranoga stečajnog postupka dopušta namirenje iz imovine stečajnog dužnika, prije no što ona bude iznesena iz Republike Hrvatske. Naime, često domaći vjerovnici tek po objavi prijedloga za priznanje i odluke o priznanju stranoga stečajnog postupka saznaju da je otvoren stečajni postupak.

Vlada je, uz to, predložila brisanje članka 73. prihvativši, u skladu sa zahtjevima iz javne rasprave o izmjenama i dopunama Stečajnog zakona, prijedlog sindikalnih organizacija da se tražbine zaposlenika stečajnog dužnika određene člankom 86. Zakona o radu i dalje tretiraju kao troškovi stečajnog postupka. Time se postiže socijalno pravedno rješenje u odnosu na potraživanja zaposlenika, jer se ta potraživanja isplaćuju kao trošak stečajnog postupka i ne ovise o visini stečajne mase te trajanju stečajnog postupka. Time se ujedno udovoljava međunarodnim radnim standardima iz Konvencije br. 173. Međunarodne organizacije rada, kojima se traži privilegiranje dijela zaposleničkih potraživanja na društveno prihvatljivoj minimalnoj razini. U konkretnom slučaju to se ostvaruje namirenjem tih potraživanja kao troškova stečajnog postupka.

RASPRAVA

Iz Županijskog doma – tri amandmana

U ime predlagatelja u Županijskom domu govorila je pomoćnica ministra pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, mr. **Olga Jelčić** (vidi o Prijedlogu).

Ankica Mamić (LS) podnijela je dva prijedloga amandmana. Prvim je predložila da zaposlenici i raniji zaposlenici budu oslobođeni i dodatne pristojbe od 5000 kuna. U obrazloženju drugoga ukazuje na potrebu procjene je li moguće tražbine zaposlenika prioritarno namiriti samo razvrstavanjem u više isplatne redove. Tvrdi da »prioritet zaposlenika« ne postoji ako se te obveze namiruju tek nakon namirenja troškova stečajnog postupka kao i obveze stečajne mase po njegovu otvaranju, odnosno ako nema bar djelomičnog namirenja

njihovih tražbina na teret troškova stečajnog postupka. Prednost amandmanom predložene izmjene je što se sve tražbine iz tog pravnog odnosa namiruju u istim isplattim redovima (tražbine kojima je osnova plaća zaposlenika u tražbine fondova po osnovi tih istih plaća).

Kruno Peronja (HDZ) predložio je da u prvom isplattom redu budu i otpremnine te upitao predlagatelja hoće li promjenama biti ubrzan stečajni postupak. **Milan Markanjević (LS)** je rekao da bi se država morala manje uplatiti u stečajni postupak, uz izuzetak kod trgovačkih društava u kojima su se nagomilale tražbine zaposlenika. Predložio je, uz to, da se sa 30 na 90 dana produži rok Zavodu za platni promet za dostavu izvješća o pravnim osobama s čijih računa tijekom posljednja tri mjeseca nije izvršena isplata tražbina.

Zlatko Komadina (SDP) upozorio je da, nažalost, pojedini vjerovnici nemaju interesa da se bave pokretanjem stečaja dužnika, dok država interes ima. Treba preferirati prodaju dužnika kao cjeline ako vjerovnici ne pokažu interes za pokretanje stečajnog postupka, ali prepusti li se to odluci većine vjerovnika tada se taj institut praktički neće moći provesti.

Željko Režić (HSL) objasnio je svoj amandman. Umjesto o »plaćama« u prvom isplattom redu treba govoriti o »neto plaćama« da ne bi došlo do zbrke, s obzirom na to da se pod plaćom podrazumijevaju i sve obveze (a davanja za mirovinsko i zdravstveno u drugom su isplattom redu). U prvi isplattni red ne bi, po njegovoj ocjeni, smjele ući velike otpremnine ugovorene posebnim menadžerskim ugovorima jer ne bi bilo pravedno da menadžeri, koji snose dio odgovornosti za stečaj, dobiju otpremnine i stotinjak tisuća maraka, a radnici oko 18.000 kuna.

Mr. **Franjo Križanić (HDZ)** smatra da ovaj zakon, kao ni prethodni, ne rješava ključno pitanje – sanacije gospodarskih subjekata. Predložio je formiranje interdisciplinarnog tijela koje bi razmotrilo stanje svakog gospodarskog subjekta radi mogućeg restrukturiranja. U istočnoj Njemačkoj ne postoji, rekao je, nijedan gospodarski subjekt koji nije prošao takav proces.

Osvrnuvši se, u ime predlagatelja, na primjedbe iz rasprave, mr. **Olga Jelčić**, izvijestila je zastupnike da Vlada ostaje kod prijedloga u svezi s tražbinama zaposlenika (ne prihvaća prijedlog sindikata), objasnila da je cilj izmjena ubrzanje postupka te

ustvrdila kako je prijedlog o produženju roka s 30 na 90 dana protivan cilju zakona, jer bi se tako produžilo vrijeme insolventnosti, odnosno mogućnosti pristupa stečaju.

Amandmani Županijskog doma

Županijski dom većinom glasova podržao je **Konačni prijedlog, prosljedivši predlagatelju (uvaživši prijedloge Ankice Mamić i Željka Režića) tri amandmana**. Prvim je predloženo da dodatnu pristojbu od 5000 kuna ne plaćaju zaposlenici i raniji zaposlenici dužnika koji kao vjerovnici predlažu pokretanje stečajnog postupka radi namirenja dospjelih tražbina po osnovi rada.

Drugim je predložena izmjena članka 29. Konačnog prijedloga (odnosno 71. važećeg zakona), a trećim brisanje članka 73. Obrazloženje drugog i trećeg donosimo u cijelosti.

»Ako je jedan od osnovnih razloga za izmjene i dopune zakona prioriteno namirenje tražbine zaposlenika tada treba procijeniti je li to moguće postići samo na način da se one razvrstaju u više isplattne redove. Kako bi se tražbine zaposlenika nastale prije otvaranja stečajnog postupka, bez obzira na redosljed svrstavanja u višem isplattom redu, mogle namirivati tek nakon namirenja troškova stečajnog postupka kao i obveze stečajne mase nakon otvaranja stečajnog postupka, »prioritet zaposlenika« ne postoji ukoliko nema bar djelomičnog namirenja njihovih tražbina na teret troškova stečajnog postupka. Prednost ovim amandmanom predložene izmjene je što se sve tražbine iz tog pravnog osnova namiruju u istim isplattim redovima (tražbine kojima je osnov plaća zaposlenika i tražbine fondova po osnovu tih istih plaća).«

Cetvrtim je amandmanom, na članak 29., zatraženo da se u članku 71. važećeg zakona precizira da je riječ o neto plaćama zaposlenika, da u tražbine viših isplattnih redova spadaju otpremnine ugovorene posebnim menadžerskim ugovorima do iznosa prosječne plaće u Republici Hrvatskoj.

U Zastupničkom domu o Konačnom je prijedlogu govorio zamjenik ministra pravosuđa, uprave i lokalne samouprave **Ranko Marijan**, stav

Odbora za zakonodavstvo obrazložila je njegova predsjednica **Ingrid Antičević-Marinović**, a stav Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu **Dragica Zgrebec** (predsjednica).

Jednom upravitelju najviše tri stečaja

Iako je, u ime Kluba zastupnika HDZ-a, ocijenio je da je riječ o jednom od najkorektnijih zakonskih predložaka nove hrvatske Vlade, **Hrvoje Vojvoda** izrazio je bojazan da će se velika očekivanja radnika ponovno pokazati uzaludnima. Posljednjih mjeseci radnici više desetaka poduzeća pridružili su se brojcima od 370 tisuća nezaposlenih, i upitno je hoće li ikad dobiti svoje zarađene, a ne isplaćene plaće, dok u ponovno zapošljavanje malo tko vjeruje.

Upozorivši na spostat sudova u rješavanju pojedinih stečajeva, zastupnik je zamolio Ministarstvo pravosuđa da poduzme mjere za ubrzanje postupka rješavanja stečaja Stedno-kreditne zadruge Cekin, zbog kojeg pred Gradskom vijećnicom u Varaždinu glađu štrajkaju dva Varaždince.

Priznavši da su Konačnim prijedlogom uvažene mnoge primjedbe zastupnika i iz javne rasprave, zastupnik je ipak ocijenio da preopsežna materija zamagljuje temeljnu poruku – potrebe preustroja, odnosno sanacije tvrtki. Tvrdim je nazvao stav Vlade o obvezatnoj visokoj stručnoj spremi stečajnih upravitelja, predložio da se jednog upravitelja »u jednom trenutku« može ovlastiti za najviše tri stečaja (upitna je kvaliteta rada kad se radi na njih deset).

• U tražbine viših isplattnih redova uvrstiti otpremnine ugovorene posebnim menadžerskim ugovorima do iznosa prosječne plaće u Republici.

Obrazlažući zahtjev (amandman) Kluba zastupnika HDZ-a da se tražbine viših isplattnih redova iz točke 1. članka 71. namiruju kao troškovi stečajnog postupka, rekao je kako je radi primjerne socijalne pravednosti potrebno privilegirati dio zaposleničkih potraživanja na društveno prihvatljivoj minimalnoj razini. Nije opravdano i nije socijalno pravedno da tražbine nastale prije otvaranja stečajnog postupka ne mogu dobiti prioritet u namirenju u odnosu na

one nastale po njegovu otvaranju. Općepoznato je da stečajni dužnici u odnosu na potraživanja zaposlenika imaju problem baš u činjenici što se plaće ne isplaćuju u zamjetno dugim rokovima prije otvaranja postupka, da se prije otvaranja postupka ne isplaćuju otpremnine. Sustav stečajnog prava sam po sebi ne može imati apsolutnu prednost pred načelima pravednosti zasnovanom zaštitom dijela zaposleničkih potraživanja kao privilegiranih dok se ne steknu uvjeti za višu razinu zaposleničkih potraživanja putem jamstvenih fondova (u skladu s međunarodnim standardima i Konvencijom broj 173. Međunarodne organizacije rada ili direktive Europske unije).

• Jednom upravitelju u jednom trenutku – najviše tri stečaja.

Po ocjeni ovog kluba, prednost tražbinama zaposlenika trebalo bi dati barem u posljednja tri mjeseca prije otvaranja stečaja. Time se zasigurno ne bi omeli eventualni investitori koji bi htjeli uložiti u poduzeće, a na prihvatljivoj bi se društvenoj ravni osigurali i interesi pojedinih zaposlenika.

Pretjerana centralizacija kod formiranja liste

Dr. Vilim Herman izvijestio je zastupnike da je **Klub zastupnika HSLA-a** zadovoljan promjenom položaja stečajnog vijeća te da pozdravlja formiranje posebnog fonda, a i postojanje mogućnosti da se deset godina mogu pobijati radnje na štetu vjerovnika te utvrđivanje isplata redova.

Ponovili su upozorenje (iz prvog čitanja) na okolnost apsolutnih i relativnih razloga za izuzeće, ocijenili da bi s obzirom na zatranost trgovačkog suda bilo dobro da je riječ o žurnom postupku. Prigovorili su zbog pretjerane centralizacije kod odlučivanja o formiranju liste stečajnog postupka («sve će se događati u Zagrebu») i upozorili da ugovori o radu moraju ostati, jer pretpostavljaju pravnu vezu. Amandmanom su zatražili da se isplata menadžerima veže na iznos prosječne plaće u Republici.

Ratificirati Konvenciju br.

173

Tonči Tadić je u ime **Kluba zastupnika HSP-a i HKDU-a** najprije ustvr-

dio kako je nedopustivo da se zaposlenicima podijele otkazi bez otpremnina te ikakvih potraživanja, da ostaju na ulici bez sredstava za život i prosvjedima se moraju boriti za svoja prava. Skrenuo je s tim u svezi pozornost na potrebu da Hrvatska čim prije pristupi ratifikaciji Konvencije Međunarodne organizacije rada broj 173 o zaštiti radničkih potraživanja pri stečaju. Prema Konvenciji, zaštita radničkih potraživanja osigurava se kroz posebnu jamstvenu ustanovu (državna osiguravajuća agencija ili osiguravajuće društvo) koja to, u dogovoru s predstavnicima poslodavaca i radnika, može ograničiti na određene kategorije radnika ili grane gospodarstva. U takvom slučaju jamstvena ustanova radnicima isplaćuje njihova potraživanja i sebe stavlja u položaj radnika u nastavku stečajnog postupka.

• Ratificirati Konvenciju Međunarodne organizacije rada br. 173, prema kojoj se zaštita radničkih potraživanja pri stečaju osigurava kroz posebnu jamstvenu ustanovu (državna osiguravajuća agencija ili društvo).

Zastupnik je zatim obrazložio šest amandmana ovog Kluba. S upozorenjem da nema dovoljno stečajnih upravitelja, da nisu kvalitetno educirani, da rade na stečaju dvije-tri firme te da su, nerijetko, u poodmaklim godinama, zastupnici HSP-a i HKDU-a zatražili su, ponajprije, da se za stečajnog upravitelja može imenovati i pravna osoba. Besmislenim su ocijenili rješenje da se jednom utvrđena lista stečajnih upravitelja ne može dopunjavati, a i ocijenili da bi stečajni upravitelji mogli biti djelatnici trgovačkog suda. Zastupnik ovog kluba zatim je rekao – da je cinično tražiti od zaposlenika da plate još i troškove pokretanja stečajnog postupka, da bi tražbine viših redova trebale biti tražbine zaposlenika i zavođa za mirovinsko i zdravstveno osiguranje, te da bi trebalo osnovati Fond za zaštitu radničkih potraživanja («da on postoji nitko u državnoj upravi i Fondu za privatizaciju ne bi se igrao s pokretanjem stečaja jer bi tada taj državni fond morao jamčiti isplatu, a ovako im je posve svejedno»).

Imenovana osoba ne mora biti s liste stečajnih upravitelja

U ime **Kluba zastupnika Demokratskog centra, Vesna Škare-Ožbolt** podržala je izmjene i dopune Stečajnog zakona jer se predlažu kvalitetno bolja rješenja, stimulira preustroj i čuvaju radna mjesta, osigurava poboljšanje rada stečajnih upravitelja a i kvaliteta rada sudova. Napomenuvši da je usvojen niz primjedbi DC-a, upoznala je zastupnike i s dodatnima, na Konačni prijedlog. Uvjet za stečajnog upravitelja trebali bi, po ocjeni DC-a, biti stručnost i poslovno iskustvo, uz visoku stručnu spremu te položen stručni ispit. Trebalo bi precizirati još da ne može biti imenovana osoba koja po zakonu ne bi mogla biti imenovana za stečajnog upravitelja, s tim da se utvrdi kako imenovana osoba ne mora biti s liste stečajnih upravitelja. Također valja precizirati da se svi uvjeti za imenovanje i razrješenje primjenjuju i na privremenog stečajnog upravitelja te da on kod primanja dužnosti daje izjavu i predaje ispravu o imenovanju.

• Uvjet za stečajnog upravitelja – stručnost i poslovno iskustvo, uz visoku stručnu spremu i položen stručni ispit.

Ovaj klub zastupnika još je zatražio da se izrijekom predvidi da vijeće donosi odluke na ročištima pred stečajnim vijećem; upozorio da je podnaslov ispred članka 53. Stečajnog zakona suprotan zakonskom utanačenju te da sindikat nije ovlašten predlagatelj (eventualno bi mogao biti opunomoćenik); upitao iz kojih je razloga zakonodavac uredio pokretanje prethodnog postupka kao obvezu sa samo dvije iznimke, uz napomenu kako je obveza pokretanja prethodnog postupka i održavanje najmanje dva ročišta do donošenja odluke o otvaranju stečajnog postupka bespredmetna kod evidentirane insolventnosti ili prezaduženosti. S tim u svezi je amandman kojim se predviđa da stečajno vijeće može bez prethodnog postupka odnosno njegova produženja donijeti rješenje o otvaranju stečajnog postupka. Tu je još i zahtjev da se sa 2 na 4 mjeseca produži rok za održavanje ispitnog ročišta, jer u kraćem roku nije moguće ispitati nekoliko tisuća prijava.

Redosljed namirenja mora biti jednak za sve subjekte.

Za stečajne iznad 2 milijuna kuna – pravnu osobu stečajnog upravitelja

Ante Markov izvijestio je zastupnike da Klub zastupnika HSS-a nije zadovoljan time »u kojoj je mjeri predlagatelj išao za time da važeći zakon u potpunosti dovede u jednu efikasnu i cjelovitu poziciju, da može činiti ono što je nakana ovog zakona«. U tu svrhu trebalo bi pojačati odgovornost onih koji provode stečajni postupak, a i nužno je – uvesti poziciju pravne osobe u svojstvu stečajnog upravitelja (za stečajne iznad 2 milijuna kuna). U Hrvatskoj je danas dostatan broj takvih koji za to imaju stručno znanje i iskustvo te su adekvatno pozicionirani na tržištu. Kad je riječ o fizičkoj osobi stečajnom upravitelju nije dostatno samo to da ima visoku stručnu spremu i da je položio ispit za stečajnog upravitelja već bi trebao imati i menadžmentske sposobnosti te potpuno poznavati Zakon o stečaju. S tim u svezi zastupnik HSS-a upozorio je da je od oko 600 stečajnih upravitelja stečajni ispit položilo njih 200.

• Od oko 600 stečajnih upravitelja stečajni ispit položilo njih 200.

Po ocjeni Kluba zastupnika HSS-a u zakonskom prijedlogu dovoljno jasno nisu precizirani ni vjerovnici, posebice kad je riječ o odlučivanju o stečajnom upravitelju (treba im omogućiti da na njegov izbor direktno utječu, što je poznato u praksi europskih zemalja).

Taj Klub je, također, predložio da se redefiniraju stavci 4. i 5. članka 31. – da se kroz Stečajno vijeće dopusti prodaja stvari ili prava barem u 2-3 pokušaja, jer se ovakvim tumačenjem banke stavljaju u privilegirani položaj, odnosno ne omogućuje se samo to da u stečajnom postupku one ne izgube već i da zarade. Upozorio je, nadalje, na pravnu nelogičnost (o kojoj bi se predlagatelj trebao očitovati) kad je riječ o hipotekama na kojima ne postoji zemljišna uknjižba kakvih je u praksi izuzetno mnogo. Prema zakonu od 1. siječnja 1997. takva je uknjižba pravno nevaljana, ali je u stečajnom postupku ostalo da je valjana, pa je praktički ulaskom u stečaj hipotekarno vlasništvo postalo vrednije no što je bilo dok stečaja nije bilo.

Tu je još upozorenje kako su prema članku 29. Konačnog prijedloga radnici u lošijoj poziciji nego prema prijašnjem rješenju. Oni jesu u višem isplatnom redu, ali po okončanju stečaja, dok su ranije, i prema Zakonu o radu, tražbine radnika i bivših zaposlenika bile naplaćivane prioritarno prije otvaranja stečajne mase. Trebalo bi razmisliti, sugerirao je predstavnik Kluba zastupnika HSS-a, da se ostave u troškovnom dijelu, a da u drugom postanu tražbine prvog reda.

Nisu dovoljno uvaženi zahtjevi iz prvog čitanja

Dr. Ivica Kostović je u ime Kluba zastupnika HNS-a i LS-a ocijenio da nisu u dovoljnoj mjeri uvaženi zahtjevi iz prvog čitanja te izrazio žalje koje što nije, među ostalima, prihvaćen ni prijedlog tog kluba u pogledu apsolutnih i relativnih razloga za izuzeće. HNS i LS priklonili su se amandmanima Odbora za zakonodavstvo te (vlastitim) amandmanom zatražili da i pravne osobe mogu biti stečajni upravitelji, kad je riječ o postupcima velike stečajne vrijednosti. One mogu biti daleko efikasnije jer imaju stručnjake raznih profila. I od fizičkih osoba kandidata za stečajnog upravitelja trebala bi se zahtijevati veća kvaliteta od predviđene Konačnim prijedlogom, a to bi se moglo kad bi one imale slobodnu djelatnost registriranu u tu svrhu, jer bi tada okupljale stručnjake pa tako efikasnije djelovale u stečajnom postupku.

Ni kvalitetnih stečajnih upravitelja ni sudaca

Valter Drandić je zastupnike izvijestio da zastupnici Kluba IDS-a načelno podržavaju predloženo jer su izmjene na tragu toga da stečajevi prestanu biti bauk i postanu jedan od pozitivnih instrumenata u gospodarskoj politici. Posebno podržavaju preustroj na temelju stečajnog plana i prodaju imovine dužnika kao cjeline. Kao i u prvom čitanju, upozorili su da je preopterećenost sudstva jedan od bitnih razloga zbog kojih se stečajevi ne vode dovoljno efikasno i dugotrajni su (prijedlozi za otvaranje stečajeve leže na sudu i po nekoliko mjeseci). Nema, rekao je zastupnik, dovoljno kvalitetnih kadrova – ni stečajnih upravitelja ni stečajnih sudaca.

I Klub zastupnika IDS-a smatra da bi trebalo omogućiti da stečajne vode i pravne osobe registrirane za taj posao, sa stručnim kadrovima koji bi osigurali veću kvalitetu stečajevima.

I zastupnici IDS-a smatraju da tražbine radnika stečajnog dužnika nastale nakon otvaranja stečajnog postupka ne mogu biti obveze stečajne mase nego da se moraju namirivati kao troškovi stečajnog postupka, pa su u tom smislu podržali prijedlog Kluba zastupnika HSS-a.

Nije riješeno pitanje fiktivnog ili programiranog stečaja

Milanka Opačić je, u ime Kluba zastupnika SDP-a, ustvrdila da bi Stečajni zakon prije svega morao osigurati socijalnu komponentu. Nije dovoljno samo deklarirati da će radnici moći naplatiti svoja potraživanja u stečaju, potrebno je učiniti više napora da dođe do stvarne naplate. Bitno je, nadalje, da preustroj u najvećem broju poduzeća uspije, da dođe do neke vrste novog zapošljavanja.

Uspije li ovaj zakon riješiti vjerovničko-dužničke odnose bit će to svojevrsan doprinos instrumentu jačanja vladavine prava – rekla je zastupnica Opačić i zatim ukazala na neke, po ocjeni SDP-a, nedostatke zakonskog prijedloga. Nije riješeno pitanje fiktivnog ili programiranog stečaja odnosno situacije kad poslodavci namjerno zadužuju poduzeće i guraju ga u stečaj. Budući da Stečajni zakon nije usuglašen s Kaznenim i Prekršajnim zakonom za takvo postupanje malo je osuđenih, iako su se ogriješili o članke koji govore o tome da se poduzeće ne smije svjesno gurati u stečaj te da se ne smije svjesno umanjivati stečajna masa.

• Nije riješeno pitanje fiktivnog ili programiranog stečaja, odnosno situacija kad poslodavci namjerno zadužuju poduzeće i guraju ga u stečaj.

U skladu s primjedbama ovaj je klub podnio amandmane (oslobađanje radnika plaćanja sudske pristojbe; dio tražbina namiriti kao troškove stečajnog postupka odnosno obaviti usklađivanje rješenja sa člankom 86. Zakona o radu; ugovorom o prodaji odrediti da će se za zaposlenicima koje preuzima kupac sklopiti novi ugovor o radu na neodređeno vrijeme i preuzeti dosadašnji ugovor o radu).

Glasovanje

U ime predlagatelja, o predloženim amandmanima izjašnjavao se Ranko

Marijan, zamjenik ministra pravosuđa, uprave i lokalne samouprave.

Prihvaćeni su amandmani: **Odbora za zakonodavstvo** (nomotehnički na članke 1. i 69. te primjena članaka 9. i 10. od 6. veljače 2001.); **Kluba zastupnika HSP-a i HKDU-a te Županijskog doma** na članak 20. (dodatnu pristojbu nisu dužni uplatiti zaposlenici i raniji zaposlenici dužnika koji kao vjerovnici predlažu pokretanje stečajnog postupka radi namirenja dospjelih tražbina po osnovi rada).

U nešto izmijenjenom obliku prihvaćeni su amandmani: **Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu i Kluba zastupnika HSP-a i HKDU-a** (dopunjavanje utvrđene liste); **Odbora za zakonodavstvo** (brisanje protavljenja stečajnih vjerovnika); **Kluba zastupnika HSS-a** (na članak 31.)

Kroz **Vladin amandman** uvaženi su – povučen amandman Kluba zastupnika HSP-a i HKDU-a i formalno odbijeni amandmani Županijskog doma (tražbine viših isplatnih redova) te Vladimira Šeksa i Hrvoje Vojvode; amandman **Odbora za zakonodavstvo** (»Republici Hrvatskoj« umjesto »tuzemstvu«); Ciljevi amandmana SDP-a zadovoljeni su kroz amandmane Vlade odnosno nekih klubova.

• Ideja o pravnoj osobi kao stečajnom upravitelju jako je dobra, ali još nije pronađen način kako to ustrojiti.

Djelomično su prihvaćeni amandmani **Odbora za zakonodavstvo** na članak 35. (u dodanom članku 163m

– umjesto »radni odnosi« – »ugovori o radu zaposlenika«)

Amandman zastupnika HSS-a na članak 26. povučen je nakon obrazloženja predstavnika predlagatelja kako bi ionako pretrpano i neefikasno sudstvo »upalo u još veći broj predmeta« a ne bi se postigla nakana).

Evo, na kraju, i nekoliko obrazloženja predlagatelja povodom odbijenih amandmana: bolje je da djelatnici (Trgovačkog) suda u kojem se odlučuje o stečaju ne mogu biti stečajni upravitelji; ideja o pravnoj osobi kao stečajnom upravitelju jako je dobra, ali još nije pronađen odgovarajući način kako to ustrojiti.

Zastupnički dom jednoglasno je donio Zakon o izmjenama i dopunama stečajnog zakona u tekstu predlagatelja, zajedno s usvojenim amandmanima. J. R.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O ZDRAVSTVENOJ ZAŠTITI

Više reda u zdravstvu

Županijski je dom podržao, a većinom glasova i, hitnim postupkom Zastupnički dom donio Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenoj zaštiti kako ga je predložila Vlada, zajedno s prihvaćenim amandmanima. Izmjenama i dopunama ovog Zakona ukinuto je pravo liječnika da rade i u javnim i u privatnim zdravstvenim ustanovama, osim u iznimnim slučajevima kada bi upravno vijeće bolnice moglo odlučiti da liječnici rade izvan punog radnog vremena u zdravstvenoj ustanovi u kojoj su u radnom odnosu, dakako, ako za to ispune uvjete i ukoliko je to od interesa za rad zdravstvene ustanove. A liječnici koji su radili i u privatnoj ordinaciji imaju godinu dana vremena da odluče hoće li biti u javnoj zdravstvenoj ustanovi ili će i dalje raditi u privatnoj praksi.

IZ PRIJEDLOGA

Prema dosad važećem Zakonu o zdravstvenoj zaštiti (članak 105.) zdravstveni su djelatnici mogli obavljati poslove u svojoj struci izvan punoga

radnog vremena, ali ne dulje od jedne trećine punoga radnog vremena. Pri tome su morali ispunjavati uvjete koje je propisao ministar zdravstva Pravilnikom o radu zdravstvenih djelatnika izvan punog radnog vremena a po pribavljenom mišljenju nadležne komore. Te su poslove mogli obavljati u kliničkim ustanovama (klinici, kliničkoj bolnici i kliničkom bolničkom centru) izvanredni i redovni profesori, a u domovima zdravlja, općim i specijalnim bolnicama, lječilištima i poliklinikama izvanredni i redovni profesori te primarijusi s doktoratom znanosti.

Odlukom Ustavnog suda Republike Hrvatske iz ožujka 2000. godine ukinute su odredbe članaka 2. 3. Pravilnika, uz obrazloženje da se prema članku 105. Zakona o zdravstvenoj zaštiti pravo na rad izvan punog radnog vremena odnosi na sve zdravstvene djelatnike, dok se člancima 2. i 3. Pravilnika određuju uvjeti samo za zdravstvene djelatnike visoke stručne spreme. Razlog – navedeni uvjeti, prema Ustavnom sudu RH, dovode do nejednakosti među zdravstvenim djelatnicima visoke stručne spreme i iste struke, jer u potpunosti isključuju mogućnost obavljanja poslova

izvan punog radnog vremena brojnim zdravstvenim djelatnicima visoke stručne spreme, uključujući i vrsne specijaliste pojedinih struka te doktore i magistre znanosti koji nisu profesori ili primarijusi.

Uvažavajući mišljenje Ustavnog suda RH, Vlada ovim zakonskim prijedlogom uređuje odgovarajuće izmjene članka 105. Zakona o zdravstvenoj zaštiti. Smisao je da zdravstveni djelatnici uz ispunjavanje uvjeta propisanim podzakonskim propisom (donijet će ih ministar zdravstva), a po pribavljenom mišljenju nadležne komore, mogu obavljati poslove u svojoj struci izvan punoga radnog vremena, ali ne dulje od jedne trećine punoga radnog vremena koristeći pri tome prostor i medicinsko-tehničku opremu zdravstvene ustanove kod koje su u radnom odnosu. Vlada je pritom vodila računa o činjenici da u određenim zdravstvenim ustanovama postoji objektivna potreba da se omogućí rad zaposlenih zdravstvenih djelatnika izvan punoga radnog vremena i tako ostvare organizacijske pretpostavke da se u obavljanju zdravstvene djelatnosti optimalno realizira načelo dostupnosti u pružanju zdravstvene zaštite građanima. Vlada smatra da će to

nedvojbeno utjecati i na smanjenje odlaska stručnjaka iz zdravstvenih ustanova u državnom i županijskom vlasništvu u privatnu praksu što će rezultirati i osiguravanjem odgovarajuće kvalitete zdravstvene zaštite koja se pruža građanima u tim ustanovama.

• U odnosu na ostale zdravstvene djelatnike ustavno je dvojbena povlašten položaj zdravstvenih djelatnika, kojima se priznaje pravo na rad izvan punog radnog vremena, bez obzira gdje su zaposleni.

Vežano uz to je i prijedlog da takvim zdravstvenim djelatnicima kojima je izdano odobrenje ministra zdravstva za privatnu praksu prestaje rad izvan punog radnog vremena danom stupanja na snagu ovoga Zakona. A zdravstvenim djelatnicima kojima su uz odobrenje ministra zdravstva za rad radili u svojoj struci izvan punoga radnog vremena, ali ne dulje od jedne trećine punoga radnog vremena, koristeći vlastiti prostor i medicinsko-tehničku opremu zbog uloženi sredstava ulaganja omogućava se da nastave radom izvan punog radnog vremena najduže dvanaest mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga Zakona. Po isteku tog roka, ti zdravstveni djelatnici mogu u skladu sa zakonskim odredbama, koristeći vlastiti prostor i medicinsko-tehničku opremu, obavljati poslove u svojoj struci pod uvjetima koji su za to propisani, ali uz prethodni prestanak radnog odnosa u zdravstvenim ustanovama u županijskom odnosno državnom vlasništvu u kojima su do tada bili zaposleni.

S obzirom na iskazane potrebe Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, MUP-a, fakulteta zdravstvenog usmjerenja, znanstveno-istraživačkih pravnih osoba i pravnih osoba, koje obavljaju proizvodnju i promet lijekova i medicinskih proizvoda za zdravstvenim djelatnicima odgovarajućih specijalnosti, ovim se zakonskim prijedlogom dopunjuje odredba članka 122. stavka 3. Zakona o zdravstvenoj zaštiti, mogućnošću odobrenja specijalizacija zdravstvenim djelatnicima i za potrebe spomenutih ministarstava i pravnih osoba.

RADNA TIJELA

U raspravi u **Odboru ŽUPANIJSKOG DOMA za zakonodavstvo** upozoreno je na moguću protuustavnost članka 3. predloženog zakonskog teksta jer Odluka Ustavnog suda RH, s kojom je ovaj zakonski prijedlog trebao biti usklađen, rješava pravo na rad izvan punog radnog vremena, a ne govori ništa o tome da rad izvan punog radnog vremena bude obavljen koristeći prostor i opremu ustanove kod koje je zdravstveni djelatnik u radnom odnosu. Također nisu određeni ni kriteriji temeljem kojih Upravno vijeće odlučuje kojim zdravstvenim djelatnicima će omogućiti pravo na rad izvan punog radnog vremena. Ustavno je također dvojbena povlašten položaj zdravstvenih djelatnika, kojima se priznaje pravo na rad izvan punog radnog vremena, u odnosu na ostale djelatnike, bez obzira gdje su zaposleni. Zbog navedenih razloga Odbor je jednoglasno odlučio da neće podržati donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenoj zaštiti.

Odbor za unutarnju politiku i lokalnu samoupravu, međutim, podržao je donošenje Zakona, a uz tri amandmana to je učinio i **Odbor ZASTUPNIČKOG DOMA za zakonodavstvo**. Amandmanima na članke 1., 2. i 8. jezično se i nomotehnički uređuje tekst zakonskog prijedloga. Budući da iz važeće odredbe članka 105. nije razvidno plaća li se naknada za korištenje prostora i medicinske-tehničke opreme zdravstvene ustanove nužno je istu dopuniti kao i utvrditi obvezu ministricu zdravstva da propiše mjerila za utvrđivanje posebnog interesa na temelju kojih bi Upravno vijeće zdravstvene ustanove moglo donijeti odluku. Na taj način pored ispunjavanja uvjeta, pribavljenog mišljenja nadležne komore zdravstveni bi djelatnici mogli obavljati poslove u svojoj struci izvan punog radnog vremena koristeći prostor i medicinsko-tehničku opremu zdravstvene ustanove kod koje su u radnom odnosu pod određenim uvjetom. Za to mora, naime, postojati poseban interes za rad zdravstvene ustanove, odnosno da je to odlučilo Upravno vijeće, a zdravstveni djelatnici sklopili posebni ugovor o uvjetima obavljanja tih poslova i korištenja sredstava rada i prostora te plaćaju određene naknade, kaže se u obrazloženju ovoga amandmana.

• Odugovlačenjem izmjene Zakona produljilo bi se postojeće stanje koje pogoduje materijalnim interesima tek jedne grupacije liječnika.

Predloženi zakon treba ponuditi rješenje koje će omogućiti jednakopravni položaj poduzetnika sukladno članku 49. Ustava, omogućiti zaštitu vlasništva neovisno o njegovoj prirodi i karakteru te spriječiti monopol, i s druge strane omogućiti ustavno pravo na rad sukladno članku 45. Ustava, a napose usuglasiti odredbe Zakona sa stajalištima zemalja EU-a, mišljenje je **Odbora za Ustav, Poslovnika i politički sustav**. Izraženo je mišljenje da u potpunosti treba razdvojiti obavljanje poslova u državnom i privatnom sektoru, a napose uvažavati interes zdravstvene ustanove da u njoj djeluju posebno stručni zdravstveni djelatnici. Većina članova Odbora mišljenja je da bi odredbe dosad važećeg zakona trebalo izmijeniti, te da bi se odugovlačenjem izmjena produljilo postojeće stanje koje pogoduje materijalnim interesima određene grupacije djelatnika. Većinom glasova Odbor je predložio Zastupničkom domu da donese predloženi zakon.

Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo raspravio je zakonski prijedlog u svojstvu matičnog radnog tijela, a sjednici su bili nazočni predstavnici Hrvatske liječničke komore, Hrvatskog liječničkog zbora, predstavnici liječničkih i zdravstvenih sindikata te udruge poslodavaca u zdravstvu.

Predstavnici nazočnih komora, udruge i sindikata istakli su potporu ovakvom pristupu i onemogućavanju istovremenog obavljanja privatne prakse i radnog odnosa u bolničkim ustanovama, držeći da se i na taj način provodi nova zdravstvena politika RH. Naprotiv, Hrvatski liječnički sindikat predložio je da se Odluka Ustavnog suda RH ne provodi na predloženi način, izmjenom Zakona, nego odlukama i uvjetima koje bi propisivalo isključivo Ministarstvo zdravstva u skladu s Odlukom Ustavnog suda RH, a članak 105. Zakona da ostane nepromijenjen.

Članovi Odbora utvrdili su da su predložene izmjene Zakona dio zdravstvene reforme, kojim se točno definira radno-pravni status osoba koje rade u županijskim i drugim bolnicama i u interesu su prvenstveno zaštite

pacijenata i zaštite vlasništva zdravstvenih ustanova. Primjenom postojećih odredbi dolazilo je do trajnog sukoba privatne i javne medicine, pri čemu su u značajnoj mjeri bili oštećeni prava i interesi bolesnika i njihova odgovarajuća zdravstvena zaštita, kao i pravo vlasništva pojedinih zdravstvenih ustanova.

Izmjenom članka 105. Zakona, smatra Odbor, pojačana je odgovornost upravnih vijeća bolnica koje moraju, prvenstveno štiteći prava i interese bolesnika, interese zdravstvenih radnika, a zatim i svog vlasništva, donositi odluke o davanju kapaciteta svoje ustanove na tržište, u okvirima koje odredi Ministarstvo zdravstva, sukladno Prijedlogu zakona. Međutim, bitan uvjet za kvalitetnu provedbu rješenja iz Prijedloga zakona je donošenje, u što kraćem roku, podzakonskog akta Ministarstva zdravstva, koji će detaljno urediti odgovornost i obveze upravnih vijeća u provedbi navedenih odredbi, upozorava Odbor. Upozorava zatim da odgovarajuća zdravstvena zaštita na principima suvremene medicine mora biti dostupna svim pacijentima. U provedbi Zakona bit će vidljiv i socijalni aspekt – oslobađanje određenog broja radnih mjesta odlaskom vrhunskih stručnjaka u privatnu praksu.

Većina članova Odbora podržala je odgodu primjene zakona od 12 mjeseci, računajući od dana stupanja na snagu Zakona, za zdravstvene djelatnike koji rade u svojoj struci izvan punog radnog vremena, i koriste vlastiti prostor i medicinsko-tehničku opremu. Razlog odgode su znatna vlastita sredstva koja su ti zdravstveni djelatnici uložili u opremanje prostora i nabavku opreme. Članovi Odbora su mišljenja da je upravo Ministarstvo zdravstva institucija koja treba na temelju sagledanog postojećeg stanja odobravati odluke o specijalizaciji, ovisno o iskazanim potrebama i osiguranim sredstvima Ministarstva i pravnih osoba, koje na to Prijedlog zakona ovlašćuje. Na kraju Odbor je jednoglasno predložio Zastupničkom domu donošenje Zakona u tekstu kako ga je predložila Vlada.

AMANDMANI

U nastavku nešto i o amandmanima upućenim na tekst zakonskog prijedloga.

Odluka Upravnog vijeća, sukladna uvjetima Ministarstva zdravstva i mišljenju nadležne komore, o obavljanju

poslova zdravstvenih djelatnika u svojoj struci izvan punog radnog vremena, ne može se temeljiti isključivo na posebnom interesu zdravstvene ustanove, nego ona prvenstveno mora biti u cilju zaštite prava i interesa bolesnika, smatra **Snježana Biga-Friganović (SDP)** i u tom smislu amandmanski intervenira u članku 3.

Na istu su odredbu amandman podnijela i dva HSLS-ova zastupnika – **dr. Viktor Brož** i **mr. Andro Vlahušić**. Stručni kolegij zdravstvene ustanove u pravilu čine voditelji odjela i službi, koji su najbolje poznati sa stručnim radom i mogućnostima pojedinih liječnika i potrebama bolesnika. Uvođenjem Stručnoga kolegija u zakonsku odredbu članka 3. daje se mogućnost uvažavanja mišljenja vodećih stručnih ljudi ustanove, kaže se u obrazloženju njihova amandmanskog zahtjeva.

• Ove su izmjene dio zdravstvene reforme kojima se definira radno-pravni status osoba koje rade u županijskim i drugim bolnicama, i u interesu su pacijenata.

U zakonskim tekstovima (Zakonu o zdravstvenoj zaštiti i Zakonu o zdravstvenom osiguranju) koriste se termini zubozdravstvena zaštita i zubozdravstvena djelatnost, a zastupnik **mr. Zlatko Mateša** drži kako bi ubuduće trebalo koristiti termin stomatološka zaštita i stomatološka djelatnost (stomatološku djelatnost obavljaju doktori stomatologije, a ne zubari).

Istovremeno zastupnik ukazuje na zakonsku obvezu sveobuhvatnosti zdravstvene zaštite, koja uključuje sve građane RH u odgovarajuće mjere zdravstvene zaštite. Unatoč tome, u Hrvatskoj i nadalje oko 950.000 građana nije izabralo svog doktora stomatologije, a sredstva koja su za njih predviđena ne koriste se u stomatologiji. Sedam amandmanskih zahtjeva Hrvatske stomatološke komore zastupnik **mr. Zlatko Mateša (HDZ)** kasnije je povukao preporučivši ministrici Stavljenić-Rukavina da ih iskoristi u razgovoru sa spomenutom Komorom, ali je posljednjim svojim amandmanom zatražio da se u članku 174. dodaju nove točke koje se odnose na javne ovlasti nadležnih komora za područje privatne prakse, specijalizaciju i stručni nadzor.

RASPRAVA

Zastupnicima Županijskog doma najprije se u ime predlagatelja obratila **prof. dr. Ana Stavljenić-Rukavina**. Sukladno Odluci ministra zdravstva iz rujna i prosinca 1997. godine zavodi za javno zdravstvo županija, odnosno Grada Zagreba preuzeli su timove školske medicine iz domova zdravlja određene županije, odnosno Grada Zagreba. Budući da je djelatnost školske medicine i higijensko-epidemiološka zaštita prebačena u Zavod za javno zdravstvo ne postoji više potreba da se one izrijekom navedu kao djelatnost domova zdravlja pa se stoga brišu u ovom zakonskom prijedlogu, podvukla je ministrica. Upozorila je i na dopunu na temelju koje bi specijalne bolnice iznimno mogle osiguravati mjere socijalne skrbi koje bi se pružale u skladu s propisima iz područja socijalne skrbi, a troškovi tih mjera podmirivali bi se iz sredstava socijalne skrbi.

Govoreći o najznačajnijoj novini ovoga zakonskog prijedloga, ministrica je rekla kako se izmjenom i dopunom članka 105. željelo postići odvajanje privatnog od javnog zdravstva, i otkloniti negativni efekti koji su izazvani takvim radom. Istodobno vrhunskim se stručnjacima daje mogućnost dopunskog rada, ali kada je njihova veća dostupnost pacijentima ocijenjena kao posebno značajna za zdravstvenu ustanovu u kojoj su zaposleni. Uz spomenuto gubi se dosadašnja izrazita konkurentnost privatnoj praksi koja dohodak ostvaruje isključivo na tržištu. Tim se izmjenama ne dira u postojeću mogućnost da redoviti i izvanredni profesori istovremeno obavljaju svoju nastavničku funkciju na fakultetima ukoliko se odluče raditi isključivo u privatnoj praksi. A obvezom ministra zdravstva da provedbenim propisima utvrdi mjerila za izbor specijalizanata u zdravstvenim ustanovama željelo se postići prepoznatljive uvjete za uključivanje zdravstvenih djelatnika na specijalističko obrazovanje polazeći od mjerilnih kategorija kao što su dužina i uspjeh tijekom studija, znanje stranih jezika, objavljeni radovi, zalaganje na dosadašnjem radu i sl.

Zaključujući uvodno izlaganje zamolila je zastupnike da podrže predložene novine u Zakonu o zdravstvenoj zaštiti koje su vrlo važne za daljnje funkcioniranje zdravstvene službe.

U raspravi koja je potom uslijedila, **dr. Jure Burić (HDZ)** pozdravio je napore ministrice i resornog ministarstva, ali ne i u cijelosti sve rezultate tog napora. Boji se, naime, da se ovim zakonom ponovno ne da prostor zloporabi i otvori prostora mogućim manipulacijama upravnih vijeća bolnica. Kritizirajući način na koji će upravno vijeće bolnice odlučivati koji će liječnik moći tamo raditi u poslijepodnevnim satima, zastupnik je izrazio bojazan da će pri tom odabiru, umjesto stručnosti prevladati politička podobnost. Najbolji lakmus rada liječnika su njegovi rezultati, a pacijenti najbolji suci, primijetio je ovaj HDZ-ov zastupnik.

• U provedbi Zakona bit će vidljiv i njegov socijalni aspekt – oslobađanje određenog broja radnih mjesta odlaskom vrhunskih stručnjaka u privatnu praksu.

Prema zakonskom prijedlogu liječnici imaju godinu dana vremena da odluče hoće li biti u državnoj ili privatnoj praksi. Drži li predlagatelj zakona da za godinu dana liječnik može tako puno zaraditi da može otplatiti kupljenu opremu ili je to naprosto vrijeme za razmišljanje liječnika kada treba odlučiti hoće li u privatnu praksu ili ostati raditi u državnoj zdravstvenoj ustanovi, pita Burić. U postojećoj ekonomskoj situaciji onima koji odluče raditi privatno trebalo bi, kaže, pružiti mogućnost korištenja prostora i zdravstvene ustanove, ali uz određenu nadoknadu. Ubirući odgovarajuću naknadu zdravstvene bi ustanove mogle doći do nužnog novca umjesto da im prostor čak 16 sati dnevno zjapi prazan. Zbog svega navedenog sklon je, kaže, ne prihvatiti predloženi zakon.

Dr. Branko Srak (SDP) pozdravio je prijedlog da se ispravi nepravda koju je utvrdio i Ustavni sud RH, a tiče se rada djelatnika u zdravstvu. U želji da spriječi »sivu ekonomiju« u zdravstvu zdravstvene su ustanove u bivšoj Jugoslaviji donosile odluku da se može raditi u takvoj ustanovi trećinu radnog vremena na opremi, i uz

pomoć pomoćnog osoblja te ustanove. Dio novca za određenu pretragu i obavljanu zdravstvenu uslugu liječnik je uzimao sebi, dijelom novca plaćalo se korištenje medicinske opreme, odnosno pomoćno osoblje. Zastupnik drži kako bi upravna vijeća bolnica trebala donijeti odluku o postocima raspodjele tog kolača, i za to je da svi specijalisti koji ispunjavaju uvjete budu u mogućnosti raditi privatno. Veliko poboljšanje od određene bolesti na nekom području zahtijeva mali broj specijalista koji u suzbijanju te bolesti može dati dodatni svoj obol, ali ovaj put transparentno i pod kontrolom, podvlači zastupnik. Žalaže se da zakon stupi odmah na snagu. Razlog – drži da se ispod godine dana od stupanja na snagu Zakona ne može govoriti o njegovoj kompletnoj primjeni. Valja težiti tome da svaki privatnik u zdravstvu može na temelju ugovora sa zdravstvenom ustanovom koristiti kapacitete te ustanove u trenucima kada su oni slobodni. Liječnik tako može svog privatnog pacijenta pratiti od ambulante do bolnice što bi, smatra zastupnik, smanjilo čekanje pacijenta na zdravstvenu uslugu. No, to se sigurno ne može riješiti prije kompletne reforme zdravstva i bez već znanih stupova zdravstva, mišljenja je zastupnik Srak.

Naplata samo preko računa zdravstvene ustanove

Dr. Živko Kolega (HDZ) je upozorio na moguću zloporabu prostora zdravstvene ustanove kada se može dogoditi da se izvan radnog vremena, ali ne dulje od jedne trećine punog radnog vremena, učini samo zdravstveni pregled, a komplicirana pretraga ili zahvat preko uputnice u normalno radno vrijeme, i naplata obavi privatno prema dogovoru. Zastupnik drži da u zdravstvenoj ustanovi naplaćivanje može biti samo preko računa zdravstvene ustanove, te kako nitko ne može sam naplaćivati usluge u javnoj zdravstvenoj ustanovi jer je to zloporaba. Jednako tako misli kako nije u redu pružiti mogućnost da privatno u zdravstvu rade samo ljudi sa znanstvenim titulama i dodaje kako ima puno slučajeva u svijetu (kirurgija, npr.) gdje je puno važnije da liječnik ima dosta operacija i da iza njega stoji kvalitetan rad. I drugim zdravstvenim stručnjacima treba dati jednaku mogućnost za privatnu praksu, zaključio je Kolega.

Odluka članka 3. Konačnog prijedloga zakona stvorit će još veći kaos i

voluntarizam u zdravstvu jer se ostavlja upravnom vijeću bolnice mogućnost da odlučujući o tome koji će liječnik moći raditi izvan punog radnog vremena, ocjenjuje je li nešto od posebnog interesa za rad te zdravstvene ustanove, smatra **Žarko Katić (HSL)**. Osobno ne zna zašto bi nečiji rad bio od posebnog interesa za zdravstvenu ustanovu, i drži da bi se prije moglo govoriti o interesu pacijenata. U donošenju takvih odluka i ovaj zastupnik vidi mogućnost zloporabe, imajući u vidu pritom sada nedovoljno određene kriterije na temelju kojih će se donositi odluka o radu izvan radnog vremena. Na taj se način druge kategorije građana dovode u neravnopravan odnos, jer kaže, ne može zamisliti da zaposleni u nekim drugim strukama koriste slobodnu opremu i prostor pa tako mogućnost npr. profesora engleskog jezika da u popodnevnim satima daje poduke iz tog jezika i otvori privatnu školu u gimnaziji gdje radi. Pozvao se na odredbu članka 49. Ustava po kojoj su poduzetnička i tržišna sloboda temelj gospodarskog ustroja RH. Po zastupniku to znači da bi vrhunski ili bilo koji drugi zdravstveni djelatnik mogao raditi poslije radnog vremena u svojoj praksi ili kod drugog kolege s kojim ima sklopljen ugovor, ali ne i u prostoru ustanove u kojoj bi radio se koristio njezinom opremom. Tu je, kaže, nemoguće razlučiti javni od privatnog interesa, pa zato drži da predloženu formulaciju u članku 3. zakonskog prijedloga treba radikalno promijeniti ili je potpuno isključiti budući da je to samo pokušaj zaobilaznje odluke Ustavnog suda.

Petar Katalinić (HDZ) ne protivi se prijedlogu da se vrhunskim stručnjacima pruži mogućnost rada izvan punoga radnog vremena, a pacijentu treba prepustiti odluku o tome hoće li ići kod liječnika koji možda radi 11 sati nego kod liječnika koji možda radi samo četiri sata dnevno na radnom mjestu. Eventualno uočene deformacije valja odmah rješavati, ali one ne bi trebale biti kriterij od kojeg se polazi u rješavanju ovog ali i sličnih slučajeva, mišljenja je zastupnik. Bez pružanja mogućnosti obavljanja privatne prakse izvan punog radnog vremena drži kako dobar dio ljudi, posebno iz provincije, godinama neće doći do vrhunskog medicinskog stručnjaka.

Na primjedbu zastupnika Katića glede interesa zdravstvene ustanove, odgovorio je **dr. Branko Srak (SDP)** da zdravstvena ustanova nije profitna organizacija već da je njezin interes

što brže i kvalitetnije obraditi pacijenta, i da mu dva do tri sata izvan punog radnog vremena bude na raspolaganju vrhunski zdravstveni stručnjak.

Miroslav Prpić (HDZ) ukazao je na neke dileme u zakonu (primjerice psihofizičke mogućnosti liječnika da nakon dežurstva normalno nastavi posao i priče oko plavih kuverti) zbog kojih ne može dići ruku za predloženi zakon.

Liječnici koji isključivo rade u privatnoj praksi imaju potrebu za slobodnim bolničkim kapacitetima, ali do sada nije bilo regulirane zakonske mogućnosti da ugovore određene kapacitete s bolnicom, primijetio je **Ivan Novosel (HDZ)**. Drži kako se na jednostavan način može dozvoliti liječnicima posjedovanje ne samo smještajnih već i dijagnostičkih kapaciteta ugovorom s bolnicom, i sve na legalan način (preko bolničkog računa) naplati. Zbog priče da rade na jedan nelegalan način i da zakidaju pacijente previše naplaćujući svoje usluge ti liječnici žele da se to pitanje riješi.

• Izražena je bojazan da se zakonom ponovno ne da prostor zloporabi u zdravstvu i mogućim manipulacijama, ovaj put upravnih vijeća bolnica.

Zatim je ministrica zdravstva, **dr. Ana Stavljenić-Rukavina** imala završnu riječ. Upozorila je na važeći zakon i činjenicu da zdravstvene ustanove mogu privatnicima iznajmljivati svoje slobodne kapacitete. Pravilnik koji je dosad bio na snazi to nažalost nije dovoljno ni detaljno razradio, pa će se u novom pravilniku koji će se sasvim sigurno razraditi takva mogućnost poštovati jer je i interes zdravstvene ustanove da ima popunjene kapacitete. U rješavanju pitanja dvojnog odnosno trojnog radnog odnosa konzultirana je Svjetska zdravstvena organizacija ali i sva resorna ministarstva europskih država, a predloženo Vladino rješenje uobičajena je praksa dugo prisutna u razvijenim europskim zemljama.

Time je okončana rasprava, a zatim se glasovalo o Prijedlogu. **Većinom glasova (25 »za«, pet »protiv«, tri »suzdržana«) zastupnici Županijskog doma podržali su donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o**

zdravstvenoj zaštiti, sukladno Vladinom prijedlogu.

Prilikom utvrđivanja dnevnog reda zastupnici Zastupničkog doma prihvatili su primjenu hitnog postupka kod donošenja ovoga Zakona. Klub zastupnika HSS-a predložio je, a Klub zastupnika HKDU-a i HSP-a podržao prijedlog da se odustane od primjene hitnog postupka kod donošenja zakona, no glasovanjem zastupnici to nisu prihvatili (38 glasova »za«, 44 »protiv« i tri »suzdržana«) pa se sukladno Vladinom prijedlogu ovaj zakonski akt razmatrao po hitnom postupku.

Uvodno je izlaganje i ovom prilikom imala ministrica zdravstva, **dr. Ana Stavljenić-Rukavina**. Ukratko je upoznala zastupnike s najznačajnijim novinama koje nudi ovaj zakonski prijedlog u odnosu na postojeću zakonsku regulativu.

U nastavku sjednice stavove Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo iznijela je njegova predsjednica **Snežana Biga-Friganović (SDP)**, a zatim su redom istupali glasnogovornici klubova zastupnika. Prvi je to u ime HSLS-a učinio **mr. Andro Vlahušić**. Kaže da je predloženi zakon na tragu sustava reforme zdravstva koji je Dom već usvojio, te da se prvi put uvodi tržišni princip u zdravstvu. Klub podržava predložene novine u Zakonu o zdravstvenoj zaštiti koji je upućen u zakonsku proceduru nakon 10 mjeseci javne rasprave. Skreće pozornost na činjenicu da položaj liječnika još nije riješen na odgovarajući način, te bi bilo uputno donijeti Zakon o liječnicima kako bi se znalo kakva su njihova prava i obveze.

Klub zastupnika HDZ-a neće biti protiv ovog zakonskog prijedloga jer pruža bolju mogućnost nadzora rada liječnika izvan punoga radnog vremena budući da za takvu djelatnost treba pribaviti mišljenje nadležne komore, resornog ministra te sačekati odluku Upravnog vijeća zdravstvene ustanove, rekla je **dr. Karmela Caparin**. Takva odluka predmnijeva i smanjen odlazak stručnjaka iz zdravstvenih ustanova u privatnu praksu, a s druge strane daje veću ovlast ravnatelju i upravnom vijeću zdravstvene ustanove. Pritom se Klub maksimalno zalaže za uvažavanje mišljenja Upravnog vijeća uz mogućnost uvođenja

istog u odgovarajuću zakonsku odredbu. Nesavjestan rad i primanje mita može se odnositi samo na nekolicinu liječnika u privatnoj praksi koji rade u javnim zdravstvenim ustanovama, ali ne i na sve liječnike, kaže zastupnica **Caparin**. Klub je podržao prijedlog o odgodi primjene Zakona od 12 mjeseci, od dana stupanja na snagu ovog Zakona, i to za zdravstvene djelatnike koji rade u svojoj struci izvan punog radnog vremena, a pritom koriste vlastiti prostor i medicinsko-tehničku opremu. Pritom se nameću, međutim, neka pitanja koja traže odgovore, kaže ova zastupnica. Najprije, hoće li pacijent tada imati bolju zdravstvenu zaštitu budući da je istu prethodno koristio u najmodernije opremljenoj ambulanti? Nadalje, krši li se pravo na zdravlje građana? Profesori fakulteta koji su otvorili privatne poliklinike i dalje će, ukoliko tako odluče, biti nastavnici, ali u svojim ustanovama, pa otuda logično pitanje hoće li sveučilišne klinike ostati bez vrhunskih stručnjaka. Na kraju je upozorila i na preširok krug subjekata kojima se zdravstveni djelatnik može obratiti sa zahtjevom da mu se odobri specijalizacija.

Budući da se radi o strateški značajnom području za svakog pojedinca i društvo u cjelini, **Klub zastupnika HSS-a** slaže se s neophodnošću korjenitih, bitnih, mudrih i što hitnijih promjena prvenstveno u zakonodavnoj sferi na području zdravstva, rekao je **dr. Ante Simonić**.

Temeljni cilj zdravstvenog sustava je briga za zdravlje ljudi, ali i briga za sam sustav kako bi ovaj bio što učinkovitiji, jeftiniji i dostupniji bolesnicima koji ga trebaju. Zdravstveni sustav ujedno mora pružiti sigurnost uposlenima kako bi cijeli sustav bio stabilan, a financijsko ulaganje u njega sigurno, isplativo i izvodivo na duge staze.

U javno zdravstvo i državne institucije, a jednako tako i u privatno uložena su golema sredstva, a Klub drži da smo presiromašni da bi se odrekli usluga jednog od ta dva sektora zdravstva. Naprotiv, moramo voditi brigu da se kvalitetno isprepliću zdravstvene usluge državnih i privatnih institucija, i sukladno prožimaju kapaciteti obaju sektora zdravstva. Osim predloženog valja stoga ponuditi i druge mogućnosti rada zdravstvenim djelatnicima. Liječnicima treba omogućiti temeljem ustavnih prava da obavljaju poslove tamo gdje mogu biti najkorisniji. Donošenjem novih pravila igre treba predvidjeti brojne

mogućnosti, kojih u Prijedlogu nema, a sve ne bi li sveukupnu pamet, znanje i opremu zadržali na okupu, i kako bi bili u funkciji onih kojima zdravstvo treba. Klub je svjestan činjenice da je privatizacija u zdravstvu bila dobrim dijelom loša imitacija opće privatizacije u društvu, ali zbog toga ne odustaje od daljnje privatizacije, i želi da se ona provede na primjeren način, pa tako i u zdravstvu.

Postojeće je zdravstvo opterećeno državnim monopolom, a predloženim izmjenama i dopunama zakona taj se monopol bitno pojačava, tvrdi zastupnik, i odmah dodaje kako je Klub za poticanje ulaganja privatnika u zdravstvo jer će se tako dobiti kvalitetnija zdravstvena usluga i poticati zapošljavanje. Kaže kako njegova stranka želi sudjelovati u ozdravljenju zdravstva, a u tome mora sudjelovati cijela zdravstvena struka (medicinari, stomatolozi, farmaceuti), različite strukovne udruge, osiguravajuća društva itd. Sve to traži vrijeme i zato je Klub bio mišljenja da s predloženim izmjenama i dopunama ne treba ići hitnim već redovnim postupkom kako se neke odluke ne bi donosile naprečac. Neprijeporno je da zakonski prijedlog pokušava uvesti red u privatizaciju zdravstva koja je u mnogim slučajevima pretvorbe neprihvatljiva, gotovo divlja, ali valja ići dalje, kaže Simonić, i neučinkovit sustav u kojem dominira državno zdravstvo učiniti učinkovitijim na temelju kombiniranja s radom privatnog sektora, a to Prijedlog ne donosi. Na kraju iznio je i neke konkretne primjedbe i prijedloge na predloženi zakon. U ime Kluba podržao je prijedlog da se specijalizacija zdravstvenim djelatnicima odobri i za potrebe predloženih ministarstava i pravnih osoba. A kada su u pitanju privatne zdravstvene institucije tada ne bi trebalo ograničavati odobravanje specijalizacije osobama do 35 godina jer privatnik može ulagati u to područje zdravstva i preuzimati rizik. Drži kako nije dobro što se Prijedlogom cementira postojeće stanje po kojem se u domovima zdravlja više ne obavlja djelatnost školske medicine i higijensko-epidemiološka djelatnost. Aktualno stanje nije dobro pa Klub sugerira da se ide prema grupnoj praksi skupine liječnika koji bi preuzeli obvezu da taj posao odrade, a sve plati iz državne blagajne. Name, HSS je za udruživanje privatnih zdravstvenih djelatnika temeljeno na stručnim i ekonomskim interesima.

Ishitreno donošenje zakona

Situaciju u zdravstvu Demokratski centar ocjenjuje vrlo teškom i pozdravlja napore Ministarstva da se ona stabilizira, rekao je u ime Kluba te stranke, **dr. Mato Granić**. Ne može, međutim podržati promjene zakona jer se protivne europskoj demokratskoj praksi u zdravstvu i poduzetništvu. Europske zemlje i neke zemlje u tranziciji, našle su model koji na najbolji mogući način isprepliće privatno i javno u zdravstvo. S druge strane vrhunski liječnici ne mogu otići u privatnu praksu jednostavno zato što nakon kratkog roka neće više biti vrhunski liječnici jer uvjeti za znanstveni rad i sve ostalo nisu takvi kao što su u bolnicama. Treba pružiti mogućnost onima koji žele i mogu platiti da koriste usluge privatne prakse, nastavlja dr. Granić, i dodaje da to neće nimalo umanjiti prava drugih bolesnika. Poput prethodnika i ovaj se zastupnik založio za upućivanje zakona u redovnu proceduru kako bi se dobilo vremena u iznalaženju najboljeg rješenja, i usuglašavanja zakona s odlukom Ustavnog suda.

Ovaj je zakonski prijedlog trebao vrhunsku zdravstvenu zaštitu učiniti dostupnom najširem krugu korisnika, ali predloženo ne ide u tom pravcu, konstatirala je **dr. Vesna Pusić (HNS)** istupajući u ime Kluba zastupnika HNS-a i LS-a. U slobodnim društvima jedini mogući način da se nekog potakne na određeni izbor je kreirati uvjete u kojima će vrhunski stručnjak imati interes da bude dostupan svima kroz osobnu participaciju u institucijama javnog zdravstva. Treba naći način kako zadržati najbolje stručnjake da ostanu raditi u javnim zdravstvenim ustanovama, a ne da otiđu u privatnu praksu, podvukla je zastupnica Pusić. Logičan je izbor liječnika da radi tamo gdje će imati veću zaradu, no efekt predloženih izmjena i dopuna jedino bi mogao biti povlačenje vrhunskih zdravstvenih stručnjaka iz javnog zdravstva i njihov odlazak u privatnike, zaključila je zastupnica.

Replicirajući **mr. Andro Vlahušić (HSL)** složio se s mišljenjem zastupnice Pusić da treba poštivati odluku Ustavnog suda, ali ovaj liberal upozorava na nešto što dosad nitko nije naglasio, a to je da u Hrvatskoj ima oko 7000 bolničkih liječnika, dok je samo oko 200 liječnika imalo pravo dodatno raditi. Ustavni je sud rekao kako nema više nikakve razlike između tih 200-tinjak liječnika i oko 7000 liječnika koji to pravo mogu

ostvariti, kaže Vlahušić. Poštujući odluku Ustavnog suda pred Saborom je zapravo jednostavna odluka ili svi-ma dozvoliti da rade u privatnoj praksi ili, pak, za sve dozvoliti da pod istim uvjetima rade u bolnici, a predloženi zakon »ide na tu jednakost«. Kada bi se dogodilo da svih 7000 ljudi otvori privatnu praksu kod kuće kršila bi se odluka Ustavnog suda, i bio bi to istodobno potpuni krah zdravstvenog sustava, zaključio je ovaj zastupnik.

Zastupnicu **Pusić** začudilo je što jedan liberal tako govori. Ova HNS-ova zastupnica naglašava kako nije na državi da se petlja u zakone tržišta, već samo da kreira uvjete, a očito je da će u privatnoj praksi biti onoliko ljudi koliko na tržištu ima prostora i mogućnosti za njihov opstanak.

Liberali su uvijek za privatno poduzetništvo, a ovim je zakonom to omogućeno, i nije ničim spriječeno, uzvratilo je zastupnik **Vlahušić (HSL)**.

U ime Kluba zastupnika IDS-a **Valter Drandić** založio se za upućivanje predloženog zakona u drugo čitanje kako bi se u njegovu donošenju zakona postigao što veći konsenzus i do kraja izdefinirali stavovi, te čuli stavovi struke, a napose korisnika zdravstvene zaštite.

Istog je mišljenja bio i **dr. Anto Kovačević (HKDU)**. Istupajući u ime Kluba zastupnika HKDU-a i HSP-a upozorio je na primjedbe stručnjaka o ishitrenom donošenju zakona, a kako stručna javnost ima niz zamjerki potrebna je široka javna rasprava.

U ime Kluba zastupnika SDP-a **Snježana Biga-Friganović** podržala je Prijedlog i pozdravila odredbe na temelju kojih i zdravstveni djelatnici koji rade u ministarstvima pravosuđa te unutarnjih poslova imaju mogućnost dobiti odobrenje za specijalizaciju. Člankom 3. Prijedloga stvaraju se pretpostavke da se jasno definira što je privatno, a što javno zdravstvo, i pritom odrede granice u skladu s potrebama građana, zdravstvenih djelatnika i zdravstvenih ustanova, rekla je ova zastupnica. To istodobno ne znači, kaže, stvaranje zida između privatnog i javnog zdravstva, kako neki pokušavaju interpretirati. To naprosto znači međusobno nadopunjavanje privatnog i javnog zdravstva, poticanje privatnog sektora u medicini, za što se zalaže njezina stranka, i jedan transparentan zdravstveni sustav. Stoga se ovim zakonskim aktom stvaraju samo pretpostavke za početak jednog dugog puta uređenja zdrav-

stvenog sustava koji mora pratiti podršku svih u tom sustavu, ali će pritom biti presudan podzakonski akt što će ga donijeti Ministarstvo zdravstva, a razraditi upravna vijeća bolnica. Jednako tako važno bit će i ponašanje unutar zdravstvenih ustanova, a napose veća odgovornost ravnatelja i predstojnika klinika u inzistiranju na poštivanju Zakona o zdravstvenoj zaštiti, Zakona o radu i mnogih drugih zakona, ustvrdila je ova zastupnica.

• Valja naći način kako zadržati najbolje stručnjake da ostanu raditi u javnom zdravstvu.

Reagirajući na primjedbe nekih zastupnika o ishitrenosti u donošenju zakona rekla je kako je rasprava o problemu kojega tretira zakon započela onog trenutka kada je donesena odluka Ustavnog suda da se ukida sporni Pravilnik o radu zdravstvenih djelatnika izvan punog radnog vremena koji je na neki način diskriminirao veliki broj zdravstvenih djelatnika. U svakom slučaju o svemu je konzultirana struka, a i različite udruge pacijenata podržale su predloženi model, primijetila je Biga-Friganović. Hrvatska stomatološka komora smatra da mogućnost rada izvan punoga radnog vremena treba omogućiti jedino u zdravstvenoj ustanovi u kojoj je zdravstveni djelatnik zaposlen. Razlog – omogućavanje rada izvan punoga radnog vremena u drugoj zdravstvenoj ustanovi, odnosno u vlastitoj ili privatnoj praksi drugog zdravstvenog djelatnika iste struke ima za posljednicu zanemarivanje radnih obveza na radnom mjestu, upućivanje bolesnika u privatne ordinacije, skraćivanje radnog vremena i tome slično.

Privatno poduzetništvo u zdravstvu

Zaključujući istup zastupnica je u ime svoje stranke podržala privatno poduzetništvo u zdravstvu, ali dodala kako uvjeti za to moraju biti jasno definirani, i uređena pravila igre što se ovim zakonom počinje, a završetak svega svakako ovisi o podzakonskim aktima koje tek treba donijeti, i to što prije, ali ih svakako mora razmotriti nadležno radno tijelo Zastupničkog doma, zaključila je ova zastupnica.

Nakon toga prešlo se na pojedinačnu raspravu u trajanju od deset minuta, a prvi je govorio **dr. Ivica**

Kostović (HDZ). Javna rasprava o zakonskom prijedlogu dugo je vođena, ali na krivi način, i javnost, a pogotovo Sabor nije upoznata s relevantnim činjenicama, naglašava Kostović, upozorivši da će na to usmjeriti svoje izlaganje. Tvrdi se npr. da je Ustavni sud ukinuo mogućnost da se podzakonskim aktom pravo na rad izvan punog radnog vremena ograniči samo na jednu skupinu zdravstvenih djelatnika, a zastupnik tvrdi kako se Sud krivo saziva je ničim nije ukinuo članak 105. Zakona o zdravstvenoj zaštiti. Na sjednicu Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo uopće nisu pozvani doktori koji su uložili sredstva u privatnu praksu, a za to su vrlo zainteresirani, tvrdi zastupnik Kostović. Uz to, Hrvatski liječnički zbor izričito podržava članak 105. važećeg zakona, a članovi Odbora obaviješteni su upravo suprotno. Jednako tako čudi se kako je moguće nekome ograničiti vrijeme (12 mjeseci) da vrati kredite za kupljenu opremu ili se nasilno otjera iz sveučilišnih ustanova. Zastupnik Vlahušić se pita kako bi se smjestilo 7000 liječnika u privatnu praksu. To je protiv zdravog razuma, kaže zastupnik Kostović, i dodaje kako je lakše smjestiti 7000 interesa u dva odvojena nego u jedan sektor zdravstva. Dodaje zatim kako ne voli socijalistički pristup u tumačenju zakona, odnosno ispiranju mozgovna javnom raspravom već je za to da se sve slojevito raspravi i jednostavno riješi u normalnoj saborskoj raspravi. Čudi se konstataciji iz izvješća Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo čiji je član, da su predložene izmjene, uz ostalo, i u interesu zaštite vlasništva zdravstvenih ustanova. Nisu valjda, ti doktori u privatnoj praksi krali iz bolnica, a ako i jesu to je već pitanje discipline i etike, a ne ovoga zakona, podvlači Kostović.

Usljedile su replike, a prvi je to učinio **mr. Andro Vlahušić** konstatacijom da je zastupnik Kostović cijelo vrijeme bio na sjednici spomenutog Odbora, te dodao još kako »svaki čovjek može mijenjati svoje mišljenje, pa tako i mišljenje o zdravom razumu drugih ljudi«.

Predsjednica Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo, **Snježana Biga-Friganović** rekla je kako je na sjednici Odbora bio predstavnik Hrvatskog liječničkog zbora pa nije bila potreba da se članovi Odbora informiraju o stavovima Zbora. U izvješćima Odbora uvijek se pojedinačne i grupne primjedbe iznesene tijekom sjed-

nice unesu u izvješće, ali su te konstatacije vrlo blage, jer se u ovom izvješću npr. nigdje ne spominje korupcija u zdravstvu iako je o tome bilo govora.

Jadranka Katarinčić-Škrlj (HSL) zanimala je konstataciju da predloženi zakon sadrži socijalistički pristup. Radi se, kaže, o krivom navodu i dodaje kako zakonski prijedlog sadrži pristup pravičnosti kojeg treba dopustiti i kada pacijentu zatreba zdravstvena usluga u javnom sektoru zdravstva na istu ne čeka dva mjeseca kao što je to sada slučaj već je ostvari prije.

Odgovarajući **dr. Kostović (HDZ)** je ponovno ustvrdio da na sjednicu Odbora nije bilo pozvano društvo liječnika koji rade izvan punoga radnog vremena, iako su oni najviše zainteresirani za ovaj zakon. Nije, kaže, rekao kako sjednici Odbora nije bio nazočan predstavnik Hrvatskog liječničkog zbora već je samo ustvrdio da taj Zbor podržava članak 105. Zakona. Isto je tako zanimalo tvrdnju o socijalističkom pristupu predloženom zakonu.

Manjkaju podaci

Dr. Miroslav Furdek (HSS) pozdravio je predloženo rješenje po kojem specijalne bolnice iznimno mogu osiguravati mjere socijalne skrbi kroz višak svojih kapaciteta, mogućnost odobrenja specijalizacije zdravstvenim djelatnicima i za potrebe nekih ministarstava, a napose izmjenu stavka 2. članka 105. Ustavni sud nije ukinuo spomenutu zakonsku odredbu već je tražio od predlagatelja redefiniranje uvjeta iz Pravilnika, a sve zaradi zaštite Ustavom zagarantiranih prava na jednakost zdravstvenih djelatnika iste struke. Pozdravlja predloženi način razrješenja odnosa između državnog i privatnog sektora zdravstva, ali se pita je li on i najbolji. Zasigurno će Zakon o zdravstvenoj zaštiti doživjeti i niz drugih izmjena pa se opravdano postavlja pitanje je li ih trebalo već sada ugraditi u ove izmjene i dopune Zakona, npr. otvaranje privatnih poliklinika za edukaciju studenata, korištenje usluga instituta pomorske i zrakoplovne medicine u sklopu Ministarstva obrane otvaranje državnih ustanova za rad privatnika itd.

Briga za zdravlje ljudi mora biti prioritet, a na Ministarstvu zdravstva je da osigura uvjete za funkcioniranje sustava zdravstva. Dosadašnja je praksa pokazala da državne ustanove nisu mogle ili nisu htjele provesti strogu kontrolu djelatnika koji su ra-

dili ne samo u državnom nego i u privatnom sektoru zdravstva, pa bi zato svima trebalo biti u interesu da se njihov način rada učini transparentnim što je i u interesu bolesnika. Svakako je nužno riješiti taj sukob interesa u jednoj osobi koja bi istovremeno trebala biti na dva mjesta ili u kratkom vremenskom roku, a bilo bi zanimljivo vidjeti koliko su u vrijeme primjene osporenog Pravilnika klinike podigle svoj ugled, te provjeriti koliko je liječnika radilo u privatnim ordinacijama i privatnim ustanovama bez dozvole resornog ministarstva i preporuke Hrvatske liječničke komore, podvlači Furdek.

Zao mu je što je ova tema izazvala podjelu u liječničkim krugovima na manjinu koja brani svoja prava i uloženi kapital, i većinu koja je za prekid takvog načina rada i za traženje kvalitetnijeg uređenja prava na rad izvan radnog vremena. Zastupnik drži da bi bilo najbolje da je struka sjela i ponudila kvalitetno rješenje problema, a vremena za to je bilo. Prošlo je, naime, već šest mjeseci od odluke Ustavnog suda, i to je vrijeme pravnog vakuma, a kada se to nije dogodilo Ministarstvo zdravstva je bilo primorano donijeti svoj prijedlog koji popravljiva štetu u zakonu.

Na kraju složio se s ocjenom nekih zastupnika o prekratkom roku od godinu dana za povrat uloženog kapitala u privatne ordinacije, ali drži kako bi trebalo razmisliti o načinu da se to riješi izmjenom zakona o porezu na dohodak i dobit. Želio bi, ali sumnja da predloženi zakon može pridonijeti većoj dostupnosti zdravstvenih usluga za naše građane koje će dobiti od vrhunskih zdravstvenih stručnjaka, a da se istovremeno poboljša materijalni položaj zdravstvenih djelatnika.

I dr. **Petar Turčinović (IDS)** zagovara redovan postupak u donošenju ovog zakona ističući da sada manjkaju podaci kojima će zastupnici biti oboružani u donošenju dobre odluke.

Predloženi zakon želi uvesti red ili barem više reda u zdravstvo, pa je opravdan zahtjev da se zakon donese hitnim postupkom, mišljenja je **Nenad Stazić (SDP)**. Oni koji traže da se produži procedura donošenja zakona zapravo traže da ostane postojeće stanje u kojem jedna grupa liječnika zarađuje veliki novac, a predložene im izmjene zakona ne idu u prilog. Pojedini liječnici zdravstvene ustanove služe kao poligon za skupljanje klijenata i za zaradu. U interesu pacijenata valja stoga što prije prekinuti ovu praksu, zaključio je Stazić.

• Praksa je pokazala da državne ustanove u zdravstvu nisu mogle, ili nisu htjele, provesti strogu kontrolu djelatnika koji su radili u javnom i privatnom sektoru zdravstva, pa bi svima trebalo biti u interesu da se njihov rad učini transparentnim.

Po mišljenju **Valtera Drandića (IDS)** netočan je navod da se za drugo čitanje zakona zalažu oni koji zapravo žele da ostane postojeća praksa u zdravstvu. Kaže kako se njegova stranka zalaže za potpunu, a ne djelomičnu promjenu prakse u zdravstvu. U odluci o tome valja, međutim, točno znati što će se tim promjenama zakona dobiti.

Iz posljednjeg istupa zastupnika **Štazića, HSLŠ-ov zastupnik mr. Ivo Škrabalo (HSLŠ)** osjetio je, kaže, neumjesan ton koji polazi od pretpostavke da vrhunski medicinski stručnjaci žele poseban status jer žele priskrbiti veću materijalnu korist ne libeći se pritom raznih nekorektnih postupaka privlačenja pacijenata. Drži kako se ne bi smjelo tako govoriti o uskom sloju naših medicinskih stručnjaka važnih za našu medicinu. Kaže kako ovaj zakon ne bi trebalo donositi hitnim postupkom, i poput nekih prethodnika upozorava da je bilo dosta vremena od donošenja odluke Ustavnog suda da primijeni normalan postupak u donošenju zakona.

Reagirao je zastupnik **Stazić (SDP)** konstatacijom da nije generalizirao stvari tijekom rasprave već je imao u vidu tek neke liječnike koji zagovaraju postojeću praksu u zdravstvu. Činjenica je da će usporavanje procedure u donošenju zakona produljiti ovakvo stanje u zdravstvu i ići na ruku onima koji sada vode privatnu praksu, a istodobno rade u javnim zdravstvenim ustanovama.

Posljednji sudionik rasprave bio je dr. **Ivan Čehok (HSLŠ)**. Zastupnik ne vidi razlog da država uvodi zakonska ograničenja u privatnu praksu u zdravstvu. Živimo, kaže, u sustavu posve devastiranog i potplaćenog zdravstva, a drži kako će se predloženim izmjenama još više produbiti i povećati sumnje u neregionalne postupke i korumpiranost u zdravstvu. Pravi je problem loš inspekcijски nadzor u zdravstvu, a na predloženi način zapravo se kažnjavaju pacijenti koji su

dosad mogli koristiti usluge privatne prakse, a sada će zauzimati krevete pacijentima koji takve usluge dosad nisu mogli koristiti.

IZJAŠNJAVANJE

Na kraju se o podnesenima amandmanima izjašnjavala ministrica zdravstva, **prof. dr. Ana Stavljenić-Rukavina**. U ime Vlade ona je prihvatila sve amandmane Odbora za zakonodavstvo, a amandman na članak 3. samo djelomično tako da glasi: »Mjerila za utvrđivanje posebnog interesa iz stavka 2. ovoga članka propisuje ministar zdravstva«. U ime Odbora s tim se prijedlogom složila njegova predsjednica **Ingrid Antičević-Marinović (SDP)**. U nastavku ministrica je prihvatila amandman **Snežane Biga-Fričanović (SDP)** na članak 3. s tim da se umjesto predložene riječi »osiguravani« upotrijebi riječ »građani«, što je ova zastupnica prihvatila.

Ministrica je načelno prihvatila i amandman HSLŠ-ovih zastupnika **Viktora Broža i Andre Vlahušića** također na članak 3., ali pod uvjetom da se umjesto riječi »kolegij« kako su predložili zastupnici unese riječ »vijeća« s čime su se složili predlagatelji amandmana.

Na kraju izjašnjavanja o amandmanima zastupnik **mr. Zlatko Mateša (HDZ)** povukao je prvih sedam svojih amandmana uz objašnjenje da je riječ o amandmanskim zahtjevima Hrvatske stomatološke komore te predložio ministrici da ih samo primi na znanje kao radni tekst koji će znati iskoristiti u razgovoru sa spomenutom komorom.

Posljednji amandman ovog zastupnika (na članak 174.) ministrica nije prihvatila jer bi se njegovim prihvaćanjem, kaže, odmah moralo zadirati i u druge odredbe postojećeg Zakona o zdravstvenoj zaštiti, a to sada nije u postupku. Dodala je, međutim, kako su svi zastupnikovi amandmani vrlo dobri i korisni te da se u načelu mogu prihvatiti kod sljedeće promjene Zakona, odnosno izrade novoga zakonskog teksta.

Nakon tog objašnjenja zastupnik **Mateša** povukao je i ovaj svoj amandman.

Time je okončano izjašnjavanje o amandmanima pa je uz 77 glasova »za«, 16 »protiv« i četiri »suzdržana« Zastupnički dom donio Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenoj zaštiti u tekstu kako ga je predložila Vlada, zajedno s usvojenim amandmanima.

J. Š.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O PLAĆANJU DOPRINOSA ZA MIROVINSKO OSIGURANJE U 2001. GODINI

I u 2001. godini manje stope doprinosa za mirovinsko osiguranje

Zastupnici Zastupničkog doma većinom su glasova donijeli Zakon o plaćanju doprinosa za mirovinsko osiguranje u 2001. godini hitnim postupkom, a Županijski dom nije raspravljao o zakonskom prijedlogu, budući da je Zakon donesen prije nego što je zakonski akt došao na dnevni red Doma. Radna tijela Zastupničkog doma uputila su pozitivno mišljenje, kao i ona Županijskog doma (za zakonodavstvo i za unutar-nju politiku i lokalnu samoupravu).

O PRIJEDLOGU

Prijedlogom zakona o plaćanju doprinosa za mirovinsko osiguranje u 2001. godini predviđa se i nadalje osigurati sredstva za obvezno mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti.

U skladu s člankom 140., stavkom 4. Zakona o mirovinskom osiguranju za svaku kalendarsku godinu, stope doprinosa za mirovinsko osiguranje utvrđuje Hrvatski sabor, a obračunavaju se u postotku od osnovice za obračun doprinosa, te drugim prihodima kako bi se pokrili očekivani izdaci za provedbu osiguranja i isplata mirovina.

U 1999. godini ukupna stopa doprinosa od 21,50 posto (doprinos iz plaće 10,75 posto i na plaću 10,75 posto) nije bila dostatna za održavanje financijske stabilnosti Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje koji bi poslovnu godinu 1999. završio s gubitkom da rebalansom proračuna nisu odobrena dodatna financijska sredstva.

U 2000. godini Uredbom o plaćanju doprinosa za mirovinsko osiguranje od 1. siječnja do 30. lipnja 2000. godine utvrđene su stope doprinosa koje su ostale nepromijenjene u odnosu na 1999. godinu, a od 1. lipnja 2000. prema Zakonu o plaćanju doprinosa za mirovinsko osiguranje od 1. lipnja do 31. prosinca 2000. godine, u skla-

du s Programom Vlade RH i predloženim mjerama ekonomske politike, ukupna stopa doprinosa iznosila je 19,50 posto (iz plaće 10,75 posto i na plaće 8,75 posto).

Ovim Prijedlogom zakona predlaže se stopa doprinosa koja je nepromijenjena u odnosu na onu utvrđenu u drugoj polovici 2000. godine i iznosi 19,50 posto (iz plaće 10,75 posto i na plaće 8,75 posto). Na osnovi procijenjenih pokazatelja proizlazi da u 2000. godini stopa doprinosa neće biti dostatna za pokriće izdataka za mirovine što će utjecati na dodatna sredstva iz proračuna (izmjene i dopune proračuna), ali i na iskazivanje gubitka koji će aproksimativno biti 650.000.000,00 kn.

Doprinosi za mirovinsko osiguranje plaćaju osiguranici, poslodavci te drugi obveznici utvrđeni zakonom, a ostali prihodi za provedbu mirovinskog osiguranja su prihodi iz državnog proračuna za pokriće izdataka za prava ostvarena pod povoljnijim uvjetima te prihodi od dividendi, kamata i drugo.

Zakonom koji se predlaže ujedno je uređeno pitanje plaćanja dijela doprinosa za hrvatske ratne invalide iz Domovinskog rata i za invalide rada.

U odnosu na Zakonom utvrđene obveze, Prijedlogom zakona predložene su neke iznimke. Riječ je o osnovici za izaslane zaposlenike (tzv. detaširane radnike) kojima će ono, kao i u prethodnoj 2000., biti plaća koju bi ostvarili za iste, odnosno slične poslove u Republici Hrvatskoj prema kolektivnom ugovoru, pravilniku o radu, odnosno ugovoru o radu povećana za 20 posto. Ako plaća nije ostvarena, odnosno ako je ona manja od isplaćene prosječne plaće iz prethodne godine u RH prema podacima Državnog zavoda za statistiku i kao takva uvećana za 20 posto, doprinos za mirovinsko osiguranje obračunavat će se i uplaćivati na osnovicu

koju čini prosječna plaća isplaćena u prethodnoj godini u Republici Hrvatskoj prema podacima Državnog zavoda za statistiku, uvećana za 20 posto. Hrvatska udruga poslodavaca ujedno predlaže da za izaslane zaposlenike na osnovi međunarodnog sporazuma o broju radnih dozvola, osnovica ne može biti niža od prosječne plaće iz prethodne godine u grani djelatnosti kojoj tvrtka pripada. Na osnovice utvrđene ovim prijedlogom zakona primjenjuje se utvrđena stopa doprinosa ukupno od 19,50 posto. Osnovica na koju je obračunat i plaćen doprinos je osnovica i za ostvarivanje prava.

Pomorci na hrvatskim brodovima u međunarodnoj plovidbi pod hrvatskom zastavom neće plaćati doprinos za plaću, kako to propisuje ZOMO, već, iznimno, na osnovicu osiguranja koju će propisati Zavod, a obveznik plaćanja doprinosa nije poslodavac, već, iznimno, navedeni pomorci.

S obzirom na tešku financijsku situaciju, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje će (kao i u 1999. i 2000. godini) biti oslobođen plaćanja doprinosa na naknade plaća za vrijeme bolovanja i za vrijeme korištenja obveznog porodiljnog dopusta, te roditeljima djeteta kojemu je potrebna pojačana briga i njega.

Radi osiguranja potrebnih sredstava za ispunjenje zakonom utvrđenih prava i obveza, zakonom koji se predlaže utvrdile bi se stope doprinosa za obveznike plaćanja doprinosa za mirovinsko osiguranje i to: za poslodavce na plaću i iz plaće te na plaću za staž s povećanim trajanjem koji se priznaje osiguranicima kod njih zaposlenih; za osiguranike – osiguranici iz članka 10. stavka 1. točke 4. i članka 11., 14., 16. i 17., na osnovicu osiguranja koju zavod utvrdi općim aktom; za Hrvatski zavod za zapošljavanje za osiguranike-nezaposlene osobe; za Hrvatski zavod za zdravstve-

no osiguranje za osiguranike koji su na bolovanju, porodiljnom dopustu, koji su na dopustu radi njege djeteta s težim smetnjama u razvoju i drugo, a za koje taj Zavod isplaćuje naknadu plaće; za nadležni centar za socijalnu skrb za osiguranike-roditelje djeteta s težim smetnjama u razvoju za koje taj centar isplaćuje naknadu plaće; za Republiku Hrvatsku:

– za roditelje koji obavljaju roditeljsku dužnost u prvoj godini života djeteta (članak 15. ZOMO);

– za dio staža korisnika invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad iz članka 25. stavka 6. ZOMO;

– za isplaćene naknade nakon isteka obveznog porodiljnog dopusta od jedne odnosno tri godine života djeteta i novčane naknade za posvojiteljski dopust.

Potpuno odnosno djelomično oslobođanje od plaćanja doprinosa utvrđuje se na način da doprinos po stopi od 10,75 posto: poslodavci za Hrvatske ratne invalide (HRVI) kod njih zaposlene i HRVI ako su sami obveznici plaćanja doprinosa; Zavoda za zapošljavanje za nezaposlene HRVI 9,75 posto te po istoj stopi kao i poljoprivrednici i članovi njihovih kućanstava, a Republika Hrvatska 10,75 posto odnosno 9,75 posto. Na naknade umjesto plaće doprinos po stopi od 16,50 posto plaća Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, nadležni centar za socijalnu skrb, odnosno Republika Hrvatska za ratne i vojne invalide odnosno invalide rada.

Utvrđivanjem obveze organizacije ovlaštene za obavljanje platnog prometa da po nalogu Zavoda izvrši naplatu doprinosa prije svih drugih obveza obveznika plaćanja doprinosa omogućava se učinkovitija naplata dužnih doprinosa, a zbog istih razloga predlaže se da prisilnu naplatu izvrši porezna uprava ili Zavod.

Zbog iznimaka predloženih prijedlogom zakona ostvarit će se manjak sredstava u ukupnom iznosu od 539 milijuna 387 tisuća i 380 kuna od čega se 79 milijuna 387 tisuća i 380 kuna odnosi na izaslane zaposlenike i pomorce, a sredstva u iznosu od 460 milijuna kuna odnose se na sredstva od doprinosa na naknade koje je obavezan plaćati Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje.

Hrvatski udruga poslodavaca predlaže da najniža osnovica za izaslane zaposlenike na osnovi međunarodnog sporazuma o broju radnih dozvola bude prosječna plaća iz prethodne godine u grani djelatnosti kojoj tvrtka pripada.

Procjenjuje se da je broj navedenih zaposlenika 5 tisuća. Budući da je procijenjena prosječna plaća zaposlenih u građevinarstvu za 2000. godinu (trenutno je za tu granu djelatnosti potpisan sporazum o broju radnih dozvola) 3 tisuće 912 kuna, u skladu s Prijedlogom zakona obveza plaćanja doprinosa u 2001. godini iznosila bi 45 milijuna 770 tisuća 400 kuna, što je 50,36 posto manje od obveze utvrđene ZOMO-om.

Zavod će zbog oslobođanja plaćanja doprinosa pomoraca na način propisan ZOMO-om, ostvariti manje prihoda od doprinosa u iznosu od 283 tisuće 680 kuna.

Zbog oslobođanja plaćanja Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje Zavod će u 2001. godini imati manjak prihoda od doprinosa u iznosu od 460 milijuna kuna.

Ukupni iznos sredstava iz doprinosa predviđen za 2001. godinu iznosi 14 milijardi 267 milijuna 840 tisuće kuna, uz ispunjenje zakonom utvrđene obveze plaćanja. Ukupni redovni prihodi od doprinosa neće biti dostatni za pokriće izdataka za mirovine u visini od 18 milijardi 864 milijuna 840 tisuća kuna, iz čega proizlazi da će posljedice koje će proisteći donošenjem zakona, biti dodatna potrebna sredstva za provedbu zakona (osim predložene stope doprinosa kao redovni prihod), transferi iz proračuna u visini od milijardu 990 milijuna kuna, koji proizlaze iz procjene gubitka u 2000. godini od 650 milijuna kuna i procjene u 2001. godini u iznosu od milijardu 340 milijuna kuna.

Zakon o plaćanju doprinosa za mirovinsko osiguranje u 2001. godini predloženo je donijeti po hitnom postupku radi sprječavanja i otklanjanja većih poremećaja u gospodarstvu i osiguranja kontinuiteta priljeva sredstava za podmirenje prava i obveza iz mirovinskog osiguranja.

RADNA TIJELA

Odbori ŽUPANIJSKOG DOMA za zakonodavstvo te za unutarnju politiku i lokalnu samoupravu pozitivno su ocijenili predmetni zakonski prijedlog i odlučili Domu predložiti da Zastupničkom domu preporučí donošenje Zakona o plaćanju doprinosa za mirovinsko osiguranje u 2001. godini.

Odbor ZASTUPNIČKOG DOMA za zakonodavstvo podupire donošenje Zakona o plaćanju doprinosa za mirovinsko osiguranje u 2001. godini, ali uz amandman na članak 7., stavke 1., 3. i 4. Prijedloga. U stavku 1. i 3.

predloženo je nomotehnički uskladiti izričaj sukladno posebnim propisima odnosno preostalim odredbama Zakona.

Rješenje iz stavka 7. ocijenjeno je neprihvatljivim i suprotnim Ustavu Republike Hrvatske, prema kojemu se prava po osnovi plaćanja doprinosa određuju aktom Zavoda i to na temelju osnovice koju također određuje Zavod i to prema stupnju stručne spreme. Amandmanom bi se obveza utvrđivanja osnovice dala u nadležnost Vlade Republike Hrvatske. Odbor je također predložio preispitati rješenja sadržana u članku 6. u odnosu na rješenja iz Konačnog prijedloga Općeg poreznog zakona, kako u odnosu na prioritet pri naplati doprinosa, tako i glede tijela koje će izvršiti prisilnu naplatu, te glede doznačivanja sredstava na poseban račun Zavoda.

Odbor Zastupničkog doma za financije i Državni proračun je na svojoj sjednici, nakon rasprave, većinom glasova odlučio podržati donošenje Zakona o plaćanju doprinosa za mirovinsko osiguranje. U raspravi su iznesene primjedbe da bi stope doprinosa za mirovinsko osiguranje trebalo uskladiti s eurokonvencijama tako da se iste stope odnose i na poslopramca i na poslodavca. Također, potrebno je sve podatke uskladiti s Državnim proračunom za 2001. godinu.

Odbor Zastupničkog doma za rad, socijalnu politiku i zdravstvo, kao matično radno tijelo, podržava donošenje predmetnog zakona.

RASPRAVA

Pred zastupnicima Zastupničkog doma uvodno je zakonski prijedlog obrazložio ministar rada i socijalne skrbi **Davorko Vidović**, a **Snježana Biga-Friganović** iznijela je stajalište Odbora Zastupničkog doma za rad, socijalnu politiku i zdravstvo, koji je o zakonskom aktu raspravljao kao matično tijelo.

Daljnji rast deficita

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorila je potom dr. **Ljerkica Mintas-Hodak**, koja je konstatala kako je stopa doprinosa za mirovinsko osiguranje od 1. lipnja smanjena sa 21,5 posto na 19,5 posto, a ta je stopa zadržana i u 2001. godini.

Očito je da predviđeni iznos sredstava iz doprinosa neće biti dostatan za pokriće izdataka za mirovine u 2001. godini. Već se sada predviđa da će se manjak namaknuti transferima iz Državnog proračuna u visini od 2 milijarde kuna, a ne zna se koliki će iznos zapravo biti potreban.

Zastupnici HDZ-a ne podržavaju ovakav zakonski prijedlog, budući da se stopa doprinosa smanjivala radi smanjenja cijene rada, čime bi se stimuliralo zapošljavanje u Hrvatskoj, a do čega nije došlo. Nadalje, zastupnici HDZ-a smatraju da nema opravdanog razloga da se i u sljedećoj godini nastavi primjenjivati jednostrano (samo poslodavcima) smanjena stopa. Gubici Mirovinskog fonda i dalje se povećavaju, a generirani su samom činjenicom što je i stopa od 21,5 posto bila nedostatna.

• Jednostrano smanjenje stope doprinosa još je 2000. godine ocijenjeno neustavnim, a osim toga je u Hrvatskom saboru ratificirana Konvencija Međunarodne organizacije rada o minimalnim normama socijalnog osiguranja, prema kojoj ukupni doprinosi za osiguranje ne smiju biti viši od 50 posto na teret radnika.

Smanjenje plaća korisnika Državnog proračuna, za koje se zna da su najredovitije platiše doprinosa dodatno će otežati situaciju.

Jednostrano smanjenje stope plaćanja doprinosa još je 2000. godine ocijenjeno neustavnim, a osim toga je u Hrvatskom saboru ratificirana Konvencija Međunarodne organizacije rada o minimalnim normama socijalnog osiguranja, prema kojoj ukupni doprinosi za osiguranje ne smiju biti više od 50 posto na teret radnika. Do početka primjene spomenutih odredbi, u Hrvatskoj je u posljednjih 10 godina taj teret uvijek bio ravnomjerno raspoređen između radnika i poslodavaca.

U nekim zemljama postoji čak mogućnost da poslodavac može izdavati više od radnika, ali nigdje, osim u Hrvatskoj, ne postoji obrnuto rješenje.

Iz proračuna se namiruje manjak koji nastaje jer je zakonom predviđena stopa nedostatna.

Sljedeći razlog zbog kojeg zastupnici HDZ-a ne mogu podržati zakonski prijedlog je rješenje prema kojem se iznimno u 2001. godini predlaže obračunavanje doprinosa za izaslane zaposlenike, temeljem iznosa plaće koju bi ostvarili za slične poslove u Hrvatskoj, a ne prema Zakonu o mirovinskom osiguranju, čime se obveza poslodavaca smanjuje za 20 posto, a time i prihodi Mirovinskog fonda.

Prijedlogom zakona također se utvrđuje da se za izaslane zaposlenike utvrđuje najniža osnovica, a za radnike zaposlene na osnovi međunarodnih sporazuma utvrđuje se osnovica kao prosječna plaća iz prethodne godine u grani djelatnosti kojoj tvrtka pripada.

Na taj će način Mirovinski fond prikupiti čak 50,36 posto manje prihoda nego što bi temeljem tih radnih dozvola (njih 5 tisuća) inače prikupio.

Potrebno je reformirati sustav zdravstvenog i mirovinskog osiguranja

Zvonimir Sabati govorio je u ime Kluba zastupnika HSS-a. Složio se kako stopa od 21,5 posto nije bila dostatna za pokrivanje izdataka za mirovine osiguranicima Fonda, a o stopi od 19,5 posto ne treba ni govoriti.

Zastupnik je rezimirao osnovne intencije zakonskog prijedloga i ustanovio da će, radi iznimaka iz akta, manjak sredstava dostići gotovo 540 milijuna kuna. Međutim, zakonski prijedlog nije reformski zakon za izvanproračunske fondove, već se njime uređuju statusi obveznika plaćanja stope doprinosa, te međusobni odnos mirovinskog i zdravstvenog fonda. Oba fonda se već godinama nalaze u ozbiljnim poteškoćama i potrebna je njihova ozbiljna reforma. Zastupnici HSS-a podržavaju potpuno i djelomično oslobađanje od plaćanja doprinosa hrvatskih ratnih i vojnih invalida i invalida rada, te poljoprivrednika i članova njihovih obitelji. Naravno da ne ohrabruje činjenica da će manjak trebati namiriti iz državnog proračuna od minimum 2 milijarde. Zastupnici se nadaju kako će se uskoro prionuti reformi mirovinskog i zdravstvenog osiguranja, te podržavaju donošenje predmetnog zakona, kao i napore koje ulaže Vlada Republike Hrvatske da se uvede cjelovit sustav obračuna svih vrsta doprinosa i poreza na dohodak u skladu s načinom isplate plaće.

Tonči Tadić složio se, u ime Kluba zastupnika HSP-a i HKDU-a s argu-

mentima koje je iznijela u ime Kluba zastupnika HDZ-a zastupnica Mintas-Hodak, dodajući kako svaka Vlada ima pravo uređivati ovu problematiku kako misli da je najbolje, ali da će se najbolje vidjeti rezultati pri zbrajanju gubitaka fonda iduće godine.

Podsjetio je na Konvenciju br. 102 Međunarodne organizacije rada, o kojoj je zastupnica Mintas-Hodak već govorila i kojoj je Republika Hrvatska pristupila, ratificirala je i uvrstila u svoje zakonodavstvo, te je citirao dijelove tog međunarodnog dokumenta.

Ivan Milas (HDZ) konstatirao je kako je zadaća države da štiti slabijega, a socijalne države da pomaže slabije. U sukobu rada i kapitala socijalna bi država trebala biti na strani slabijega, dakle radnika.

U vrijeme kad se industrija toliko usavršava i kad je udio rada sve manji, smanjena cijena rada, poglavito u zemljama koje se nalaze u tranziciji, dovodi do radno intenzivnih investicija i napretka prljave industrije, kako se pokazalo na latino-američkom modelu.

I hrvatska Vlada, nažalost, ide tim putem jer smanjuje doprinose i olakšava poziciju poslodavcima, a na račun radnika. U isto vrijeme se smanjuju prava iz mirovinskog i zdravstvenog osiguranja. U Švedskoj ili Njemačkoj nikad nije dolazilo do problema ulaska kapitala ili otvaranja novih radnih mjesta, iako je cijena rada izrazito visoka. Ovaj nas put vodi u Latinsku Ameriku, a ne u Europu, jer su europski standardi sadržani, među ostalim, i u Konvenciji Međunarodne organizacije rada, prema kojoj je određeno da se teret doprinosa u najgorem slučaju mora ravnomjerno raspodijeliti između radnika i poslodavca.

Hrvatska postupa upravo suprotno i to je na sramotu državi koja je dugo bila socijalno orijentirana.

Isplata mirovina osiguranicima koji su pravo na mirovinu ostvarili u BiH

Milan Kovač (HDZ) ponovno je upozorio na problem s obustavom isplata mirovina osiguranicima koji su to pravo ostvarili na području republika bivše SFRJ, prema Odluci Vlade Republike Hrvatske od 13. travnja 2000. godine, naglašavajući kako je riječ o 9,5 tisuća hrvatskih građana koji nisu primili mirovine već 7 mjeseci, a uglavnom su prognanici i najugroženija su skupina građana treće životne dobi u Republici Hrvatskoj.

Njihove apele je Ministarstvo rada i socijalne skrbi uvrstilo u zakonski prijedlog, koji je, međutim, Vlada odbila. I Odbor Zastupničkog doma Hrvatskog sabora za useljeničtvo je upućivao zaključke Vladi da pronade neko rješenje dok Republika Srpska ne počne isplaćivati mirovine tim ljudima. Oni se čak ne mogu ni vratiti na svoja ognjišta i regulirati dokumente koji su im potrebni za dobivanje statusa socijalnog slučaja i koristiti socijalnu pomoć.

Elektra i ostala javna poduzeća im redovito isključuju struju, plin i ostalo, jer nemaju s čim platiti režije, moraju se ponovno seliti, jer ne mogu ostati u smještaju koji im je dodijeljen u progonstvu.

Unatoč apelima da se tim ljudima dostavi dio humanitarne pomoći iz robnih zaliha, nitko nije poduzeo ništa, ali je zato Vlada Republike Hrvatske osigurala papir iz državnih robnih zaliha kako bi se mogao objavljivati dnevni list »Republika«. Na kraju je svog izlaganja zastupnik zamolio Vladu da u saborsku proceduru uputi prijedlog zakona kojim bi se reguliralo to pitanje, jer je krajnje vrijeme da se to učini.

Ti se ljudi ne mogu vratiti u svoje domove, a ne mogu ostvariti svoje pravo na mirovinu, jer im nadležni organi Republike Srpske osporavaju to pravo, nakon što je Dodik izgubio izbore.

Ministar rada i socijalne skrbi **Davorko Vidović** zahvalio je svima koji su se zalagali za punjenje prihoda Mirovinskog fonda, sa stajališta resornog ministra.

Ispricao se potom zbog omaške jer podaci iz zakonskog prijedloga nisu bili usklađeni s Državnim proračunom i Zakonom o izvršenju državnog proračuna za 2001. godinu, koji su u međuvremenu doneseni u Hrvatskom saboru. Sasvim je izvjesno da prema postojećim stopama doprinosa za mirovinsko osiguranje neće biti moguće namaknuti dostatna sredstva za isplatu mirovina, te da će se dio morati alimentirati iz Državnog proračuna.

Složio se i s premisama zastupnice Mintas-Hodak i zastupnika Tadića ko-

ji su se pozivali na 102. Konvenciju Međunarodne organizacije rada, prema kojoj Republika Hrvatska doista ima obveze, međutim, prošle su godine doprinosi u svega 32,1 posto išli na račun radnika, pa je jasno kako se ne krše odredbe spomenute Konvencije. Čak i nakon intervencija koje se predviđaju ovim zakonskim prijedlogom, taj udio ne bi trebao prelaziti 40 posto na račun radnika.

• Prošle su godine doprinosi u visini od svega 32,1 posto išli na teret radnika, pa je jasno kako se ne krše odredbe Međunarodne konvencije.

Ministar je nadalje ustvrdio kako nije potrebno dodatno pojašnjavati koristi koje proizlaze iz smanjene stope doprinosa poslodavcima za mirovinsko osiguranje, a samim tim i smanjenje cijene rada.

Argumentacija prema kojoj taj potez nije bio koristan jer nije došlo do povećanja zapošljavanja u posljednjih 6 mjeseci nije vjerodostojna, budući da taj proces ne ovisi samo o predmetnoj varijabli, već i o čitavom nizu drugih faktora.

Komentirajući argumente protiv politike detašmana, predložene zakonskim aktom, koje je iznijela Ljerka Mintas-Hodak, ministar je kazao kako bi se složio s njima kad bi zastupao isključivo resorsko stajalište, međutim, činjenica je da se na taj način stimulira zapošljavanje 5 tisuća ljudi koji rade u inozemstvu.

Zahvalio je svima koji su govorili u prilog socijalnoj politici i kako bi trebala izgledati socijalna država, međutim, zakonskim se prijedlogom ni u jednom dijelu ne dovodi u pitanje zaštita prava radnika.

Zastupnik Kovač, nastavio je ministar Vidović, je govorio o problemu koji nije direktno vezan uz predmetni zakonski akt, i iako se slaže s činjenicom da problem postoji, ne slaže se s ocjenom da je riječ o najugroženijoj

populaciji u Republici Hrvatskoj, ne želeći umanjiti njihove probleme. Uostalom, čak 160 tisuća ljudi u Republici Hrvatskoj prima socijalnu pomoć.

Za ispravak netočnog navoda javio se **Ivan Milas**, jer drži da je netočno tvrditi kako smanjenje stope doprinosa poslodavcima ne utječe na radnike i razinu njihovog standarda. Izravno su mu smanjena prava iz mirovinskog i zdravstvenog osiguranja, jer s manjom plaćom, u slučaju bolesti neće moći plaćati tolike participacije.

Ljerka Mintas-Hodak javila se za riječ s istom namjerom, kao i prethodni govornik, jer drži kako ministar Vidović pogrešno tumači članak 71., točku 2. Iz državnog proračuna financira se deficit Fonda, a ne dio mirovina. Mirovine se još uvijek isplaćuju isključivo iz doprinosa. U Zakonu nigdje ne postoji da se one isplaćuju dijelom iz prihoda od poreza, a dijelom iz doprinosa, tako da radnici zapravo dva puta plaćaju. Stoga drži da su zaposlenici ipak u puno lošijoj poziciji nego poslodavci, kojima su sada još smanjene stope doprinosa.

Milan Kovač se složio kako puno ljudi prima socijalnu pomoć, ali podsjeća da kategorija ljudi o kojima je on govorio ne može primati tu pomoć jer 90 posto njih ne može obaviti potrebnu dokumentaciju. Napomenuo je i da mnogi primaju mirovinu, a doprinose su uplaćivali u Republici Srbiji, dok se čeka sukcesija.

Ministar se potom izjasnio o amandmanu na članak 7. koji je podnio Odbor Zastupničkog doma za zakonodavstvo. Amandman je prihvaćen, osim u dijelu koji se odnosi na stavak 3., a kojim je predloženo izmijeniti terminologiju tako da se umjesto riječi »sporazum« unese riječ »ugovor«. Podnositelj amandmana je odustao od tog dijela.

Zastupnici Zastupničkog doma su većinom glasova (73 »za«, 28 »protiv« i 2 »suzdržana«) donijeli Zakon o plaćanju doprinosa za mirovinsko osiguranje u 2001. godini, u tekstu kako ga je predložio predlagatelj, zajedno s amandmanom. I.K.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENI ZAKONA O MIROVINSKOM OSIGURANJU

Zastupnički je dom jednoglasno sa 84 glasa, hitnim postupkom, prihvatio prijedlog Vlade da izmjenom i dopunom važećeg Zakona o mirovinskom osiguranju uredi da ubuduće Republika Hrvatska plaća doprinos za

slučaj invalidnosti i tjelesnog oštećenja prouzročenog ozljedom na radu ili profesionalnom bolesti za učenike i studente na dodiplomskom studiju za vrijeme praktične nastave, odnosno stručne prakse koja je sastavni dio njihove izobrazbe. Ovo rješenje postaje sastavnim dijelom točke 1. stavka 4. članka 145. Zakona o mirovinskom osiguranju. Prema riječima ministra rada i socijalne skrbi **Davorika Vidovića** u Zastupničkom domu, za ovo se pravo, koje nije novo, treba u Proračunu osigurati godišnje oko 40 milijuna kuna.

Županijski dom o tome prijedlogu nije raspravljao, jer ga je Zastupnički dom već donio.

Po važećem zakonu obveznici ovog plaćanja bili su škole i visoka učilišta, ali ih nisu izvršavali jer im nisu bila osigurana dostatna sredstva iz Državnog proračuna te je takvo stanje stvaralo poteškoće u urednom poslovanju škola i visokih učilišta. Donošenjem ovog zakona takvo se stanje popravljalo, a razlozi hitnosti nalaze se u potrebi da se u Državnom proračunu za 2001. godinu osiguraju sredstva za provođenje. Zakonski prijedlog podržala su i radna tijela obaju saborskih domova. U Županijskom domu **Odbor za unutarnju politiku i lokalnu samoupravu** a u Zastupničkom domu **Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo**. **M. P.**

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O DOPUNAMA ZAKONA O BANKAMA

Olakšica za banke nakon stečaja i preustroja

Rasprava o ovom zakonskom prijedlogu, što ga je podnio zastupnik u Zastupničkom domu **Vilim Herman (HSL)**, provedena je u Županijskom domu, u prvom čitanju i rezultirala davanjem pozitivnog mišljenja. Vlada je uputila negativno mišljenje a u Zastupničkom domu Prijedlog je, zajedno s brojnim drugim temama, zbog nedostatka vremena odgođen za slijedeću sjednicu.

O PRIJEDLOGU

U obrazloženju uz zakonski prijedlog čitamo da je člankom 36. i 37. u stavku 2. Zakona o bankama (»Narodne novine«, br. 161/98.), propisano da novoosnovane banke, po dobivanju odobrenja za rad od Hrvatske narodne banke, mogu obavljati bankarske poslove prikupljanja depozita i štednje građana u domaćoj i stranoj valuti po isteku tri (3) godine nakon dobivanja rješenja o odobrenju za rad banke. Ove odredbe Zakona o bankama treba dopuniti odredbom kojom će se utvrditi da se odredbe članaka 36. i 37. stavka 2. Zakona o bankama ne odnose na banku koja počinje

poslovanje nakon provedenog stečaja i preustroja banke. Predložene dopune su nužne kako bi se novoosnovanoj banci proizašlo iz stečaja odmah omogućio rad jer svaka takva banka ima prostorne, kadrovske i ostale uvjete, kao i komintente među ranijim štedišama i ostalim građanima.

STAV VLADE

Vlada je uputila svoje Mišljenje glede ovog zakonskog prijedloga i u njemu stoji:

»Zakon o bankama (»Narodne banke«, broj 161/98) ne poznaje institut osnivanja banke temeljem preustroja, te takva institucija mora udovoljavati svim zakonskim uvjetima i proći sav propisani postupak za dobivanje odobrenja za rad, kao i svaka druga institucija. Zadržanje u pojedini dio Zakona uvođenjem mogućnosti osnivanja banke temeljem preustroja, bilo bi nedosljedno.

Predloženim dopunama Zakona o bankama stvara se diferencijacija između banaka koje se osnivaju po propisanom postupku iz Zakona o bankama (članci 6.–16.), te banaka

koje su izgubile odobrenje za rad temeljem otvaranja stečajnog postupka i njihovog kasnijeg eventualnog preustroja. Na takav način bi se banke koje su nastale preustrojem iz stečajnog postupka preferirale u odnosu na banke koje nastaju redovnom procedurom«.

Slijedom iznjetoga Vlada Republike Hrvatske ne podržava Prijedlog zakona o dopuni Zakona o bankama, s Konačnim prijedlogom zakona, predlagatelja dr. sc. Vilima Hermana, zastupnika u Zastupničkom domu Hrvatskoga sabora.

RADNA TIJELA

O ovom su prijedlogu raspravljala radna tijela saborskih domova i različito se očitovale. **Odbor ŽUPANIJSKOG DOMA za zakonodavstvo** podržao je donošenje Zakona, **Odbor ZASTUPNIČKOG DOMA za zakonodavstvo** također je podupro donošenje i usprotivio se prijedlogu predlagatelja da se donese po hitnom postupku, s čime se predlagatelj složio i odustao od toga zahtjeva. Odbor je, međutim zaključio da će prije odlu-

čivanja o prihvaćanju Prijedloga prijaviti mišljenje Hrvatske narodne banke o tom zakonskom prijedlogu. **Odbor za financije i Državni proračun** raspravljao je o Prijedlogu kao matično radno tijelo, a budući da je predlagatelj odustao od predloženog hitnog donošenja raspravljalo je o njemu u prvom čitanju. Odbor je raspolagao i mišljenjem Vlade. U raspravi Odbora iznijeta su mišljenja, primjedbe i prijedlozi, prema kojima je neprincipijelnom politikom prema manjim, uglavnom regionalnim bankama (HNB i prijašnja Vlada) došlo do paraliziranja rada tih banaka i njihovog postupnog nestajanja; praktički se onemogućuje normalno poslovanje onih banaka koje su se kroz stečajni postupak preustrojile i nastavile s poslovanjem jer su stavljene u isti položaj kao i novoosnovane banke pa mogu tek nakon tri godine obavljati bankarske poslove prikupljanja depozita i štednje građana iako već imaju svoje komitente; predviđeno vrijeme od tri godine predugo je i treba ga znatno skratiti; dopune valja ugraditi u tekst novog zakona o bankama koji će u saborsku proceduru uputiti Vlada. U zaključku Odbora stoji da se prihvaća prijedlog te obvezuje Vladu da u što kraćem roku uputi u saborsku proceduru novi zakon o bankama u kojem će uzeti u obzir predložene izmjene sadržane u ovom Prijedlogu zakona.

Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu ne prihvaća Prijedlog zakona.

RASPRAVA

Ova je tema, zbog propusta, naknadno uvrštena u dnevni red, kao njegova dopuna o čemu se glasovalo, i prihvaćeno većinom glasova.

U raspravi Županijskog doma, zastupnicima se obratio predlagatelj dr. **Vilim Herman** i uvodno naveo motive koji su ga nagnali da sastavi ovaj zakonski prijedlog (iskazan pod naslovom »O prijedlogu«). Zatim je mišljenje Vlade prenio **Miljenko Fičor**, pomoćnik ministra financija, u kojem ona ne podržava Prijedlog zastupnika Hermana, a radi se o bankama koje su izgubile odobrenje za rad, »a to su slavonske banke, odnosno Slavonska banka«.

Mr. **Božidar Pugelnik** je u ime Kluba zastupnika HDZ-a apelirao da se prihvati ovaj zakonski prijedlog jer je u svome uvodnom govoru zastupnik Herman objasnio u kakvom se položaju nalaze banke u Slavoniji.

Podršku predloženom zakonu zastupnika Hermana uputio je i zastup-

nik **Ivan Brleković (HDZ)** držeći da se radi o rješenju koje ne bi trebalo odbaciti te da treba praviti bitnu razliku između novčarskih institucija koje se osnivaju prvi puta i onih o kojima govori Prijedlog.

Željko Režić (HSL) je bio mišljenja da je zbog činjenice da nam banke redom odlaze u stečaj potrebno podržati Prijedlog jer bi se ubrzalo njihovo vraćanje u život a pogotovo za Slavoniju čija je privreda vezana uz banke.

Prije glasovanja, za riječ se javio predlagatelj dr. **Vilim Herman**, i izrazio zaprepaštenje nad riječima predstavnika Vlade koji je, spomenuvši Slavonsku banku pokazao nepoznavanje materije. Bio je precizan i rekao da se ne radi o Slavonskoj banci koja je prošla sanaciju, a na primjedbu Vlade da zakon ne poznaje razliku, primijetio da je treba upoznati, tj. uvesti zakonom mogućnosti djelovanja. Zastupnik je mišljenja da ne treba slijediti važeći zakon dok sve banke budu upropaštene, i apelirao da se ne čeka to vrijeme.

Miljenko Fičor se ispričao precizirajući da nije mislio na Slavonsku banku, nego banku u Slavoniji.

Time je rasprava bila završena te se glasovalo. Velikom većinom glasova utvrđeno je pozitivno mišljenje glede ovog zakonskog prijedloga.

M. P.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENI ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O KOMUNALNOM GOSPODARSTVU

Zastupnički je dom jednoglasno, sa 81 glasom prihvatio predloženi zakon u drugom čitanju zajedno s podnijetim amandmanom Odbora za zakonodavstvo kojim se precizira predložena odredba, tj. da opći akti

jedinica lokalne samouprave i dalje ostaju na snazi do donošenja ovog a ne novog zakona kako to predlaže predlagatelj Vlada RH. O predloženom se zakonu pozitivno očitovao Županijski dom te u svojoj raspravi Odbor ZASTUPNIČKOG DOMA za gospodarstvo, razvoj i obnovu. U Županijskom domu je razloge pojašnio **Venko Čurlin**, zamjenik ministra za javne radove, obnovu i graditeljstvo.

Evo o čemu se radi:

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o komunalnom gospodarstvu (»NN« broj, 128/99) koji je stupio na snagu 1. siječnja 2000. godine utvrđeno je u članku 25. stavak 1. da su

jedinice lokalne samouprave dužne uskladiti svoje opće akte sa citiranim Zakonom.

Jedinice lokalne samouprave smatraju da predložene izmjene Zakona u velikoj mjeri otežavaju njihov rad u području komunalnog gospodarstva i da im je na taj način onemogućeno uređivanje odnosa u komunalnom gospodarstvu, stoga do 31. prosinca 2000. godine nisu uskladile svoje opće akte s odredbama Zakona.

Budući da je izrada izmjena i dopuna Zakona o komunalnom gospodarstvu u tijeku predlaže se da opći akti jedinica lokalne samouprave i dalje ostaju na snazi do donošenja Zakona.

M. P.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O SUDOVIMA

Kvalitetnija pravna zaštita

Odvajanje sudskih i upravnih funkcija od poslova sudske samouprave i uprave, uvođenje sudačkih vijeća kao središnjih tijela sudske samouprave, osiguranje stručnih kriterija za sudačku službu, vođenje stegovnog postupka po stručnim kriterijima te osmišljavanje sustava nadležnosti imenovanja i razrješenja predsjednika sudova, glavne su značajke Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima. Zastupnički dom je Zakon donio većinom glasova i hitnim postupkom, a predlagatelj je bila Vlada.

Županijski dom jednoglasno je podržao predložene izmjene Zakona.

O PRIJEDLOGU

Ustavni sud Republike Hrvatske svojom je odlukom ukinuo kao neustavne više odredaba Zakona o Državnom sudbenom vijeću. Tom odlukom Ustavni sud je odredio da će ukinute odredbe prestati važiti 31. listopada 2000. godine, a kasnije je to produženo zbog donošenja ustavnih promjena do 31. prosinca 2000. Time je ujedno određen i rok za usklađivanje zakona, osmišljavanje strategije reforme i donošenje odgovarajuće zakonske novele. U navedenom roku trebalo se donijeti zakon koji bi propisao nove ustavne norme, jer u protivnom prijeti nastanak ozbiljne pravne praznine.

Osnovni problemi koji su se nastojali riješiti predloženim Zakonom su odvajanje sudskih i upravnih funkcija (suđenja u užem smislu s jedne strane i poslova sudske samouprave i uprave, s druge strane) u personalnom i funkcionalnom smislu. Zatim, zaokruživanje koncepta sudačkih vijeća kao središnjih tijela sudske samouprave i prenošenje poslova vezanih uz kadrovsku politiku koje su do sada obavljali predsjednici sudova na sudačka tijela kao kolegijalna tijela sastavljena od izabраниh predstavnika sudaca. Promjene se odnose i na stvaranje sustava objektivnog vrednovanja sudaca i kandidata za sudačku službu te osiguranje da imenovanje i promicanje sudaca, ali i vođenje stegovnih postupaka budu utemeljeni na stručnim kriterijima kao i

na dokazanoj i objektivno povjerljivoj kvaliteti rada. Predloženim Zakonom osmislio se i sustav nadležnosti te imenovanja i razrješenja predsjednika sudova koje bi odgovaralo njihovoj bitnoj funkciji definiranoj zakonom i potvrđenoj odlukom Ustavnog suda te položajem suca koji se privremeno bavi obavljanjem poslova sudske uprave.

Rješavanje krize u pravosuđu

U dosadašnjoj praksi u posljednjih desetak godina nejasni uzajamni odnosi koji su vodili do stalnih sukoba, a uzrokovali su i blokadu institucionalnih mehanizama i prenošenje odlučivanja o bitnim pitanjima u pravosuđu u izvaninstitucionalne okvire. Jasna i transparentna podjela djelo kruga i odgovornosti pojedinih tijela trebala bi bitno pridonijeti reformi pravosuđa koja bi započela rješavanjem aktualne krize u pravosuđu. Jasnoća odnosa, podizanje pragova kvalitete i sustavno i učestalije ocjenjivanje rada sudaca, trebali bi pridonijeti osnovnom cilju, a to je podizanje kvalitete pravne zaštite u Republici Hrvatskoj.

Odlukom Ustavnog suda da su pojedine odredbe Zakona o Državnom sudbenom vijeću neustavne, Državno sudbeno vijeće nije više nadležno za imenovanje predsjednika sudova. Danom prestanka važenja odredaba o imenovanju predsjednika sudova, ni jedan sud ne bi imao predsjednika, pa poslove sudske uprave ne bi imao tko obavljati. To bi imalo za posljedicu da nove predmete ne bi imao tko davati u rad sucima, niti bi tko bio ovlašten za obavljanje drugih poslova sudske uprave o kojima ovisi redovno obavljanje osnovne zadaće suda. Radi toga predlaže se da Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima bude donesen hitnim postupkom.

RADNA TIJELA

Odbor ŽUPANIJSKOG DOMA za zakonodavstvo predložio je da Dom utvrdi prethodno mišljenje kojim će podržati donošenje ovog Zakona.

Odbori ZASTUPNIČKOG DOMA za zakonodavstvo i za pravosuđe nisu se protivili donošenju predloženih zakonskih promjena, a podržali su i prijedlog da to bude hitnim postupkom. Odbori su ujedno predložili Domu da donese zaključak kojim će obvezati Vladu da u roku od šest mjeseci podnese prijedloge novih zakona i to: Zakona o sudovima, Zakona o državnom odvjetništvu, Zakona o Državnom sudbenom vijeću i Zakona o Državnom odvjetničkom vijeću. Uz to su podnijeli i priličan broj amandmana te određene prijedloge i primjedbe.

Odbor za zakonodavstvo je predložio da predlagatelj svojim amandmanima doradi odredbe koje govore o rješenjima glede likvidacije odnosno stečaja trgovačkih društava, glede ovrhe koju provode trgovački sudovi, glede ocjenjivanja sudaca, te glede ostanka na dužnosti sudaca i sudskih savjetnika koji ne ispunjavaju uvjete za to radno mjesto.

Primjedbe koje Odbor za pravosuđe nije iskazao kao amandman, odnosile su se prvo na poziciju prekršajnih sudova i sudaca. Ta je pozicija upitna iz razloga što će o mnogim prekršajima odlučivati službenici državne uprave, drži Odbor. Zatim je to članak kojim se predloženi Zakon htio uskladiti s Europskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda. Odbor smatra da je u toj odredbi trebalo naglasiti kako odlučivanje i raspravljavanje suda mora uz pravično biti i javno. Drugo na što je ukazano je nadležnost prilikom nastupanja okolnosti za prestanak dužnosti predsjednika suda. Odbor je predložio da bi tada nadležnost mogao preuzeti predsjednik neposredno višeg suda u predmetnom slučaju. Posljednje na što je Odbor za pravosuđe ukazao bio je paralelni izbor članova sudačkih vijeća i imenovanje predsjednika sudova. Zaključak je da su to postupci koji bi trebali biti sukcesivni s kraćim i primjerenijim rokovima.

AMANDMANI

Četiri amandmana podnijela je **Jadranka Kosor (HDZ)**. Prvi se odnosio na dodavanje riječi »i javno« te »ra-

spravi i« u članku 3. koji govori o pravima, obvezama i kaznenoj odgovornosti građanske naravi. Zastupnica smatra da se od sudova očekuje pravično i javno raspravljanje i odlučivanje. Dalje je predložila da se sudac koji je na sudačku dužnost izabran prvi put ocjenjuje svake treće godine. Drži da ih ocjenjivanje svake godine stavlja u neravnopravan položaj. Trećim amandmanom predložila je brisanje odredbe da sadržaj ocjene predstavlja službenu tajnu, a četvrtim brisanje odredbe kojom se predsjedniku suda oduzima pravo da sudi.

Amandman je podnijela i **Milanka Opačić (SDP)**. Obrazložila je da je Upravni sud specijalizirani sud koji ocjenjuje zakonitosti upravnih akata svih tijela državne uprave i upravnih tijela jedinica lokalne samouprave, pa čak i zakonitosti upravnih akata koje donosi Hrvatski sabor i Vlada. Stoga smatra da je potrebno za imenovanje sudaca toga suda propisati strožije uvjete nego za suce Županijskog suda, Visokog prekršajnog suda Republike Hrvatske i Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske.

Mladen Godek (HSLs) drži kako je članak 36. predloženog Zakona protustavan budući da uvodi različitost položaja kandidata koji imaju jednake uvjete za suce i predsjednika suda određenog ranga. Zato je podnio amandman kojim bi sudačko vijeće objavilo oglas u »Narodnim novinama« pozivajući kandidate da se prijave u roku od 30 dana.

»Predsjednika suda bira sudačko vijeće između kandidata koje predlože suci toga suda«, amandman je **Kluba zastupnika HSLs-a**, a njime se potvrđuje načelo nezavisnosti sudstva.

Najviše amandmana vezano je uz sudačko vijeće

Podnositelj 18 amandmana bio je **Odbor za zakonodavstvo**. Predložio je da se riječi »u razumnom roku« zamijene riječima »javno u razumnom roku raspravlja i«, čime bi se izričaj te odredbe dopunio sukladno Konvenciji o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda. Značajne promjene doživio bi članak 19. koji govori o sudačkom vijeću. Uz usklađivanje izričaja tog članka u odnosu na prethodne, Odbor smatra kako je neprihvatljivo da mandat članova sudačkih vijeća počinje teći od 1. siječnja u prvoj godini razdoblja za koje su imenovani, a neodređen i nejasan je i pojam »razdoblje za koje su izabrani«,

te bi se taj stavak brisao. Tekst istog članka uređio bi se i sukladno razvidnosti da se namjerava propisati kako svi suci imaju pravo prijaviti se za kandidaturu ako ovim Zakonom nije drugačije propisano, a preciziralo bi se da su »podaci« potrebni za utvrđivanje valjanosti te kandidature i utvrđivanje liste. U nastavku izmjena članka 19. uređio bi se izričaj budući da se predsjednik i članovi izbornog povjerenstva imenuju a ne određuju. Izostavio bi se dio teksta kako ne bi došlo do situacije da ima sudaca koji ne bi mogli sudjelovati u izborima za članove sudačkog vijeća, a predloženo je i izostavljanje stavka 1. tog članka jer osnivanje radnih tijela za potrebe sudačkog vijeća ukazuje kao da je sudačko vijeće stalno tijelo. Članovi sudačkog vijeća biraju se tajnim glasovanjem te je neprihvatljivo da samo to vijeće može razriješiti pojedinog člana sudačkog vijeća, posljednja je promjena koja se odnosila na ovaj članak. Odbor je ukazao i na potrebu da se u članku 28. precizira da ocjena rada suca bude između ostalog temeljena i na usmenom i pisanom izražavanju na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu, a ne kako je u Zakonu navedeno, književnom hrvatskom jeziku i poznavanju stranih jezika. Što se tiče članka 36., koji određuje imenovanje predsjednika suda, predloženo je da oglas za to bude objavljen u najmanje jednim dnevnim novinama. Zatim, ukoliko osoba koja je izabrana na tu funkciju, prije nije bila sudac, bila bi dužna to prijaviti Državnom sudbenom vijeću, koje će ga imenovati sucem tog suda. Daljnje predložene promjene odnosile su se na to da sudačko vijeće kao kandidate za predsjednika suda predloži nadležnom ministru sve prijavljene osobe koje ispunjavaju uvjete, a ministar ne donosi odluku o tom prijedlogu, već odluku o imenovanju. Ostali amandmani koje je podnio odbor za zakonodavstvo bili su radi nomotehničkog i jezičnog uređenja teksta Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima.

Autor četiriju amandmana bio je i **Odbor za pravosuđe**. Prvim se, uređuje mogućnost suda da ustupi određene vrste predmeta drugom stvarno nadležnom sudu, ako prvi navedeni sud, zbog broja predmeta kojima je opterećen, ne može u razumnom roku održati rasprave i donijeti odluku. Drugi amandman je predvidio mogućnost da ne samo sudačko vijeće, već i ministar pravo-

suda ima pravo i dužnost pokrenuti postupak imenovanja predsjednika suda. Dalje je predloženo da oglas za prijavu kandidata za slobodno mjesto predsjednika suda objavljuje ministar pravosuđa. Stavkom drugim istog amandmana, proširio bi se krug onih koji se mogu javiti na oglas za predsjednika suda, te bi to mogli biti svi koji ispunjavaju te uvjete pa i osoba koja ne obnaša sudačku dužnost uz uvjet da se radi o istaknutom pravniku. Budući da likvidacije trgovačkih društava više ne provode trgovački sudovi, adekvatno tome podnesen je amandman koji precizira nadležnosti i rad trgovačkih sudova.

I **Županijski dom** je podnio amandmane. Razlog prvog je omogućavanje podjednakog opterećenja sudova. Predlaže se mogućnost ustupanja određene vrste predmeta s jednog na drugi stvarno nadležni sud, ako je sud koji je stvarno i mjesno nadležan preopterećen velikim brojem predmeta. Županijski dom smatra da je potrebno predvidjeti i mogućnost da ne samo sudačko vijeće, već i ministar pravosuđa ima pravo i dužnost pokrenuti postupak imenovanja predsjednika suda. Treći amandman odnosio se na davanje oglasa za kandidate za predsjednika suda. Taj oglas bi po mišljenju Županijskog doma trebalo objavljivati Ministarstvo pravosuđa. Ujedno je istim amandmanom predloženo da kandidat za predsjednika suda može biti sudac koji ispunjava uvjete te osoba koja ne obnaša sudačku dužnost uz uvjet da je riječ o istaknutom pravniku koji također ispunjava uvjete.

Amandmane je podnio i sam **predlagatelj**. Prvim se odredilo da prvostupanjski sudovi s više od 50 sudaca iz reda svojih sudaca biraju 6 članova sudačkog vijeća, koji zajedno s članovima sudačkog vijeća izabranog u višem sudu čine sudačko vijeće za taj sud. Zatim, da se za suca Županijskog suda, Visokog prekršajnog suda, Visokog trgovačkog suda i Upravnog suda može imenovati osoba koja je radila kao dužnosnik u sudu ili u drugim pravosudnim tijelima najmanje osam godina, najmanje deset godina kao javni bilježnik, nastavnik pravnih znanosti te na drugim pravnim poslovima najmanje dvanaest godina. Što se tiče sudaca Vrhovnog suda istim amandmanom je izmijenjeno da to može biti osoba koja je najmanje petnaest godina radila kao dužnosnik u sudu, u drugim

pravosudnim tijelima ili kao odvjetnik ili javni bilježnik. Kada je riječ o premještanju sudaca, Vlada je to rješenje nazvala privremenim, protiv kojeg sudac ima pravo prigovora. Posljednji amandman odnosio se na izjednačavanje osoba koje su radile kao sudski ili viši sudski savjetnici u pogledu godina rada s dužnosnicima u pravosudnom tijelu.

RASPRAVA

Zastupnike Županijskog doma s predloženim Zakonom upoznao je **Ranko Marijan**, zamjenik ministra pravosuđa, uprave i lokalne samouprave. Na kraju izlaganja je zaključio da je taj Zakon iznad i izvan politike i stranačkih odnosa, jer da regulira sudačku struku i sudbenu vlast ne razmišljajući puno o tome kako će biti politički ocijenjen nego isključivo o jačanju Hrvatske kao pravne države.

• Predloženi Zakon je iznad i izvan politike i stranačkih odnosa, jer regulira sudačku struku i sudbenu vlast ne razmišljajući puno o tome kako će biti politički ocijenjen nego isključivo o jačanju Hrvatske kao pravne države.

Tada je u ime Odbora za zakonodavstvo govorio **Ivan Brleković**. Rekao je da Odbor podnosi tri amandmana te ih je iznio i obrazložio. Svrha prvog amandmana je da bi i drugi stvarno nadležni sudovi mogli preuzimati na rješavanje predmete od onih sudova koji su preopterećeni. Slijedeći prijedlog išao je za tim da se daje mogućnost nadležnom ministru da uz sudsko vijeće i on može pokrenuti postupak za imenovanje predsjednika suda. Trećim amandmanom Odbor je predložio da ministar nadležan za poslove pravosuđa objavljuje oglas u »Narodnim novinama« i poziva kandidate da se prijave za slobodno mjesto predsjednika suda u roku od 30 dana.

Istim amandmanom odredilo bi se da kandidat za predsjednika suda može biti sudac ili osoba koja ne obnaša tu dužnost ukoliko ispunjava uvjete za suca tog suda.

Zastupnici su prihvatili prva dva amandmana, dok je treći izazvao manju raspravu.

Sporni pooštreni uvjeti za izbor sudaca

Žarko Katić (HSL) smatra da je formulacija, kako kandidati koji se mogu javiti na oglas za predsjednika suda moraju ispunjavati uvjete za suca tog suda, nejasna i komplicirana te smatra da bi trebalo navesti da osoba mora ispunjavati uvjete za suca. Ujedno je postavio pitanje predstavniku predlagatelja oko članka 27. kojim se pooštavaju uvjeti za izbor svih sudaca. Smatra da bi taj članak trebalo razbiti u tri alineje kako se ne bi preklapali uvjeti za suce prekršajnog, općinskog, trgovačkog, županijskog ili Vrhovnog suda.

Potom su zastupnici većinom glasova prihvatili formulaciju amandmana kako ga je predložio Odbor za zakonodavstvo.

Nakon rasprave za riječ se javio zamjenik ministra pravosuđa, uprave i lokalne samouprave **Ranko Marijan**. Rekao je kako je namjera ovog Zakona spriječiti prijašnju praksu da predsjednik suda može biti netko drugi osim suca te da ne prihvaća takav amandman.

Zastupnici Županijskog doma jednoglasno su podržali Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima.

I u Zastupničkom domu uvodno je govorio zamjenik ministra pravosuđa, uprave i lokalne samouprave **Ranko Marijan**. Uz ukupno pojašnjenje Zakona, naglasio je kako on nije bitno promijenio već postojeća rješenja, za koja je rekao da su korakom naprijed koji se dogodio u prošlih deset godina. Za normativnu zaštitu sudačke neovisnosti je rekao da je bila na zavidnom nivou, jedino što ju je demantirala praksa. Drži kako je veliki broj sudaca i prije bio iznad politike i da su obavljali čestito svoj odgovorni posao, što se, kaže, ne može reći za predstavnike zakonodavne i izvršne vlasti. Dodao je, kako se suci bore za

pojedinačnu i konkretnu pravdu i jedino je njihov rezultat vidljiv. Sve ostalo, smatra zamjenik ministra, bavljenje je globalnim stvarima i zadiranje u neke procjene i ocjene. Za predloženi Zakon je općenito rekao da vraća povjerenje javnosti u sudstvo, dodavši, kako u hrvatskom pravosuđu ima puno kvalitetnih i stručnih sudaca, te da njima mora biti prepuštena odluka o stegovnoj odgovornosti i o tome tko je kakav sudac, a predstavnici zakonodavne i izvršne vlasti trebaju raditi svoj posao.

Povjerenje javnosti sudbena vlast mora stvoriti sama

Za repliku se tada javila **Vesna Pusić (HNS)** te je zamolila predjedatelja da upozori zamjenika ministra kako ne bi držao lekcije zastupnicima. Što se povjerenja javnosti spram sudbene vlasti tiče, zastupnica smatra da to ovisi isključivo o samoj sudbenoj vlasti.

Na izlaganje gospodina Marijana osvrnuo se i **Luka Trconić**. Budući da se javio za riječ u ime Odbora za pravosuđe, rekao je samo da razumije takvo izlaganje, ali da ono nije bilo na mjestu. Iznio je potom sve primjedbe i amandmane koje je Odbor za pravosuđe podnio, pojasnivši ih. Na kraju je zamolio predlagatelja da još jednom razmotri odredbe koje je naveo kao nedorečene te da amandmane za koje drži da su opravdani usvoji.

Kao radno tijelo raspravljao je i Odbor za zakonodavstvo, izvjestiteljica kojeg je bila **Ingrid Antičević-Marinović**. Iznijevši stav Odbora da podupire donošenje predloženog Zakona, obrazložila je i pojasnila sve podnesene amandmane i primjedbe.

U raspravi se prvi za riječ javio u ime Kluba zastupnika SDP-a **Josip Leko (SDP)**. Drži kako su osnovni motivi predlaganja ovog Zakona odvajanje sudskih i upravnih funkcija od poslova sudske samouprave i uprave, uvođenje sudačkih vijeća kao središnjih tijela sudske samouprave, osiguranje stručnih kriterija za sudačku službu, vođenje stegovnog postupka po stručnim kriterijima te osmišljavanje sustava nadležnosti imenovanja i razrješenja predsjednika sudova. Sud bi trebao postati temeljno tijelo pune jurisdikcije, a to je valjan razlog da predloženi Zakon bude donesen u čemu će sudjelovati i Klub zastupnika SDP-a, zaključio je gosp. Leko.

Uzajamna vezanost i isprepletenost gospodarstva i pravosuđa tolika je da

se ne može zamisliti nikakav rast gospodarstva bez kvalitetnog i ažurnog pravosuđa, što se može nazvati pojmom pravne države, rekao je u ime Kluba zastupnika HSLŠ-a **Mladen Godek (HSLŠ)**. Kao najvažnije je ocijenio formiranje sudačkih vijeća, a zadovoljstvo je izrazio i zbog uvođenja pet godina staža za suca početnika prije nego postane sudac određenog suda. Ukazao je tada na problem za koji Klub nije podnio amandman, a to je pitanje sudova za prekršaje. Nedosljednim drži da za prekršajne sporove osim prekršajnog suda može biti nadležno neko drugo tijelo koje je izvan pravosuđa. Isto tako smatra lošim da na tim sudovima rade mladi ljudi koji su položili pravosudni ispit, a koji bi više koristili klasičnim sudovima. Potom je obrazložio one primjedbe radi kojih je Klub podnio amandmane. Zaključio je na kraju izlaganja kako ovaj Zakon nije idealan, ali da je ipak iskorak prema otklanjanju nagomilanih negativnosti u pravosuđu i prema ostvarenju zacrtanih ciljeva, pa makar oni ostali samo želje.

• Ovaj Zakon nije idealan, ali je ipak iskorak prema otklanjanju nagomilanih negativnosti u pravosuđu i prema ostvarenju zacrtanih ciljeva, pa makar oni ostali samo želje.

U ime Kluba zastupnika HSS-a govorila je **Ljubica Lalić (HSS)**. Rekla je da Klub smatra kako su izmjene nužne, ali je zabrinuta što se one donose hitnim postupkom čime se stvara mogućnost da se ne iznađu najbolja rješenja kojima bi se stvorili uvjeti za normalno, efikasno i samostalno funkcioniranje sudbene vlasti. Promjene su nužne, kaže zastupnica, zbog činjenice da na sudovima ima milijun i pol neriješenih predmeta, a ta brojka govori kako država nije osigurala efikasnu sudsku zaštitu svojim građanima i pravnim osobama. Uzroci evidentnoj neažurnosti su mnogobrojni, od neodgovarajućeg prostora, zastarjele tehnike, neorganiziranosti rada, nesposobnosti i neodgovornosti sudaca te podložnosti političkim moćnicima i regionalnim interesima, zaključuje zastupnica. Razlog takvom stanju u sudstvu vidi i u činjenici prekida kontinuiteta, budući da su u

jednom momentu bili razriješeni dužnosti svi suci, a na njihova mjesta postavljeni su oni bez ikakvog iskustva. Pitala se potom tko je kriv za takvo stanje, zakonodavac ili oni koji su iskoristili određene zakonske mogućnosti? Sada, kaže gđa Lalić, moraju se stvoriti zakonski okviri koji će onemogućiti koncentraciju moći i ostvariti neovisnost sudbene vlasti. Shodno tome naročito je podržala razgraničenje poslova suđenja, poslova sudske samouprave i poslova sudske uprave. Posebno pozitivnim je ocijenila odredbe o pravosudnoj policiji koja štiti i osigurava imovinu i osobe te održava red na sudu. Na kraju je rekla kako će Klub zastupnika HSS-a podržati predložene zakonske promjene te da očekuje da Vlada uskoro predloži cjelovit Zakon o sudovima kojeg bi trebalo donijeti redovnim postupkom.

Odluka Ustavnog suda nije razlog donošenju ovog Zakona

Ukinuće odredbe da Državno sudbeno vijeće imenuje predsjednike sudova, koje je predlagatelj naveo kao razlog presudan za donošenje Zakona po hitnom postupku ne stoji, smatra u ime Kluba zastupnika HDZ-a **Vladimir Šeks (HDZ)**. Ukinuće te odredbe važi tek od 1. siječnja 2000. godine i nema retroaktivno djelovanje, pojašnjava zastupnik te kaže kako je jedini razlog hitnog postupka taj što se želi iskoristiti ovlast ministra pravosuđa, uprave i lokalne samouprave da imenuje nove predsjednike sudova. Tada se gosp. Šeks osvrnuo na konkretne primjedbe rekavši kako protuustavnim drži odredbe prema kojima predsjednici sudova više ne mogu obnašati dužnost člana sudačkog vijeća, kao i da predsjednik suda ne može više biti sudac suda koji ima više od 20 sudaca. Protuustavnim drži i odredbu da suci trebaju znati hrvatski književni jezik, a za preustroj sudova kaže kako ozbiljno ugrožava neovisnost sudbene vlasti, budući da sudac može biti premješten na bilo koji sud u državi. Unatoč primjedbama, nadajući se da će Vlada prihvatiti dio amandmana koji rješavaju neke nedorečenosti gosp. Šeks je rekao da će Klub zastupnika HDZ-a glasovati za ovaj zakonski prijedlog.

Donošenje Zakona je podržao i Klub zastupnika HNS-a i LS-a. U ime Kluba **Darčko Šantić (HNS)** je potom rekao kako ovakav Zakon doista treba donijeti, bez obzira na to što su

neke odredbe Zakona o Državnom sudbenom vijeću proglašene neustavnim. S jedne strane razlozi za to su čisto praktične prirode, a s druge strane potrebno je usklađenje ovakvih zakona sa zakonodavstvom Europske unije te s međunarodnim ugovorima, konvencijama i poveljama, smatra zastupnik. Kvalitetnom novinom koju donosi ovaj Zakon, nazvao je razdvajanje sudske uprave od sudačke funkcije, proširenje nadležnosti sudačkih vijeća i mogućnost da suci kvalitetnije utječu na rad sudske uprave. Kriteriji i načini ocjenjivanja sudaca, pravo i obveza na usavršavanje i precizno razrađen način disciplinske odgovornosti tri su segmenta predloženog Zakona, koji bi trebali bitno utjecati na kvalitetu rada sudaca, zaključio je zastupnik. Primjedbe koje je iskazao glede Zakona svrstao je u tri generacije. Prvo je, treba li prekršajno sudovanje uključiti u sudovanje, zatim javljanje na oglas za izbor predsjednika suda samo sudaca sudova višeg ili istog stupnja i interna neovisnost sudova proširenjem ovlasti sudačkog vijeća, kaže gosp. Šantić. Spomenuo je tada da u odnosu na Europsku povelju o zakonima za suce i Europsku konvenciju o ljudskim pravima prilikom donošenja ovog zakona treba imati u vidu pravo na zakonitost suca i pravo na suđenje pred tijelom pune jurisdikcije, odnosno samo pred sudom. Na kraju izlaganja rekao je da će Klub zastupnika HNS-a i LS-a podržati donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima, te da će se pridružiti svima koji će dati svoj glas za zaključak kojeg su predložili odbori za zakonodavstvo i za pravosuđe.

Probleme bi trebalo riješiti specijalizacijom sudova

Milanka Opačić (SDP) smatra da ovaj Zakon neće u cijelosti riješiti sve probleme u pravosuđu. Ukazala je na milijun i 300 tisuća neriješenih predmeta, te to drži razlogom zbog kojeg bi vrlo brzo trebalo nešto napraviti. Prijedlozi za rješenje tog problema došli su iz redova sudaca, a jedan od njih je da se nadležnom ministru da ovlast kako bi dio prioritarnih predmeta izmjestio u sudove istog ranga koji su manje opterećeni, pojašnjava zastupnica. Rekla je dalje kako bi trebalo razmisliti i o specijalizaciji unutar sudova, budući da u svijetu postoje tzv. radni i obiteljski sudovi. Takva specijalizacija mogla bi se provesti i unutar hrvatskih sudova s

postojećim kadrovima te bi se na taj način radilo bolje, brže i pravednije, tvrdi zastupnica. Istaknula je još jedan problem s kojim se susreće sudbena vlast. To je problematika obiteljskih odnosa, a kod nas, kaže zastupnica, ona se rješava u upravnom postupku. Drži kako bi se sudskim postupkom uz poštivanje Konvencije o pravima djeteta bolje zaštitila obiteljska prava. Na kraju izlaganja ipak je zaključila da će predloženi Zakon uz prihvaćene amandmane biti prihvatljiv.

• Cilj predloženih promjena je izvršiti »čistku« u vrhu sudbene vlasti i dekretom smijeniti sve predsjednike sudova, te ojačati ulogu izvršne vlasti u odnosu na sudbenu.

Postavlja se pitanje koji je glavni cilj donošenja ovog Zakona i to hitnim postupkom, je li to rješavanje nekih problema ili nešto drugo, rekao je **Ivić Pašalić (HDZ)**. Tvrdi da je savim razvidno kako je cilj predloženih promjena izvršiti »čistku« u vrhu sudbene vlasti i dekretom smijeniti sve predsjednike sudova, te ojačati ulogu izvršne vlasti u odnosu na sudbenu. Izmjenama Zakona o sudovima, kaže dalje zastupnik, sudbena vlast gubi puno od svoje neovisnosti, puno od svojih samostalnih ovlasti koje se sele u izvršnu vlast, konkretno u Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave. Naglasio je kako se predloženim Zakonom ono što je bilo dobro mijenja te da se na taj način ide na niže standarde nego što ih Hrvatska trenutno ima, budući da će predsjednika suda birati ministar pravosuđa. Zaključio je izlaganje pitajući, je li to u interesu razvijanja Hrvatske kao demokratske i pravne države?

Replicirao je **Nenad Stazić (SDP)**. Rekao je kako je prijedlog da ministar pravosuđa određuje predsjednike suda djelo Ustavnog suda te da tu ne postoje nikakve centralističke tendencije.

Odluku Ustavnog suda ne komentiram, ali je činjenica da kada niste uspjeli smijeniti sve suce, onda pokušavate smijeniti sam vrh sudbene vlasti, odgovorio je **Ivić Pašalić (HDZ)**.

Ponovno se za riječ javio **Nenad Stazić (SDP)**, ali ovog puta za ispra-

vak netočnog navoda. Istaknuo je da se Odluka Ustavnog suda ne može interpretirati jer je ona takva kakva jest, konstatirajući kako je gosp. Pašalić ne uvažava.

Cilj je kadrovska čistka

Netočni navod je ispravio i **Ivić Pašalić (HDZ)**. Objasnio je kako nije interpretirao odluku Ustavnog suda, te ponovio da je cilj Zakona kadrovska čistka.

Ciljevi i motivi Zakona koje je iznio gosp. Pašalić stvarno su drskost čovjeka koji je sudjelovao u čistki sustava 1990. godine i doveo sudbenu vlast u situaciju u kojoj je danas, smatra **Ivan Ninić (SDP)**. Zakon je tada u cijelosti pozdravio, te se osvrnuo na amandman koji spominje da se na oglas za predsjednika suda mogu javiti samo suci suda istog ili višeg ranga. Rekao je da se tome oštro suprotstavlja, budući da bi to značilo namjerno preferiranje sudaca koji su sada na sudovima a koji su tamo došli po političkoj podobnosti. Njih bi se još nagradilo i omogućilo im da napreduju, zaključuje zastupnik.

Kada Vam ponestane argumenata krenete u vrijeđanje, rekao je **Ivić Pašalić (HDZ)**. Ne želite priznati ono što je notorno u ovom Zakonu, a to je da se ministru pravosuđa daje da postane šef sudbene vlasti, zaključio je zastupnik.

Drskost je reći da se nema argumenata kontra gospodina Pašalića, pa radilo se i o raspravi oko sudbene vlasti, odgovorio je **Ivan Ninić (SDP)**.

Zbog ispravka netočnog navoda javila se dr. **Ljerka Mintas-Hodak (HDZ)**. Netočno je, kaže, da ovo nije Zakon koji će smijeniti sve predsjednike sudova, a to je potvrdio i sam gosp. Ninić rekavši da treba smijeniti one suce koji su došli po političkoj podobnosti. Drži da bi se postojećim predsjednicima sudova trebalo omogućiti da završe svoj mandat.

Netočni navod je ispravila i **Ingrid Antičević-Marinović (SDP)**. Osvrnula se na izjavu gosp. Pašalića i rekla kako je čistki prije bilo, ali da ih ovoga puta neće biti.

Potporu predloženom Zakonu dao je tada **Zlatko Canjuga (HND)**. Vjeruje da je Zakon ispravan i da ima pozitivnu namjeru jačanja autonomije i potpore profesionalizaciji sudstva. U Zakonu vidi i namjeru da se sudstvo vrati u područje sudstva te drži da to svakako treba pozdraviti.

Pogubna je, kaže, logika razmišljanja da bi u sudstvu trebalo stvarati ljude koji će otvarati prostor za političku moć bilo koga, čime bi sudstvo smanjilo svoju vlastitu autonomiju. Upravo autonomijom, profesionalizmom i stručnošću sudova, najbolje se brani demokratski ustroj hrvatske države, najbolje snaže međusobni odnosi među ljudima i daje potpora pravnoj državi, smatra gosp. Canjuga.

Za repliku glede izlaganja gosp. Canjuge i izjave gosp. Pašalića da će sudstvo biti u rukama jednog čovjeka javio se dr. **Anto Kovačević (HKDU)**. Smatra da su takve izjave vrlo pogubne, te da ga asociraju na vrijeme kada je na montiranom procesu bio osuđen na osam i pol godina robije.

Odgovorio je **Zlatko Canjuga (HND)** rekavši kako svaki govor izaziva različite dojmove. Pojasnio je da nema više govora o procesima kojima je gosp. Kovačević bio izložen te da se s takvom praksom koja je donedavno bila prisutna treba razilaziti.

Netočni navod tada je ispravila **Ljerka Mintas-Hodak (HDZ)**. Netočno je, kaže, tvrdnja gosp. Canjuge da su se politički sudski procesi dešavali zadnjih deset godina. Zamolila je ujedno gosp. Canjugu da svoju savjest pere na drugi način.

Netočni navod je ispravio tada **Zlatko Canjuga (HND)** te rekao da je on poznat kao zastupnik koji svoju savjest ne treba prati. Dodao je da do stupnja pranja savjesti gđa Mintas-Hodak nije došla.

Ja nemam potrebe prati svoju savjest, jer sam sve radila časno, a gosp. Canjuga očito nije, kada svoju savjest pere, odgovorila je **Ljerka Mintas-Hodak (HDZ)**.

Nenad Stazić (SDP) u izlaganju se osvrnuo samo na jednu odredbu, a to je izmijenjeni položaj savjetnika sudaca Vrhovnog suda Republike Hrvatske, čime ih se dovodi u nepovoljan položaj s obzirom na napredovanje u službi. Moguće je, kaže, da takav prijedlog dolazi zbog nepoznavanja kvalitete i kvantitete rada sudskih savjetnika i posla koji obavljaju. Podaci o tim poslovima ukazuju na potrebu visoke stručnosti, savjesnosti i radnog iskustva, drži zastupnik. Predloženim Zakonom, umjesto da sudski savjetnici stječu iskustvo tamo gdje ga najbolje mogu naći, oni će ga stjecati u npr. javnom bilježništvu, pojašnjava gosp. Stazić. Smatra da će Vrhovni sud na takav način ostati bez kva-

litetnih savjetnika, a dobit će nove bez dovoljno radnog iskustva. Predložio je da se savjetnike Vrhovnog suda predvidi kao osobe koje mogu steći uvjete za suca Vrhovnog suda nastavljajući svoj dosadašnji posao.

Za stanje u sudstvu odgovorna je politika

Dr. **Ivan Čehok (HSLs)** je mišljenja da politika snosi odgovornost svega što se događalo u sudstvu, a nastojalo se uvjetovati i diktirati sucima kako će i što činiti, a uz to sudačka profesija nije bila zaštićena, nego izložena svim razornim društvenim i gospodarskim procesima. Uvjeren je kako i ovim zakonskim prijedlogom neće biti poboljšana rad sudaca, jer su suci zagušeni neriješenim predmetima i starim spisima. Drži da je potrebno mijenjati sve zakone pa i one na temelju kojih suci sude svakodnevno kako ih se ne bi opterećivalo nepotrebnim sudskim procesima. Zaključio je da sucima treba vjerovati te ojačati ovlasti sudačkih vijeća čime bi kroz neko vrijeme cijelo sudstvo postalo učinkovitije i moglo odgovoriti na pravne želje građana.

Mladen Godek (HSLs) obrazložio je amandman koji podnosi. Rješenje koje nudi je da sudačko vijeće ne poziva suce da se jave na oglas za predsjednika suda, nego kandidate koji imaju uvjete da budu suci.

Rasprava je time završena, a uslijedilo je izjašnjavanje o amandmanima.

Uvaženi su samo amandmani radnih tijela

Zamjenik ministra pravosuđa, uprave i lokalne samouprave **Ranko Marijan** je u ime predlagatelja prihvatio većinu amandmana koje je podnio Odbor za zakonodavstvo. Od tih amandmana koji govori o tome da

Državno sudbeno vijeće imenuje suce prihvaćen je s izmjenom. Izmjena se odnosila na dodavanje rečenice da ukoliko Vijeće ne imenuje suca cijeli se postupak može ponoviti. Odbijen je amandman koji govori o sporovima osnivanja, rada i prestanka trgovačkih društava, jer je prihvaćen amandman istog sadržaja Odbora za pravosuđe. Idući amandman Odbora za zakonodavstvo koji je odbijen odnosio se na izmještanje sudaca, a razlog takve odluke Vlade bio je podnošenje vlastitog amandmana.

Ni jedan amandman Jadranke Kossor Vlada nije prihvatila. Što se tiče onoga kojim bi se dodale riječi »i javno« te »raspravi i«, razlog je prihvaćanje amandmana Odbora za zakonodavstvo. Suci se imenuju na pet godina pa nakon toga na trajni mandat i ocjenjivanje ne može biti nego svake godine, pojašnjenje je odbijanja slijedećeg amandmana, kojeg je odbio i Dom glasovanjem. Istu sudbinu doživjela su i slijedeća dva amandmana zastupnice. Vlada smatra da je u interesu samostalnosti sudačke funkcije da ocjena bude službena tajna, te da se predsjednika suda ipak oslobodi suđenja.

Vlada je uvažila sve prijedloge Odbora za pravosuđe i prihvatila podnesene amandmane. Jedino je u dva predložila izmjene s kojima se Odbor složio. Izmjene su se odnosile na to da se ovlasti s ministra nadležnog za poslove pravosuđa prenesu na Vrhovni sud, a u amandmanu o trgovačkim sudovima brisane su riječi »postupak prisilne nagodbe«.

Predlagatelj se negativno osvrnuo na amandmane Županijskog doma. Pojašnjenje takvog stava je bilo kako su amandmani bespredmetni budući da se svi prijedlozi za izmjenama nalaze u amandmanima koji su već prih-

vaćeni. Istog mišljenja bili su i zastupnici.

Glede amandmana Milanke Opačić Vlada je smatrala da nema razloga stavljati Upravni sud iznad Županijskog suda, a zastupnica je tada od prijedloga odustala.

Nije prihvaćen ni amandman Kluba zastupnika HSLs-a, budući da je problematika izbora predsjednika suda i njegovo imenovanje već riješeno. Amandman je odbijen i glasovanjem.

Isto objašnjenje odbijanja amandmana dobio je i Mladen Godek, nakon čega je od njega odustao.

Što se amandmana Vlade tiče, predstavnik predlagatelja je rekao da se od njih nije odustalo.

U ime Kluba zastupnika HSLs-a **Đurđa Adlešić (HSLs)** zatražila je stanku kako bi se Klub konzultirao prije glasovanja. Nakon stanke rekla je da će Klub zastupnika HSLs-a podržati predloženi Zakon, unatoč tome što njime nije zadovoljan, te predlaže da Dom obveže Vladu da u roku od četiri mjeseca predloži nove zakone pri čemu će Klub inzistirati da predsjednike sudova, na prijedlog sudačkih vijeća, bira Sabor.

Zastupnički dom je tada većinom glasova (80 »za«, 14 »protiv« i 2 »suzdržana«) donio Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima. Ujedno je, sukladno prijedlogu Odbora za zakonodavstvo i Odbora za pravosuđe, Dom jednoglasno donio zaključak kojim obvezuje Vladu Republike Hrvatske da najkasnije u roku od šest mjeseci podnese prijedloge novog Zakona o sudovima, Zakona o Državnom odvjetništvu, Zakona o Državnom sudbenom vijeću i Zakona o Odvjetničkom vijeću.

M. S.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O PODRUČJIMA I SJEDIŠTIMA SUDOVA

Županijski je dom jednoglasno podržao zakonski prijedlog kojega je uputila Vlada Republike Hrvatske, a kojim je izmijenjen i dopunjen Zakon o područjima i sjedištima sudova. Zastupnički će dom o ovom Zakonu raspravljati na narednoj sjednici.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj osnovana je i općina Jagodnjak, koja je na području Baranje. Time se ukazala potreba da se dopuni Zakon o područjima i sjedištima sudova i propiše nadležnost Općinskog suda u Belom Manastiru i za općinu Jagod-

njak. Općina Šodolovci osnovana je također Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o područjima županija, gradova i općina, međutim za tu općinu nije propisana nadležnost suda. Stoga je predsjednik Općinskog suda u Đakovu predložio da se izmjenama ovoga Zakona odredi mjesna nadležnost suda za područje općine Šodolovci.

Sva naselja u sastavu općine Šodolovci po starom ustrojstvu su pripala bivšoj općini Osijek. U Osijeku su građani ostvarivali i sada ostvaruju svoja prava i obveze (mirovinsko, zdravstveno, imovinskopravni odnosi, putne isprave, poslovi saobraćaja, zemljišne knjige), pa je opravdano da mjesno bude nadležan Općinski sud u Osijeku za sva naselja, pa tako i za naselje Koprivnu i Šodolovce. Predsjednik Općinskog suda u Našicama predložio je da se općina Koška pono-

vno vrati u nadležnost Općinskog suda u Našicama gdje je uvijek i pripadala, a s ovim prijedlogom suglasio se i predsjednik Općinskog suda u Valpovu. Odbor ŽUPANIJSKOG DOMA za zakonodavstvo jednoglasno je utvrdio da nema ustavnopravnih prepreka za prihvatanje prijedloga ovog zakona. Predložio je matičnom domu da donese zaključak kojim se utvrđuje mišljenje kojim se podržava prihvaćanje Prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o područjima i sjedištima sudova. U Županijskom je domu u ime predlagatelja uvodno govorio zamjenik ministra pravosuđa, uprave i lokalne samouprave **Ranko Marijan**. Pojasnio je razloge zbog kojih je važno donijeti predložene izmjene i dopune, a nakon toga se pristupilo glasovanju na kojem su zastupnici jednoglasno utvrdili ovaj Prijedlog zakona. V. Ž.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O EKOLOŠKOJ PROIZVODNJI POLJOPRIVREDNIH I PREHRAMBENIH PROIZVODA

Doprinos zdravlju ljudi i zaštiti okoliša

Isход rasprave u Županijskom domu o predloženom drugom čitanju ovog zakonskog teksta koji je uputila Vlada, rezultirao je davanjem pozitivnog mišljenja, a kako će se o njemu očitovati Zastupnički dom, znat će se na jednoj od narednih sjednica toga Doma.

O PRIJEDLOGU

Da podsjetimo, radi se o zakonu kojim se regulira ekološka proizvodnja, odnosno posebni sustav državnog gospodarenja prirodnim resursima u poljoprivredi i šumarstvu, radi zaštite zdravlja i života ljudi, zaštite prirode i okoliša te potrošača. Uređuje se pitanje ekološke proizvodnje poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, prerade u ekološkoj proizvodnji, trgovine ekološkim proizvodima i način njihova označavanja, obavljanja stručnog i inspeksijskog nadzora i dr. Osim toga, od zakona se očekuju pozi-

tivni efekti u zaštiti okoliša i poboljšanje kvalitete prehrane, što bi trebalo bitno utjecati na zdravstveno stanje stanovništva.

RADNA TIJELA

Odbor ŽUPANIJSKOGA DOMA za zakonodavstvo utvrdio je mišljenje kojim podržava donošenje Zakona. Odbor ZASTUPNIČKOG DOMA za zakonodavstvo podupro je donošenje Zakona, a na tekst Konačnog prijedloga nije imao primjedbi.

Odbor za prostorno uređenje i zaštitu okoliša je izrazio zadovoljstvo što je predlagatelj uvažio i u Konačni prijedlog zakona (članak 15.) ugradio raniji prijedlog o zabrani uporabe genetski izmijenjenih organizama u ekološkoj proizvodnji i kao materijala za reprodukciju.

Međutim, u raspravi je ponovo izraženo negodovanje na suviše velike ovlasti ministra poljoprivrede i šu-

marstva da podzakonskim aktima određuje pojedine vrste ekološke proizvodnje, prijelazno razdoblje, prijevoz i dr.

U raspravi su iznesene i primjedbe i prijedlozi: nije potrebna nova savjetodavna služba; u izradi novog zakona o poljoprivredi treba voditi računa da njegove odredbe ne budu u koliziji s ovim Zakonom (to se posebno odnosi i na zakon kojim će se na nov način utvrditi poticaji u poljoprivredi); nije dovoljno razvidna suradnja s Državnim zavodom za normizaciju i mjeriteljstvo, te je izražena sumnja da za provođenje predloženog zakona nije potrebno osigurati dodatna financijska sredstva u državnom proračunu.

Odbor za poljoprivredu i šumarstvo, dao je potporu donošenju zakona, jer kao što ocjenjuju omogućit će se stvaranje tržišta za novi oblik poljoprivredne proizvodnje te je ustvrdio da je predlagatelj u Konačni

prijedlog ugradio gotovo sve primjedbe koje je Odbor dao prilikom prvog čitanja. Međutim, izražena je sumnja glede velikog broja podzakonskih akata kojima se razrađuju pojedine odredbe zakona što bi moglo utjecati na svrhu i ciljeve koji se žele postići njegovim donošenjem.

RASPRAVA

Zastupnicima se u Županijskom domu obratio predstavnik predlagatelja, zamjenik ministra poljoprivrede i

šumarstva, **Tomislav Ledić** i kazao da se zalagao, u čemu je i uspio, da se neke primjedbe iz rasprave u ovom Domu ugrade u konačni zakonski tekst. Uključena je mogućnost poticaja ekološke proizvodnje tako da se u provedbenim aktima objedinjuju sva sredstva te da se uključe i sredstva drugih zainteresiranih za tu vrstu proizvodnje kao što su ministarstva turizma, zaštite okoliša ali i drugih zainteresiranih subjekata.

Potpuno je isključena bilo kakva mogućnost da se u ekološkoj proizvodnji koristi genetska izmijenjena tvar. Predviđa se mogućnost da se kod važnih pitanja iz pojedinih segmenata traži mišljenje odgovarajućeg ministarstva i naučnih institucija, proizvođača i potrošača, dakle zainteresiranih za ovaj zakon.

Međutim, rekao je, nije moguće predvidjeti ni regulirati uvođenje poreznih olakšica jer je to predmet drugih zakona, a nije moguće učiniti za dobivanje izvozne subvencije jer to nije predviđeno mjerama WTO-a

U vidu usmenog amandmana mr. **Vladimir Mesarić (KDM)** je zatražio da se predvidi koje se kulture i na kojem području mogu uzgajati u sustavu poticanja, a što se tiče nadzora bilo bi dobro, smatra, uključiti i druge inspekcije, osim poljoprivredne, koju predviđa zakon.

Ovime je završena rasprava i jednoglasno utvrđeno pozitivno mišljenje o Konačnom prijedlogu zakona o ekološkoj proizvodnji poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda.

M. P.

IZVJEŠĆE DRŽAVNOG UREDA ZA REVIZIJU O OBAVLJENIM REVIZIJAMA ZA 1999. GODINU – III. DIO

Brojne nepravilnosti u radu studentskih centara

Zastupnički je dom, nakon rasprave u kojoj je većina zastupnika ukazivala na nepravilnosti koje je našla Državna revizija u poslovanju studentskih centara, jednoglasno prihvatio ovo Izvješće. O njemu su se i Vlada i saborska radna tijela pozitivno očitovali.

O IZVJEŠĆU

Ovo je Izvješće Zastupničkom domu uputio Državni ured za reviziju i u skladu je s odredbama članka 11. Zakona o Državnoj reviziji. Odnosi se na reviziju poslovanja studentskih centara u Republici Hrvatskoj, a koje nije bilo sadržano u ranijem (godišnjem) izvješću Državnog ureda za reviziju. O njemu je u Domu govorila gospođa **Šima Krasić**, glavna državna revizorica. Tim smo se izlaganjem poslužili u prikazu Izvješća datog na 78 stranica.

Sadrži nalaz stanja u centrima u Zagrebu, Rijeci, Osijeku, Varaždinu, Zadru, Slavonskom Brodu, Dubrovniku i Karlovcu.

Prema informacijama revizorice, u djelatnost studentskih centara spa-

daju – briga o smještaju, prehrani, zapošljavanju studenata, a svoje prihode ostvaruju iz Državnog proračuna preko Ministarstva znanosti i tehnologije.

Prema podacima, ukupni prihodi revidiranih centara iznosili su 437 milijuna kuna te slijedi da su obveze krajem 1999. godine iznosile 101 milijun kuna, a broj zaposlenih u svim centrima iznosio je 1494 uključujući i Split. Tekući prijenosi studentskim centrima u 1999. godini planirani su u Ministarstvu znanosti i tehnologije sa 196 milijuna 500 tisuća kuna a ostvaren je 201 milijun 814 tisuća kuna. Od toga je 53,8 milijuna kuna u mjenicama a ostalo transferom iz proračuna.

Odlukom iz siječnja 1999. godine određena je mjesečna cijena smještaja u iznosu 210 kuna i cijena obroka u iznosu 16,17 kuna. Cijena smještaja i prehrane studenata u studentskim domovima određena je na osnovi kalkulacije zajednice studenata Republike Hrvatske, prijedloga stručnog povjerenstva Ministarstva.

Subvencija za smještaj 8724 redovna studenta u 1999. godini iznosi 50 posto utvrđene cijene ili 105 kuna

mjesečno. Broj redovnih studenata koji imaju pravo na smještaj određen je brojem raspoloživih kreveta u studentskim domovima. Subvencija za smještaj 12272 studenta podstanara iznosi 147 kuna mjesečno ili 70 posto utvrđene cijene za smještaj u studentskim domovima, a pravo na subvenciju troškova smještaja studenata podstanara određeno je posebnim kriterijima Ministarstva. Subvencija za smještaj studenata prognanika iznosi 203,07 kuna po studentu mjesečno, dok preostali iznos od 6,93 kune podmiruje Vladin Ured za prognanike.

Subvencija za prehranu studenata iznosi 73,7% utvrđene cijene ili 12,30 kuna, za studente prognanike, i Ministarstvo podmiruje 9,17 kuna a preostalih 6,93 kune podmiruje Vladin Ured za prognanike.

Ukratko je ukazala na osnovne uočene nepravilnosti kod određenih centara pa su grupirani. Revizijom je utvrđeno da se računovodstveno poslovanje vodi po sustavu neprofitnih organizacija osim Studentskog centra Karlovac (kao poduzetničko) i javljaju se određene greške u modifikiranom iskazivanju prihoda i izdataka – Zagreb, Osijek, Zadar.

Ustrojene su i vode se propisane poslovne knjige, a nedostaju knjige materijala u studentskim centrima Zadar i Slavonski Brod.

Popisi imovine su provedeni, ali u pojedinim slučajevima nisu cjeloviti, (Zagreb, Brod, Osijek, Karlovac). Financijski planovi nisu doneseni ili su doneseni nepravodobno (Karlovac, Varaždin, Osijek), a sredstva nisu planirana u realnom iznosu, (Slavonski Brod). Prihodi i izdaci nisu evidentirani na odgovarajućim računima ili nisu uopće evidentirani što utječe na objektivnost iskazanih financijskih rezultata (Zadar, Karlovac, Slavonski Brod). Blagajničko poslovanje nije vođeno u skladu s propisima (Slavonski Brod, Karlovac, Osijek).

Kod kalkulacije prihoda grupirani su prema vrsti nepravilnosti. Kalkulacija cijene prehrane i smještaja kod pojedinih centara veća je od odobrenih po Ministarstvu te bi dogovorom između Ministarstva, sveučilišta i studenata trebalo utvrditi cijene obroka i smještaja (Zagreb, Zadar, Osijek i Rijeka). Studentski centar u Zagrebu je za smještaj naplaćivao 66,00 kuna do 136,00 kuna po studentu mjesečno, a trebao je, prema odluci Ministarstva, naplaćivati 105,00 kuna. To se obrazlaže različitim standardima studentskih domova i smještaja u njima.

Studentski centar u Zadru nije isplaćivao subvenciju za podstanarstvo u iznosu 147,00 kuna već u iznosu 140,00 kuna. Studentski centar Osijek obračunavao je subvencije za prodane obroke u većim iznosima nego što je stvarno prodao studentima. Na taj način od Ministarstva i Vladinog Ureda za prognanike potražuje veći iznos za 766 tisuća 576 kuna.

Ugovori o zapošljavanju studenata ne sadrže sve propisane elemente koje trebaju sadržavati, primjerice nisu ovjereni od poslodavca, bez naknada, nisu obračunate kamate na zakašnjele uplate poslodavca, nema kriterija za redosljed (Osijek, Karlovac, Rijeka i Dubrovnik). Nema kriterija za utvrđivanje cijene sata rada i nema akata o visini naknade za posredovanje (Dubrovnik). Kod grupe prihoda od zakupa poslovnog prostora, prostori nisu davani javnim nadmetanjem u zakup, ponegdje nisu zaključeni ugovori, zakupnina nije redovito plaćana, kamate na zakašnjenja plaćanja nisu obračunavane (Zagreb, Slavonski Brod, Osijek). Po ugovorima o djelu obračunat je doprinos za slučaj invalidnosti i tjelesnog oštećenja po stopi 4,64 posto, ali nisu

uplaćivani. Osijek je tako u obvezi uplatiti 2 milijuna 348.790 kuna, a Ured mu dao nalog da uplati i da o tome izvijesti – do danas nisu plaćeni, ili nisu pravodobno uplaćivani (Karlovac).

Što se tiče izdataka za pružanje usluga prehrane studentima, nije proveden postupak nadmetanja (Zadar, Rijeka). Prikupljene su samo ponude po pozivu (Dubrovnik). Natječajem nisu precizno određene vrste prehrambenih artikala (Slavonski Brod). U određenim slučajevima nije proveden postupak nadmetanja, a u određenim vrste proizvoda nabavljene su po povišenim cijenama (Studentski centar Zagreb). Odabrano je više dobavljača s raznim cijenama, pa i oni koji nisu sudjelovali u natječaju (Osijek). Ugovori nisu potpuni, nisu određene količine nabavne cijene. Kod pozajmljivanja sredstava nisu zaključeni ugovori (Osijek, Karlovac), a pozajmice su davane beskamato. U poslovnim knjigama nije evidentirano zaduživanje (Osijek). Kod niti jednog centra nije ustrojen unutarnji nadzor. Naglasila je da su Zakonom o državnom proračunu ministri i druge odgovorne osobe koje transferiraju sredstva krajnjim korisnicima zaduženi da tijekom godine kontroliraju utrošak tih sredstava, a Pravilnikom o unutarnjem nadzoru određeno je da svi korisnici proračunskih sredstava moraju imati unutarnji nadzor. Procjenjuje da je bilo ustrojen unutarnji nadzor, odnosno, da je funkcionirala i kontrola utroška sredstava, tijekom godine, od korisnika proračuna koji transferira sredstva bilo bi manje nepravilnosti, rekla je glavna revizorica u uvodnom izlaganju.

MIŠLJENJE VLADE

Vlada je predložila Zastupničkom domu da prihvati Izvješće Državnog ureda za reviziju o obavljenim revizijama za 1999. godinu – III. dio, koji se odnosi na reviziju poslovanja studentskih centara u Republici Hrvatskoj.

Izvješće Državnog ureda za reviziju ukazuje na slabosti, nedostatke i nepravilnosti u poslovanju studentskih centara za 1999. godinu, te daje prijedloge i naloge studentskim centrima kako trebaju raditi ubuduće da se uočene nepravilnosti otklone.

Nalazi Državnog ureda za reviziju, iz Izvješća o obavljenim revizijama za 1999. godinu, ukazuju na nepostoja-

nje unutarnjeg nadzora kod svih studentskih centara u Republici Hrvatskoj; slabosti i nepravilnosti kod poslovanja studentskih centara u djelatnosti studentske prehrane i smještaja studenata; nepravilnosti u posredovanju pri zapošljavanju studenata; nepravilnosti u iskazivanju izdataka poslovanja; u iskazivanju prihoda, i nedostatke ili nepravilnosti kod zaduživanja i pozajmljivanja sredstava.

Vlada Republike Hrvatske ocjenjuje da su uzroci tim propustima subjektivni čimbenici u organizaciji studentskih centara, neadekvatnost upravljanja cjelokupnim poslovanjem od strane uprava centara, propusti u radu zaposlenika koji direktno rade na knjigovodstvenim, računovodstvenim i financijskim poslovima, kao i nepostojanje ustroja unutarnjeg nadzora.

Vezano uz otklanjanje dijela propusta i nepravilnosti u poslovanju studentskih centara, a posebno Studentskog centra Sveučilišta u Zagrebu, Vlada Republike Hrvatske je putem Ministarstva znanosti i tehnologije poduzimala više aktivnosti kako bi ih pomogla rješavati. Posebno navodi: oprema za potrebe informatizacije studentske prehrane, koja popisom imovine za 1999. godinu nije bila evidentirana u knjigovodstvenim evidencijama Studentskog centra Sveučilišta u Zagrebu. Osiguralo ju je Ministarstvo znanosti i tehnologije u okviru Projekta izgradnje informacijskog sustava za potporu ostvarivanja prava iz studentskog standarda, i darovalo Studentskom centru u listopadu 2000. godine, temeljem Ugovora o darovanju opreme za potrebe informatizacije sustava prehrane.

Studentski centar, iako neprofitna organizacija, koja ima osnovnu zadaću organiziranje smještaja, prehrane, privremenog i povremenog zapošljavanja studenata, kulturne, sportske i druge djelatnosti koje se odnose na standard života studenata, ostvaruje i prihode od zakupa poslovnih prostora (poslovni prostori za pružanje usluga trgovine na malo, poštanske usluge, zdravstvene usluge, odvjetničke i druge usluge). Budući da poslovni prostori u vlasništvu Studentskog centra nisu davani u zakup putem javnog natječaja, a studenti u isto vrijeme traže proširenje smještajnih kapaciteta u studentskim domovima, predstavnici Ministarstva znanosti i tehnologije u Upravnom vijeću Studentskog centra, tražit će da Studentski centar transparentno prikaže

utrošak prihoda od zakupa, te da se ostvareni prihodi od davanja u zakup poslovnih prostora namjenski koriste samo u svrhu poboljšanja studentskog standarda.

Nakon višemjesečnog pregovaranja s predstavnicima studenata, Ministarstvo znanosti i tehnologije nastojalo je predložiti Pravilnik o prehrani studenata, te je u studenom 2000. godine predložilo Ugovor o utvrđivanju prava i obveza u vezi s pružanjem i korištenjem usluga studentske prehrane. Jasno definiraju prava i obveze Ministarstva i Studentskog centra u pružanju usluga prehrane studenata, te sadrži popis jela i njihove cijene koje studentima mogu nuditi studentski centri uz potporu Ministarstva. Tako utvrđena cijena obroka i ostalih proizvoda zahtijeva veću racionalnost u poslovanju Studentskog centra, kaže se u Mišljenju Vlade.

Što se tiče područja smještaja studenata, Ministarstvo znanosti i tehnologije tražit će da Studentski centar izradi kategorizaciju smještajnih kapaciteta u studentskim domovima. Također, Ministarstvo znanosti i tehnologije do kraja će siječnja 2001. godine, izraditi cjeloviti Pravilnik o smještaju studenata, čiji će sastavni dio biti i cjenik smještaja studenata u domove.

Vlada Republike Hrvatske izražava suglasnost s mišljenjem Državnog ureda za reviziju da se na razini Studentskog centra formira jedna zajednička služba održavanja kao ustrojstvena jedinica, čime bi se ostvarila bolja kontrola trošenja za te namjene i smanjili ukupni izdaci za održavanje.

Za 11 stanova koji su u knjigovodstvenim evidencijama u vlasništvu Studentskog centra predloženo je da Upravno vijeće Studentskog centra donese Odluku o davanju na korištenje stanova profesorima, inozemnim lektorima i drugima, s utvrđenim kriterijima pod kojim uvjetima se dodjeljuju stanovi.

Slijedom navedenog, Vlada Republike Hrvatske je zadužila Ministarstvo financija da, na temelju Izvješća Državnog ureda za reviziju o obavljenoj reviziji poslovanja za 1999. godinu, u kojem su uočene slabosti, nedostaci i nepravilnosti u poslovanju studentskih centara, izda nalog Financijskoj policiji Ministarstva financija da obavi kontrolu poslovanja osam studentskih centara u Republici Hrvatskoj, i to: Studentskog centra Sveučilišta u Zagrebu, Studentskog

centra Sveučilišta u Rijeci, Studentskog centra Sveučilišta u Osijeku, Studentskog centra Varaždin, Studentskog centra Zadar, Studentskog centra Slavonski Brod, Studentskog centra Dubrovnik i Studentskog centra Karlovac.

Također se kaže da će Vlada izvijestiti Zastupnički dom Hrvatskoga sabora o nalazima Financijske policije koji se odnose na kontrolu poslovanja studentskih centara, stoji u Mišljenju.

RADNA TIJELA

Izvješće su razmotrila radna tijela, i o njemu se očitovala. **Odbor ZASTUPNIČKOG DOMA za obrazovanje, znanost i kulturu**, dao je do znanja da prihvaća Izvješće, kao i **Odbor za financije i Državni proračun**.

U raspravi na Odboru iznijeta su slijedeća mišljenja, primjedbe i prijedlozi: u svezi s poslovanjem Studentskog centra Sveučilišta u Zagrebu ukazano je na veliki nerazmjer koji postoji, između Ministarstva znanosti i tehnologije i Studentskog centra Sveučilišta u Zagrebu, prilikom formiranja mjesečne cijene smještaja u studentskom domu i iznosa troškova prehrane tj. utvrđivanja cijene po obroku. Naime, Odlukom Ministarstva znanosti i tehnologije određena je mjesečna cijena smještaja u iznosu od 210,00 kuna i cijena obroka u iznosu od 16,70 kuna. Smještaj redovitih studenata subvencioniran je u iznosu od 50 posto utvrđene cijene tako da iznosi 105,00 kuna mjesečno, a troškovi prehrane subvencionirani su u iznosu 73,7% od utvrđene cijene i iznose 12,30 kuna po obroku. Međutim, prema kalkulacijama Centra, cijena obroka početkom 1999. godine iznosila je 19,30 kuna po obroku, a krajem 1999. godine 21,11 kuna po obroku, što je za 26,4 posto više od cijene određene Odlukom Ministarstva znanosti i tehnologije koja iznosi 16,70 kuna, dok je cijena smještaja iznosila 417,00 kuna po studentu mjesečno, što je za 99 posto više od cijene određene Odlukom, koja iznosi 210,00 kuna po studentu mjesečno. Ovakve razlike u cijenama rezultat su nerazumijevanja i nedovoljne suradnje između Studentskog centra i Ministarstva znanosti i tehnologije. Boljom suradnjom svih zainteresiranih, uzimajući u obzir raspoloživa sredstva iz Državnog proračuna, te prihode od djelatnosti Centra, trebalo bi realnije utvrditi

cijene studentskog smještaja i troškove prehrane kako u buduće ne bi dolazilo do ovakvih razlika sugerira Odbor.

Osim iznijetog upozoreno je na problem neizvršavanja financijskih obveza Ministarstva znanosti i tehnologije prema Centru. Naime, zbog kašnjenja isplata (Ministarstvo), Centar je bio prisiljen uzimati bankarske kredite kako bi mogao normalno funkcionirati, tako da je zbog toga morao platiti i kamate na zakašnjala plaćanja u iznosu od 5.030.940,54 kuna. Međutim, Centar nije mogao obračunavati zatezne kamate Ministarstvu znanosti i tehnologije jer država ne priznaje institut zateznih kamata u slučajevima kada je ona dužna.

Uočena je neracionalnost u korištenju vlastitih resursa. Naime, u okviru Centra postoje službe u kojima su zaposleni vodoinstalateri, strojari, električari i koji nisu u dovoljnoj mjeri angažirani u poslovima unutar Centra.

Iz podataka iznijetih u Izvješću proizlazi da nijedan Studentski centar nije ustrojio unutarnji nadzor, te da su u pravilu kršili odredbe Zakona o nabavi roba, usluga i ustupanju radova prema kojima su bili dužni nabavu roba, čija ukupna godišnja vrijednost prelazi 400 000,00 kuna, obavljati temeljem javnog nadmetanja.

Nepravilnosti poslovanja rukovodstva Studentskog centra Sveučilišta u Zagrebu izazvala su medijsku pažnju zbog smjene ravnatelja Studentskog centra koja, prema mišljenju člana Odbora, nije bila opravdana jer u nalazima Državne revizije nema uporišta za tvrdnje da je rukovodstvo Studentskog centra Sveučilišta u Zagrebu bilo uključeno u određene makinacije i lopovluk.

RASPRAVA

Revizije u SC-ima

Zastupnicima se u Zastupničkom domu obratila državna revizorica **Šima Krsić**. Upoznala ih je da se pred njima nalazi Izvješće Državnog ureda za reviziju o obavljenim revizijama studentskih centara u Republici Hrvatskoj za 1999. godinu i

obuhvaća nalaze o poslovanju za tu godinu u redosljedu prema visini ostvarenih prihoda – Studentskog centra u Zagrebu, Rijeci, Osijeku, Varaždinu, Zadru, Slavonskom Brodu, Dubrovniku i Karlovcu.

Napomenula je da nije obuhvaćeno poslovanje studentskog centra Split jer kontrolu poslovanja obavlja financijska policija, a nije obavljena revizija poslovanja Studentskog centra Šibenik jer je ona obavljena ranije godine i nije bilo većih nepravilnosti, dok je Studentski centar Požega počeo s radom 1. siječnja 1999. godine.

Prije nego što je prešla na konkretne nalaze izvješća, gospođa Krsić je rekla da se revizija obavlja prema godišnjem programu rada Državnog ureda za reviziju, a izrađuje se temeljem zakonskih odredbi, koji obvezuje na oko 600 subjekata, a za ostale prema mogućnostima državnog ureda za reviziju (njih je oko 10 tisuća). Kod utvrđivanja prioriteta polazi se od visine korištenja proračunskih sredstava, ali i drugih podataka.

Sto se tiče plana ovih revizija, Zagreb i Zadar su bili planirani za ovu godinu, a ostali centri su planirani nakon zahtjeva Ministarstva znanosti i tehnologije, ali je ocijenjeno da bi bilo dobro obaviti reviziju svih studentskih centara.

Započevši s iznošenjem podataka revizorica je naglasila da je transfer centrima u prošloj godini iz Državnog proračuna iznosio 200 milijuna kuna, te je napomenula da su podaci tajni sve dok ih ne upute ovom domu. Rekla je to zamolivši za razumijevanje one koji su podatke zatražili a nisu ih mogli dobiti.

Sto se tiče revizija poslovanja studentskih centara oni su obavljani u skladu s odredbama Zakona o Državnoj reviziji i revizijskim standardima. Prije svega, obavljena je revizija pravilnosti i usklađenosti sa zakonskim propisima a data je i ocjena o ekonomičnosti poslovanja studentskih centara u 1999. godini.

Usljedilo je iznošenje stavova radnih tijela. U ime Odbora za financije i Državni proračun govorio je **Jadranko Mijalić**, a Odbora za obrazovanje znanost i kulturu dr. **Ante Simonić**, te je informirao da je Odbor ovo pitanje razmotrio kao zainteresirano radno tijelo.

Slijedeći podatke iz Izvješća, predstavnik Odbora je ukazao na, po njemu, značajnu etičku dimenziju problema. Naime, opetovano se iskazuju brojne manipulacije, iako centri postoje da bi bili na usluzi studenti-

ma, a ne da ih bezdušno oštećuje. Izdvojio je problem premalog broja domova a taj je naročito velik u Zadru, a Varaždin uopće nema studentskog doma.

Iako je športska infrastruktura centrima potrebna, u većini je u zamecima premda je upravo studentska mladež najzainteresiranija za sportske i kulturne sadržaje. Osim toga, pomoć u zapošljavanju često je, po mišljenju zastupnika, »zaprljana kojekakvim makinacijama i treba ih dodatno osmisliti i energično kontrolirati«.

Neprijeporno je, drži, da je užasavajuća nebriga društva za znanje, školski sustav, akademsku zajednicu i znanost, te je u ime Odbora zahtijevao od Vlade da učinkovito i brzo djeluje u otklanjanju tih teškoća.

Posebnu je pozornost usmjerio na Studentski centar u Zagrebu koji ima najveći ostvareni prihod i najveći broj zaposlenih, te ukazao na nepravilnosti. Prema Izvješću, uočene su nepravilnosti u računovodstvenom poslovanju, prihodima, izdancima i nabavci kapitalnih sredstava. Primjerice, prema kraju godine povećana je cijena obroka sa 19,3 kune na 21,11 kuna što je za 26,4 posto više od cijene određene odlukom Ministarstva znanosti i tehnologije, a od te odluke je za 99 posto povećana cijena smještaja. Nadalje, uvidom u cjenik uočene su razlike u odnosu na nabavnu cijenu (cijena sokova viša je od nabavne cijene), te i zakidanje za samo jednu kunu ostvaruje ogromne financijske učinke, ima li se na umu da se dnevno potroši 50 tisuća sokova. Također ni cijena smještaja od 66 do 136 kuna po studentu mjesečno, nije u skladu s utvrđenom odlukom Ministarstva.

Nepravilnosti

Utvrđene su nepravilnosti glede zakupa (nije proveden putem javnog natječaja, nisu se obračunavale zatezne kamate) te je u bifeima za vanjske korisnike prikazan nerealno nizak prihod. Suprotno zakonu nije provedeno javno nadmetanje za nabavu hrane pa je tijekom godine nabavljena hrana od dva ponuditelja i to po većoj cijeni. Nepravilnosti su uočene i u Rijeci, kazao je zastupnik, u području unutarnjeg nadzora, reda prvenstva povremenog zapošljavanja studenata, neregularnosti u odabiru najpovoljnijeg ponuditelja za organiziranu prehranu studenata. Međutim, nije bilo svugdje tako, u Studentskom centru u Varaždinu utvrđeno je da nije bilo nepravilnosti koje bi značajnije utjecale na poslovanje Centra.

Odbor je, prema riječima njegova izvjestitelja, zatražio da njegovi zaključci budu prihvaćeni te se Odlukom Ministarstva znanosti i tehnologije odredi mjesena cijena smještaja i obroka u studentskim domovima.

Smještaj studenata se subvencionira i to u golemom postotku, od 50 do 100 posto. Međutim, troškovi prehrane i smještaja su tijekom spomenute godine iznosili po studentu mjesečno, na štetu studenta i do 99 posto više od cijene određene odlukom Ministarstva.

• Studentski centri nisu usvojili unutarnji nadzor i u pravilu su kršili odredbe Zakona o nabavi roba, usluga i ustupanja radova, te su otkrivene mnoge nepravilnosti u zapošljavanju studenata.

Ovakve razlike u cijenama i Odbor drži apsolutno neprihvatljivim te zahtijeva koordinirano i maksimalno učinkovito dogovaranje i rad studentskih centara, Ministarstva znanosti i tehnologije, Sveučilišta i Veleučilišta, te Studentskih organizacija. Iz podataka iznijetih u Izvješću Studentski centri nisu ustrojili unutarnji nadzor i u pravilu su kršili odredbe Zakona o nabavi roba, usluga i ustupanja radova, te su otkrivene mnoge nepravilnosti u zapošljavanju studenata, radi čega Državna revizija treba i dalje podnositi izdvojena izvješća o reviziji poslovanja studentskih centara u Republici Hrvatskoj (radi se o specifičnoj izdvojenoj cjelini).

Odbor je stoga zahtijevao analizu rada, te eventualno pokretanje odgovornosti upravnih vijeća studentskih centara, te da Državno odvjetništvo, Financijska policija i unutarnji nadzor iz Ministarstva znanosti, obavi svoj dio posla.

Usljedilo je izjašnjavanje u ime klubova zastupnika. Stav Kluba zastupnika SDP-a prenio je **Branko Tušek**. Po njegovoj ocjeni nalaz Državne revizije ukazuje na neodgovornost i rastrošnost, posebno centara u Zagrebu i Karlovcu, dok je veći stupanj odgovornosti zabilježen u Osijeku, Varaždinu, Dubrovniku, Slavonskom Brodu i Zadru.

Važan je studentski nadzor

Prema njihovu mišljenju, takve su pojave posljedica nedovoljnog nadzora i kontrole demokratske javnosti, a

posebno studenata, na čemu ubuduće treba inzistirati, te je rezultat djelovanja bivšeg sustava i neodgovornosti prema poreznim obveznicima. Kao što se vidi odrazilo se i na radu u studentskim centrima. Slijedom toga iznosi podatak da su porezni obveznici putem Državnog proračuna izdvojili za rad studentskih centara sveukupno oko 200 milijuna kuna ili oko 50 milijuna DEM, a studenti svojim radom u prošloj su godini ostvarili prihod od 180 milijuna kuna ili 45 milijuna DEM. Kao neprofitne organizacije, SC-i su ostvarili i dodatne vlastite prihode od 80 milijuna kuna ili gotovo 20 milijuna DEM. Prema tome, a slijedom izračuna, Hrvatski SC-i (osim Splita) ostvarili su 500 milijuna kuna. Stoga je mišljenja da je nedovoljna prisutnost studenata dovela do zloporabe položaja i protuzakonitog djelovanja te organizacije i redukcije osnovnih ciljeva formiranja SC-a. Za pretpostaviti je, kaže zastupnik da su centri previše brinuli o zapošljavanju studenata i za posredovanje ubirali 12 posto naknade na iznos zarade, a premalo vodili računa o ostvarivanju kvalitetnijeg studentskog standarda.

Iz nalaza Državne revizije proizlazi i jasno se upozorava da je postojeće stanje potrebno mijenjati, da treba uvesti transparentniju politiku, novi tip odgovornosti i nove ljude.

Kao rezultat protuzakonitih radnji Studentski centar u Zagrebu, prošle je godine oštećen za 11,5 milijuna kuna za koliko je umanjen i studentski standard.

Da ne bi ponavljao već rečeno zastupnik je ime Kluba zastupnika SDP-a ukazao na ključne nepravilnosti – na pitanje neprimjenjivanja javnog nadmetanja, prema tome na protuzakonito kupovanje, primjerice u zagrebačkom Centru provedeno je javno nadmetanje nakon što je u prošloj godini kupljeno sokova u vrijednosti 7 milijuna kuna. On je i primjer rastrošnosti, jer izdaci za telefonske usluge iznose oko 800 tisuća kuna, plus 30-tak mobitela, pa se troškovi telefoniranja penju na gotovo milijun kuna, ili gotovo 80 tisuća kuna mjesečno. Prema izračunu cijena dnevnog telefoniranja iznosi oko 2,5 tisuća kuna.

Zastupnik je izdvojio primjer stanova u vlasništvu SC-a za koje nema podataka tko ih koristi, nedostaje odluka o najmu, a samo su poznati troškovi za režije koje iznose 24 tisuće kune. Njih naravno, rekao je zastupnik, plaćaju studenti od svoje zarade. Upozorio je i na neodgovor-

nost spram poreznih obveznika koji su prošle godine putem Ministarstva subvencionirali troškove prehrane i smještaja u iznosu 90 milijuna kuna.

Karlovački SC primjer je »fantomskog centra« kako ne treba raditi, rekao je, jer mu je osnovna svrha zapošljavanje studenata. Iz podataka je razvidno da je za korištenje osobnog automobila u službene svrhe potrošeno u prošloj godini 370 tisuća kuna ili 100 tisuća DEM, i još za službeni automobil 300 tisuća kuna ili svakodnevno tisuću kuna. Prema tome, proizlazi da je ukupno prošle godine potrošeno 800 tisuća kuna na dva automobila u karlovačkom sveučilišnom centru.

• Zanimljivo je – 87 posto rashoda odnosi se na plaće i knjigovodstvene usluge, a ostatak – 13 posto odlazi studentima, a nakon nekih izdvajanja ostaje im 7–8 posto.

Zanimljivo je, kazao je, da se 87 posto rashoda odnosi na plaće i knjigovodstvene usluge a ostatak 13 posto odlazi studentima, a nakon nekih izdvajanja ostaje im 7-8 posto. Druga je »specifičnost« Centra što daje pozajmice firmama u Zagrebu bez kamata, kojima je u prošloj godini upućeno više od 2 milijuna kuna.

Nerazmjernost rashoda

I na kraju, iz usporedbe prihoda u centrima, proizlazi da je zagrebački, kao najveći, ostvario 43 milijuna kuna, riječki kao srednji 51 milijun kuna i karlovački koji i ne postoji 35 milijuna kuna. Ovi podaci govore sami za sebe, rekao je upozorivši da o njima treba još razgovarati.

• U centrima se »vrti« više od 500 milijuna kuna ili više od 200 milijuna DEM koliko se ove godine planira izdvojiti za obnovu Hrvatskog podunavlja.

Ponovno se otvara pitanje, gdje i kojim koridorima nestaje studentski novac, i jedinim pravim odgovorom smatra, uvođenje studentske kontrole, to više što se u centrima »vrti« više od 500 milijuna kuna ili više od 200 milijuna DEM.

Ovaj je podatak to značajniji što se upravo toliko u ovoj godini planira izdvojiti za obnovu Hrvatskog podunavlja.

Ocijenjujući kako postoje vrlo sumnjive nezakonite radnje, Klub zastupnika SDP-a drži da bi bilo potrebno s nalazom upoznati javno tužiteljstvo, odvjetništvo, financijsku policiju, te studentske udruge, posebice u Gradu Zagreb.

U ime Kluba zastupnika HSLS-a govorio je **Želimir Janjić**. Ukazao je na razloge postojanja studentskih centara. Po njegovu je mišljenju potrebno osloboditi buduće stručnjake briga oko smještaja i prehrane, a da je to ostvarivo pokazuje primjer poslovanja Centra u Varaždinu.

Loših je primjera mnogo više, rekao je i izdvojio primjere zagrebačkog i osječkog Centra.

U dijelu koji govori o računovodstvenom poslovanju uočava se da – nije ustrojen unutarnji nadzor, nije obavljena kategorizacija soba, nisu zaključena dva ugovora o zakupu sa zakupoprimalcima poslovnih prostora, niti su dati u zakup putem javnog nadmetanja, te je bilo kašnjenja u naplatama bez da su se obračunavale kamate. U Osijeku je uočena nepravilnost u prodaji bonova za prehranu, a u izdacima materijala ukazao je na već spomenute propuste kao i na one u izdacima za usluge. Ukazao je na propust nezaključivanja ugovora, izdatke na telefonske usluge bez utvrđenih kriterija, a nema ni odluka o korištenju stanova u vlasništvu Centra, rekao je.

U izdacima za usluge održavanja, uočeno je da je odabran ponuditelj s višom cijenom, nije zaključen ugovor, nije sastavljen zapisnik o primopredaji radova, a nije utvrđen ni jamstveni rok. Nadalje, nije donesen financijski plan poslovanja, kao ni ustrojen unutarnji nadzor, a u stavci prihodi Ministarstvu i Vladinom Uredu za prognanike i izbjeglice, uvećan je račun, a time su potraživali za 20 tisuća obroka više sredstava. U posredovanju pri zapošljavanju redovitih studenata, izvršen je obračun bez ovjerenog ugovora i obračuna naknade. Između ostalog, od 17 prodanih stanova umjesto 65 posto sredstava, u Državni je proračun grada Osijeka, uplaćeno 35 posto. Nadalje, zabilježeni su propusti pri nabavi mesa, uz pružanje usluge prehrane nije traženo odobrenje nadležnog Ministarstva, a u realizaciji programa kulture nije učinjeno gotovo ništa. Zastupnik je rekao kako očekuje da

će se utvrđene nepravilnosti oštrije kažnjavati, (sada su kazne za prekršaje vrlo niske) i da će takve biti donijete.

Netransparentnost poslovanja

U ime Kluba zastupnika HSS-a govorio je **Stjepan Živković (HSS)**, i podsjetio da su na mnogobrojne nedostatke sada uočljive u Izvješću upozoravali još sveučilištarci HSS-a a onda su im se pridružile i ostale stranačke i nestranačke studentske organizacije.

Nakon ovog nalaza najviše zamjerki upućuje na netransparentnost poslovanja i ukazuje na propuste u poslovanju u studentskim centrima – nezaključivanje ugovora za izvođenje radova, nedostajanje zapisnika o primopredaji radova. Citirao je sadržaj ugovora o radu prema kojem su ugovoreni koeficijenti viši od onih koje predviđa zakon o plaćama službenika i namještenika, pa čine 80 posto ukupnih rashoda.

Podacima o pozajmicama s manjom kamatom ili bez nje govore sami za sebe, rekao je i naglasio da se takvom praksom ne smije nastaviti. Štoviše, u ime Kluba je zatražio da se protiv odgovornih osoba pokrenu određeni postupci.

Stav Kluba zastupnika HDZ-a iznio je **Krunoslav Gašparić (HDZ)**. Izrazio je zadovoljstvo ovom točkom dnevnog reda, i pohvalio dokument iz kojeg javnost sada može govoriti o činjenicama dok je hvalevrijedan dokument i za one koji će ubuduće voditi brigu o studentskom standardu, prigovorivši »okusu spektakla«.

Što se tiče brojčanih pokazatelja, mišljenja je da nema takvih neispravnosti koje bi ukazale na nezakonitosti koje bi graničile s kriminalom. Takve se mogu dogoditi svakome, te biti prikazani u različitom svjetlu.

Ključniji je prijedpor između Ministarstva znanosti i tehnologije, i SC-a u Zagrebu oko cijene smještaja i obroka nego izjave koje se daju u dnevopolitičke svrhe, rekao je zastupnik. Dodao je da će se, bez razgovora o povećanju smještajnih kapaciteta, korištenja interneta, bavljenja sportom, i dalje pojam studentskog standarda vezivati uz prehranu i smještaj.

Zapravo je neizvršavanje obveza i time što su kasnile isplate Ministarstva znanosti i tehnologije došlo do plaćanja kamata na bankovne kredite, te je izrazio bojazan od dokidanja studentskih prava.

Ova je rasprava izazvala nekoliko replika. Prvo je **Zrinjka Glovacki-Bernardi (HSLŠ)** izrazila sumnju u rečeno kako se radi o krivoj interpretaciji podataka, zato što je činjenica da račun za telekomunikacijske usluge iznosi 800 tisuća kuna. Iznijela je i podatak koji je saznala na sjednici Odbora da je upravitelj SC-a dobio nalaz revizije još krajem srpnja a tu temu nije stavio na raspravu Upravnog vijeća SC-a.

Ispravci

Krunoslav Gašparić je odbacio ovu primjedbu rekavši da nije govorio o telefonskim računima ali je spomenuo internet i u ovom javljanju izrazio vjerovanje da je dostupan studentima.

U ispravku netočnog navoda sudjelovao je i **Želimir Janjić** i slijedom rečenoga kako nije bilo nezakonitosti u poslovanju, upitao kako se zove postupak ako se pri nabavi robe ne postupa po Zakonu o nabavi robe i usluga.

Krunoslav Gašparić, je upozorio da je rekao da ima neispravnosti, ali nije rekao da ima i nezakonitosti.

Nakon ovih ispravaka prešlo se na raspravu u trajanju od 10 minuta, i za to se prijavila zastupnica **Marija Lugarić (SDP)**, želeći čuti i glas studentata.

Studentski centar bi trebao biti mjesto okupljanja studenata u kojem bi zadovoljavali najraznovrsnije potrebe. Postojeći se svodi na restoran i zapošljavanje. Ispunjavanje kulturnih potreba izuzetno je skromno, premda se računa da ih ima. Sada je u Upravnom vijeću SC-a od 5 članova jedan student i njegov utjecaj gotovo beznačajan.

Budući da je SC neprofitna organizacija prihodi bi trebali biti vraćeni i uloženi u poboljšanje studentskog standarda. Nalaz, međutim, pokazuje da je bilo znatnih nepravilnosti te je zanima kamo je otišao novac koji predstavlja 45 posto prihoda studenata.

Zastupnica je upozorila na kršenje Zakona o nabavi roba da su se gubila znatna sredstva a za to nitko nije odgovarao. Isto pitanje odgovornosti moguće je postaviti u vezi s nabavkom i prodajom sokova, to više što je dobivena razlika bila dostatna da se sagradi novi studentski dom.

S obzirom na činjenicu da centri svakodnevno nabavljaju hranu imaju priliku zakamufilirati različite radnje pa postoji nalaz da su dogovarali popravke za koje se plaćalo mnogo više od stvarne cijene na tržištu (jednom izvoditelju radova plaćeno je 75 tisuća kuna više od vrijednosti ugovorene usluge), a onda nije bilo za ugovorene poslove. Opravdano se nameće pitanje zašto takvo postupanje kao da financiranje studentskih programa nije preče od toga.

Upozorila je na postojanje turističke agencije koja je trebala služiti studentima a zapravo nije bila konkurentska ostalima. Kao što je rečeno Centar ima u vlasništvu bife i uz nalaze revizije upozorava da je i u jednom od njih na Ekonomskom fakultetu prijavljen dnevni prihod od samo 110,00 kuna, te na nejednake cijene kave u studentskim kafićima.

Što se tiče cijene studentskog smještaja založila se da budu ujednačene. Sada ima primjera da bolji studenti a slabijeg materijalnog stanja »budu nagrađeni time da su smješteni u bolji ali skuplji dom«. Kada je riječ o nadzoru poslovanja, mišljenja je da ga trebaju provesti Ministarstvo i studenti jer potonji imaju najviše interesa.

Replicirao je **Krunoslav Gašparić**, odgovorivši da je i on samo zastupnik pa mu se zastupnica ne treba obraćati govoreći o manjku smještajnih kapaciteta za studente jer o tome i sam zna.

Ovime je rasprava završena nakon koje glavna državna revizorica **Šima Krsić** nije imala potrebe reći završnu riječ.

Glasovalo se o Izvješću o obavljenim revizijama za 1999. godinu – III dio koje je Zastupničkom domu podnio Državni ured za reviziju. Jednoglasno je prihvaćeno.

M. P.

PRIJEDLOG POSLOVNIKA ŽUPANIJSKOG DOMA HRVATSKOG SABORA

Usklađivanje s ustavnim promjenama

Županijski je dom u prvom čitanju prihvatio Prijedlog svog poslovnika što ga je pripremio predlagatelj Odbor za Ustav i Poslovnik.

Promjene Ustava Republike Hrvatske znatno su promijenile ovlasti Županijskog doma i utjecale na promjenu načina njegova rada a time i na potrebu promjene Poslovnika i njegovu usklađivanja s Ustavom. To je zajedno s uočenim potrebama drugačijih rješenja ili formulacija uputilo na izradu novog Poslovnika kao logičnijeg i racionalnijeg rješenja od izmjena i dopuna, navodi u kratkom obrazloženju predlagatelj.

• Najinteresantnijom novinom u Poslovniku (a proizlazi iz Ustava) smatra se postupak usuglašavanja teksta zakona. To je novi tijek u proceduri donošenja zakona i treba mu dati više pažnje.

Na pedesetak stranica Prijedloga poslovnika obuhvaćeno je ustrojstvo i način rada Županijskog doma, od konstituiranja Doma, prava i dužnosti zastupnika, radnih tijela, odnosno Županijskog doma i Zastupničkog doma, akata koje može donositi Županijski dom (odluke, deklaracije, rezolucije itd.), postupak izglasavanja zakona odnosno usuglašavanja, postupak predlaganja zakona Zastupničkom domu do aktualnog prijedloga, zasjedanja Doma (dva puta godišnje, kao i Zastupnički dom) i među ostalim, održavanja reda na sjednici Doma.

O pojedinim rješenjima više u nastavku.

O PRIJEDLOGU

Za prikaz Prijedloga poslovnika poslužit ćemo se uvodnim izlaganjem **Zvonimira Puljića**, predsjednika Odbora za Ustav i Poslovnik. Kao važne novine naglasio je da sada

nakon promjena Ustava člankom 81. Ustava Županijski dom kao cjelina ima izravne ovlasti predlagati Zastupničkom domu zakone, raspisivanje referenduma, raspravljati i davati mišljenje o pitanjima koja su u Ustavu definirana kao pitanja u djelokrugu Zastupničkog doma.

Zatim, davati Zastupničkom domu prethodno mišljenje u postupku donošenja i promjena Ustava, prethodno mišljenje iz članka 7. stav 2. (članak Ustava koji određuje donošenje odluke da Hrvatska vojska može prijeći granicu Hrvatske ili djelovati preko granice Hrvatske). Zatim tu je sasvim novi način djelovanja – ravnopravno odlučivanje sa Zastupničkim domom u pogledu određenih zakona o vraćanju zakona Zastupničkom domu na ponovno izglasavanje, odnosno djelomično modificiran suspenzivni veto koji je do sada bio pravo ovoga Doma.

Ravnopravno odlučivanje sa Zastupničkim domom je zapravo onaj novi instrument djelovanja koji je možda i sam zahtijevao što brže donošenje novog Poslovnika. Pravo i način donošenja zakona odnosno sudjelovanje Županijskog doma u zakonodavnoj proceduri je prema članku 81. Ustava u slučajevima kada se radi o zakonima kojima se razrađuju Ustavom utvrđene slobode i prava čovjeka i građanina (glava III. Ustava Republike Hrvatske).

Zatim, o zakonima iz područja izbornog sustava, ustrojstva, djelokruga i načina rada državnih tijela, ustrojstva i djelokruga državne uprave, ustrojstva, djelokruga i financiranja jedinica lokalne i područne samouprave.

Taj institut ravnopravnog odlučivanja baš nije do kraja sasvim ravnopravan, ravnopravan je 15 dana od dana donošenja konačnog teksta zakona u Zastupničkom domu, naglasio je Puljić.

U pogledu ovih zakona i procedura u Županijskom domu je različita od one za sve ostale akte (mišljenje ili prethodno mišljenje) i identično je

onoj u Zastupničkom domu i u tom dijelu »glumimo zakonodavni dom«. Stoga su u ovaj Poslovnik prenesene odredbe o donošenju zakona i proceduri donošenja zakona u prvom i drugom čitanju, po hitnom postupku iz Poslovnika Zastupničkog doma, jer kod ovih zakona predviđa se da se predloženi tekst zakona po istoj proceduri donosi u oba doma. Ako se tekst Konačnog prijedloga zakona razlikuje, onda nastaje potreba za usuglašavanjem teksta. S predsjednikom Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav Zastupničkog doma dogovoreno je da taj pokušaj usuglašavanja radi zajedničko radno tijelo koje bi bilo sastavljeno od petorice zastupnika Zastupničkog doma i petorice zastupnika Županijskog doma (predsjednici nadležnih odbora) s tim da u Županijskom domu peto mjesto bude fleksibilno, objasnio je, među ostalim. Zatim, prema članku 80. Ustava Županijski dom ima pravo raspravljati i davati mišljenje o temama koje su u djelokrugu Zastupničkog doma. Upućivanjem svog mišljenja Zastupničkom domu Županijski dom sudjeluje u proceduri donošenja zakona, a ako to propusti onda propušta mogućnost da utječe kroz mišljenje na te teme. No, i primjena zakona su teme i razlog za moguću raspravu u ovom Domu i donošenje stava i mišljenja koje neće biti upućeno Zastupničkom domu nego bilo kojoj drugoj instituciji ili jednostavno javnosti. Primjerice, sasvim je logično da poslije donošenja ovog paketa poreznih zakona koji je pred nama ovaj Dom nakon određenog roka sazove raspravu i raspravi posljedice i efekte djelovanja tog paketa poreznih zakona, odnosno te porezne politike i odluči kome će uputiti te zaključke.

Među ostalim promjenama Poslovnika **Zvonimir Puljić** je naglasio pitanje aktualnog sata. To je pravo potpuno jednako u Ustavu definirano za sve zastupnike neovisno u kojem su Domu pa stoga su na isti način riješene i poslovničke odredbe. To

znači da Dom svaku redovitu sjednicu počinje s aktualnim prijedlogom u trajanju do dva sata jer je i broj zastupnika manji u Županijskom domu.

U pogledu zakonodavne inicijative također je mala promjena tako da inicijativu za pokretanje zakona u Županijskom domu može pokrenuti svaki pojedinačni zastupnik (u zastupničkom domu samo Županijski dom).

Na Časništvu je bila inicirana jedna tema koja se i ranije spominjala kao i stavovi da se uvede Stručna služba Županijskog doma kao samostalna služba s institucionalnom formom. I to je uneseno u Prijedlog Poslovnika, rekao je Puljić naglasivši da se pri tomu razmišljalo o realnim mogućnostima, a njen voditelj bi bio tajnik Županijskog doma.

Time izmirujemo ono što već postoji i stavljamo u jedan drugi kontekst koji omogućava i postupno napredovanje prema većoj samostalnosti, naglasio je Puljić napomenuvši da i Zastupnički dom ima tajnika Sabora i tajnika Zastupničkog doma.

S tim u vezi je i dopuna aktivnosti i djelokruga Odbora za pravosuđe, izbor i imenovanja i s upravnim poslovima, rekao je među ostalim predsjednik Odbora, naglasivši i da se predlaže novi odbor za međuparlamentarnu suradnju i europske integracije (prije je bio zajednički odbor u Zastupničkom domu).

RASPRAVA

U Županijskom domu najprije je uvodno govorio u ime predlagatelja **Zvonimir Puljić**, predsjednik Odbora za Ustav i Poslovnik. To radno tijelo utvrdilo je Prijedlog poslovnika koji je upućen u proceduru i to je dokument kojeg bi nakon drugog čitanja trebalo donijeti konsenzusom, rekao je u nastavku detaljno govoreći o ponuđenim rješenjima.

Predsjednica Doma dr. **Katica Ivanišević** iznijela je dvije primjedbe: nema potrebe za obveznu treću sjednicu Doma u slučaju kad prihvaćeni zakonski tekst nije usuglašen jer u tome slučaju prema Ustavu važi ono što je donio Zastupnički dom, a što se

tiče aktualnog sata Županijski se dom ne mora ponašati kao Zastupnički i imati pretenzije koje nisu realne jer Vlada je odgovorna Zastupničkom domu a ne Županijskom, rekla je predsjednica.

Zvonimir Červenko (HDZ) osvrnuo se na članak 62. Prijedloga poslovnika koji regulira rad Odbora za hrvatske branitelje iz Domovinskog rata te naglasio da mu se jezično ne sviđa oblik da Odbor »predlaže prijedlog mišljenja«.

Predložio je i da se izmijeni i odredba o pitanjima koja razmatra (stavak 2.) Odbor i da glasi da se ona odnose na poslove utvrđivanja i praćenja djelatnosti i donošenja propisa kojima se štite prava hrvatskih branitelja Domovinskog rata i članova njihovih obitelji. Predložio je također da se iz djelokruga Odbora izbaci stavak »zaštita vojnih i civilnih invalida iz razdoblja Drugog svjetskog rata«. Takav stavak postoji u djelokrugu Odbora za ratne veterane u Zastupničkom domu a uz to svi civilni invalidi spadaju pod Ministarstvo socijalne skrbi.

Više pažnje proceduri usuglašavanja

Ratko Maričić (SDP) najprije je naglasio važnost ovog Poslovnika, jer regulira nove nadležnosti Županijskog doma, a i zahvalu nadležnom Odboru i njegovom predsjedniku na njegovoj izradi.

Načelno je kazao da je Hrvatski sabor u cjelini zakonodavno tijelo i da oba doma sudjeluju u donošenju zakona te se u tom smislu ne slaže s time da ovaj Dom ponekad glumi zakonodavca. Dopada mu se novina u vezi sa zastupničkim mandatom, no smatra da bi trebalo konkretizirati koje to dužnosti zastupniku ostaju nakon isteka mandata Županijskog doma.

Odnos između radnog tijela i Županijskog doma načelno nije dobro postavljen, jer kada Dom ne prihvati mišljenje radnog tijela zašto treba privremeno povjerenstvo koje će pratiti raspravu i pripremiti prijedlog mišljenja, primjedba je zastupnika uz prijedlog da se samo zauzme stav da je Dom glasovao suprotno prijedlogu radnog tijela.

Najinteresantnijom novinom u Poslovniku (a proizlazi iz Ustava) smatra postupak usuglašavanja teksta zakona. To je novi tijek u proceduri donošenja zakona i treba mu dati više pažnje jer kroz proceduru usuglašava-

nja mora proći zakon koji je donesen i u jednom i u drugom domu (ali u različitom tekstu) da se ne bi dogodilo da ignoriranjem Zastupničkog doma te procedure i protokom 15 dana zakon time bude donesen (naglasiti da se mora sazvati i održati zajednički Odbor). Trebalo bi i definirati proceduru njegovog rada (kvorum, tko rukovodi sjednicom) a petog člana iz Županijskog doma neka imenuje predsjednica Doma diskretnim pravom (iz rasprave vidi koji je zastupnik najzainteresiraniji za materiju), predložio je.

• Primjene Ustava Republike Hrvatske znatno su promijenile ovlasti Županijskog doma i utjecale na način njegova rada, a time i potrebu promjene Poslovnika i njegova usklađivanja s Ustavom.

Zatim, kod promjena Ustava Županijski dom sebi mora osigurati mogućnost da raspravlja i donosi odluku hoće li se pristupiti određenoj promjeni Ustava a ne bilo kojoj i zatim da odlučuje o nacrtu prijedloga o promjeni (dvije procedure).

Osvrnuo se, među ostalim, i na predviđene stegovne mjere za zastupnike te naglasio da je smisao takvih mjera održavanje reda na sjednici kako bi Dom mogao obavljati rad a ne kažnjavanje. Za to dobre opomene i opomene za oduzimanjem riječi ali ne i isključivanje sa sjednice za vrijeme rasprave i odlučivanje odnosno novčano kažnjavanje.

Zvonimir Puljić je odgovorio da u vezi s ovim potonjim i on ima slično mišljenje no da je takvo rješenje i u važećem Poslovniku.

Emil Soldatić (IDS) upozorio je da u raspravi o Poslovniku Doma treba polaziti od stvarne, ustavne pozicije Županijskog i da se prema tome ovaj Dom mora nametnuti u političkom životu Hrvatske, ne s onim »nas nitko ne šljivi, nas Vlada neće« nego pravima inicijative i kvalitetom rasprave. U tom smjeru je i ideja o pravu jednog zastupnika da predloži zakonodavnu inicijativu, naglasio je zastupnik.

Govoreći o pojedinim rješenjima kazao je kako naziv »časništvo« smatra nespretnim jer aludira na vojsku a uz to svi zastupnici su časni ljudi.

Predložio je i da se uvede princip da predsjednica i potpredsjednici Doma (isto i u Zastupničkom ne budu u radnim tijelima (kumuliranje funkcija) te da se smanji broj radnih tijela i njihovih članova (kvaliteta rada) jer ovako je svaki zastupnik član u dva odbora. Parlamentarizam uči da je kvaliteta rada svih parlamenata prije svega u radu odbora i kad to postignemo (zastupnik – član samo jednog odbora) moći ćemo govoriti o parlamentarizmu u Hrvatskoj u punom smislu, smatra.

Posebnu pak »težinu« treba dati posebnom Odboru za lokalnu i regionalnu samoupravu jer ustavne ovlasti ovog Doma upravo zalaze u tu temu, prijedlog je zastupnika. Predložio je i drugačiju strukturu radnih tijela: jedan odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost te poseban odbor za vanjsku politiku i međuparlamentarnu suradnju i europske integracije.

Ne povećavati broj odbora

U nastavku rasprave **Žarko Katić (HSL)** predložio je da kao i dosad pravo na podnošenje prijedloga za izbor predsjednika i potpredsjednika Doma te odbor može imati određen broj zastupnika, a ne klubovi zastupnika (što nije nekakva kvalificirana većina). Dvojbenom drži formulaciju da zastupnici nastavljaju obnašati svoje dužnosti i ovlasti nakon isteka mandata Županijskog doma (raspuštanjem ili istekom ustavnog roka) te pita znači li to da ovaj Dom i poslije 12. svibnja 2001. (prestaje mandat) mora zasjedati i donositi akte. Misli ipak da to ne bi bilo moguće jer Ustav kaže da mandat traje četiri godine i može se produžiti samo u određenim slučajevima.

U vezi s odredbom o pomoći zastupnicima u obavljanju zastupničke dužnosti predložio je da se uključe i informatički mediji (web stranice). Županijski se dom treba izboriti i za svoju stručnu službu (i da ne mora moljati nekakva sitna sredstva – primjer postava odljeva Bašćanske

ploče u zgradi Hrvatskog sabora). Nije sklon i ne podržava povećanje broja odbora te smatra da bi novopredloženi Odbor za međuparlamentarnu suradnju trebalo integrirati u Odbor za vanjsku politiku, a Odbor za pravosuđe u Odbor za zakonodavstvo. U novi Odbor Zastupničkog doma za informatizaciju trebalo bi uključiti i zastupnike ovog Doma radi zajedničkog rješavanja tih pitanja.

Dr. **Katica Ivanišević**, predsjednica Doma rekla je kako je zastupnik dao niz dobrih prijedloga a sve će iznesene prijedloge objediniti Odbor za Ustav i Poslovnik a nakon što predloži konačnu verziju Časništvo Doma će sve to još jedanput pogledati. Također je izvijestila zastupnike da im je uputila Poslovnik Zastupničkog doma radi uspedbe.

Zvonimir Puljić objasnio je da je Odbor za Ustav i Poslovnik službeni predlagatelj Prijedloga poslovnika i da će dati konačni prijedlog, na temelju iznesenoga, na koji će se moći podnositi amandmani. Procedura je jasna i ista je kao i za svaki zakonski prijedlog, naglasio je.

Zlatko Komadina (SDP) zatražio je brisanje odredbe o obnašanju dužnosti zastupnika i nakon isteka mandata Doma jer se mora poštivati Ustav. I zastupnik smatra da ima previše odbora te da bi njihov broj trebao biti 6 do 8 sa 7 do 9 članova. Tako ne bi bilo preklapanja jer mnogi su zastupnici članovi u dva odbora i javljaju se problemi njihove nazočnosti sjednicama odbora. Također je predložio povezivanje pojedinih odbora, primjerice Odbora za Ustav i Poslovnik i za zakonodavstvo.

Miroslav Prpić (HDZ) smatra Poslovnik ozbiljnom materijom za što će trebati i treće čitanje pa bi u tim razmatranjima bila i značajna pomoć Časništva.

Govoreći o pojedinim ponuđenim rješenjima predložio je da (članak 21.) zastupnik i po prestanku zastupničke dužnosti može zadržati zastupničku iskaznicu (emocionalna vezanost). Takvo je bilo i mišljenje **Petra**

Katalinića (HDZ). Kao delikatno pitanje zastupnik **Prpić** ocijenio je odredbu da predsjednik Kluba zastupnika u pogledu prava i obveza ima status predsjednika radnog tijela. Preciznije treba odrediti i zadaće i razloge formiranja zajedničkog Odbora obaju domova za usuglašavanje, smatra zastupnik upozoravajući da Zastupnički dom u svom Poslovniku to pitanje potpuno ignorira.

Ivana Sućec-Trakoštanec (HDZ) iznijela je više primjedaba jezične naravi na tekst Konačnog prijedloga te predložila da predsjednik Županijskog doma predstavlja ali i zastupa Županijski dom. Također se osvrnula na broj radnih tijela naglasivši da ona nije za njihovo smanjenje. Predložila je da međuparlamentarna suradnja bude u djelokrugu Časništva s potrebnim ovlastima.

Ivan Lacković (HDZ) smatra pak da Dom ima premalo odbora a ako ih treba spajati onda bi to trebalo učiniti s Odborom za Ustav i Poslovnik i Odborom za zakonodavstvo.

Isto tako drži među ostalim da bi (članak 117.) prijedlog odluke o raspuštanju Županijskog doma mogla podnijeti većina zastupnika a ne većina, kao što je predloženo.

Dr. **Branko Sruc (SDP)** također je predložio, među ostalim, drugačije formiranje odbora: odbor za međuparlamentarnu suradnju i europske integracije pripojiti Odboru za nacionalnu sigurnost i vanjsku politiku. **Zlatko Komadina** u ponovnom javljanju zatražio da se do drugog čitanja zastupnicima dostave podaci o broju održanih sjednica radnih tijela i o točkama dnevnog reda kako bi se vidjela opterećenost odbora i izvršila preraspodjela.

Rasprava je zatim bila zaključena. **Županijski je dom jednoglasno prihvatio u prvom čitanju Prijedlog poslovnika u predloženom tekstu, zajedno s iznesenim primjedbama i prijedlozima na osnovi kojih će se i pripremiti tekst Poslovnika za drugo čitanje.**

D. K.

IZVJEŠĆE HRVATSKOG FONDA ZA PRIVATIZACIJU O UPRAVLJANJU DRŽAVNIM PORTFELJEM SA ZAKLJUČCIMA VLADE REPUBLIKE HRVATSKE

Za stečaj zrelo još 250 trgovačkih društava

• Što prije prijedlozi akata o reviziji pretvorbe i privatizaciji državnog portfelja

Zastupnici Zastupničkog doma većinom su glasova prihvatili Izvješće Hrvatskog fonda za privatizaciju o upravljanju državnim portfeljem, zajedno sa zaključcima Vlade Republike Hrvatske i zaključcima klubova zastupnika SDP-a, HSS-a i HSL-a, a kojima se zahtijeva da u što kraćem roku izradi i uputi u saborsku proceduru zakonske prijedloge o reviziji pretvorbe i privatizacije, Prijedlog zakona o privatizaciji, te program privatizacije portfelja kojim upravlja Hrvatski fond za privatizaciju.

O IZVJEŠĆU

Nakon prihvaćanja analize državnog portfelja koja je pokazala katastrofalno stanje gospodarskih subjekata iz tog portfelja, Vlada Republike Hrvatske je 1. lipnja 2000. godine donijela Zaključke kojima se obvezuju svi nositelji državnog portfelja na poduzimanje radnji na njegovoj konsolidaciji, te na poduzimanje mjera za učinkovitije upravljanje. U smislu realizacije Zaključaka VRH Hrvatski fond za privatizaciju je poduzeo radnje:

Potpisani su Ugovori o gospodarenju dionicama i poslovnim udjelima s Hrvatskim zavodom za mirovinsko osiguranje, Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje, Državnom agencijom za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka, Hrvatskim šumama, Hrvatskom elektroprivredom i Hrvatskom bankom za obnovu i razvitak, INOM i Hrvatskim željeznicama.

Fondu se ovim ugovorima na upravljanje prenose dionice i udjeli u 420 pojedinačnih društava. Ukupni broj društava je manji jer se u dijelu preklapaju dionice i nekoliko prenositelja. Dionice i udjele u 191 društvu Hrvatski fond za privatizaciju ne može primiti na upravljanje, budući da se radi o društvima u koji-

ma je otvoren stečajni postupak ili koja više od godinu dana imaju uvjete za stečaj. Isto tako, ne može upravljati niti s 2 društva u kojima prenositelji ne raspolazu dionicama iako su to u ugovorima deklarirali. Temeljem ovih prijenosa u portfelj Fonda preneseno je 25 novih društava.

Prenositelji su bili dužni Fondu dostaviti dokumente podobne za spis Fonda u knjige dionica i udjela, međutim s iznimkom djelomično DAB-a i HBOR-a, niti jedan od ostalih prenositelja to nije učinio.

Ovakvo zatečeno stanje najbolje govori o opravdanosti Zaključka VRH u pogledu nužnosti objedinjenog upravljanja dionicama i udjelima iz državnog portfelja.

U periodu od 5 mjeseci od donošenja zaključka VRH o konsolidaciji portfelja Hrvatski fond za privatizaciju je formirao Koordinacije za provođenje strategije upravljanja državnim portfeljem. U njihov rad uključeni su predstavnici Hrvatskog fonda za privatizaciju, nadležnih ministarstava, lokalnih vlasti, predstavnici lokalne gospodarske komore, predstavnici sindikata i saborski zastupnici koji su za to iskazali interes.

Primarni cilj dosad provedenih aktivnosti Koordinacija bio je locirati društva koja nemaju tržišnu šansu i za koja je jedino rješenje stečaj, te društva koja uz određene mjere, prije svega nagodbu s vjerovnicima koji bi na bazi poslovnog plana društva bili spremni svoja potraživanja djelomično otpisati, a djelomično reprogramirati ili pretvoriti u vlasnički udio, mogu stabilizirati svoje poslovanje i tako očuvati postojeća radna mjesta. U tom kontekstu, Koordinacija je trebala locirati i društva u kojima, radi premoštavanja nelikvidnosti do postizanja efekata financijske konsolidacije, HFP mora intervenirati s pozajmicom za isplatu plaća zaposlenicima, ukoliko društvo to nije u stanju isplatiti. Na ovaj način u praksi se provodi opredjeljenje VRH da zapo-

slenici u tvrtkama gdje je državni portfelj iznad 25%, ukoliko unatoč stečajnih uvjeta nisu u stečaju, moraju primati plaće.

Državni portfelj iznad 25% vrijednosti temeljnog kapitala, nakon donošenja Zaključka VRH od 1. lipnja i provođenja mjera za privatizaciju

Počast prvom predsjedniku Republike Hrvatske dr. Franji Tuđmanu

Zastupnički je dom minutom šutnje odao počast dr. Franji Tuđmanu, prvom predsjedniku Republike Hrvatske uoči 10. prosinca 2000. prve godišnjice njegove smrti.

Na odavanje počasti zastupnike je pozvao Zlatko Tomčić, predsjednik Hrvatskog sabora rekavši da je 10. prosinca prva godišnjica smrti predsjednika Tuđmana, čovjeka koji je bio prvi predsjednik Predsjedništva SR Hrvatske, izabran 30. svibnja 1990. na prvoj sjednici višestranačkog Sabora, te čovjeka koji je izabran za prvog predsjednika Republike Hrvatske 2. kolovoza 1992., te ponovo 15. lipnja 1997. godine na općim izborima za predsjednika Republike Hrvatske.

Kao prvi demokratski izabrani predsjednik Hrvatske, neosporno je da je homogenizirao hrvatski narod u obrani od velikosrpske agresije na Republiku Hrvatsku koja je ranijih 90-ih godina svom svojom silinom krenula na naše državne prostore.

»Za njegov neosporni doprinos u stvaranju i vođenju Hrvatske države odajmo mu kao saborski zastupnici dužnu počast trenucima šutnje«, rekao je predsjednik Hrvatskog sabora Zlatko Tomčić.

portfelja do 25%, obuhvaća 841 dioničko društvo s ukupnim temeljnim kapitalom od 38.376.362.261 kuna, odnosno pripadajućim državnim portfeljem u vrijednosti od 20.356.908.106 kuna. Ukupni gubitak koji su ostvarila ta društva u 1999. godini iznosio je 4.288.860.100 kuna.

Provođenjem mjera za konsolidaciju portfelja broj društava u portfelju smanjen je za 321 društvo sa cca 11.400 zaposlenika, za koja je traženo podnošenje prijedloga za pokretanje stečaja, čime je ukupni gubitak društava državnog portfelja iznad 25% smanjen za 631.674.194 kune.

Preostalih 520 društava razvrstano je u dvije kategorije.

Prvu kategoriju čine društva sa statusom odgode, koju također čine društva koja s aspekta stečajnih uvjeta imaju uvjete za stečaj, ali je odluka o podnošenju prijedloga za pokretanje stečaja odgođena zbog:

- inzistiranja lokalne uprave na važnosti određenog pravnog subjekta za lokalnu sredinu,

- inzistiranja nadležnih ministarstava na strateškoj važnosti određenog društva,

- postojanja pisma namjere za otkup dionica zbog postojanja potencijalnog strateškog partnera.

Od ukupno 181 društva iz ove kategorije za bivše su vlasnike rezervirane dionice u 62 društva čime ne možemo raspolagati, za prodaju temeljem odgode stečaja 69 društava, te ostalo za različite oblike dodjele (Hrvatske vode, obnova, invalidi, ostalo).

Posebno ističemo da gore navedenih 69 društava namijenjenih za brzu privatizaciju ispunjava uvjete za stečaj, u njima je zaposleno cca 15.000 ljudi, te ista stvaraju godišnji gubitak od preko 500 mil. kn.

Drugu kategoriju čini 339 društava, u kojima je zaposleno cca 56.000 djelatnika, pri čemu se na turizam odnosi 90 društava sa cca 11.000 zaposlenih, na poljoprivredu 8 sa cca 9.000 zaposlenih, a na tvrtke u režimu sanacije iz resora Ministarstva gospodarstva 10 sa cca 18.000 zaposlenih.

Ostatak od 231 društva posluje bez većih poteškoća, ali moramo naglasiti da su to uglavnom društva u kojima je učešće Države ispod 50% temeljnog kapitala.

Radi unapređenja te suradnje HFP je svim nadležnim ministarstvima dostavio popis društava iz njihove nadležnosti, sa pripadajućim financijskim i ostalim pokazateljima uz poziv za kontinuirano sudjelovanje u radu Koordinacija za provođenje stra-

tegije upravljanja državnim portfeljem.

Od ukupno 1011 društava u kojima državni portfelj ne prelazi 25% u portfelju ostaje 297 društava jer u njima HFP ima rezervirane dionice s kojima ne može raspolagati (bivši vlasnici ili sudski sporovi). Za 207 društava je u tijeku postupak prodaje putem Zagrebačke burze u režimu javne dražbe, a dionice preostalih 507 društava rezervirane su za potrebe Ministarstva za javne radove, obnovu i graditeljstvo, te različite oblike dodjele kao vidove privatizacije.

Ovu skupinu čini 295 društava sa ukupno cca 45.000 zaposlenih.

Za društva s državnim portfeljem od 25 do 50% donesene su strateške smjernice financijske konsolidacije i daljnje privatizacije.

Ovu skupinu čini 225 društava sa ukupno cca 36.000 zaposlenih.

U okviru dosadašnjeg rada na konsolidaciji portfelja, nadležna ministarstva odredila su društva za koja postoje tržišne šanse, čije je postojanje nužno u strateškom smislu. U tjeku su pripreme radnje za definiranje modela konsolidacije tih društava sa svakim ministarstvom pojedinačno. Ministarstvo gospodarstva već je samo, sukladno odredbama Zakona o sanaciji, odredilo smjernice vezane za brodogradnju i Željezaru Sisak d.d.

Ministarstvo poljoprivrede i HFP uključeni su u izradu programa za 8 velikih PIK-ova. Ministarstvo turizma će u studenom otvoriti raspravu o turističkom portfelju. Ministarstvo prometa i Ministarstvo za javne radove također je odredilo društva čijom će se konsolidacijom uz Fond baviti.

U dosadašnjem radu Koordinacija definiran je određen broj društava iz čijih poslovnih planova proizlazi da iz tekućeg poslovanja mogu vraćati dio, ali ne i sve obveze društva. Predloženi su određeni modeli rješenja koja se moraju verificirati u okviru užih radnih skupina u kojima će glavnu riječ imati Ministarstvo financija.

Prema rezultatima dosadašnjeg rada Koordinacija, tri društva kao model konsolidacije predlažu pretvaranje potraživanja u ulog, 42 društva djelomični otpis potraživanja državnih vjerovnika, 73 društva reprogram, s tim da su najveće obveze tih društava prema bankama, 1. 236.417.342 kn, prema Ministarstvu financija, 211.644.811 kn, zatim slijede HZMO i HZZO 189.069.831 kn, INA 31.923.887 kn i HEP 16.671.097 kn.

Od ukupno predloženih 426.982.455 kuna za otpis, na državne

se vjerovnike odnosi 211.023.203 kune. Ovaj podatak daje privid da svi vjerovnici snose jednaki teret financijske konsolidacije. Da je teret koji ovakvim pristupom snose državni vjerovnici objektivno veći govori podatak da državni vjerovnici reprogramiraju približno isti iznos dok banke i ostali otpisuju tek oko 16% u odnosu na iznose koje reprogramiraju. Ovako velika potraživanja banaka temelje se na nerealanom visokim kamatama, međutim, sve dok država kroz pozajmice za plaće održava dio gospodarskih subjekata na životu, banke nisu spremne na ozbiljne pregovore jer smatraju da će se sve prihvatiti po cijenu izbjegavanja stečaja.

U periodu do sredine listopada 2000. godine provedena je promjena članova nadzornih odbora u 207 društava. Pri tome naglašavamo da samo u 225 društava u kojima je država većinski vlasnik, ista može bez većih zapreka provoditi promjenu članova nadzornih odbora. Većina prijedloga usuglašena je s resornim ministarstvima i lokalnom upravom. U tijeku je priprema posebne Koordinacije na kojoj će se raspravljati samo o nadzornim odborima, a održavanje iste predviđeno je za 2. i 3. studeni 2000. godine.

Ministarstvo financija je temeljem zaključaka Koordinacije i obavijesti HFP-a o potrebi pokretanja stečaja za ukupno 321 društvo, izvjestilo HFP da je podnijelo prijedlog za 141 društvo, da Porezna uprava nema potraživanja u 63 društva, a u 36 društava zbog načela ekonomičnosti Porezna uprava ne može pokretati stečaj, dok su zahtjevi za preostalo 81 društvo u obradi. Za sva društva za koja stečaj nije mogla pokrenuti Porezna uprava, a ostali državni vjerovnici odbili su pokrenuti stečaj zbog za njih dodatnih troškova (HEP, HZZMO), predlaže se donošenje odluke o obvezi pokretanja stečaja od državnih vjerovnika.

S obzirom na mogućnosti provođenja ovog Zaključka u praksi, naša je procjena da će se ovaj Zaključak morati dopuniti uvažavajući pravni položaj dioničkih društava u državnom vlasništvu koja nisu pokazala spremnost na primjenu pristupa prema Zaključku VRH. Jedino je s HZZO pred svoje Upravno vijeće iznio prijedlog potpisivanja ugovora o prijenosu tražbina. Da bi suzila broj društava na koja bi se primijenio ovaj Zaključak Koordinacija je definirala društva i iznose tražbina koje bi trebalo riješiti na jedan od predloženih načina iz Zaključka.

U smislu točke 13. Zaključka u Hrvatskom fondu za privatizaciju osnovana je radna skupina za koordinaciju radnji oko podizanja tužbi radi naknade štete protiv članova uprava i nadzornih odbora društava iz državnog portfelja s osnova članaka 252. i 272. ZTD-a, dosada je podneseno cca 700 kaznenih prijava protiv članova uprava.

RADNA TIJELA

Na sjednici Odbora ZASTUPNIČKOG DOMA za financije i Državni proračun članovi su pozitivno ocijenili Izvješće, a iznijeta su sljedeća mišljenja, primjedbe i prijedlozi: Potpisnici Ugovora o gospodarenju dionicama i poslovnim udjelima, prema zaključku Vlade Republike Hrvatske (Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka, Hrvatske šume, Hrvatska elektroprivreda, Hrvatska banka za obnovu i razvitak, INA i Hrvatske željeznice), bili su dužni dostaviti Fondu za privatizaciju potrebne dokumente za upis Fonda u knjige dionica i udjela, međutim, osim Hrvatske banke za obnovu i razvitak i Državne agencije za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka, to nije učinjeno.

Županijske koordinacije, koje su trebale davati mišljenje o stanju pojedinih privrednih subjekata na svom području, nisu u potpunosti opravdale svoje postojanje. U njihovom se funkcioniranju pojavljuje niz problema, od nestručnosti kadrova do nametanja lokalnih interesa, tako da Fond ne dobiva dovoljno kvalitetne podatke o pravom stanju gospodarskih subjekata u većini županija.

Jedan od najvećih problema Fonda bit će povrat kredita koje uzima kod banaka za osiguranje plaća zaposlenika u onim poduzećima kojih je država većinski vlasnik, a koja zbog trenutačnih problema ne isplaćuju plaće. Trebalo bi razmotriti mogućnost osiguranja tih sredstava u Državnom proračunu za 2001. godinu, te izvršiti hitnu privatizaciju što većeg broja poduzeća koja su u većinskom državnom vlasništvu. Pri tome bi trebalo maksimalno aktivirati nadzorne odbore i uprave tih poduzeća da pridolesu tom procesu.

U praksi se vrlo često događa da uprave i nadzorni odbori nisu zainteresirani za provođenje privatizacije, a

njihovi se programi sanacije i restrukturiranja oslanjaju uglavnom na sredstva iz državnog proračuna. Iz navedenog razloga treba povesti računa da u nadzorne odbore i uprave budu uključeni stručni ljudi koji će znati ubrzati i provesti postupak privatizacije poduzeća uz minimalne troškove. Posebno treba inzistirati na provođenju svih zakonskih sankcija prema eventualnim kriminalnim radnjama do kojih bi moglo doći u procesu privatizacije.

Model sanacije poduzeća koji se provodio u prošlom sustavu, kad je Vlada, bez jasno utvrđenih kriterija, sanirala više od 120 poduzeća, nije bio transparentan i opravdano je kritiziran. Uloga koordinacije u predloženom modelu je velika, budući da ipak nema dovoljno spoznaja o kriterijima na temelju kojih koordinacije rade i utvrđuju treba li neko poduzeće svrstati u grupu za stečajni postupak ili sanaciju.

Također, trebalo bi vidjeti kako će u praksi funkcionirati zaključak Vlade kojim se zadužuju sve državne institucije, javna poduzeća, trgovačka društva i ustanove u vlasništvu Republike Hrvatske, a koji se pojavljuju u poslovnim odnosima s društvima iz državnog portfelja da se aktivno uključe u pregovore o načinu rješavanja obveza trgovačkih društava iz portfelja, a s ciljem sklapanja nagodbi, postizanja dogovora o reprogramiranju dugovanja, otpisu, pretvaranju potraživanja u vlasničke udjele, radi financijske konsolidacije istih.

Taj će zaključak imati direktan utjecaj na državni proračun jer će izvanproračunski fondovi otpisivanjem dugovanja povećati svoj deficit, koji će se morati pokriti iz proračuna.

Članovi Odbora su također iznijeli ocjenu da bi trebalo izbjegavati i kloniti se generalnih ocjena za pokretanje stečajnog postupka za pojedine tvrtke, posebno one koje imaju strateški značaj za neko područje i za koje postoji određena mogućnost za plasiranje proizvoda na međunarodnom tržištu.

Način gospodarenja državnim portfeljem nakon 3. siječnja 2000. godine efikasniji je i bolji od prethodnog. Činjenica je da se mora provesti hitna privatizacija tvrtki u većinskom državnom vlasništvu, kako bi se riješili svi negativni učinci koje oni uzrokuju svojim lošim poslovanjem.

Odbor Zastupničkog doma za gospodarstvo, razvoj i obnovu također je uputio pozitivno mišljenje o pred-

metnom Izvješću. Članovi Odbora su u raspravi izrazili zadovoljstvo poduzetim mjerama koje su rezultirale smanjenjem gubitaka, zaduženosti, insolventnosti i brojem društava u portfelju, kao porastom vrijednosti samog portfelja.

Smatraju nadalje da je potrebno što skorije donošenje novog Zakona o privatizaciji kako bi se mjere radi konsolidacije državnog portfelja brže i učinkovitije provodile, što bi dovelo do porasta sudjelovanja domaćih i stranih investitora u privatizacijskom procesu, proširenja sudjelovanja građana i zaposlenika u procesu privatizacije, te rasta i razvoja cjelokupnog gospodarstva.

STAJALIŠTE VLADE

Prihvaća se Izvješće Hrvatskog fonda za privatizaciju o upravljanju državnim portfeljem s prijedlogom zaključaka i pozitivnim se ocjenjuje potreba objedinjavanja portfelja i strategija upravljanja državnim portfeljem, budući da je obavljena glavna poslova na definiranju stanja trgovačkih društava iz državnog portfelja, te utvrđene daljnje mjere financijske konsolidacije i privatizacije istih.

Utvrđuje se da svi subjekti, koji su obvezni surađivati s Hrvatskim fondom za privatizaciju na konsolidaciji i objedinjavanju državnog portfelja, nisu u dovoljnoj mjeri izvršili tu obvezu u dijelu koji se tiče operacionalizacije objedinjavanja državnog portfelja, na temelju prethodno sklopljenih ugovora o gospodarenju dionicama i udjelima (Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka, Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Hrvatska elektroprivreda, Hrvatske šume, Hrvatske željeznice, INA – Industrija nafte d.d., Zagreb), kao i provedbe zaključaka Koordinacije za provođenje strategije upravljanja državnim portfeljem.

Zadužuju se potpisnici Ugovora o gospodarenju dionicama i udjelima da, do 30. studenoga 2000. godine, dostave Hrvatskom fondu za privatizaciju isprave podobne za upis u knjige dionica i udjela društva, koji su predmet navedenih Ugovora, kao i da prenesu dionice i poslovne udjele koje nisu tim Ugovorom prenijeli.

Izvan snage se stavljaju točke 11. i 12. Zaključka Vlade Republike Hrvatske od 1. lipnja 2000. godine kojima se ovlašćuje Hrvatski fond za privati-

zaciju da, radi provođenja definirane strategije gospodarenja državnim portfeljem, raspolaže u skladu s pozitivnim propisima Republike Hrvatske tražbinama koje Republika Hrvatska ima prema trgovačkim društvima iz državnog portfelja (otpis, reprogram, pretvaranje u vlasnički ulog) koje su dospjele do 1. lipnja 2000. godine, te se zadužuju nadležni organi pravnih osoba iz točke 1. zaključka da, radi provođenja definirane strategije gospodarenja državnim portfeljem, ovlaste Hrvatski fond za privatizaciju za gospodarenje tražbinama koje imaju prema trgovačkim društvima iz državnog portfelja, a koje su dospjele do 1. lipnja 2000. godine.

Zadužuju se sve državne institucije, javna poduzeća, te ustanove i trgovačka društva u vlasništvu Republike Hrvatske, koji se pojavljuju kao vjerovnici u poslovnim odnosima s društvima iz državnog portfelja, da se aktivno uključe u pregovore o načinu rješavanja obveza trgovačkih društava iz državnog portfelja, s ciljem sklapanja nagodbi, postizanja dogovora o reprogramu, otpisu, pretvaranju potraživanja u vlasnički udjel, radi financijske konsolidacije istih, a u skladu sa člankom 252. stavkom 1. i 2. Zakona o trgovačkim društvima.

Određuje se da Koordinacija za provođenje strategije upravljanja državnim portfeljem formirana pri Hrvatskom fondu za privatizaciju nastavi s radom na daljnjem provođenju strategije upravljanja državnim portfeljem, kao i osiguraju potrebnu pomoć i kontrolu rada nadzornih odbora.

Nezadovoljavajućim se ocjenjuje rad većine članova nadzornih odbora u trgovačkim društvima iz državnog portfelja, i drži odgovornim za loše rezultate poslovanja i štete na kapitalu u trgovačkim društvima.

Zadužuje se Hrvatski fond za privatizaciju da, u suradnji s nadležnim ministarstvima, u društvima iz državnog portfelja u kojima država raspolaže sa preko 50% temeljnog kapitala, dovrši promjenu članova nadzornih odbora do 31. prosinca 2000. godine, a u društvima u kojima država raspolaže s 25–50% temeljnog kapitala nastoji promijeniti članove nadzornih odbora do 31. prosinca 2000. godine.

Obvezuju se imatelji dionica i poslovnih udjela iz točke 2. Zaključka Vlade Republike Hrvatske od 1. lipnja 2000. godine da, do upisa Hrvatskog fonda za privatizaciju u knjige dionica i udjela, omoguće Hrvatskom fon-

du za privatizaciju da putem Koordinacije za provođenje strategije upravljanja državnim portfeljem utvrđuje prijedloge za nove članove nadzornih odbora.

Nezadovoljavajućim se ocjenjuje rad većine uprava u trgovačkim društvima iz državnog portfelja, te se zadužuju nadzorni odbori smijeniti one uprave za koje ocijene da svojim stručnim kvalifikacijama, kao i rezultatima rada ne postižu zadovoljavajuće rezultate poslovanja.

Utvrđuje se da su dionice 1011 društava u kojima državni portfelj ne prelazi 25% temeljnog kapitala raspoređene za zakonom predviđene namjene i to:

- 507 društava za podmirenje obveza Ministarstva za javne radove, obnovu i graditeljstvo, dodjelu dionica bez naplate;

- 207 društava za prodaju na Zagrebačkoj burzi;

- 297 društava ostaje u portfelju, budući da u njima Hrvatski fond za privatizaciju ima rezervirane dionice s kojima ne može raspolagati (bivši vlasnici, sporovi).

Zadužuje se Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave da utvrdi stanje i predloži mjere za ubrzanje rješavanja zahtjeva za povrat oduzete imovine kod nadležnih županijskih ureda za imovinsko-pravne poslove, i o učinjenom izvijesti Hrvatski fond za privatizaciju, a posebice o pravomoćno odbijenim zahtjevima, kako bi Hrvatski fond za privatizaciju mogao slobodno raspolagati prethodno rezerviranim dionicama.

Ocjenjuje se da je u 321 društvu iz društvenog portfelja, u kojima su preostale gospodarske aktivnosti ili su prezadužena, nužna mjera pokretanja stečajna, a radi očuvanja što je više moguće radnih mjesta. U navedenim trgovačkim društvima zaposleno je oko 11.400 zaposlenika.

Zadužuju se Hrvatski fond za privatizaciju i sve državne institucije, javna poduzeća te ustanove i trgovačka društva u vlasništvu Republike Hrvatske, koja se pojavljuju kao vjerovnici u poslovnim odnosima s društvima iz državnog portfelja, da se uključe u rad vjerovničkih vijeća društava u stečaju, radi sudjelovanja u izradi stečajnog plana, radi preustroja, a s ciljem očuvanja što više radnih mjesta. Ocjenjuje se da je moguće spasiti blizu 7.000 radnih mjesta.

U 60 trgovačkih društava više ne postoje nikakve aktivnosti, i u tim

društvima potrebno je provesti postupak likvidacije, a u 95 trgovačkih društava za očekivati je da bi stečaj mogao završiti likvidacijom.

Utvrđuje se da je 181 društvo iz državnog portfelja odlukom Koordinacije za provođenje strategije upravljanja državnim portfeljem svrstano u grupu »odgoda«, zbog poteškoća u gospodarskim aktivnostima, te ukoliko se ista do kraja godine ne privatiziraju, odnosno financijski nekonsolidiraju, ili ne uslijedi zaključenje nagodbe sa vjerovnicima, prijeti im pokretanje stečajnog postupka. U ovoj grupi je 31.704 zaposlenika.

Zadužuju se uprave i nadzorni odbori navedenih društava, kao i sve državne institucije, javna poduzeća te ustanove i trgovačka društva u vlasništvu Republike Hrvatske, koji se pojavljuju kao vjerovnici u poslovnim odnosima s društvima iz državnog portfelja, da poduzimaju radnje vezane za financijsku konsolidaciju navedenih društava.

Utvrđuje se da je 339 trgovačkih društava iz državnog portfelja odlukom Koordinacije za provođenje strategije upravljanja državnim portfeljem svrstano u grupu »ostalo«, koju pored 229 društava koja posluju bez većih teškoća čine društva koja su od strane nadležnih ministarstava, Zakonom o sanaciji ili posebnim odlukama Vlade Republike Hrvatske, stavljena u režim posebne državne skrbi i to: 90 društava iz područja turizma, 8 PIK-ova, 10 društava u sanaciji s područja industrije. U ovoj grupi je 38.000 zaposlenika.

Zadužuje se Hrvatski fond za privatizaciju da do kraja 2000. godine izradi i Vladi Republike Hrvatske dostavi prijedlog plana privatizacije poduzeća iz državnog portfelja za 2001. godinu.

Zadužuju se resorna ministarstva da prate rad i u suradnji s Hrvatskim fondom za privatizaciju osiguraju plaće za zaposlenike u društvima iz točke 4.2. i 4.3. ovoga Zaključka koja rade, ali zbog trenutačnih poteškoća ne isplaćuju plaće zaposlenicima.

Zadužuje se Hrvatski fond za privatizaciju da, do 30. lipnja 2001. godine, ispita tržište, i sukladno tržišnim uvjetima, privatizira što više društava.

Zadužuju se uprave trgovačkih društava s područja posebne državne skrbi da, permanentno provode odluke i mjere Vlade Republike Hrvatske, te naloge nadzornih odbora.

Zaključak vezan uz pretvorbu društvenih poduzeća do 31. prosinca 2000. godine, nije proveden niti u jed-

nom slučaju, te se zadužuju nadležna ministarstva da, do 30. studenoga 2000. godine, pripreme odluke o pretvorbi.

RASPRAVA

ZASTUPNIČKI DOM

Konsolidacija portfelja

U Zastupničkom domu najprije je uvodno u vezi s Izvješćem govorio **Slavko Linić**, potpredsjednik Vlade. Može se uočiti koliko je bilo pogrešno krenuti u privatizaciju bez kontrolnih mehanizama a upravljanje portfeljom u dijelu za koji je država odgovorna uopće nije bilo u skladu s postojećom zakonskom regulativom. To je vjerojatno jedan od razloga da se država i administracija mora crvenjeti za način upravljanja portfeljom koji se sada pokušava konsolidirati.

• Jedan od prvih ciljeva nove Vlade i koalicijske većine u Hrvatskom saboru upravo je bila konsolidacija portfelja pa je to i razlog da je na dnevnom redu Zastupničkog doma već drugi put ova tema.

Jedan od prvih ciljeva nove Vlade i koalicijske većine u Hrvatskom saboru upravo je bila konsolidacija portfelja pa je to i razlog da je na dnevnom redu Zastupničkog doma već drugi put ova tema. Pri završetku je proces objedinjavanja upravljanja portfeljom i s pozitivnim je učincima. U 321 poduzeću sa 11.400 zaposlenih pokrenut je stečaj, a dio poduzeća nastojat ćemo restrukturirati i tako spasiti 7000 radnih mjesta. Za 4000 radnih mjesta bilo je prekasno jer u 60 poduzeća godinama nije bilo nikakvih aktivnosti, dok je njih 90 imalo samo povremene aktivnosti – objasnio je Linić. Od preostalih 520 poduzeća, naveo je, neka su zrela za stečaj, ali je on odgođen zbog njihove važnosti za lokalnu samoupravu. – Za 339 smatramo da mogu opstati na tržištu, rekao je Linić i dodao da je cilj upravljanja portfeljom provedba privatizacije kako bi se postigla veća

učinkovitost gospodarstva te otvorio prostor za investicije i nova radna mjesta.

Dario Vukić (HDZ) govorio je u ime Kluba zastupnika HDZ-a koji Izvješće ocjenjuje nepotpunim i površnim. Naime, predloženi materijal ne sadrži precizne podatke o strukturi kao ni analizu ukupnog portfelja u vlasništvu HEP-a i ostalih državnih imatelja dionica i udjela, iz kojih bi bilo precizno vidljivo vlasništvo.

Na osnovi takvog materijala može se zaključiti da, što se tiče privatizacije, Vlada Republike Hrvatske, HEP i ostala nadležna tijela glavnu aktivnost usmjeravaju na beskonačno analiziranje i donošenje zaključaka koji se ne provode, rekao je zastupnik potkrepljujući to zaključcima Vlade Republike Hrvatske iz lipnja 2000.

U nastavku je opširno komentirao te zaključke te upozorio da se s jedne strane ide na objedinjavanje portfelja državnih vlasnika a s druge na disperziju odlučivanja o portfelju na posebne koordinacije. Kada se ne zna što učiniti osnivaju se komisije i koordinacije i to upućuje na zaključak da novo vodstvo HEP-a nema potrebnih stručnih znanja, a prenošenje odlučivanja na koordinacije ne samo da je protivno zakonima o HEP-u, o pretvorbi, o privatizaciji već može dovesti i do anarhije i izbjegavanja odgovornosti propisanih zakona.

S obzirom na netransparentnost odlučivanja glede isplata plaća u pojedinim društvima iz portfelja HEP-a zatražio je da se prezentira koliko je dosad isplaćeno plaća i kojim tvrtkama, po kojim kriterijima i iz kojih izvora.

Predstavnici Vlade javno izjavljuju da nema davanja plaća iz proračuna djelatnicima Zagrepčanke, a s druge strane plaće se u tišini ipak daju probranim tvrtkama, rekao je, među ostalim. Zatražio je i odgovor na pitanje koliko je društava do sada privatizirano i s kojim finansijskim učincima a »interesantnim« ocijenio pristup društvima koji ispunjava zakonske uvjete za stečaj s uvođenjem zakonski nepoznatog instituta »odgoda stečaja«.

Zaključci u suštini znače sanaciju odabranih trgovačkih društava iz djelatnosti poljoprivrede, turizma i brodogradnje i drugih, a što je za vrijeme HDZ-a proglašavano bacanjem novca poreznih obveznika, naveo je, među ostalim.

Zatražio je i odgovor o tome jesu li podnesene kaznene prijave protiv sadašnjih članova uprave koji nisu

podnijeli prijedlog za otvaranje stečaja a uvjeti tih tvrtki za to su bili ispunjeni. Klub zastupnika HDZ-a neće podržati ovo Izvješće, rekao je na kraju zastupnik.

Dragica Zgrebec (SDP) opovrgnula je navod predgovornika da nekakve nepoznate koordinacije donose odluku o sudbinama tvrtki iz portfelja HFP-a. Zna se kakva je to koordinacija i u njoj sudjeluju lokalna samouprava, ministarstva, saborski zastupnici, i oni daju samo mišljenje i prijedloge a Fond donosi konačnu odluku.

Dario Vukić je ponovio da ni u jednom zakonu koji se odnosi na upravljanje dionicama nema riječi o koordinacijama.

Potreban program privatizacije i novi zakon

Zatim je **Dragica Zgrebec (SDP)** govorila u ime Kluba zastupnika SDP-a koji smatra da Izvješće pokazuje određen napredak u sređivanju stanja državnog portfelja i ukupnoj inventarizaciji njegove vrijednosti. Opći je zaključak da nakon provedene pretvorbe i privatizacije nisu ostvarene potrebne razine transparentnosti te prevladava opće mišljenje da je privatizacija jedan nezakonit i nemoralan proces, rekla je zastupnica. Državni portfelj je disperziran na više nositelja a loše korporativno upravljanje i takav nadzor doveli su do drastičnog obvezvredivanja portfelja. Najveći dio tvrtki nema kvalitetnih programa, prezađužene su a proizvodnja je nerentabilna. Insolventni gubici su veći od dobitaka, plaće se ne isplaćuju radnicima i postoji snažan pritisak na vraćanje u državno vlasništvo.

Takav zaključak proizlazi iz ovog Izvješća (i onog iz lipnja) i na osnovi njega predložene su izmjene Zakona o privatizaciji, naglasila je među ostalim zastupnica. Osvrćući se i na zaključke Vlade konstatala je da sve to dovoljno govori o lociranim problemima u tvrtkama u državnom vlasništvu odnosno da je to potvrda konstatacije da je država loš vlasnik i poduzetnik i da treba ubrzati proces sređivanja portfelja odstranjivanjem subjekata bez tržišnog programa te uz napredne mjere pristupiti promjenama određenih zakona da bi ovaj proces bio brz i učinkovit, rekla je naznačivši kao temeljne probleme upravljanje i privatizaciju portfelja. Potrebni je i ozbiljniji rad koordinacija uz uključivanje većeg broja zastupnika.

• Klub zastupnika SDP-a predlaže prihvaćanje ovog Izvješća sa zaključcima Vlade te da se zbog dosadašnjeg neuspješnog tijeka privatizacije zaduži Vlada RH da izradi i dostavi Hrvatskom saboru na raspravu i usvajanje program privatizacije portfelja kojim upravlja HFP. Predlaže se i zaključak o obvezi Vlade da do kraja siječnja 2001. godine izradi i dostavi Hrvatskom saboru (rasprava i usvajanje) prijedlog zakona o privatizaciji.

Klub zastupnika SDP-a predlaže prihvaćanje ovog Izvješća sa zaključcima Vlade te da se zbog dosadašnjeg neuspješnog tijeka privatizacije zaduži Vlada RH da izradi i dostavi Hrvatskom saboru na raspravu i usvajanje program privatizacije portfelja kojim upravlja HFP. Predlaže se i zaključak o obvezi Vlade da do kraja siječnja 2001. godine izradi i dostavi Hrvatskom saboru (rasprava i usvajanje) prijedlog zakona o privatizaciji.

Klub zastupnika HSLS-a podržava ovo Izvješće i naglašava također da treba donijeti zakon o privatizaciji, rekla je **Darinka Orel (HSLS)**. Iz Izvješća je očigledno da je HFP učinio golem i kvalitetan posao jer je trebalo napraviti preciznu inventuru u zatečenom nesređenom portfelju od 1852 dionička društva. U vrlo kratkom vremenu od svega nekoliko mjeseci Fond je proveo mjere konsolidacije, objedinjen je portfelj državnih imatelja dionica, formirane su koordinacije za provođenje strategije upravljanja tim portfeljom a iz Izvješća se mogu iščitati i prvi rezultati nove privatizacijske politike, rekla je zastupnica navodeći podatke iz Izvješća o broju restrukturiranih društava i privatizaciji (321 iz portfelja iznad 25 posto) te da je HFP započeo i postupak promjene članova nadzornih odbora u 207 društava iz državnog portfelja i podnio 700 kaznenih prijava. – Mi u Klubu zastupnika HSLS-a nadamo se da Državno odvjetništvo, MUP i Financijska policija postupaju po navedenim prijavama, rekla je zastupnica na kraju.

Stečaj dominantan dio

Izvješća

Tonči Tadić (HSP) riječ je zatražio u ime Kluba zastupnika HSP/HKDU-a te naglasio da ovo Izvješće (i ono iz lipnja) te sama djelatnost Fonda moraju stvoriti okvir za novi zakon o privatizaciji kojim bi se konačno ispravile pogreške učinjene prilikom procesa pretvorbe i privatizacije. HSP se nije slagao s modelom privatizacije koji je omogućio kupnju poduzeća povlaštenim pojedincima i to u ratno doba kad je bilo jasno da neće biti stvarnih ulaganja.

Velik dio novopečenih kapitalista nije se dobro snašao u svojoj novoj ulozi i brojne su hrvatske firme upropaštene i onda su ih vratili Fondu da ih opet dovede u red na teret države.

Fond dakle ima tešku zadaću razrješenja tog nastalog stanja i cijeli konglomerat gospodarskih tragedija očistiti, očuvati i učiniti ih uspješnim da bi se stvorio temelj za privatizaciju onog što doista treba privatizirati, naglasio je zastupnik.

I sada je suština zapravo što i kako privatizirati odnosno može li Fond taj posao učiniti ispravno i dobro na način kako je zamišljeno. – Mi smo iznijeli dvojbe o neučinkovitosti sustava o koncentriranju dionica u Fondu (zaključak 2. Vlade) i o pomanjkanju koordinacije u upravljanju tim dionicama a ne sviđaju nam se niti način formiranja koordinacija niti njihovog odlučivanja («komitetski»), rekao je zastupnik.

Stečaj je postao dominantan dio ovog Izvješća i dio gospodarske prakse u Hrvatskoj, navodi dalje zastupnik, dodajući da se pri tome zaboravlja kriterije po kojima se pojedine firme proglašavaju zrelima za stečaj: jesu li poteškoće firme posljedica rata i ratnih razaranja, zastarjelosti tehnologije i nesposobnosti rukovodstva a neshvatljivo je da se u većini slučajeva kao vjerovnik koji pokreće stečaj pojavljuje Porezna uprava.

• Politika razvoja ne može se voditi kroz politiku stečaja, a može se dogoditi da u stečaj otjeramo poduzeće koje je od strateške važnosti.

Politika razvoja ne može se voditi kroz politiku stečaja a može se dogoditi da u stečaj otjeramo poduzeće

koje je od strateške važnosti. Od strateške je važnosti privući strateške ulagače i to se ne čini i za to bi trebala koordinacija, za poticanje ulaganja po županijama. Posebno se protivimo privatizaciji iznad 51 posto u društvima od strateške važnosti za Hrvatsku, rekao je među ostalim zastupnik.

Darinka Orel zamolila je predgovornika da pripazi na rječnik i da ne vrijeđa građane Republike Hrvatske s obzirom na to da je upotrijebio termin »pripuzi novoj vlasti« (u vezi s koordinacijama).

Dragutin Vukušić (SDP) opovrgnuo je navod predgovornika da su koordinacije sastavljene uglavnom od nove vlasti jer da u koordinacijama sudjeluju i dožupan i župan Virovitičko-podravске županije koji su hadezeovci. **Vesna Podlipec (SDP)** dodala je da su i na području Splitsko-dalmatinske županije u koordinaciji članovi HDZ-a i HSP-a. **Tonči Tadić** je izjavio na to da ni jedan član ili zastupnik HSP-a nije član niti jedne koordinacije.

Valter Drandić (IDS) javio se u ime Kluba zastupnika IDS-a koji podržava ovo Izvješće i zaključke Vlade. Radi se o materiji koja vjerojatno predstavlja jedan od najtežih problema aktualne vlasti u Hrvatskoj, pri čemu s jedne strane treba pokušati ispraviti što je moguće više nepravilnosti i vratiti radnicima oteto u postupku privatizacije a s druge strane pokušati vratiti tržište i posrnula poduzeća u poziciju da mogu poslovati.

Može se reći da HFP danas upravlja uglavnom s onim što malo vrijedi i što je preostalo nakon gospodarskog čuda i s čime je nemoguće kvalitetno i pozitivno upravljati. U tim poduzećima koja su ostala državi praktički nema ničega, osim dugova i radnika bez plaće, naglasio je zastupnik, među ostalim.

Umjesto politizacije oko ove teme treba se baviti pitanjem kako pomoći da ta naša poduzeća »stanu na noge« i počnu funkcionirati kako bi se pokrenuo novi razvojni ciklus u Hrvatskoj.

Zbog toga IDS potpuno podržava zaključke Vlade Republike Hrvatske, zalaže se da se nastavi s radom koordinacija ali možda bolje organiziranim (iz Istarske županije ima primjedbi da se neki stavovi koordinacija ne provode) i više u to uključujući lokalna samouprava. Uz to IDS predlaže što bolju koordinaciju s Fondom, ali i nadležnim ministarstvima.

Kao jedan od problema koji treba hitno razriješiti je pitanje protuzakonito dodijeljenih dionica zadnjih mjeseci prije izbora. IDS podržava zaključke Kluba zastupnika SDP-a, Izvješće i zaključke Vlade Republike Hrvatske, rekao je na kraju.

Najteža zadaća za Vladu

Ante Markov (HSS) govorio je o predloženoj Izvješću u ime Kluba zastupnika HSS-a. Nova vlast i Vlada našla se pred najtežom zadaćom upravo na tom području – kako konsolidirati vlasničke portfelje države a time i državni proračun i pojedine tvrtke i stvoriti uvjete za daljnju privatizaciju. Ovaj Klub zastupnika smatra da je od dolaska nove vlasti učinjen značajan korak, posebice u konsolidaciji vlasničkih portfelja čemu je pridonijela transparentnost portfelja, posebno tvrtki koje su pred stečajem ili ih država održava da ne budu u stečaju.

Da se transparentnim ponašanjem onih koji su zaduženi za upravljanje državnim portfeljem može i u bezizlaznoj situaciji za tvrtku naći rješenje i vratiti je »u žive« govori i primjer »Tvika« iz Šibensko-kninske županije. Riječ je o tvrtki nakon privatizacije (1995.) potpuno uništenoj a sada je Vlada donijela odluku o njejoj prodaji pod posebnim uvjetima i postoji zainteresirana tvrtka koja će ne samo preuzeti tu firmu nego će već u prvoj godini zadržati razinu zapošljavanja sa 250 radnika dok bi u idućoj godini taj broj narastao na više od 350 zaposlenih.

Klub zastupnika HSS-a prihvaća ovo Izvješće sa zaključcima Vlade, traži da se radi brže i transparentnije privatizacije zaduži Vladu Republike Hrvatske da izradi i dostavi Hrvatskom saboru na raspravu i usvajanje prijedlog privatizacije svih portfelja kojim upravlja HFP te da se obveže Vladu da izradi i dostavi Saboru na raspravu i usvajanje prijedlog zakona o reviziji pretvorbe i privatizacije.

Vladimir Šeks (HDZ) konstatira da ovo Izvješće sadrži ono što je u smislu odluka i zaključaka Vlade RH od 1. lipnja 2000. HFP poduzeo. Analizirajući Izvješće zastupnik je pitao kako je moguće da nisu pokrenuti stečajni postupci u slučajevima gdje su za to postojali zakonski uvjeti te znači li to da se stečajni zakon diskreciono primjenjuje a isto tako i kazneni postupci iz Zakona o trgovačkim društvima (za nepokretanje stečajeva).

Zastupnik je zatražio jasan odgovor Vlade i Fonda na pitanje je li točno da

Stečajni zakon primjenjuje selektivno i arbitrarno.

U vezi s podatkom da je podnijeto 700 kaznenih prijava protiv članova uprava zastupnik smatra da bi bilo dobro vidjeti protiv koga su to podnesene prijave i zašto.

Dovršiti privatizaciju

Dr. Ivan Čehok (HSL) pohvalio je predloženi materijal a i djelovanje HFP rekavši da prvi put u političkoj povijesti Hrvatske imamo jednu Vladinu instituciju odnosno državnu službu koja teži da sama sebe ukine. Ako Fond nastavi ovako dobro raditi njegovo će postojanje krajem 2001. postati suvišno, dodao je.

• Od jednog šlampavoga, nekoordiniranoga i nekorporativnog vlasništva i odlučivanja došli smo pojavom nove vlasti do objedinjavanja portfelja i modela, participacijskog odlučivanja koji bi mogao zaživjeti već na proljeće.

Od jednog šlampavoga i nekoordiniranoga i nekorporativnoga vlasništva i odlučivanja došli smo pojavom nove vlasti do objedinjavanja portfelja i modela, participacijskog odlučivanja koji bi mogao saživjeti već na proljeće. Treba imati ipak na umu da nam se ne dogodi da se olako tvrtke šalju u stečaj, upozorio je zastupnik smatrajući dobrim krajnju svrhu ovog procesa – da se proces privatizacije konačno dekriminalizira.

Dobrim je ocijenio i uvođenje koordinacija u kojima su i predstavnici lokalne samouprave (to pokazuje da ipak nije partijsko-klijentelističko odlučivanje) a kao vjerni liberal, kako je rekao, istaknuo je da nisu do kraja mediji privatizirani te da bi taj proces trebalo dovršiti čuvajući se toga da država (vlasnik) u nadzorne odbore medija postavlja ljude prema partijskom ključu.

Dr. Zdenko Franić (SDP) naglašava da se dolaskom nove Vlade situacija na tržištu kapitala promijenila, da je tržišna kapitalizacija hrvatskoga gospodarstva porasla a da su investitori prepoznali političku stabilnost.

Potrebno je stimulirati malo dioničarstvo kao jedan mehanizam intenziviranja tržišta kapitala, te ubrzati privatizaciju iznoseći na burzu nove

tvrtke i društva kapitala, rekao je među ostalim.

Privatizacija se dobrim dijelom odvija transparentno

Dario Vukić (HDZ) je replicirao zastupniku Franiću i kazao kako je, ne opravdavajući devijantne pojave u procesu privatizacije, putem javnog natječaja sasvim transparentno prodano dionica u vrijednosti od oko milijardu i 170 milijuna kuna, te da su dionice u vrijednosti 32 milijarde 866 milijuna kuna bile u vlasništvu malih dioničara, oko kojih su se i događale najveće makinacije.

Jadranko Mijalić (HSL) svoje je izlaganje temeljio na Izvješću Odbora za financije i Državni proračun, kojeg je predsjednik. Dodao je kako pozdravlja napore Vlade Republike Hrvatske i Fonda za privatizaciju pri zaustavljanju negativnih tendencija koje su se uočile u procesu privatizacije. Nemoguće je sve negativnosti ukloniti u tako kratkom vremenu, svjestan je zastupnik Mijalić, ali je ipak iznio neke primjedbe na rad Fonda (Izvješće Odbora).

Potom je predstavnik predlagatelja, potpredsjednik Vlade Republike Hrvatske **Slavko Linić** uzeo riječ. Napomenuo je kako će za saborske zastupnike biti organizirana prezentacija rada Fonda koja će uključivati i detaljnije podatke, te plan privatizacije portfelja. Osvrnuo se potom na primjedbe koje su se u najvećem dijelu odnosile na problem upravljanja. Koordinacije nisu institucionalizirane i nema potrebe da budu tako definirane, budući da je Vlada, svjesna ogromnih pogrešaka iz prošlosti, željela što više zainteresiranih stranaka uključiti u proces odlučivanja, prije svega jedinice lokalne samouprave i uprave. Koordinacija tako zapravo predstavlja mogućnost sudjelovanja lokalnih organa u instancama u kojima se rješavaju problemi za koje su direktno zainteresirane.

Svi klubovi zastupnika Hrvatskog sabora također dobivaju obavijesti o radu koordinacija. Kad se govori o odgovornosti u upravljanju, nastavio je Linić, kao nositelj portfelja, nastojali smo prije svega ocjenjivati rad nadzornih odbora i uprava, odnosno programa i realnost provođenja tih programa, ali i upućivati sugestije tim tijelima.

U rad koordinacija uključeni su dakle i interesi lokalnih sredina, struke, resornih ministarstava i saborskih zastupnika koji su pak odgovorni pred svojim biračima.

Koordinacije nije, dakle, potrebno institucionalizirati jer su one zapravo savjetodavna tijela koja samo pomažu u procesu odlučivanja. Uprave i nadzorni odbori potpuno su samostalni i odgovaraju za svoje postupke.

Bez obzira na sve poteškoće s kojima se Vlada susreće u radu koordinacija, prevladava mišljenje da bi taj sustav trebalo zadržati, budući da on ipak onemogućava određene zloporabe i primjenu nesretnih rješenja.

• Pojedinci koji sjede u upravnim i nadzornim odborima neće moći pobjeći od vlastite odgovornosti pozivajući se na sugestije koordinacija.

Pojedinci koji sjede u upravnim i nadzornim odborima neće moći pobjeći od vlastite odgovornosti, pozivajući se na sugestije koordinacija.

Sankcionirat će se svi oni koji ne shvaćaju odgovornost pojedinog radnog mjesta.

Za 320 poduzeća predloženo je pokretanje stečajnih postupaka. U nekim poduzećima je većinski vlasnik hrvatska država, a zahtjeve za pokretanje stečaja mogu pokretati i državni organi u onom dijelu gdje su oni vjerovnici.

Stečajevi će se pokretati u onim slučajevima u kojima ne postoji mogućnost sporazuma vjerovnika i dužnika. Ako postoje sporazumi između dužnika i vjerovnika, neovisno o obvezi uprave na pokretanje stečajnog postupka u slučaju blokiranja računa na određeno vrijeme, on se ne mora pokrenuti, već će se poduzeće pokušati spasiti.

Institucije hrvatske države su u poziciji da jedva mogu namiriti 20 posto svojih potraživanja. Sve je to nasljeđe iz prošlih vremena kad nosioci vlasti nisu vodili računa o potraživanjima, pa proizlazi da dio tih potraživanja nije realan, već je ostavio samo trag na papiru, s funkcijom konsolidacije pojedinih trgovačkih društava.

Konkurentnost na tržištu – jedini kriterij

Mogućnost otpisa dugovanja ne postoji, neovisno o tome je li politički dobar ili nije, ali kriterij za dobivanje pomoći bit će proizvodna konkurentnost i mogućnost opstanka na tržištu, i to na vrlo transparentan

način. U dijelu društava, od predloženih 320, već je pokrenut stečajni postupak, ali to je kao da »pokapate ono što je već ranije bilo mrtvo«. 95 trgovačkih društava posluje nelegalno i širi sivu ekonomiju, a ponašaju se financijski nedisciplinirano, a za oko 160 trgovačkih društava procijenjeno je da nema mogućnosti nagodbe između vjerovnika.

Ostaje pitanje koliko će Vlada, kao vjerovnik, biti uspješna u pokušajima da pomogne u radu vjerovničkih vijeća, s ciljem spašavanja i preustroja trgovačkih društava, pronalaze nju odgovornijeg vlasnika i pokušaju zadržavanja oko 7 tisuća radnih mjesta. Stečaj za mnoge zapravo znači nerad i nemar sudova i stečajnih upravitelja. Svjetski stručnjaci naglašavaju tri prednosti stečajnog postupka: dužnik neopterećen dugovima ima priliku započeti novu borbu za svoje mjesto na tržištu, pronalaze nje pravilnijeg i kvalitetnijeg odnosa među vjerovnicima i spašavanje što je više moguće radnih mjesta.

Govoreći o vrijednosti državnog portfelja, Linić je ustvrdio kako je njegova vrijednost pala na 20 posto ispod nominalne vrijednosti. Transparentnost procesa privatizacije razlog je zbog kojeg će Vlada Republike Hrvatske osigurati kontrolu javnosti u procesu. Također, Vlada želi osigurati što više podataka o privatizaciji jer će u mnogim slučajevima biti prisiljena prodati pravni subjekt po vrlo niskoj tržišnoj cijeni, ali s ciljem daljnjeg ulaganja i očuvanja postojećeg broja radnih mjesta. Rizik od pogrešnog odabira članova upravnih i nadzornih odbora razlog je zbog kojeg treba što je prije moguće provesti privatizaciju. U idućoj će godini Saboru biti upućena mnoga izvješća, upravo na tu temu, kako bi se zastupnici mogli uključiti i ukazati eventualno na neke propuste. Linić je ocijenio kako je hrvatski medijski prostor dovoljno privatiziran. Vlada je svjesna svoje odgovornosti, te je predložila nadležnim tijelima ljude za koje drži da bi posao mogli bolje i kvalitetnije obavljati. Sugestije su upućene Upravnom odboru Fonda za privatizaciju, koji je to dalje prosljedio skupština trgovačkih društava u kojima država, odnosno Fond ima većinske portfelje.

»Do sada je Vlada bila odgovorna, ali uopće nije sudjelovala u aktivnostima onih koji su predstavljali većinski portfelj Republike Hrvatske u medijskom prostoru«, kazao je Linić.

Pojasnio je kako su trgovačkim društvima u većinskom državnom vlasništvu odobravani krediti kako bi se radnicima mogle isplatiti plaće, jer Vlada poštuje rad i svjesna je svoje odgovornosti u tom smislu, iako je u mnogim od tih društava ona vlasnik u svega 25 posto. Tek kada nadležna tijela odluče da određeno trgovačko društvo mora u stečaj, prestaje odgovornost Vlade.

Plasmani radi plaća sve se više smanjuju, što indicira da odluke Vlade iz lipnja 2000. godine već daju rezultate, trgovačka društva sve se više konsolidiraju. Pravila za odlučivanje o pokretanju stečaja nisu bazirana ni na regionalnim, ni na političkim kriterijima, već se ocjenjuju tržišne mogućnosti trgovačkih društava. Za sve pogreške do kojih je došlo prilikom donošenja procjene o tom pitanju, neupitna je odgovornost upravnih i nadzornih odbora društava, i od te se odgovornosti neće moći pobjeći.

Kaznene prijave protiv predsjednika uprava društava koja su već trebala biti u stečaju

Dario Vukić (HDZ) je želio ispraviti netočan navod. Tom je prilikom kazao kako je Hrvatski fond za privatizaciju podizao kaznene prijave protiv predsjednika uprava koji nisu pokretali stečajne postupke u poduzećima koja su više od tri tjedna bila blokirana. On je jedan od njih. Istovremeno se navodi kako je 520 poduzeća steklo uvjete za pokretanje stečaja, pa zastupnika Vukića zanima je li i protiv predsjednika njihovih uprava podignuta kaznena prijava. Zastupnik je zatražio i pojašnjenje glede isplate plaća u trgovačkim društvima u državnom vlasništvu. Isplaćuju li se plaće onima koji nisu u stečaju ili i onima u kojima će se pokrenuti stečajni postupci.

Ervoje Vojković, predsjednik Hrvatskog fonda za privatizaciju, odgovorio je kako ne postoji obveza vjerovnika da pokrene stečajni postupak. Koordinacije upravljanje portfeljem samo su savjetovale treba li u konkretnim slučajevima pokretati stečajne postupke ili ne. Kaznene su prijave bile podizane protiv svih koji nisu pokrenuli stečaj, a bile su ispunjene zakonske pretpostavke.

Prema Zakonu o trgovačkim društvima postoji mogućnost od oslobođenja od kaznene odgovornosti u nekim

slučajevima, pa su stručnjaci uprava-
ma savjetovali kako stvoriti pretpo-
stavke radi izbjegavanja utvrđivanja
kaznene odgovornosti.

• Nije bilo nikakve arbitrarnosti prilikom donošenja odluka o podnošenju kaznenih prijava, a ni otvaranja stečajnih postupaka.

Nije bilo nikakve arbitrarnosti prilikom donošenja odluka o podnošenju kaznenih prijava, a ni otvaranja stečajnih postupaka.

Dario Vukić ponovno se javio za riječ, želeći ispraviti netočan navod. Ponovio je svoje pitanje: jesu li kaznene prijave podignute protiv svih predsjednika uprava u poduzećima u kojima će biti pokrenut stečajni po-

stupak. Prilikom odlučivanja o skidanju imuniteta zastupnik se pozivao na odluke bivše Vlade o sanaciji poduzeća i donošenju mjera za izbjegavanje stečaja.

Nenad Stazić (SDP) javio se za poslovničku primjedbu, jer drži da zastupnik Vukić ne ispravlja netočan navod, već postavlja zastupničko pitanje.

Hrvoje Vojković je pojasnio kako se kaznena prijava podnosi protiv svih koji u zakonskom roku, temeljem svoje zakonske obveze, nisu pokrenuli stečajni postupak, neovisno o tome nalazi li se trgovačko društvo u statusu društva s tzv. odgodom. Ponovio je i kako postoje neke pretpostavke za oslobađanje od odgovornosti na što se upozorava upravo u ovakvim slučajevima.

Zastupnici Zastupničkog doma Hrvatskog sabora većinom su glasova

(65 »za«, 15 »protiv«) prihvatili Izvješće Hrvatskog fonda za privatizaciju o upravljanju državnim portfeljem, zajedno sa zaključcima Vlade Republike Hrvatske.

Većinom su glasova (68 »za« i 12 »protiv«) također prihvaćeni zaključci klubova zastupnika SDP-a, HSS-a i HSLS-a, koji su bili istovjetni, pa su ih predlagatelji objedinili.

Zaključcima se obvezuje Vlada Republike Hrvatske da do kraja siječnja 2001. godine izradi i dostavi Hrvatskom saboru na raspravu i usvajanje Prijedlog zakona o reviziji pretvorbe i privatizacije te Prijedlog zakona o privatizaciji. Vladu Republike Hrvatske Sabor također zadužuje da izradi i dostavi na raspravu i usvajanje program privatizacije portfelja kojim upravlja Hrvatski fond za privatizaciju.

Đ. K.; I. K.

PRIJEDLOG ZA DAVANJE VJERODOSTOJNOG TUMAČENJA ČLANKA 2. STAVKA 2. ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O SUSTAVU DRŽAVNE UPRAVE

Zastupnički je dom velikom većinom glasova prihvatio prijedlog Odbora Zastupničkog doma za zakonodavstvo, kao i njegov zaključak. Naime, Odbor je podnio ovaj Prijedlog na poticaj Gradskog vijeća grada Slavonski Brod koji je zatražio vjerodostojno tumačenje o tome može li pomoćnik ministra istovremeno biti član predstavničkog tijela jedinice lokalne samouprave.

Naime, odredbom članka 6. stavak 2. Zakona o izboru članova predstavničkih tijela jedinice lokalne samouprave i uprave (»NN«, brojevi 90/92., 69/95., 59/96., 63/96. i 64/00) dužnost pomoćnika ministra nije propisana nespojivom s istovremenim članstvom u predstavničkom tijelu jedinice lokalne samouprave.

No, s druge strane Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sustavu

državne uprave (»NN«, broj 48/99) uvodi nespojivost i za pomoćnike ministra s istovremenim članstvom u predstavničkom tijelu jedinice lokalne samouprave.

Upravna inspekcija Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave obavljajući nadzor nad zakonitošću rada tijela Grada Slavenskog Broda naznačila je između ostalog, da je predsjednik Gradskog vijeća Grada Slavenskog Broda imenovan pomoćnikom ministra rada i socijalne skrbi i u svezi s tim ukazuju na odredbu članka 6. Zakona o sustavu državne uprave o nespojivosti dužnosti pomoćnika ministra s istovremenim članstvom u predstavničkom tijelu jedinice lokalne samouprave, te se traži usklađenje sa zakonskim odredbama.

Budući da Odbor smatra osnovanim razloge utvrđene u podnesku,

sukladno Poslovniku Zastupničkog doma predložio je da Dom dade vjerodostojno tumačenje. Istovremeno smatra da je nužno uskladiti odredbe članaka spomenutih zakona. Stoga je predložio Zastupničkom domu da obveže Vladu da u što skorijem roku podnese zakonski prijedlog kojim bi se otklonilo ovo zakonima nastalo nesuglasje.

Za isto se tumačenje, kaže se u tekstu koji je uputio Grad Slavonski Brod obraćao Ministarstvu pravosuđa, ali su oni u odgovoru iz studenoga prošle godine samo citirali navedene odredbe.

Kao što smo rekli, glasovalo se i prihvaćen je prijedlog Odbora za zakonodavstvo čiji je stav u raspravi Zastupničkog doma obrazložila njegova predsjednica **Ingrid Antičević-Marinović**.

M. P.

ODGOVORI NA ZASTUPNIČKA PITANJA

CESTOGRADNJA

Kada će se nastaviti s izgradnjom autoceste Krapina–Macelj

Zastupnik Županijskog doma **Dragutin Bračun (HDZ)** postavio je dva pitanja koja su se odnosila **na izgradnju cesta.**

Autocesta Zagreb–Macelj počela se graditi 90-tih godina, a preostalo je još za izgraditi zadnju dionicu od Krapine do Macelja u dužini od 20 kilometara, podsjetio je zastupnik. Još prije dvije godine potpisan je koncesijski ugovor s njemačkim koncesionarima ali do danas nema izgradnje pa zastupnika zanima **kada će početi nastavak izgradnje autoceste Krapina–Macelj?**

Uz granicu sa Slovenijom u Krapinsko-zagorskoj županiji proteže se 70 kilometara cesta od kojih su neke u očajnom stanju (neasfaltirane) poput ceste Mali Tabor–Harina Zlaka (u općini Hum na Sutli) dok je slovenska strana svoje ceste uz granicu uredila, primjećuje zastupnik te drugim pitanjem pita resornog ministra, **je li moguće u ovoj godini tu dionicu uz granicu započeti sanirati?**

Odgovorilo mu je **Ministarstvo pomorstva, prometa i veza.**

Tako se u odgovoru na prvo pitanje podsjeća da je na autocesti Zagreb–Macelj dužine 60 km izgrađeno 34,2 km punog profila autoceste između Zaprešića i Krapine te polovica profila autoceste dužine 6,4 km između Jankomira i Zaprešića. Za izgradnju preostaje još 19,4 km punog profila autoceste između Krapine i Macelja te drugi kolnik između Jankomira i Zaprešića (6,4 km). Dovršetak izgradnje predviđalo se po koncesijskom modelu s koncesijskim društvom u kojem je strani partner bila tvrtka Walter-Bau iz Njemačke, no koncesijski ugovor nije potpisan, a pregovori i predradnje još uvijek traju između Ministarstva za javne radove, obnovu i graditeljstvo i stranog partnera. Po dodjeli koncesije ili osiguranju sredstava po drugom modelu,

građenje i dovršenje tih dionica na ovoj autocesti će se nastaviti, kaže se u odgovoru na prvo pitanje.

U odgovoru na drugo pitanje objašnjava se da je cesta Mali Tabor–Harina Zlaka – Luka Poljanska u dijelu Mali Tabor–Prišlin–granica Republike Slovenije razvrstana u lokalnu cestu i na tom je dijelu neasfaltirana i u nadležnosti županijske uprave za ceste Krapinsko-zagorske županije. Na dijelu od granice Republike Slovenije (kod Prišlina) preko Harine Zlake do Luke Poljanske cesta je nerazvrstana te je kao takva u nadležnosti lokalnih vlasti, kaže se na kraju odgovora na drugo pitanje zastupnika Bračuna.

J. Š.

DRVNA INDUSTRIJA

Problemi oko nabave sirovine

Branislava Tuška (SDP), zastupnika u Zastupničkom domu Hrvatskog sabora, zanimalo je **zbog čega Drvna industrija PAPUK d.d. Pakrac ne može dobiti od HRVATSKIH ŠUMA sirovinu za proizvodnju parketa, iako HRVATSKE ŠUME imaju dionice ili dio vlasništva u tom poduzeću?**

Ministarstvo gospodarstva u svom odgovoru opovrgava navode zastupnika da se radi o jednom od najuspješnijih poduzeća (to nije javno poduzeće i nije profitabilno). Naprotiv, DI PAPUK je u velikim teškoćama, a proizvodnja parketa mu je sporedna djelatnost. Naime, to je poduzeće u ratu bilo potpuno razoreno (ratne štete procijenjene su na 53 mln. DEM) ali je uz velike napore i pomoć države funkcionalno obnovljen dio pilanskog pogona, gdje je našlo zaposlenje oko 170 djelatnika. To znači da sada PAPUK sačinjavaju samo pilana i mali dio parketerske proizvodnje.

Prema navodima u odgovoru u poduzeće je dosad uloženo oko 11,2 mln. kuna novčanih sredstava i oko 7,5 mln. kuna nenovčanih potpora, no

firma je još uvijek u teškoćama. O tome najbolje svjedoče rezultati poslovanja u protekle četiri godine. Naime, 1996. godine iskazan je gubitak u iznosu od 6.477.570,53 kn; 1997. godine iznosio je 5.338.991,36 kn; 1998. godine 5.221.190,66 kn, a 1999. godine 5.188.952,89 kn. U odgovoru se spominju i podaci o vlasničkoj strukturi (30,253 posto – HFP; 27,244 posto HZMO; 24,723 posto mali dioničari i 17,780 posto HRVATSKE ŠUME) te napominje da je među zaposlenima u tom poduzeću 115 razvojačenih branitelja. Navodi se, također, da je osim nedovoljne financijske potpore firma imala i probleme subjektivnog karaktera, tako da je menadžerski kadar dosad bio nekoliko puta mijenjan. Uz pomoć i zalaganje županijskih vlasti sada je angažiran menadžment za koji se vjeruje da će moći ispuniti tražene zadaće, stoji u odgovoru.

Jednom riječju, stanje u DI PAPUK je složeno i teško, a trenutno je najveći problem pomanjkanje obrtnog kapitala. Točno je da HRVATSKE ŠUME ne isporučuju sirovinu DI PAPUK jer ova nema sredstava za avansno plaćanje sirovine niti mogućnosti da pribavi garanciju za plaćanje, napominje se u odgovoru. Imajući u vidu činjenicu da je veliki dio problema u poslovanju DI PAPUK nastao zbog prekida rada uslijed pomanjkanja sirovine, Ministarstvo gospodarstva sugerira da HRVATSKE ŠUME ne traže od tog poduzeća posebna jamstva za plaćanje isporučene sirovine, budući da u njemu imaju vlasnički udjel od gotovo 18 posto. S obzirom na to da su HRVATSKE ŠUME u djelokrugu Ministarstva poljoprivrede i šumarstva, očekuje se da će to ministarstvo dati podršku ovakvom prijedlogu, kaže se na kraju odgovora. Naime, na taj bi se način pomoglo opstanku Drvne industrije PAPUK d.d. Pakrac jer bi rješavanjem problema nabave sirovine to poduzeće dobilo dobru perspektivu gospodarskog razvoja (više od 50 posto ukupnog prihoda može ostvariti izvozom svoje robe).

M. Ko.

GRANIČNI PRIJELAZI

Cestom do mjesta Hrvatsko samo preko Slovenije

Zastupnik Zastupničkog doma mr. **Željko Glavan (HSL)** postavio je pitanje vezano uz **problem stanovnika mjesta Hrvatsko do kojeg je pristup cestom moguć samo iz Republike Slovenije.**

Ministarstvo unutarnjih poslova odgovorilo je kako je granični prijelaz Zamost – Osilnica kojim se služe stanovnici Hrvatskog na sastanku delegacija Hrvatske i Slovenije održanog 13. svibnja 1994. u Ljubljani određen kao granični cestovni prijelaz za pogranični promet te njime nije moguće prometovati robom koja podliježe carinskom nadzoru. Uvažavajući probleme stanovništva tog pograničnog područja s Republikom Slovenijom je, na sastanku održanom u Mokricama 4. listopada 1991. postignut dogovor o graničnoj kontroli dnevnih migracija na granici između dviju država.

Ministarstvo je naglasilo da je poznato s problemima mještana naselja Hrvatsko koji pri dolasku u svoje mjesto moraju tranzirati preko navedenog graničnog prijelaza, te da u dosadašnjem radu nije zaprimljena ni jedna predstava na postupanje djelatnika granične policije koji žele pružiti svu moguću pomoć. Napomenuto je da je Republika Hrvatska potpisala i ratificirala »Sporazum između Republike Hrvatske i Republike Slovenije o pograničnom prometu i suradnji« koji bi uvelike olakšao život pograničnog stanovništva u smislu omogućavanja liberalnijeg prelaska državne granice, a zacijelo i potaknuo razvoj tih krajeva. Sporazum nažalost još nije zaživio iz razloga što ga Republika Slovenija nije ratificirala, zaključilo je Ministarstvo unutarnjih poslova.

M. S.

MIROVINSKO OSIGURANJE

Dodatna pojašnjenja na pitanje o konvalidaciji

Zastupniku u Zastupničkom domu **Milanu Đukiću (SNS)** Ministarstvo rada i socijalne skrbi uputilo je odgovor na pitanje o provođenju Zakona o konvalidaciji, o kojem smo pisali u »IHS-u«, broj 283, na strani 44.

Navedeno Ministarstvo ponovno se obratilo gosp. Đukiću prosljedivši mu dodatna pojašnjenja i obrazloženja ve-

zana uz to pitanje. U njima stoji da se, prema Zakonu o konvalidaciji, svi pojedinačni akti i odluke donesene ili izdane od tijela ili pravnih osoba s područja koja su bila pod zaštitom ili upravom UN-a konvalidiraju u skladu s Ustavom RH, Ustavnim zakonom o ljudskim pravima, slobodama i pravima etničkih i nacionalnih manjina i zajednica u RH i zakonima RH. Konvalidiraju se razdoblja provedena na navedenim područjima u radnom odnosu, u obavljanju djelatnosti samostalnog privrednika, u obavljanju samostalne profesionalne djelatnosti i u obavljanju djelatnosti individualnog poljoprivrednika. Na zahtjev stranke Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje konvalidirat će rješenja kojima je nadležno tijelo okupiranog područja – parafond priznalo pravo na mirovinu i druga prava iz mirovinskog i invalidskog osiguranja ili pravo na doplatu za djecu. Staž osiguranja i rješenje parafonda o mirovini i drugim pravima mogu se konvalidirati samo pod uvjetom da podnositelj zahtjeva ima priznato pravo prebivališta, odnosno status trajno nastanjenog stranca u RH. Osobe koje to nemaju ostvarit će pravo na konvalidaciju staža osiguranja ili rješenja parafonda o mirovini u skladu s međunarodnim ugovorima koje Republika Hrvatska zaključila s drugim državama.

Budući da su korisnici mirovine s područja pod upravom UN-a nakon odlaska u SR Jugoslaviju i Republiku Srpsku primali mirovine od tamošnjih mirovinskih fondova, traže se podaci od mirovinskih fondova u Beogradu, Novom Sadu i Podgorici o tome jesu li te osobe tamo bile zaposlene ili na drugi način mirovinski osigurane, odnosno jesu li ostvarili pravo na mirovinu te isplaćuje li im se ona. To donekle usporava postupak rješavanja navedenih osoba – zaključuje Ministarstvo.

Prema podacima Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje riješena je većina zahtjeva koji se odnose na isplatu i ostvarivanje prava na mirovinu i doplatu za djecu. Zavod je dao prednost u rješavanju tih zahtjeva radi osiguranja materijalne i zdravstvene zaštite korisnika, što je dovelo do situacije da je riješeno manje zahtjeva za konvalidaciju mirovinskog staža. Osobe kojima ti zahtjevi nisu riješeni mlađe su dobi, pa staž čija se konvalidacija traži trenutno nema utjecaja na stjecanje prava iz mirovinskog i invalidskog osiguranja.

Pregledom spisa u svezi s utvrđivanjem staža i ostvarivanjem prava iz mirovinskog i invalidskog osiguranja u postupku konvalidacije uočeno je da

su, prije primjene Zakona o konvalidaciji, zahtjevi rješavani na temelju staža ostvarenog samo do 8. listopada 1991. Odlučeno je i da osiguranici zahtjevima prilažu potvrde o zaposlenju u poduzeću koje na okupiranom području nije postojalo. Zatim, da se naknadno upisuje staž u radne knjižice i to za vrijeme navodnog osiguranja u parafond. Pregled spisa je pokazao i da se rješenjem odlučuje mimo zahtjeva osiguranika mirovinskog staža kao staža osiguranja provedenog u obavljanju poljoprivredne djelatnosti. Također je evidentirano da stanje u spisima ne odgovara stanju u banci podataka aktivnih osiguranika i podacima registriranim u parafond.

Poseban problem predstavlja obiteljska mirovina, budući da su prije primjene Zakona o konvalidaciji podneseni zahtjevi rješavani privremenim rješenjem a da se pri tome nije utvrđivao uzrok smrti pa se pravo priznalo osobama stradalim u oružanoj pobuni.

Na kraju je Ministarstvo rada i socijalne skrbi zaključilo kako se postupak konvalidacije provodi u skladu sa Zakonom i drugim propisima, a duži postupci u pojedinim slučajevima rezultat su naprijed navedenih okolnosti, odnosno objektivnih teškoća u postupku utvrđivanja relevantnih činjenica. **M. S.**

NAFTNI DERIVATI

Kakvoća u skladu s Uredbom o standardima

Potaknut učestalim napisima u medijima o tzv. nečistom gorivu koje se prodaje na benzinskim pumpama, **Ivica Tafra (HDZ)** upitao je u Zastupničkom domu **misli li Vlada poduzeti odgovarajuće mjere da se to spriječi.**

U svom odgovoru **Vlada RH** navodi da je u Republici Hrvatskoj na snazi Uredba o standardima kakvoće tekućih naftnih goriva koja je novelirana 1999. godine. Njene se odredbe primjenjuju na bezolovne motorne benzine, motorne benzine s olovom, petrolej za loženje, petrolej za rasvjetu, dizelska goriva i loživa ulja (ekstra lako, lako specijalno, lako, teško i ekstra teško).

Granične vrijednosti količine ukupnog sumpora, olova i benzena u bezolovnim motornim benzinama su: ukupnog sumpora 0,05 masenih postotaka (% m/m); olova 0,013 grama po litri (g/l); benzena 5,00 volumnih postotaka (%v/v – članak 5).

Izuzetno u bezolovnim motornim benzinima proizvedenima u Republici Hrvatskoj granična vrijednost količine ukupnog sumpora je 0,10% m/m do 1. srpnja 2002. godine (članak 7.).

Granične vrijednosti količine ukupnog sumpora, olova i benzena u motorom benzinu s olovom su: ukupnog sumpora 0,05 m/m; olova 0,15 g/l; benzena 5,0%v/v (članak 8.).

Izuzetno u motorom benzinu s olovom proizvedenim u Republici Hrvatskoj granične vrijednosti količine ukupnog sumpora i olova su: ukupnog sumpora 0,10% m/m do 1. srpnja 2002. godine; olova 0,5 g/l do 1. srpnja 2002. godine (članak 10.).

Granična vrijednost ukupnog sumpora u dizelskim gorivima je najviše 0,05% m/m (članak 12.).

Izuzetno u dizelskim gorivima proizvedenim u Republici Hrvatskoj granična vrijednost količine ukupnog sumpora je: 0,5% m/m do 31. prosinca 1999. godine; 0,3% m/m od 1. siječnja 2000. do 1. srpnja 2002. godine.

Izuzetno u dizelskim gorivima proizvedenim u Republici Hrvatskoj sadržaj vode je najviše 500 mg/kg do 1. srpnja 2002. godine (članak 14.).

Granična vrijednost količine ukupnog sumpora u loživom ulju **ekstra lakom** je 0,2% m/m.

Granična vrijednost količine ukupnog sumpora u lakom, lakom specijalnom, srednjem, teškom i ekstra teškom loživom ulju je 1,0% m/m (članak 16.).

Izuzetno u loživim uljima proizvedenima u Republici Hrvatskoj granična vrijednost količine ukupnog sumpora je: ekstra lako – 0,5% m/m do 31. prosinca 1999. godine; 0,3% m/m od 1. siječnja 2000. do 1. srpnja 2002. godine; lako specijalno – 1,5% m/m do 1. srpnja 2002. godine; lako – 2,0% m/m do 1. srpnja 2002. godine; srednje – 3,0% m/m do 1. srpnja 2002. godine; teško 4,0% m/m do 1. srpnja 2002. godine (članak 18.).

Prema navodima u odgovoru u Republici Sloveniji je na snazi Odredba o kakovosti tekoćih goriv glede vsebnosti žvepla, svinca in benzena.

Prema toj Odredbi granične vrijednosti količine ukupnog sumpora, olova i benzena u bezolovnim motornim benzinima su: ukupnog sumpora 0,05 masenih postotaka (% m/m); olova 0,013 grama po litru (g/l); benzena 5,00 volumnih postotaka (% m/m).

Granične vrijednosti količine ukupnog sumpora, olova i benzena u motorom benzinu s olovom su: ukupnog sumpora 0,05% m/m; olova 0,15 g/l; benzena 5,0% v/v.

Granična vrijednost ukupnog sumpora u dizelskim gorivima od 1. siječnja 2000. je najviše 0,05 posto m/m.

Granična vrijednost količine ukupnog sumpora u ekstra lakom loživom ulju je 0,2 posto m/m.

Iz navedenog je vidljivo da su u Republici Hrvatskoj i Republici Sloveniji na snazi jednaki standardi kakvoće naftnih goriva. U Republici Hrvatskoj je primjena tih propisa odgođena (člancima 7., 10., 14. i 18.) do 1. srpnja 2002. godine. Međutim, Uredbom o izmjenama i dopunama Uredbe o standardima kakvoće tekućih naftnih goriva iz 1999. određeno je da se navedeni članci brišu od dana kada Republika Hrvatska postane članica Svjetske trgovinske organizacije, stoji na kraju odgovora.

M. Ko.

RATNI STRADALNICI

Pravo na naknadu štete hrvatskih državljana, bivših logoraša njemačkog Reicha

Damir Kajin (IDS), zastupnik Zastupničkog doma postavio je pitanje o **mogućnosti formiranja skupine ljudi u Ministarstvu pravosuđa, uprave i lokalne samouprave ili u Ministarstvu vanjskih poslova RH za posredovanje između naših građana i njemačke zaklade »Sjećanje, odgovornost i budućnost«** radi ostvarivanja prava hrvatskih građana bivših zatočenika koncentracijskih logora i drugih osoba deportiranih u područje njemačkog Reicha na naknadu štete.

U odgovoru koje je uputilo **Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave** stoji kako je za takva pitanja nadležan Ured Međunarodne organizacije za migracije (IOM), a nalazi se u Zagrebu, Amruševa 10. Ministarstvo smatra da nije potrebno osnovati predloženu skupinu, budući da se građani mogu obratiti izravno nadležnom Uredu.

M. S.

Stanove će dobiti najteže kategorije

Dr. Vesna Pusić, zastupnica HNS-a u Zastupničkom domu Hrvatskog sabora, postavila je dva zastupnička pitanja u **svezi sa stambenim zbrinjavanjem stradalnika Domovinskog rata**. Interesiralo ju je, konkretno, koliki broj stanova u gradnji koji bi trebali biti dovršeni do kraja 2000. godine se planira dodijeliti obiteljima poginulih branitelja – udovicama, odnosno roditeljima, i u kojem roku.

Odgovor na to pitanje dostavilo je **Ministarstvo hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata** još u ožujku 2000. godine. U njemu se navodi da je, prema podacima Uprave za stanogradnju Ministarstva za javne radove, obnovu i graditeljstvo, u gradnji ukupno 2770 stanova, ali da će zbog smanjenja sredstava osiguranih u proračunu tog ministarstva, do početka ljeta 2000. biti useljeno oko 600 stanova (Šibenik, Solin, Metković, Zagreb, Slavonski Brod, Dubrovnik, Split, Osijek i Sinj). Sredstva koja ostaju na raspolaganju za stambeno zbrinjavanje stradalnika Domovinskog rata bit će dostatna za dovršetak dodatnih 700 stanova na području Republike Hrvatske koji su u visokoj fazi izgradnje.

Prema navodima u odgovoru spomenutim brojem stambenih jedinica (ukupno 1300) stambeno će se zbrinuti roditelji, djeca i supruge poginulih, umrlih, zatočenih i nestalih hrvatskih branitelja te svi hrvatski ratni vojni invalidi sa 100 – 70 posto tjelesnog oštećenja organizma, čiji se zahtjevi za dodjelu stana nalaze na Listi prvenstva za 1997. i 1998. godinu. Ostane li nakon dodjele stanova najtežim kategorijama stradalnika Domovinskog rata još slobodnih stanova, pristupit će se dodjeli stanova HRVI sa 60 i 50 posto oštećenja organizma, sukladno Listi prvenstva za 1999. godinu.

Podatak što ga je iznijela Ženska grupa »Apel«, da je u 1997. godini bilo evidentirano 350 udovica poginulih branitelja koji nisu bile stambeno zbrinute, ponukao je zastupnicu da zatraži odgovor i na pitanje koliko je tih slučajeva u međuvremenu riješeno a koliko ih još ostaje za rješavanje?

U nastavku odgovora Ministarstvo navodi da je od lipnja 1998. godine, odnosno od početka rada Stambene komisije Ministarstva hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata, stambeno zbrinuto, i to dodjelom stana, 110 mlt. djece i 360 supruga poginulih, umrlih, zatočenih ili nestalih hrvatskih branitelja. Istoj kategoriji stradalnika dodijeljeno je ukupno 590 stambenih kredita. Unatoč tome, ostala su neriješena 242 zahtjeva za dodjelu stana (taj broj varira od županije do županije) te 405 zahtjeva za dodjelu stambenih kredita radi poboljšanja uvjeta stanovanja, odnosno povećanje kvadrature stana. Obrazlažući razloge tog pojavi Ministarstvo podsjeća na to da dio gradova u pojedinim županijama nije ispoštovao obveze iz članka 126. Zakona o pravi-

ma hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji koji nalaže dodjelu gradskog zemljišta opremljenog komunalnom infrastrukturom. Osim toga, dio supruge poginulih branitelja, koje su bile stambeno zbrinute dodjelom stanova kojima raspolaže Ministarstvo obrane RH, zbog sudskih postupaka bio je prisiljen zatražiti stambeno zbrinjavanje putem Ministarstva hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata. Treći je razlog povećan broj zahtjeva supruge poginulih, umrlih, zatočenih ili nestalih hrvatskih branitelja, što je rezultiralo navedenim brojem nezbri- nutih kategorija stradalnika, kaže se na kraju odgovora.

M. Ko.

TV VEZE

Stekli su se uvjeti da Hrvatski sabor potvrdi Konvenciju

Zastupnica Zastupničkog doma Đurđa Adlešić (HSLŠ) postavila je pitanje u vezi s potvrđivanjem Konvencije o prekograničnoj televiziji. Interesiralo ju je hoće li Hrvatski sabor ratificirati Konvenciju o prekograničnoj televiziji koja predstavlja okvir za ujednačavanje zakonodavstva o televizijama država članica Vijeća Europe. Zastupnica je ujedno izrazila nadu da će se uskoro na klupama zastupnika Sabora naći zakon o Hrvatskoj radioteleviziji, kako bi se ova konačno ustrojila kao medijska kuća?

Hrvatska je potpisala spomenutu Konvenciju i Protokol o izmjenama i dopunama Europske konvencije o

prekograničnoj televiziji, 7. srpnja 1999. godine, kaže se u odgovoru Vlade RH. Da bi Europska konvencija o prekograničnoj televiziji i Protokol o izmjenama i dopunama Europske konvencije o prekograničnoj televiziji stupili na snagu i postali sastavni dio hrvatskog zakonodavstva, potrebno je da ih potvrdi Hrvatski sabor te da se kod tajnika Vijeća Europe polože isprave o potvrđivanju.

Zbog toga je Ministarstvo pomorstva, prometa i veza izradilo Nacrt prijedloga zakona o potvrđivanju Europske konvencije o prekograničnoj televiziji i Protokola o izmjenama i dopunama Europske konvencije o prekograničnoj televiziji, te ga je, nakon pribavljanja pozitivnih mišljenja Ministarstva financija, Vladinog Ureda za zakonodavstvo i Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, lani u lipnju dostavilo Ministarstvu vanjskih poslova.

Nakon usklađivanja prijevoda Konvencije i protokola s Ministarstvom vanjskih poslova, Nacrt prijedloga, sukladno Zakonu o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora, razmotrit će Vlada, s ciljem pokretanja postupka za potvrđivanje ovog međunarodnog ugovora.

Sukladno iznesenom, Vlada smatra da su se stekli svi uvjeti da spomenute međunarodne ugovore Sabor potvrdi u najskorije vrijeme, kaže se na kraju odgovora.

J. Š.

UNUTARNJI POSLOVI

Prijetnja pištoljem

Zastupnicu u Zastupničkom domu Zdenku Babić-Petričević (HDZ) zani-

malo je pojašnjenje glede događaja u kojem je sudjelovao zastupnik Županijskog doma dr. Vojislav Stanimirović. Na pitanje je odgovorilo Ministarstvo unutarnjih poslova.

13. listopada 2000. godine oko 16 sati Dražen Marković iz Vukovara prijavio je VII. Policijskoj postaji Trešnjevka navedenog gospodina Stanimirovića. Razlog prijave bila je prijetnja pištoljem istoga dana u Savaškoj ulici, a koju je navedeni saborski zastupnik spram gosp. Markovića proveo iz svog automobila.

Policijski službenici potom su obavili razgovor s gospođicom Anom Sauk iz Zagreba, koja je bila suvozačica u automobilu gospodina Markovića i koja je potvrdila sve njegove navode.

Razgovor je obavljen i s dr. Vojislavom Stanimirovićem te Milošom Vojnovićem, Rajkom Pučućom i Milom Horvatom. Oni su kategorički negirali navode o prijetnjama prema gospodinu Markoviću, a izjavili su da se radilo samo o verbalnom komuniciranju.

Budući da nije bilo drugih očevidaca, a izjave sudionika su bile kontradiktorne, Policijska uprava zagrebačka je dana 10. studenoga 2000. cijeli predmet dostavila Općinskom državnom odvjetništvu u Zagrebu na daljnju odluku.

Ministarstvo unutarnjih poslova je na kraju odgovora navelo kako dr. Stanimirović posjeduje pištolj marke CZ, kal. 40 sw, Smith-Wesson i pušku s glatkim cijevima, CZ, kal. 12(12/70), s dozvolom za držanje istih. To oružje mu nije oduzeto, jer se za to nisu stekli uvjeti.

M. S.

izvješća
HRVATSKOGA
SABORA

• GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:
dr. Željko Sabol

- * OSNIVAČ I IZDAVAČ: Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6
- * REDAKCIJA: Mirjana Kozar, Marija Krakić (zamjenica glavnog i odgovornog urednika), Ina Kralj, Đurđa Krmpotić, Marta Micek, Mirena Pehneck, Jasna Rodić, Mario Selnik, Jasenka Šarlija i Vjekoslav Žugaj
- * GRAFIČKI UREDNIK: Branislav Tanasijin
- * TAJNICA REDAKCIJE: Anita Vuksanović
- * ADRESA REDAKCIJE: 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6, tel: 01/4569-722; fax: 6303-018
- * POŠTARINA: plaćena u pošti 10000 Zagreb
- * PRETPLATA NA ŽIRO-RAČUN BR. 30102-637-2650, Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6
- * www.SABOR.HR
- * TISAK: Tiskara ureda za opće poslove Vlade RH i Hrvatskog sabora

BROJ

284

IHS

16. I. 2001.